

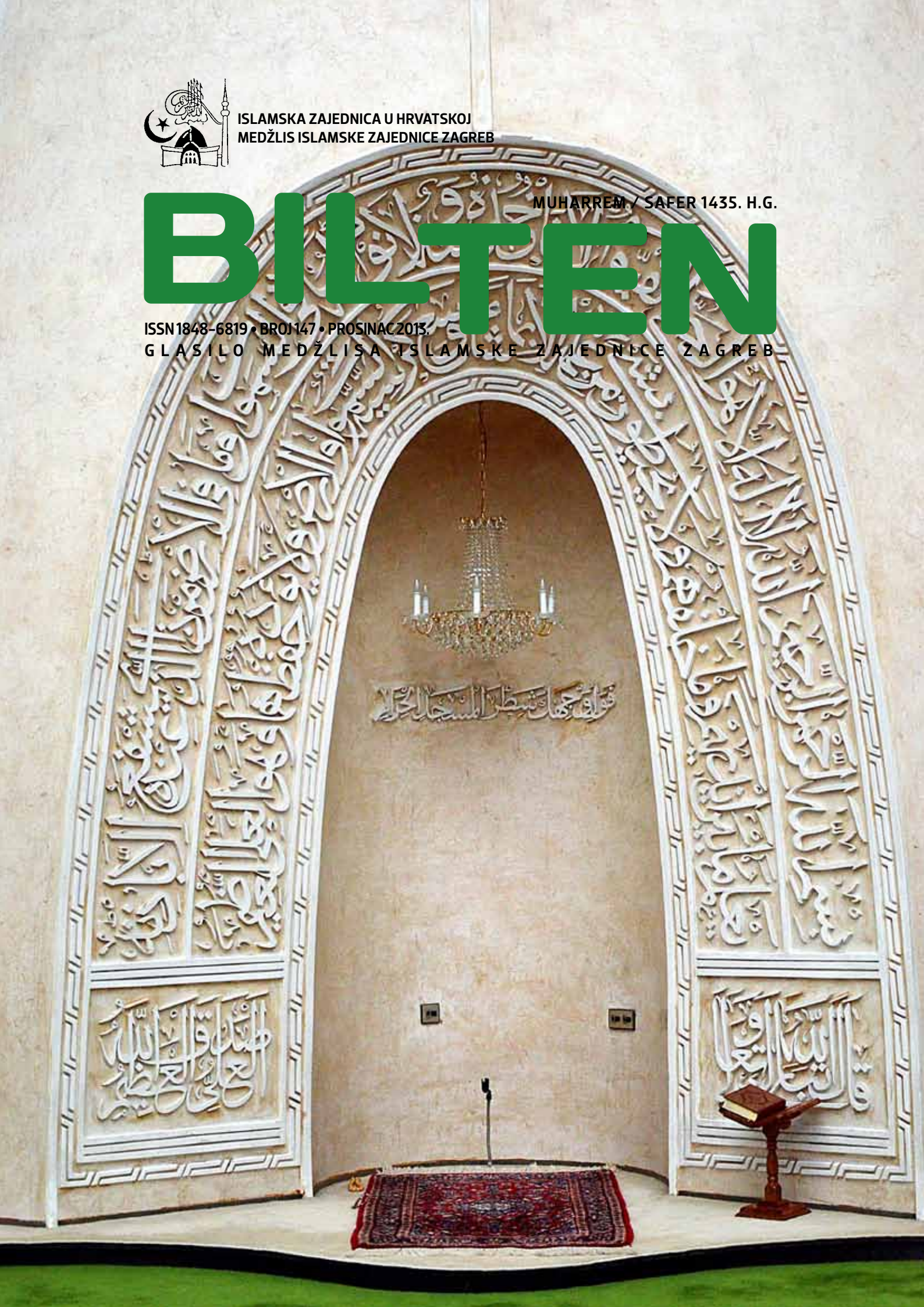
ISLAMSKA ZAJEDNICA U HRVATSKOJ
MEDŽLIS ISLAMSKE ZAJEDNICE ZAGREB

MUHARREM / SAFER 1435. H.G.

BILTEN

ISSN1848-6819 • BROJ147 • PROSINAC 2013.

GLASILO MEDŽLISA ISLAMSKE ZAJEDNICE ZAGREB

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ Prva hafiza	2
HUTBE Allahov zakon iznad svega	4
SJEĆANJE NA MERHUME I DŽEMATLIJE Dugogodišnji zagrebački imam	12
DŽEMATSKE AKTIVNOSTI Raznovrsne aktivnosti	15
Brojne zanimljive teme	19
Najava tribina u prosincu 2013.	28
ŠURA Izvodi iz zapisnika	30
INTERVJU Zašto kleveću Huseina Đozu?	37
SVJEDOCI VREMENA Od Kotor Varoša do otvorenja Zagrebačke džamije	42
ŽIVOT U VJERI Prva hafiza u Hrvatskoj	51
Objava i pečina	53
Islamska pobožnost	56
Ezelsko prepoznavanje između Boga i čovjeka	58
ISKRICE MUDROSTI Albanske narodne poslovice	60
VIJESTI IZ POVIJESTI Muslimanska društva u Zagrebu 1921. – 1941. (II)	62
SPORTSKE AKTIVNOSTI Završetak natjecanja na vanjskim terenima	67
MEKTEPSKI KUTAK Mektepske priče	74
OGLASI I REKLAME Obavijesti	78
VAKTIJA Zagrebačka vaktija za prosinac 2013.	79

IMPRESUM

ISSN 1848-6819

BILTEN

glasilo Medžlisa Islamske zajednice Zagreb

Bilten

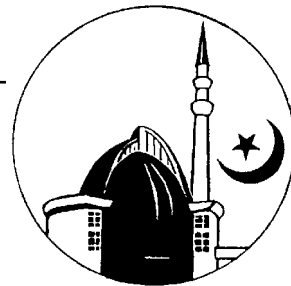
Medžlis Islamske zajednice Zagreb
Prilaz Safvet-bega Bašagića 1, 10000 Zagreb
tel.: 01/6137-162, fax: 01/6137-159
e-mail: bilten@islamska-zajednica.hr
www.islamska-zajednica.hr

GLAVNI UREDNIK:
Gzim REDŽEPI

IZVRŠNI UREDNIK:
Ismet ISAKOVIĆ

UREDNIŠTVO:
Aziz ALILI, Lamija ALILI
Sead BERBEROVIĆ, Šeherezada DEMIĆ
Halid DOLIĆ, Zlatko HASANBEGOVIĆ
Ervin JAHIĆ, Dževad JOGUNČIĆ, Emina MEŠIĆ
Dino MUJADŽEVIĆ, Kemal MUJIĆIĆ,
Alem ORLIĆ, Mirsad SREBRENKOVIĆ

PREVODITELJI:
Nura ČAUŠEVIĆ, Mersad KREŠTIĆ
Azra OMANOVIĆ, Khaled YASSIN

UVODNA RIJEČ

Prva hafiza

Poštovani čitatelji,

vjerska, kulturna, društvena i humanitarna uloga našeg Centra manifestirala se kroz razvijanje džemata, druženja i međusobna zbližavanja i rast u vjeri proteklih 25 godina.

Mudri ljudi i vizionari Islamske zajednice u Zagrebu, u znak obilježavanja godišnjice svečanog otvorenja Zagrebačke džamije 1988. godine, odlučili su pristupiti organizaciji natjecanja učenika Kur'ana. Zahvaljujući tome, u našoj džamiji se već dvadeset godina okupljaju ponajbolji hafizi i učenici Kur'ana, čime je nedvojbeno trajno zasađeno sjeme ljubavi prema svemu što je vezano za Kur'an. Plodove toga, s vremena na vrijeme, ubiramo i doživljavamo s jednakom radošću kao i samu gradnju naše džamije.

A plod nesvakidašnje i upravo iznimne ljubavi prema Kur'anu jest i stjecanje časnog zvanja hafize Kur'ana Sabahete Hasanović, djeteta našeg džemata, a odnedavno i prve hafize u povijesti Islamske zajednice u Hrvatskoj. Ovom vas prigodom, drage vjernice i vjernici, pozivam da svojim prisustvom uveličate predstojeću svečanost, hafisku dovu hafizi Sabaheti, koja će zacijelo, ako Bog da, biti upisana među važnije događaje kad se budu pisale neke buduće povijesti islama i muslimanske materijalne i duhovne kulture i egzistencije na ovim prostorima. Dakako, upućujem čestitke i izraze osobne radosti njezinim roditeljima, Hajriji-hanumi i muftiji Aziz ef., njezinim sestrama, bratu i ostalim članovima obitelji. Allah muberek olsun!

Kako vrijeme prolazi, s njime odlaze, na ovaj ili onaj način, i oni koji su sebe, svoje imetke i živote ugradili u uzdizanje i napredak ove Zajednice i ovog Islamskog centra. Kako ih ne bismo prepustili zaboravu, odlučismo zabilježiti njihove životne priče, jer nas zadužiše, ostavljajući nam u amanet ovu krasoticu sa svim njezinim sadržajima.

U ovom broju Biltena donosimo intervju s hadži Mustafom Pličanićem, predsjednikom IOM-a Zagreb u jednom od najtežih i najodgovornijih razdoblja našeg džemata, dobu gradnje Zagrebačke džamije.

Iz razgovora s Hadžijom razvidno je što sve grupica entuzijasta i istinskih hizmećara Vjere u realno nepovoljnim okolnostima može napraviti ako im se nijeti združuje, ali i kako je mala zajednica muslimana u stanju nadrađati samu sebe kada, neštedimice i zdušno, daje najbolje od sebe i "troši" na Allahovu putu.

A ova naša Zajednica, ovaj naš Medžlis – sve je, samo nije običan. Za to su najzaslužnije upravo generacije koje nam prethodiše: generacije muslimana koje težile suncu, a zadovoljiše se dosezanju zvijezda, kako bi pjesnik rekao. Na njihovu tragu, kročimo utabanim putem, nastojeći odgovoriti potrebama našeg džemata i ovog Centra u skladu s današnjim vremenom i izazovima.

Prioritet našeg djelovanja jest pitanje odgoja i obrazovanja mladih generacija, čuvanje islamskog braka i obitelji, formiranje knjižnice Islamskog centra te djelovanje u džematu, ponajprije brigom za velik broj socijalno ugroženih muslimana.

Unatoč naporima našeg Medžlisa da pomogne gladnima i potrebitima, koji kucaju na naša vrata, broj onih koji traže pomoć iz dana u dan se uvećava. Stalno moramo imati na umu, i kao pojedinci i kako kolektivitet, da kriza ubire svoj danak na brutalan način, da je sve više ljudi oko nas ili u našoj neposrednoj blizini gladno, nemoćno, egzistencijalno ispod standarda dostojnoga života. Svi smo utoliko jednako odgovorni i jednako pozvani da pomognemo koliko je u našoj moći te da se ne oglušimo o pozive i molbe onih koji našu pomoć traže.

Razumijevanje, solidarnost i stvarnu empatiju prema polaznicima vjeronauka čiji su roditelji samohrani redovito iskazuju brojne džematlije pomažući fond El-Fudul, osnovan od Vijeća žena Medžlisa, iz kojeg se mjesečno stipendira ta skupina naših učenica i učenika.

Zahvaljujemo se svima koji su na bilo koji način doprinijeli da se na lica dječice uskraćene za ljubav i pažnju oba roditelja, makar nakratko, vrati osmijeh. Svojom pažnjom im pokazujemo da nisu zaboravljeni i da Zajednica brine o njima. Svoju zahvalu, dakako, uputile su i članice Vijeća žena u nedjelju, 24. studenoga, na večeri organiziranoj u njihovu čast, o čemu možete čitati u ovome broju.

U mjesecu koji je za nama obilježismo i Dan državnosti Bosne i Hercegovine te 101. obljetnicu albanske državnosti. Svim domoljubima upućujem iskrene čestitke u povodu ta dva časna i ponosna blagdana!

dr. med. Gzim REDŽEPI
predsjednik Izvršnog odbora Medžlisa Zagreb

Hafiza Sabaheta Hasanović

HAFISKA DOVA

hfz. SABAHETE HASANOVIĆ

Poštovane džematlije!

Ne tako davno, bilo je skoro nezamislivo da djeca rađena i odrasla u Hrvatskoj postaju hafizi Kur'ana Časnog. Otvaranjem Zagrebačke medrese 1993. godine, poslije transformirane u Islamsku gimnaziju, hafiske dove u Hrvatskoj postaju realnost. Ovome je svakako bitno doprinijelo Europsko natjecanje učača Kur'ana koje se svake godine, već tradicionalno, održava u Zagrebačkoj džamiji. Već su četiri učenika Zagrebačke medrese "Dr. Ahmed Smajlović", odnosno Islamske gimnazije dr. Ahmeda Smajlovića s ponosom ponijela ovu najčasniju titulu.

U subotu 07.12.2013./04. safera 1435. h.g. u 12,00 sati, imat ćemo posebnu čast i zadovoljstvo prisustvovati promociji četvrtog hafiza, odnosno hafize, svršenice naše Medrese, sada Islamske gimnazije. Ovog puta bit će to hafiza Sabaheta Hasanović. Hafizi Sabaheti želimo da puno godina nosi ovu časnu titulu i uspješno širi Allahovu riječ a njenim roditeljima Hajriji-hanumi i muftiji Azizu ef. čestitamo.

Pozivamo vas, poštovane džematlije, da svojim prisustvom uveličate ovaj povijesni događaj!

ISLAMSKA ZAJEDNICA U HRVATSKOJ
MEŠIHAT ISLAMSKJE ZAJEDNICE
I
MEDŽLIS ISLAMSKJE ZAJEDNICE ZAGREB

Poziva vas na

HAFISKU DOVU

hfz. Sabahete Hasanović

Svojem prisustvom ukazat ćete nam veliku čast i uveličati ovaj događaj koji će se održati
07.12.2013. / 04.02.1435. godine
u Islamskom centru Zagreb,
s početkom u **12:00** sati.

**Radujući se vašem dolasku,
srdačno vas selamimo!**

HUTBE U STUDENOM/NOVEMBRU 2013. GODINE (SKRAĆENE VERZIJE)

Allahov zakon iznad svega

HIDŽRA

(hatib: Halid ef. Dolić, 01.11.2013.)

Hidžra je naziv pod kojim muslimani po-drazumijevaju preseljenje Muhammeda, a.s., i njegovih sljedbenika iz Mekke u Medinu. Preseljenje je bilo postupno, 313 muslimanskih obitelji iselilo se u Medinu tijekom tri mjeseca zbog nemogućnosti da ispovijedaju svoju vjeru, islam, u rodnom gradu Mekki u miru. Hidžra se događala između mjeseci muharrema i rebiul-evvela 622. godine n.e. Posljednji se preselio Muhammed, a.s., s prijateljem Ebu Bakrom Essidikom i to upravo u noći u kojoj su Mekanci mušrici pokušali atentat na njega. Grad Medina, nakon hidžre, postaje središte Muhammedovog, a.s., djelovanja te mijenja naziv iz Jasrib (kako se do tada zvala) u (Medinat- al Nabi) "Poslanikov grad" ili kraće Medina.

Halid ef. Dolić

Hidžra - spas za Poslanika, a.s., ali i Medinu

Dolaskom u grad Medinu, poslanika Muhammeda, a.s., nije zaokupirala misao da izgradi sebi kuću. Nije ga ni zaokupirala misao kako će se prehraniti u mjestu gdje nema ništa svoje. Držao se svoga oslonca Allaha, dž.š., i od Njega tražio sve što mu je trebalo.

"Ako ga vi ne pomognete – pa pomogao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kada su njih dvojica bila u pećini i kada je on rekao drugu svome: 'Ne brini se, Allah je s nama!', pa je Allah spustio smirenost na druga njegova, a njega pomogao vojskom koju vi niste vidjeli i učinio da riječ nevjernika bude donja, a Allahova riječ, ona je – gornja. Allah je silan i mudar." (At-Tewbe, 40)

Nakon odmora od nekoliko dana, prva akcija koja je bila dolaskom u Medinu Muhammeda, a.s., bila je ta da je sazvaio najuglednije prvake da razmotre što im je činiti. Poslanik, a.s., im predloži da se najprije očiste gradske ulice, da se smeće spali, otpadci duboko zakopaju. Zatim im predloži da se ljudi, žene i djeca kupaju, a naročito peru kosu. Muhammed, a.s., je predložio da se i židovi pozovu na ovu akciju, i onu su pristali, pa su tako svi radili na čistoći grada i osobne higijene, bogati i njihovi robovi, i siromašni koji su za taj posao bili plaćeni. Tako Muhammed, a.s., postade savjetnik, sudac i upravitelj, nenametnut i prešutno izabran vođa ovoga grada.

Briga za djecu, udovice i siročad

Bratimljenje između muhadžira i ensarija je polučilo ogromne rezultate. Bratimljenju je sudjelovalo 20 ljudi. Od toga pola ensa-

rija, a pola muhadžira. Bratimljenje se temeljilo na potpomaganju. Značenje ovog bratimljenja, kako kažu neki učenjaci, bijaše da se prevaziđe privrženost plemenu jer čvrsta privrženost može biti samo vjeri. Sa bratimljenjem u vodu padaju razlike o porijeklu, boji i naciji. To nije bilo prazno slovo na papiru, a ni djelo koje se veže za krv i bogatstvo, već osjećaj dobrote i druželjivosti koje će se kasnije pokazati u slavnim primjerima.

Druga stvar koju primijeti Poslanik, a.s., je siromaštvo stanovništva, naročito doseljenika iz Mekke (muhadžira) jer je trgovina u tom dijelu, za razliku od Mekke, bila slabo razvijena. Ljudi su živjeli od zemljoradnje i stoke. Zato Muhammed, a.s., odredi da svaki musliman mora pomagati svoje siromašne, odredi obligatno dijeljenje milostinje i preporučiti kao Allahu dž.š., najdraže djelo. I sam je udjeljivao što je imao.

Allah, dž.š., veli: "O vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stječete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo, ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili – kada ni vi sami ne biste to primili, osim zatvorenih očiju. I znajte da Allah nije ni o kome ovisan i da je hvale dostojan. Šejtan vas plaši neimaštinom i navraća vas da budete škrti, a Allah vam obećava oprost i nagradu Svoju; Allah je neizmjereno dobar i zna sve." (Al-Bakara, 267-268)

Naročitu brigu posvetio je udovicama i djeci siročadi. Djecu bez roditelja je dao smjestiti po bogatijim muslimanskim kućama, a udovice preudati ili im naći lijepu nafaku prema položaju i zaslugama preminulog muža.

Gradnja prvog mesdžida u Medini

Zatim je Muhammed, a.s., pristupio gradnji prvog mesdžida skupa sa svojim prijateljima, gdje bi se okupljali pravovjerni, obavljali molitvu i češće sastajali. I sam Poslanik je radio, mijesio zemlju i nosio crjepove. Pored toga što su muslimani obavljali molitvu u mesdžidu, tu su razgovarali i šurali o bitnim pitanjima za zajednicu. Bio je to jedan sasvim drugi život u Medini po dolasku Muhammeda, a.s., u taj grad. Danas jedan čovjek to nije u stanju učiniti, niti će ikad moći učiniti. Ono što mi možemo učiniti, jeste pokušati sebe očistiti onako kako je Muhammed a.s., sa ashabima očistio grad Medinu.

To je čišćenje svega ružnog na sebi i u svome srcu, briga o siromašnima, potenciranje pravovjerja, međusobna komunikacija i bratimljenje:

- muslimani moraju živjeti kao prava braća;
- muslimani se moraju voljeti i međusobno pomagati;
- uvijek se pouzdavati na Allaha, vrijedno raditi, strpljivo podnositi sve tegobe u životu i boriti se protiv svih zala;
- raditi za dobrobit Islama, a ne samo briga o sebi i za sebe.

Časni Poslanik je odao priznanje muhadžirima koji su učinili hidžru, ali i ensarijama koji su podijelili sve svoje sa muhadžiri-

ma. Kada su ga pitali kako dostići deredžu muhadžira, rekao je: "Muhadžir je svaki onaj koji napusti sve ono što je Allah, dž.š., zabranio, a prihvati sve ono što je naredio."

U svom ophođenju sa ashabima, uvažavao ih je, cijenio i volio. Svaku njegovu riječ su prihvaćali i u djelo provodili. Samo je na ovakav način Poslanik, a.s., u kratko vrijeme uspio

udariti čvrste temelje jednoj novoj ljudskoj, čistoj zajednici i najčistijoj koja je postojala u povijesti. Udarilo je temelje zajednici koja je odolijevala svim strujama tog vremena i uspjela ih usmjeriti na pravi način i napravila veliki preokret u povijesti čovječanstva koji je počeo hidžrom. Neka ta ista hidžra bude i nama kamen spoticaj da budemo bolji, kako sebi, tako i drugoj braći i sestrama.

POSLEDICE NAŠIH GRIJEHA

(hatib: Mirza ef. Mešić, 08.11.2013.)

U nedjelju, akšam namazom, ušli smo u Novu 1435. hidžretsku godinu. Nadamo se i molimo Allaha, dž.š., da nam bude bolja u svakom pogledu, ili, barem, da nam ne bude gora. A hoće li biti bolja ili gora, odnosno hoće li se naše stanje popraviti ili pogoršati, uvelike ovisi od našeg odnosa prema Allahu, dž.š., odnosno prema našoj vjeri, i prema drugim ljudima, posebno prema vjernicima.

Mirza ef. Mešić

Allah, dž.š., je iz Svoje Milosti preko Svoga odabranika Muhammeda, a.s., objavio islam kao vjeru, kao svjetonazor, koji uređuje svaki aspekt čovjekova života. Islam nam pomaže da shvatimo i prihvatimo da nas je stvorio Allah, dž.š., da smo na ovoj zemlji u ovome prolaznome životu radi činjenja dobra drugima, a time i sebi, i da se vraćamo, nakon što nam smrt dođe, svome Stvoritelju, radi polaganja računa za svaku misao, svaku riječ i svako djelo.

Ako to shvatimo i na pravi način prihvatimo te živimo islamske principe mi smo dokućili smisao našega života kojeg Allah, dž.š., definira u 56. ajetu sure Ez-Zarijat: "Džine i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju (Da Mi Ibadet čine)." (Ez-Zarijat, 56)

Kome robujemo – Allahu, dž.š. ili šejtanu?

Čovjek je iz islamske perspektive slobodno ali i odgovorno biće. Naša se odgovornost ne tiče samo ovoga svijeta, nego se

proteže i na budući, vječni život. Možemo raditi što god mislimo da je ispravno, ili dobro za nas, ali ćemo zato morati odgovarati, jer čovjek, kako stoji u Kur'anu, neće biti prepušten sam sebi: "Zar čovjek misli da će sam sebi prepušten biti, da neće odgovarati? Zar nije bio kap sjemena koje se ubaci, zatim ugrušak kome On onda razmjer odredi i skladnim mu lik učini, i od njega onda dvije vrste, muškarca i ženu, stvori, i zar Taj nije kadar mrtve oživiti?" (Al-Qijama, 36, 37)

"Živi kako god želiš, ali znaj da ćeš jednog dana umrijeti, voli koga god hoćeš, ali ćeš ga jednog dana ostaviti, radi što želiš, ali ćeš prema djelima nagrađen ili kažnjen biti!" (hadis)

Allah, dž.š., nas iz Milosti Svoje savjetuje i poručuje: "I pomažite se u dobročinstvu i Bogobožnosti, a ne pomažite se u grijehu i neprijateljstvu. I bojte se Allaha. Uistinu! Allah žestoko kažnjava." (Al-Maida, 2)

Na jednoj strani dobročinstvo i Bogobožnost, čemu nas naš Stvoritelj poziva, a na drugoj strani grijeh i međusobno neprijateljstvo, čemu nas poziva prokleti šejtan, naš otvoreni neprijatelj. Dobročinstvo i Bogobožnost, prožeti iskrenošću, blagošću, dobrotom, odlučnošću i spremnošću da sa drugima dijelimo i dobro i zlo, jačaju našu vjeru i naše međusobne odnose i poboljšavaju našu životnu situaciju, biva nam bolje, dok grijeh i neprijateljstvo prožeto sumnjičenjem, zavišću, ogovaranjem, omalovažavanjem, prkosom, zajedljivošću, udaljavaju nas od Allaha, dž.š., te slabe našu vjeru, kidaju naše veze i unazađuju našu zajednicu odnosno pogoršavaju našu životnu situaciju.

Tko nosi teret našeg grijeha? Mi sami ili...

Bogobožnost ili naša svijest o Bogu, ima svoje sastavnice, ima svoje uvjete, kao što i svaki grijeh ima svoje posljedice. Kada Allah, dž.š., na početku sure El-Bakara, naglašava da je Kur'an Uputa za one koji se Allaha boje i grijeha klone, navodi i kvalitete takvih osoba pa kaže: "Oni koji vjeruju u Gajb" (A Gajb je nevidljivo, našim čulima neuhvatljivo, i tu spada vjera u Alla-

ha, meleke, Džennet i džehennem i duhovni svijet), zatim, "oni koji svoju molitvu obavljaju" (revnosno, na vrijeme, jer molitva je živa veza sa našim Stvoriteljem) i "oni koji udjeljuju iz imetka kojeg im Allah, dž.š., daje i omogućuje", jer bez solidarnosti, međusobne pomoći, svoj islam ne možemo iskazati u punini.

Isto tako u suri Ali Imran, Allah, dž.š., nas poziva Svome oprost, jer ljudi nisu bezgriješni, i Džennetu, prostranom koliko nebesa i zemlja, stvorenog i pripremljenog za one koji se Allaha boje odnosno za one koji dobročinstvo čine. A to su "... koji, i kad su u obilju i kad su u oskudici, udjeljuju, koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju – a Allah voli one koji dobra djela čine." (Alu Imran, 134)

Moramo uvijek znati da zbog grijeha, naših propusta, ne snosimo samo mi posljedice, nego svi oko nas, i naša djeca i naša porodica, pa i životinjski i biljni svijet oko nas. Rekao je Mudžahid, jedna od islamskih učenjaka: "Kada se desi teška godina i kada se uskrati kiša, životinje proklinju griješnike od Ademovih sinova i govore: Ovo su znaci griješenja sinova Ademovih." A grijeh nije samo činjenje onoga što Allah ne voli i što strogo zabranjuje kao što su blud, kocka, kamata, alkohol, ogovaranje, nego i nečinjenje onoga što Allah naređuje, a naređuje dnevne namaze, post u mjesecu ramazanu zekat, hadž, ali i brigu za jetime, slabe i nemoćne, siromašne i bolesne, naređuje brigu za svoju porodicu, za svoj džemat. Ako smo u prilici, a većina jesmo, obavljati namaze a to ne činimo, mi smo griješni, ako smo u mogućnosti pomoći svoga brata ili sestru, a to ne učinimo, opet smo griješni.

Jedan do velikih problema pojedinaca, pa i cijelih grupa je što smatraju da grijeh koji čine nije toliko opasan. Mnogi od nas na primjer gibet (ogovaranje) i prenošenje tuđih riječi smatraju normalnim razgovorom, a ne velikim grijehom, o kojem

Kur'an govori u više ajeta. Mnogi od nas rukovanje muškarca i žene koji nisu u bližem srodstvu smatramo normalnom stvari, a Šerijat je to zabranio. Mnogi od nas gledanje beskorisnih serija smatramo normalnim a briga o tome što će se desiti u narednoj seriji prevazilazi brigu za džematom pa i za vlastitom porodicom.

Izlazak iz nevolje kroz pokajanje Allahu, dž.š.

Klonimo se grijeha jer oni vode ka nevjerovanju, a nevjerovanje vodi u propast. Grijesi su razlog za nestanak blagodati, pojavu bolesti i skraćivanje života. Grijesi uzrokuju nestanak bereketa i nafake. Kao posljedica grijeha nastaje briga, tuga i psihološka opterećenost, nemoć, lijenost, prezaduženost i prezir ljudi.

Jedini lijek i zaštita od posljedica naših grijeha jeste iskrena tevba, pokajanje i vraćanje Allahu, dž.š., a to podrazumijeva iskreno i potpuno, a ne parcijalno, življenje islama. Vječnost ili Džennet se ne zavrđuje lijepim željama, samo namjerom, nego i djelima koja proističu iz znanja o tome što je dozvoljeno, a što zabranjeno, što musliman mora, a što ne smije, gdje počinje nečije pravo, a gdje završava moja sloboda.

Pošto smo ušli u Novu hidžretsku godinu, time smo dobili i novu priliku za popravni. Hoćemo li je iskoristiti, odnosno hoćemo li proći sipit ovisi o nama i naše spremnosti da mijenjamo svoje navike i svoje poglede na život i svijet koji nas okružuje... "O vi koji vjerujete, učinite pokajanje Allahu iskreno, da bi Gospodar vaš preko ružnih postupaka vaših prešao i da bi vas u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, uveo, na Dan u kojem Allah neće osramotiti Vjerovjesnika i one koji su zajedno s njim vjerovali..." (Et-Tahrir, 8)

LICEMJERI (MUNAFICI)

(hatib: Haris ef. Opardija, 15.11.2013.)

Iščitavajući Kur'an-ikerim naći ćemo da Allah, dž.š., govoreći o ljudima, dijeli ih na tri skupine. Prvu skupinu čine mumini – vjernici, drugu skupinu čine kafiri – nevjernici, a treću skupinu čine munafici – licemjери.

Analizirajući prvu i drugu skupinu njihov status je jasan, oni se lahko prepoznaju. Djela vjernika i nevjernika se razlikuju kao dan i noć. Vjernikov namaz, post, zekat i hadž su dunjalučka osobna karta i sigurna investicija za buduću svijet – Ahiret, dok svojstva nevjernika i njegove karakteristike i sudbina su nam jasno ukazane i pojašnjene Kur'anom i sunnetom Muhammeda, s.a.v.s.

Haris ef. Opardija

Tko su licemjери?

Međutim, najveća misterija i tajna jeste treća skupina, a to su licemjери ili munafici. Zbog njihove prevrtljivosti, suprotnosti između djela i riječi, teško ih je ocijeniti i svrstati u jednu ili drugu skupinu. Pojedini munafici su po svojim riječima najveći vjernici – mumini, ali po svojim djelima izlaze iz dini-imana, da nas Allah, dž.š., sačuva takva stanja.

Uzvišeni Allah opisao ih je u Kur'anu tako detaljnim opisima da ih možemo u svakom vremenu i prostoru prepoznati. A zašto? Zbog toga što su oni najopasniji za Islam i muslimane, a isto tako su najveća opasnost za društvo, zajednicu u kojoj žive i djeluju. Uzvišeni Allah poznavajući ono što je stvorio, te ga učinio svojim namjesnikom na zemlji, tako poznavajući čovjeka, upozorava ga s jednom cijelom surom koja nosi naziv današnje hutbe, a to je sura El-munafikun (Licemjери).

Ova sura u cijelosti razotkriva njihov odnos spram Allaha, dž.š., poslanika Islama Muhammeda, a.s., i iskrenih vjernika. Allah, dž.š., u spomenutoj suri kaže: "Kada ti licemjери dolaze, oni govore: 'Mi tvrdimo da si ti, zaista, Allahov poslanik!' – I Allah zna da si ti zaista Njegov poslanik, a Allah tvrdi i da su licemjери pravi lažljivci."

Munafika nije bilo u Mekki, tek nakon dolaska muslimana u Medinu počeli su se pojavljivati oni koji nisu iz srca primili Islam nego iz straha za položaj, privilegiju i ugled koji su uživali. Takvi bi dolazili Muhammedu, s.a.v.s., zaklinjući se i svjedočeći njegovo poslanstvo, pokušavajući prikriti svoje pravo stanje, a prikazati se kao iskreni i dobri vjernici. Ovdje dolazimo do prvog opisa ili svojstva munafika, a to je sklonost laganju.

Allah dž.š. kaže: "Oni se iza zakletvi svojih zaklanjaju, pa od Allahova puta odvrćaju. Ružno je, doista, kako postupaju!", tj. štite se od ljudi lažnim zakletvama kako bi im bila potvrđena

istinitost onoga što govore i na taj način budu obmanuti oni koji ne poznaju njihovo stvarno stanje, pa povjeruju da su mu'mini.

Zašto su munafici takvi kakvi jesu? Koji je razlog njihovog takvog ponašanja? Na ova pitanja nam Uzvišeni Allah kaže: "To je zato što su vjernici bili, pa nevjernici postali, i onda su im srca zapečaćena, pa ne shvaćaju."

Izjavljivanjem šehadeta postali su vjernici, ali su, nažalost, šehadet zaniijekali i vratili se u nevjerstvo, te im je Allah, dž.š., za kaznu zapečatio njihova srca tako da ne mogu shvatiti istinu koja im dolazi od Allaha, dž.š., putem poslanika Muhammeda, s.a.v.s. Živjeli su u poslanikovom vremenu, gledali ga u oči, slušali njegove riječi i vidjeli njegova djela, slušali njegovo učenje Kur'ana, čak i namaz klanjali sa ostalim muslimanima. I pored svega pobrojanog Allah, dž.š., im je srca zapečatio tako da istina nije mogla doprijeti do njihovih srca.

Jesmo li danas svi dijelom licemjери?

A danas? Ima li danas munafika? Jesu li ostali u nekom prošlom vremenu ili nisu? Jesu li munafici ružnog izgleda, niskog položaja, neugledni u društvu i zajednici u kojoj žive ili je možda obrnuto?

Munafici u doba Allahova poslanika su bili ljudi koji su uživali ugled, bili su lijepog izgleda, što bi rekli ugrađeni, tj. gospoda, i bili su vrlo rječiti. Allah, dž.š., ih opisuje sljedećim riječima: "Kad ih pogledaš, njihov izgled te ushićuje; a kad progovore, ti slušaš riječi njihove, međutim, oni su kao šuplji naslonjeni balvani i misle da je svaki povik protiv njih. Oni su pravi neprijatelji pa ih se pričuvaj."

Gledajući iz današnje perspektive ljudi su tako slatkorječivi, lijepo pričaju, riječi su im slatke i zavodljive da čovjek teško odolijeva. Pogotovo kad nam dolaze u trenucima kada smo ranjeni, uzdrmani i poljuljani nekom informacijom, zaboravljajući kako trebamo dobro provjeriti informaciju koju dobijemo prije nego li na nju reagiramo, da ju nije donio netko koga Allah, dž.š., obilježava kao "smutljivac".

Koliko je licemjerstvo opasno najbolje nam govori kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže: "Licemjери će na samom dnu Džehennema biti i ti im nećeš zaštitnika naći."

Opasno je kada se licemjerstvo uvuče u ljudsko srce i kada postane sastavni dio čovjekova karaktera i kada čovjek postaje nepovjerljiva, nepouzdana i po društvo i zajednicu opasna osoba.

Allah, dž.š., govoreći o munaficima u Kur'anu kaže: "Njima je svejedno, molio ti oprosta za njih ili ne molio, Allah im, zaista, neće oprostiti, Allah, doista, narodu nevjerničkom neće na Pravi put ukazati."

Kako prepoznati licemjера?

Allah, dž.š., u Kur'anu je na najbolji način spomenuo svojstva munafika, tako da ih mu'mini – vjernici mogu prepoznati. Od svojstva koja Kur'an spominje nabrojat ću neka za razmišljanje: oni od vjere uzimaju ono što im odgovara, oni mrze vjernike i za zaštitnike uzimaju nevjernike, oni govore lijep govor a u suštini kriju mr-

žnju i pakost, oni govore što ne rade, njihova srca su gruba, oni su uskih i kratkovidnih pogleda, oni rade na razbijanju muslimanskog jedinstva ili zajednice, oni nisu sigurni u Allahovu, dž.š., milost, itd.

Imam Ahmed prenosi od Ebu Hurejre, r.a., da je Muhammed, s.a.v.s., rekao: "Licemjeri imaju prepoznaljive osobine: kada pozdravljaju – proklinju, otimačinom se hrane, od plijena najviše vole ono što su utajili, džamije izbjegavaju, namaz obavljaju na isteku njegova vremena, oholeći se ne naviknuti, niti se žele naviknuti na ispravno obavljanje, noću su poput crvotočnih stabala, a danju izuzetno bučni."

U drugoj predaji koju prenosi Abdullah ibn Omer, r.a., kada govori o svojstvima munafika kaže: "Tko bude posjedovao četvero, on je munafik (licemjer), a ako ima neko od svojstava, onda ima svojstvo licemjerstva, sve dok ga ne ostavi: kada priča – laže, kada obeća – iznevjeri, kada se prepire – ružno govori, kada se za nešto obvezuje – prevaril!"

Čuvajmo se svojstva munafika i pripremimo se za Dan polaganja računa, kada se neće gledati ni podrijetlo, ni rod, niti vanjski izgled, već samo dobra djela, koja čovjek ljubavi radi Boga čini na ovome svijetu.

POTICANJE OMLADINE NA BRAK

(hatib: Mersad ef. Krešić, 22.11.2013.)

Među ukrasima ovoga svijeta su imetak i djeca, bez kojih ljudi ne mogu zamisliti život, a istovremeno, nisu svjesni kolika su oni odgovornost pred Allahom. Većina ljudi vole svoju djecu radi sebe. U osnovi, čovjek najviše, zapravo, voli sebe, pa tek onda djecu, imetak, rodbinu, prijatelje...

Imetak voli zato što je on sredstvo njegovog opstanka. Djecu čovjek ne voli zbog eventualne koristi od njih, čak ponekad podnosi i tegobe od te iste djece, već ih voli jer je svjestan da ga djeca nasljeđuju. I čovjek na taj način "produžava" sebe.

Mersad ef. Krešić

Odgovornost prema omladini

Allah dž.š. nam je dao sve ljepote i ukrase ovog svijeta kako bismo lakše izvršavali zadaću zbog koje smo stvoreni. A naša osnovna zadaća je "da nam Allah i Poslanik budu preči od svega stvorenog". Zato vjernik ne smije dozvoliti da mu imetak, djeca i sve ostalo budu razlog zaborava osnovne zadaće. Tome nas i Gospodar upozorava sljedećim riječima: "O, vjernici, neka vas vaši imeci i vaša djeca ne odvrćaju od sjećanja na Allaha. Oni koji to učine, oni će biti pravi gubitnici." (El-Munafikun, 9)

U današnjoj hutbi ću probati ukazati na problem koji se tiče svih nas ovdje, pa i onih koji nisu tu. Taj problem je tinjanje baklje islama osobe udaljene od džemata, a posebno mlade. Naime, radi se o tome što djeca još dok pohađaju osnovnu školu dolaze u mekteb ili vjeronauk i znaju tko su, što su i dio čega su. Nakon što počinju ići u srednje škole, pa usudio bih se reći, nakon što stupe u period puberteta, jedan dio tih mladih ljudi, sakriva svoje podrijetlo zbog straha od nerazumijevanja, obilježavanja

i izdvajanja u društvu. I zbog toga se dogodi lutanje od vjere pod strahom da će biti obilježen kao "drugačiji".

Neminovnost je da se uslijed toga počnu i prihvaćati neki oblici ponašanja i razmišljanja koji su svojstveni većinskoj okolini u kojoj živimo. Pa još kad navrše 18 godina i "postanu punoljetni" smatraju da mogu donositi odluke kako oni žele, pa ih roditelji i podrže u tome i daju im slobodu odabira i savjetuju ih riječima, kao što su: "Vi ste mladi, slobodno se vi provodite i radite što vam je želja, kad ostarite razboljet ćete se kao i mi pa vam neće biti ni do čega."

Pa i normalno je onda da je osoba koja tako razmišlja bolesna i da joj nije ni do čega, pa čak ni do vlastitog djeteta. No, hvala Allahu postoje i oni koji ponosno kažu tko su i iznose svoja uvjerenja približavajući ih ostalima, a da pritom ne budu odstranjeni.

Mladost je jedan od najvećih blagodati koje je Allah podario čovjeku. U tom dobu čovjek biva najjači i u fizičkom i duhovnom smislu. Ako u tom vremenu ne obavljamo farzove, ne borimo se s nevjerstvom, ne širimo islamski moral, ne sjećamo se Allaha dok smo mladi, jaki, zdravi, pa kako ćemo onda to raditi kada se ne budemo mogli oslanjati na svoje noge, ruke i kada budemo jako zaboravni?

Stupanjem u brak do Allahova zadovoljstva

Ono na čemu moramo svi zajednički raditi je poticati omladinu na sklapanje brakova. Naime, radi se o tome što omladina koja i razmišlja o Allahu posjeduje neku vrstu straha od stupanja u brak. Taj strah ulijeva šejtan pomoću ukrasa ovoga svijeta, jer je uspio, na žalost, raširiti ljubav prema ovome svijetu kod ljudi. Uspio je šejtan raširiti i nemoral, prije svega blud sa kojom se mladi čovjek najviše bori i što mu biva karta za džennet, ako pobijedi u toj bici.

Tako danas imamo mnogo, na žalost, primjera pa čak i u našoj zajednici da dvoje mladih muslimana žive zajedno po nekoliko godine, pa tek se kasnije vjenčaju, ili se nikako ni ne vjenčaju, pa se razidu i smatraju se "modernim". A da ne govorimo o velikom broju muslimanki koje se udaju za nemuslimane i gube trajno vezu sa šehadetom.

Imamo i velik broj omladine kojoj naprosto odgovara zapadnjački način života pa na upit zašto se ne žene/ili ne udaju daju odgovore poput: "Pa samo imam 28 godina, još malo da uživam sam/sama, da prođem svijeta pa ću tek onda." Ne razmišljaju o riječima Muhammeda, a.s., kada kaže: "Tko stupi u brak, sačuvao je pola vjere."

Ima, među našom omladinom i onih koji žele sačuvati svoju polovicu vjere, hvala Allahu, ali upravo je šejtan taj koji to koči, pa im onemogućava zaposlenje ili druge načine kako bi došli do nafake za svoju ženidbu.

Uspio je i šejtan da nam nametne i pitanje definicije braka, pa da o tome raspravljamo i izlazimo na referendum. U islamu je brak isključivo zajednica muškarca i žene.

Interesantna je kur'anska tvrdnja po kojoj je stvaranje para, muškarca i žene, proisteklo iz jednog nefsa iz kojeg se razvilo čovječanstvo. "O ljudi, bojte se Gospodara svoga koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio i od njih dvoje muškarce i žene rasijao."

Pitanje braka i bračne zajednice je temeljno pitanje u ljudskom životu jer od njega ovisi obiteljski život, život jedne zajednice i društva u cjelini. Svatko onaj tko na referendumu 1.12.2013. zaokruži "ZA" znači da podržava Allahov zakon.

Islam – osnova zdravog braka

S obzirom da roditelji imaju veliku odgovornost za svoju djecu, smatram da se mi svi moramo uključiti, cijela zajednica, kako bi zadržali mlade ljude u zajednici i ženili ih i udavali, jer i u Kur'anu se kaže: "Udajte neudane, i ženite neoženjene, i čestite robove i robinje svoje; ako su siromašni, Allah će im iz obilja svoga dati. Allah je neizmjerljivo dobar i sve zna." (En-Nur, 32)

S obzirom da se kaže: "Ženite i udajte!", a ne kaže se: "Ženite se i udajte se!" da se vidjeti da je ovo naredba za zajednicu, a ne za pojedinca. Kad god se neoženjenom čovjeku spomene brak, a i oženjenom obitelj onda čovjeku biva lijepo. Obitelj je ta koja omogućava smiraj čovjeku. Ona je ta koja mu omogućava dobivanje snage preko koje se približava Allahu, dž.š.

Mi znamo da vjera Islam pridaje mnogo istinskom zadovoljstvu i napredovanju ljudskih bića, naravno, pomoću visoko moralnih i obrazovanih obitelji. Brak je toliko važan da je Muhammed, a.s., govorio o braku: "Brak je moj sunnet, a tko ne postupa po mom sunnetu nije od mog ummeta."

HOMOSEKSUALIZAM JE ZLO KOJE UNIŠTAVA I DEGRADIRA ŽIVOT

(hatib: Mirza ef. Mešić, 29.11.2013.)

U nedjelju, 1. prosinca 2013. godine građani Republike Hrvatske će odgovarati na sljedeće pitanje: "Jeste li za to da se u Ustav RH unese odredba po kojoj je brak životna zajednica žene i muškarca?" Do jučer niti jedno društvo, civilizacija niti narod nisu brak vidjeli kao bilo što drugo osim zajednice između muškarca i žene. Sada se po prvi puta javljaju oni koji žele brak redefinirati, koji žele promijeniti ono što je Uzvišeni Stvoritelj stvaranjem čovjeka odredio.

Mirza ef. Mešić

Brak je zajednica muškarca i žene – Allahov zakon

Samo Bog Dragi zna koliko je Zemlja stara i kada se čovjek, kao krunsko Božje stvorenje, pojavio na ovoj planeti. Uzvišeni Bog čovjeka kao i sve drugo na zemlji i na nebesima stvara od para i svemu određuje spol te u stvaranju pokazuje raznolikost vrsta i boja nudeći dokaze ljudima o Svojoj Egzistenciji. "Neka je hvaljen Onaj koji u svemu stvara spol: u onome što iz zemlje niče, u njima samima, i u onome što oni ne znaju!" (Jasin, 36.)

Bog je odredio da svaki čovjek, svaki muškarac i svaka žena, "nastaju" od para, muškarca i žene; da se rađaju putem tjelesne

Za svako djelo u životu, koje god čovjek želi učiniti mora za to postojati namjera, nijet ako želi da to djelo cvata, pa tako i bračni život ako nema iskrene namjere onda je neminovnost da će se kroz život javljati tegobe. Svi znamo za hadis Muhammeda, a.s., u kojem se kaže da žene udaju četiri stvari: ljepota, porijeklo, bogatstvo i vjera.

Resulullah, s.a.v.s., vjernicima je olakšao da ne bi džaba lutali i tražili kako da dođu do uspješnog braka. Olakšao im je samim tim što im je rekao: "Odaberite vjeru, jer je to prava vrijednost."

Kada čovjek odabere vjeru onda je dobio sve što mu je potrebno za život: dobio je ljubav, prijatelja, pomagača, dobio je konstantnu podršku, dobio je ono što svakodnevno učimo u dovi "Allahumme rabenaatina fi dunya haseneten ve fil ahireti haseneten" ("Bože, daj mi dobro i na ovom i na onom svijetu"), kada su upitali Muhammeda, a.s., što je to dobro, rekao je: "Pokorna žena", dakle, žena s kojom se slažeš.

I završit ću sa ajetom u kojem se kaže: "I jedan od dokaza Allahovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost; to su, zaista pouke za ljude koji razmišljaju." (Er-Rum, 21)

Ljubavi između muža i žene/oca i majke, a ne između muškaraca i muškarca, ili žene i žene, ili žene i nečega drugog... Ljubav između muškarca i žene je očiti znak Allahove Milosti, nešto što je prirodno i normalno, kako to Kur'an kaže: "...i jedan od dokaza Njegovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost; to su, zaista, pouke za ljude koji razmišljaju!" (Er-Rum, 21.)

Kao i svaka druga osoba, koja zna i potvrđuje da ju je Bog stvorio, muslimani se nikada neće složiti da se homoseksualcima omogući pravo da sklapaju brakove, pa makar to bilo i u formi registriranog partnerstva, a posebno se protive ideji da takvim osobama dopusti usvajanje djece. Po islamskom učenju, svaki musliman koji prizna homoseksualnost kao nešto normalno i prihvaćeno prestaje biti musliman.

Jednostavno, homoseksualizam je neprirodna pojava, protivna prirodnom poretku kojeg je Dragi Bog uspostavio od samog početka egzistencije na ovome planetu, i kao takva nema nikakve veze sa kršenjem ili poštivanjem temeljnih ljudskih prava. Zašto?!

Homoseksualizam sa svojim posljedicama direktno ugrožava i degradira život, a sve ono što ugrožava život i onemogućava produžetak života po islamu je u domenu krivičnog djela i kao takvo je podložno strogim sankcijama. Homoseksualizam ili lezbejstvo je duhovno onečišćenje i težak grijeh radi kojeg će počinitelji, prema učenju islama, snositi teške posljedice i na ovome i na dugome svijetu.

Zašto nam Lutov narod nije pouka?

Zato ne želimo odgajati svoju djecu u zabludi da je homoseksualizam ili lezbejstvo nešto sasvim normalno i prihvatljivo. Ta pojava ne može biti normalna, jer nije prirodna; ona kao

takva onemogućava produžetak i razvoj života. Osobito je opasno takvim parovima dopustiti da imaju i usvajaju djecu. Pa takvi ne žele radati djecu, ali bi ih voljeli imati. To, ne samo da je apsurd, nego graniči sa nastranošću i po usvojenu djecu može biti jako opasno. Zamislite dijete, zdravo i normalno, u dobi od 5-10 godina, kada treba otkriti svoju seksualnost i seksualnost različitog spola od sebe, kada se treba i mora prirodno i normalno razvijati, što će pomisliti i kakvo će djetinjstvo imati kada vidi kako se dvojica tata ili dvije mame ljube i maze?!

Oni koji vjeruju u Boga znaju da je narod Sodome i Gomore, narod u kojem je djelovao Božji Poslanik Lut/Lot, strašno kažnjen radi homoseksualizma. Njihov primjer je univerzalan i još živ i upozorava što se može dogoditi ako se zlo homoseksualizma ozakoni.

"I Lutov narod je smatrao lažnim poslanike. Kad im njihov brat Lut reče: 'Kako to da se ne bojite? Ja sam vam, sigurno, poslanik pouzdani,... Zašto vi, mimo sav svijet, sa muškarcima općite, a žene svoje, koje je za vas Gospodar vaš stvorio, ostavljate? Vi ste ljudi koji svaku granicu zla prelazite', rekoše oni: 'Ako se ne okaniš, o Lute, bit ćeš sigurno prognan.' 'Ja se gnušam toga što vi radite!' – reče on: 'Gospodaru moj, sačuvaj mene i porodicu moju kazne za ono što oni rade!' I Mi smo sačuvali njega i porodicu njegovu – sve, osim starice koja je ostala sa onima koji su kaznu iskusili, a zatim smo ostale uništili spustivši na njih kišu, – a strašne li kiše za one koji su opomenuti bili!" (26/160-173)

Naravno, kazna ne mora biti prirodnim nepogodama. Može biti u i vidu vlasti koja će izdati i prodati svoj narod, koja će pogaziti temeljne vrijednosti koje jedan narod stoljećima pa i tisućama godina baštini i ljubomorno čuva. Postoje granice preko kojih određeni narod ne bi smio prelaziti bez obzira u kakvu političku asocijaciju ulazio i koliko političkih poena na međunarodnoj sceni dobio?!

Želimo Džennet? Naređujemo dobro!

Sasvim je normalno, očekivano, prirodno, da su nedjelju 1. prosinca izađemo na Refrendum i ponosno, jasno zaokružimo ZA brak kao životnu zajednicu muškarca i žene. Time potvrđujemo našu pokornost Božijim zakonima, slijeđenju islamskih istina i propisa ali doprinosimo i zdravoj izgradnji društva koje počiva na zdravim temeljima, a to je brak ili porodica muškarca ili žene. Nemojmo dopustiti da nas netko, kao glasnogovornik šejtana, nagovori da ćemo time ugroziti prava manjina. Braniti zlo grijeha i nemorala opravdanjem zaštite nećijih prava i sloboda je van svake pameti. Tvrditi da su homoseksualci i lezbejke poput drugih manjinama u Hrvatskoj, vjerskih ili nacionalnih, apsurdno je i opasno.

Ako želimo džennet, moramo biti od onih koji naređuju dobro, a zabranjuju zlo, eto nam prilika u nedjelju 01.12.2013., da zabranimo ili barem ograničimo zlo.

Pripremio: Ismet ISAKOVIĆ

HIFZI EF. ALAGIĆ: U POVODU 30-GODIŠNJICE SMRTI

Dugogodišnji zagrebački imam

Sjećam se kao danas, bio je utorak kišni svibanjski dan. Bio mi je to treći dolazak u Zagreb. Prva dva puta samo sam se na kratko zadržao. Ovoga puta odlučio sam ostati dokle god budem mogao. Na Glavnom kolodvoru pitao sam za džamiju i svi su me upućivali na Trg žrtava fašizma, a ja sam tražio živu islamsku zajednicu u kojoj sam trebao obavljati dužnost imama. Nekako sam našao Tomašičevu ulicu i s priličnim čudom ustanovio da Zagreb nema džamije nego prostore u kojima se obavljaju namazi i ostale aktivnosti. Pitao sam se što ću ovdje raditi u tako malom i skućenom prostoru.

U džamijskom restoranu zatekao sam rahmetli Hasniju Serdarević koja je zajedno s mužem Šabanom vodila restoran oni su bili osobe koje su sa imamom bili simboli zajednice u mesdžidu Zagreb. Nakon što sam se predstavio vrlo ljubazno me primila i odmah otišla izvijestiti starog imama o mom dolasku. Njen ljubazan doček oraspoločio mi je ovaj tmurni kišni dan. Dok sam pio kahvu i pušio cigaretu u restoran je ušao stariji čovjek osrednjeg rasta, ćelav i vedra lica. Moram priznati malo je sličio na imama, bar onakvog kakve sam ja poznao. Pozdravili smo se i predstavili jedan drugome. Bio je to rahmetli Hifzi ef. Alagić. Rekao mi je da zna za moj dolazak i da će odmah zvati predsjednika i tajnika Islamske zajednice. Negdje oko podneva stigao je stariji, mršav čovjek, s debelim naočali-

ma koje su se jako isticale na njegovom licu: bio je to tajnik rahmetli Muharem Teskeredžić. S njima dvojicom provest ću dugi niz godina surađujući na poslovima i zadacima. Naročito mi je bila važna i značajna suradnja s Hifzi ef. koji je u Zagrebu bio imam neprekidno od 1938. godine. Za zagrebačkog imama bilo je vrlo važno upoznati strukturu zajednice, a on je to najbolje znao. Kada je on dolazio u Zagreb za imama, od vjerskih lica bio je samo rahmetli muftija Ismet ef. Muftić i vjeroučitelj Ragib ef. Muftić, te mujezin Hamdija Unkić.

Mene je prije svega zanimalo stanje Islamske zajednice kako prije, tako i za vrijeme Drugoga svjetskog rata, a posebno poslijeratno, a Hifzi ef. je bio vrstan poznavatelj tih stanja. Prema njegovoj priči bila su to burna vremena. Islamska zajednica za vrijeme rata bila je usputni servis političarima i državicima NDH kojih je bilo dosta. Među njima bili su Džafer-beg Kulenović – predsjednik vlade, Ademaga Mešić – doglavnik, Hadžić – ministar prosvjete, Hilmija Bešlagić – ministar javnih radova i prometa, Mehmed Alajbegović – ministar vanjskih poslova. Tijekom rata 17 muslimana bili su imenovani zastupnici u Hrvatskom državnom saboru, te brojni vojni časnici, diplomati i visoki činovnici. Jedino je rahmetli Ademaga Mešić dolazio redovno u džamiju na namaze dok su drugi, kao i sada, uzimali od islama ono što im se sviđjelo, a odbacivali ono što im je bilo teško i nepodobno. Prema pričanju

Rahmetli Hifzi ef. sa polaznicima vjeronauka koji su danas očevi i majke, a poneki i djedovi i nane

Hifzi ef. rat je donosio mnoge nevolje i probleme. Nešto slično proživjeli smo i mi za vrijeme Domovinskoga rata, s tim što je broj izbjeglih i prognanih u ovom ratu bio mnogo veći nego prije.

Iako sam završio islamske studije na jednom od ponajboljih sveučilišta u islamskom svijetu, pomoć Hifzi ef. bila mi je prijeko potrebna, pogotovu onaj rutinski dio poslova i zadataka koji nije obuhvaćen programima na studiju. Od njega sam učio kako biti imam u tako složenoj vjerskoj i društvenoj sredini. Sjećam se prve dženaze na mom poslu. Umro je jedan od najzaslužnijih muslimana u gradu i dugogodišnji predsjednik Islamske zajednica rahmetli Sabit ef. Misimović. Bilo je to moje prvo vatreno imamsko kršenje. Dženaza za muslimane Zagreba bila je više nego što jeste taj obred. Bilo je to manifestiranje islama u javnosti jer su na dženaze dolazili i pripadnici drugih vjera pa je trebalo na dostojan način predstaviti našu uzvišenu vjeru. Trebalo se također uskladiti u rad i aktivnosti Zajednice u društvu u kome smo manjina i anonimna grupa vjernika. S druge strane, pojedinci muslimani imali su ne mali status u društvu, pa je i zbog toga trebalo imati na umu kako se predstavlja u društvu.

Za Islamsku zajednicu nakon rata nastali su teški trenuci. Odmah po svršetku rata uhapšen je muftija pod optužnom narodnog neprijatelja. Dok je bio u zatvoru odmah preko puta džamije, u bivšem studentskom domu na Trgu žrtava fašizma, Hifzi ef. ga je pokušao posjetiti, ali su ga stražari grubo otjerali prijeteći mu hapšenjem. Nekoliko godina nakon što je muftija strijeljan, pokušao je od vlasti doznati za mjesto njegova groba, ali je opet grubo odbijen. Sjećam se da sam jednom u Komisiji za odnose s vjerskim zajednicama Republike Hrvatske postavio pitanje njegova groba, ali sam upozoren da to više nikada ne pitam. Usprotivio sam se takvom stavu i rekao da katolici znaju gdje je grob kardinala Stepinca, a muslimanima je to zabranjeno. Nije bilo reakcije. Dugo se godina nije znalo na koji je način izvršena smrtna kazna nad rahmetli muftijom. Nagađalo se da je obješen ispred džamije. Ustanovljeno je da je strijeljan u grupi vjerskih lidera, prema presudi Prijekog vojnog suda u Zagrebu.

Rahmetli Hifzi ef. je pokušao posjetiti i doglavnika rahmetli Ademagu Mešića koji je zbog starosti izbjegao smrtnu kaznu i bio je doživotno osuđen u zatvoru u Popovači. Kada ga je Hifzi ef. došao posjetiti, izderali su se na njega i saopćili mu da je umro i da je zakopan na zatvorskom groblju bez oznaka, jer je u presudi pisalo da je izgubio sva građanska prava. Neki osuđenici koji su bili s Ademagom u zatvoru kažu da je po cijeli dan metlom čistio zatvorsko dvorište, a osuđenima je bilo zabranjeno s njim razgovarati.

Supruga rahmetli Hifzi ef. Fatima hanuma za mesdžid i Islamsku zajednicu bila je više nego supruga imama. Izvanredno pametna, blage naravi, Fatima hanuma je predstavljala ženski dio džemata i bila vrlo autoritativna i poštivana od muslimanki Zagreba. Kad sam god jutrom dolazio na posao, donio bi im novine i pretresli bi uz kahvu sve događaje protekloga dana.

On je za mene bio više nego suradnik. Kad god je trebalo zamijenio bi me na poslu. Tih godina ja sam bio stalno na putu, u zemlji ili inozemstvu jer je to bilo vrijeme pripreme i gradnje Zagrebačke džamije. Sjećam se kada smo 1979. godine donijeli odluku da idemo u pripreme, on je jednoga akšama donio veliki

zlatnik kao svoj doprinos izgradnji. Živio je za dan kada će džamija biti dovršena i otvorena. Poznavao je svakoga muslimana i nikada nisam čuo da je o nekome pričao ružno. Naročito je bio obljubljen kod običnih muslimana, radnika kojih je u Zagrebu bilo najviše. Posebno je bio popularan kod zagrebačkih Roma kojima je klanjao dženaze, učio Jasine i tevhide. I kod zagrebačkih muslimana rahmetli Hifzi ef. je uživao ugled i poštovanje. U znak zahvale i priznanja za njegov rad u Islamskoj zajednici Hifzi ef. je na trošak Udruge Ilmije obavio hadž 1978. godine.

On je bio imam i u poglavnikovoju zagrebačkoj džamiji. Tijekom rata na džumama je bila dupke puna domobrana iz svih dijelova BiH, a nakon rata u džamiju su dolazili vojnici-muslimani iz partizanskih jedinica. Naročito je bilo puno vojnika sa Kosova i Makedonije koji su u stroju dolazili i odlazili u džamiju. Rahmetli Alagić kaže da dok su god dolazili muslimani-partizani u džamiju, bila je pošteđena rušenja. Zato su vlasti odlučile premjestiti muslimane vojnike iz Zagreba kako bi se mogli srušiti minareti, a džamija pretvoriti u muzej. Poslove rušenja minareta obavili su njemački vojni zarobljenici. U rušenju minareta po prvi puta su upotrijebljeni pneumatski čekići koji su stvarali golemu buku i plijenili pozornost stanovnika okolnih objekata. Prije toga vlasti su naredile da se Islamska zajednica iseli. Prvobitno im je bila dodijeljena kuća u Nazorovoj ulici, ali su se predomislili i vratili ih u Tomašićevu. Minareti i ostali sadržaji srušeni su početkom 1948. godine, tri godine nakon svršetka rata. Hifzi ef. mi je pričao da je bitka za džamiju trajala pune tri godine. On je osobno pokušao spasiti otišavši u Sarajevo s jednim džematlijom gdje je od tadašnjeg reisu-l-uleme Ibrahima ef. Fejića tražio da intervenira da se džamija poštedi, ali je ovaj odbio to učiniti, nego je pisao hrvatskim vlastima da muslimanima dodjele prostorije u kojima će obavljati namaze i druge aktivnosti. Prije njega dužnost poglavara obavljao je naib reisu-l-ueame, rahmetli Bašić, koji je odbio dati suglasnost da se minareti sruše.

Jednom sam ga prilikom pitao otkuda u *Knjizi umrlih* toliko umrlih od bolesti zvane sušica. Rekao mi je da su to bili vojnici u domobranima i u ustašama koji su strijeljani, a naloženo mu je da piše uzrok smrti sušica. Takvih u *Knjizi umrlih* ima na stotine. Kaže da su ih umotali u debeli papir i masovno ih zakapali u jednu jamu u dijelu groblja ispod UKV tornja na Mirogoju.

Minareti džamije i drugi sadržaji srušeni su i na temelju podrške koja je dolazila iz Sarajeva. Tadašnji ministar šuma BiH i predsjednik Vrhovnog Sabora IZ Sulejman Filipović napisao je pismo Vladimiru Bakariću u kome mu nudi muslimansku radnu snagu kod rušenja džamije. Inicijativa za rušenje minareta zagrebačke džamije i drugih sadržaja došla je od grupe zagrebačkih muslimana komunista. Najaktivniji je bio neki Ruščukić, agent UDBA-e, kako mi je pričao rahmetli Hifzi efendija. Na tom spisku inicijatora bilo je i ime rahmetli dr. Sulejmana Mašovića. Kada je on doznao za to otišao je u tadašnji Radio Zagreb koji je i objavio spisak inicijatora i energično zahtijevao demanti, što su odgovorni u radio stanici i učinili. Tako je Zagrebačka džamija bila jedini objekt u Zagrebu koji je izgrađen za vrijeme NDH i koji je srušen za vrijeme socijalističke vlasti.

Hifzi efendija mi je pričao da su nekoliko godina zagrebački muslimani izbjegavali i blizinu džamije u strahu od hapšenja, jer su neki uhapšeni samo zato što su obavljali neku dužnost u

Hifzi ef. Alagić sa zagrebačkim džematlijama

Zajednici. Islamska zajednica u BiH nije se postavljala zaštitnički prema ovdašnjoj zajednici jer je i sama bila ugrožena i napadana, ali nije bilo niti interesa, a to smo vidjeli iz stava reis-uleme Ibrahima ef. Fejića.

Kroz zagrebačku Islamsku zajednicu defilirali su brojni imami, stariji i mlađi i nitko se nije dulje zadržavao. Tu je dva ramazana proveo i dr. Ahmed Smajlović, i on je jedini pokazivao interes za njen napredak. Jedino je rahmetli Hifzi ef. ostao cijelo vrijeme. On i njegova supruga Fatima hanuma bili su na raspolaganju zagrebačkim muslimanima 24 sata u danu. Sjećam se dobro koliko se radovao akciji izgradnje džamije, a kako sam već rekao i sam učestvovao u donaciji. Od 1979. do 1983. godine ja sam više vremena provodio na putu nego u Zajednici. Za to vrijeme on je, unatoč poodmaklim godinama, obavljao sve moje poslove. I danas će se njegovi vjeroučenci rado sjećati njegovih muallimskih metoda. Dugo godina je bolovao od šećerne bolesti, a volio je dobro pojesti. Jednom prigodom upozorio sam ga da ne jede previše, prešutio je moju primjedbu, ali kada smo pošli natrag u džamiju rekao mi je da ne voli one koji mu govore da ne jede. Znao je ponekada reći: "Bože, zašto si meni dao ovu bolest kad volim dobro pojesti."

On i Fatima hanuma željeli su znati i najsitnije detalje oko gradnje džamije. S toga sam svako jutro morao podnijeti im izvješće dokle se stiglo. Imao je odličan glas kao karia, a Kur'an je učio bez greške, i znao ga je skoro napamet. To sam zaključio po tomu što mu je dijabetes posljednjih godina jako oštetio vid, a on je učio Kur'an bez greške. Kada bismo u zimskim vremenima dolazili sa dženaze i penjali se stubištem znao bi reći da se magla uvukla u zgradu pa se teško vidi. Imao je poveći krug svojih prijatelja koji su mu dolazili i kojima je odlazio zajedno sa Fatima hanumom. Obadvoje su poticali iz poznatih cazinskih obitelji, on iz obitelji Alagić čiji su članovi mahom bili imami, a

ona iz obitelji Omanović čiji su članovi visoko kotirali u tadašnjoj vlasti.

Sjećam se kao danas, bio je snježni februarski dan 1983. godine, kada smo rahmetli Salim Šabić i ja pošli na dugi put u Saudijsku Arabiju. Bio sam okupiran pripremama dokumenata koje smo trebali ponijeti na put, i u toj žurbi zaboravio sam otići u njihov stan i poselamiti se, kao što sam to činio svaki put. U Saudijskoj Arabiji ostali smo punih 51 dan. Tjedno jedanput nazivali smo Zagreb da čujemo kakvo je stanje u Zajednici i na gradnji. Javljao nam se hadži Ahmed Ikanović koji nam je jednoga dana priopćio da je Hifzi ef. bolestan i da je smješten u bolnicu pod sumnjom gangrene na nožnim prstima. Jednoga jutra nazvali smo i hadži Ahmed nam je rekao da je Hifzi ef. umro i da je dženaza tog dana. Obadvojicu nas je tuga obuzela. Kad smo se vratili s puta otišli smo kod Fatime hanume. Rekla mi je da je rahmetli Hifzi ef. bio tužan što nisam došao poselamiti se. Ukopan je na Mirogoju u grob koji je za njih dvoje i rezerviran. Ukopan je na groblju na kome je on stotinama zagrebačkih muslimanki i muslimana klanjao dženazu, a tisućama vojnika NDH. Iza njega je ostala Fatima hanuma koju smo svakodnevno obilazili i posluživali kako ne bi osjetila nedostatak rahmetli muža. Jednog prohladnog dana u prosincu 1987. godine blagajnik Zajednice rahmetli hadži Asim Badić rekao mi je da dva dana zove telefonom Fatimu hanumu, ali se ne odziva. Otišli smo vidjeti što je s njom. On je imao ključ od stana. Kad smo ušli našli smo je mrtvu na kauču s jednom nogom na podu kao da je pošla ustati, ali nije mogla. Njih dvoje nisu imali djece i jedina djeca bio je džemat za koga su puno učinili s kojim su živjeli pune 41 godinu. Zagrebački džemat ih ne bi trebao zaboraviti kao što su napisali na nišanu njihovog groba: "Nišane im podiže zahvalni džemat." Mora se priznati da je to rijetkost na našim prostorima kada je u pitanju odnos imama i džemata.

Ševko OMERBAŠIĆ

ISLAMSKI CENTAR U ZAGREBU TIJEKOM STUDENOG/NOVEMBRA 2013. GODINE

Raznovrsne aktivnosti

POSJETE ISLAMSKOM CENTRU

S početkom nove školske godine intenzivirale su se posjete učenika osnovnih i srednjih škola. Evidentirali smo 13 organiziranih obilazaka našeg Islamskog centra. Učenici su iz različitih gradova: Zagreba, Varaždina, Sesveta, Turopolja, Đermaneca, Velike Gorice i Petrinje. Oko 550 posjetitelja.

Razlozi posjeta su različiti: posjet Islamskoj zajednici, upoznavanje s islamom, obilježavanje međuvjerske tolerancije, razgledavanje džamije i Islamskog centra, upoznavanje vjerskih institucija, nastava, učenje o religijama, tolerancija prema drugim religijama.

Dojmovi upisani u Knjigu utisaka, kao i uvijek, vrlo su pozitivni: "hodža je ljubazan, strpljivo djeci približio islam, otišli smo obogaćeni novim iskustvom, zahvaljujemo na gostoprimstvu, doći ćemo opet"; "zanimljivo"; "lijep prijem"; "predivno i poučno iskustvo, učenici prvi put bili u džamiji, hvala"; "izuzetno smo lijepo primljeni"; "učenici su sa zanimanjem pratili izlaganje voditelja i dojmovi su odlični"; "već puno puta smo bili u džamiji, hvala na gostoprimstvu i susretljivosti, ljubazno i nadasve stručno, hvala na lijepom susretu i otvorenom razgovoru"; "sve super"; "zanimljivo jer učenici nauče stvarnosti o religiji koje do tada nisu poznavali, učenici su oduševljeni, saznali mnogo o islamu i prvi put posjetili džamiju, hvala vam"...

VJENČANJA, AKIKE I DŽENAZE

U studenom 2013. evidentirana su dva šerijatska vjenčanja. U Islamskom centru 13.11.2013. brak su sklopili Samir El Mahmoud i Nikolina Petrović, a 23.11.2013. Anes Čamavdić i Alma Šukurica.

U Knjigu akika u studenom 2013. upisani su Amar Mehić (od oca Nervesa i majke Azre), Amar Pajić (od oca Amira i majke Admire) i Merjem Šemsidini (od oca Serdena i majke Rime). Ovom prigodom ispravljamo nenamjerni redakcijski propust. Krajem lipnja 2013., točnije 29.06.2013., vjenčali su se Haris ef. Smajić i Medina Džanić.

U studenom 2013. zabilježeno je 7 dženaza:

- Nafija Mededović (04.11.2013., groblje Mirogoj, dženazu klanjao muftija dr. Aziz ef. Hasanović),
- Nexhmedin Rizvani (06.11.2013., groblje Markovo Polje, džennazu klanjao Rahim ef. Zeća),
- Sejfudin Omerčić (12.11.2013., groblje Markovo Polje, džennazu klanjao Halid ef. Dolić),
- Arifa Vikić (14.11.2013., groblje Miroševac, džennazu klanjao Mersad ef. Kreštić),
- Sabrije Šabani (26.11.2013., groblje Markovo Polje, džennazu klanjao Mersad ef. Kreštić),
- Galib Dervišević (27.11.2013., groblje Markovo Polje, džennazu klanjao Halid ef. Dolić),
- Rasim Omerović (29.11.2013., groblje Markovo Polje, džennazu klanjao Halid ef. Dolić).

DOČEK NOVE 1435. HIDŽRETSKE GODINE

U nedjelju, 03.11.2013. godine, s akšam namazom je nastupio mjesec muharrem, jedan od svetih mjeseci koji slavi nepovredivost i svetost ljudskog života, ljudske časti i dostojanstva. S akšamom toga dana, muslimani cijelog svijeta, započeh obilježavanje dolaska Nove, 1435. hidžretske godine. U Zagrebačkoj džamiji se, po običaju, Nova godina dočekala svečano, uz prigodan program kojeg za brojne džematlije prirediše naši imami, mujezini te najljepši ukras večeri – polaznici mektepskog vjeronauka i zbora.

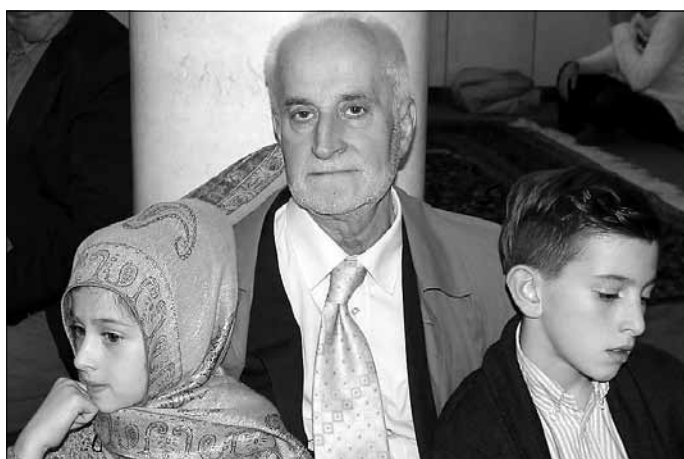
Evocirajući uspomene na hidžru i ukazujući na razumijevanje iste u kontekstu današnjeg života, prisutnim džematlijama se, nakon mevludskog programa, obratio imam mr. sci. Mirza ef. Mešić. Moleći Allaha dž. š. da muslimanima podari slogu, ujedini im srca u dobru, našu Zajednicu učvrsti u napretku, a svim ljudima ukaže na puteve sreće i uspjeha, čestitamo vam Novu 1435. hidžretsku godinu. A kao novogodišnju hediju objavljujemo galeriju fotografija sa mevludskog programa iz naše džamije, a koje, po onoj staroj poslovice, govore više od hiljadu riječi.

"AREBESKE" U KONJICU

U subotu, 23.11.2013. godine s početkom u 19 sati, u prepunoj Kino sali Narodnog univerziteta u Konjicu održana je završna večer manifestacije "Večeri duhovne muzike islama". U programu završne večeri sudjelovao je ženski zbor naše džamije "Arabeske" i predavač hafiz Sulejman Bugari. I ovogodišnje večeri duhovne muzike islama organizirane su u suradnji Centra za kulturu Narodnog univerziteta u Konjicu, Kulturno-umjetničkog udruženja "Sejfullah" Konjic, Fondacije "Lijepa riječ" Konjic i Medžlisa Islamske zajednice Konjic.

AKTIVNOSTI VIJEĆA ŽENA ISLAMSKOG CENTRA

Fond El-Fudul – večer donatora

U nedjelju, 24.11.2013., Vijeće žena organiziralo je večer posvećenu nesebičnim donatorima koji u najtežim vremenima misle i o potrebama drugih, dobrim ljudima koji razmišljaju kako će svojim, makar i malim, doprinosom ovaj svijet učiniti ljepšim i boljim. Radi se o 50-ak ljudi koji dobrovoljnim priložima pomažu Fond koji brine o djeci samohranih roditelja. Cilj Vijeća žena je odavanje priznanja svima koji podupiru ovaj hairli posao, ali i poticanje i informiranje ostalog dijela džemata koji ima volju i želju pomagati slabe. Iz obraćanja uvaženih zvanica čuli smo niz korisnih poruka.

Iz uvodnih riječi moderatorice Emine Mešić saznali smo o aktivnostima Vijeća žena u vezi s Fondom za pomaganje djeci samohranih roditelja: "Mi ne brinemo samo o materijalnim potrebama naših korisnika, nastojimo ih ponudom brojnih aktivnosti usmjeravati i odgajati, osigurati pozitivno ozračje u kojem će napredovati, prosvjetliti ih da žive srcem, probuditi divljenje i oduševljenje za svakodnevne male stvari, pripremiti za sve lijepo što ih u životu čeka, ali i prenijeti ljubav prema bližnjemu, posebno prema ljudima u nevolji i potrebi te pružiti priliku da i oni svojim doprinosom nekoga usreće jer znamo da će time usrećiti i sebe. I ova večer je jedan od načina za postizanje nabrojanih ciljeva. Naša briga nije ograničena samo na užu zajednicu. Mi sudjelujemo i u brojnim aktivnostima u gradu Zagrebu i ponosne smo što smo dio različitih humanitarnih projekata kroz koje šaljemo pozitivnu sliku o našoj zajednici. U ovaj proces uključeno je mnogo dobrih ljudi: donatora, pojedinaca ili organizacija, članova komisije koja se periodično sastaje sa svakim našim korisnikom i djeluje savjetodavno, entuzijasta raznih sekcija, davatelja instrukcija ili pomagača u učenju, vjeroučitelja koji ih uče vrijednostima koje daju životni smisao... Jednom riječju, nastojimo ih odgajati, a odgajati znači nesebično prenositi drugima ono što čovjek ima i u vlastitom životu s ciljem da postanu korisni, sretni i ispunjeni ljudi. Da postane sretan čovjek, dijete najviše treba dobrog roditelja, dobre uzore i učitelje, dobromamjerne prijatelje..."

Ispred korisnika Fonda prisutnima se obratila majka Emina Adilović. Zahvalila je svima koji brinu o ovoj djeci i pohvalila različite sadržaje koji im se nude.

Jedan od velikih donatora ovoga Fonda je i gospođa Batul Sarif Khodai, supruga iranskog veleposlanika u RH. Ona je izuzetno sposobna u motiviranju i pokretanju akcija humanitarnog karaktera, a rado se pridruži i svakoj aktivnosti koju organiziramo. Obratila se prisutnima riječima podrške.

U ime Medžlisa Islamske zajednice Zagreb, ali i kao jedan od izaslanika gradonačelnika grada Zagreba gospodina Milana, Bandića koji je i sam donator našeg Fonda, prisutnima se obratio dr. Gzim Redžepi. I on i svaki član njegovo obitelji pojedinačni su donatori, a dojmpljiva je bila njegova rečenica u obraćanju: "Ne daje onaj tko ima, nego onaj tko je navikao."

Drugi gradonačelnikov izaslanik gospodin Harun Omerbašić primio je zahvalnicu u gradonačelnikovo ime.

Prije muftijinog obraćanja, dodijeljene su zahvalnice svima koji su svojim priložima omogućili da ovaj Fond živi. Svakako se zahvaljujemo i našim vrijednim hanumama koje raznim prigodama donose svoje specijalitete i na taj način obogaćuju naše aktivnosti, donacijama koje su ostavljale raznim prigodama: na iftarima i izložbama, kao i svakom pojedincu koji uzimajući ružu nakon bajram-namaza ostavlja svoj prilog u naš Fond.

Na kraju je zahvalnicu primio i muftija dr. Aziz Hasanović, i biranim riječima pohvalio aktivnosti Vijeća žena te poslao ohrabrujuću poruku korisnicima fonda rekavši da nijedno nadareno dijete ne smije ostati bez visokog obrazovanja zato što nema novaca. Zajednica će se brinuti da upornima i nadarenima osigura stipendije.

Posjeta Udruzi "Gračaničko keranje" (Gračanica, BiH)

U organizaciji Vijeća žena Medžlisa Islamske zajednice Zagreb boravile smo u Gračanici od 16. do 17.11.2013. godine. Uzvratni posjet udruzi "Gračaničko keranje" planirali smo već duže vrijeme i želja nam se hvala Bogu i ostvarila.

Pokret je bio u ranim jutarnjim satima kako bi uz ugodno putovanje oko 11:00 sati stigle u središte mjesta pred Hotel Tiliya, gdje smo i odsjele. Naši domaćini predvođeni gospodom

Azeminom Ahmedbegović, predsjednicom Udruge "Gračaničko keranje", prelijepim djevojkama i djecom u bosanskoj nošnji, srdačno i toplo dočekali. Nakon "eglenisanja" uz kahvu i nezaobilazno slatko krenuli smo u obilazak Gračanice, tipičnog bosanskohercegovačkog mjesta, gdje se na svakom koraku susreću ostaci nekih davnih turskih vremena. Naši su nam domaćini s ponosom pokazali restauriranu starinsku kuću koja bi uskoro trebala postati sjedište njihove Udruge.

Nakon klanjanja ikindije namaza nastavili smo druženje uz više nego bogatu trpezu punu domaćih specijaliteta, priređenih vrijednim rukama naših domaćina. Zamoljene smo da damo intervju za Dnevni avaz i Radio Gračanicu, novinarima H. Čaliću i N. Krajinoviću. Njihova su se pitanja uglavnom odnosila na naš rad i buduće projekte, kao i na suradnju sa Udugom "Gračaničko keranje".

Večer je bila rezervirana za predstavljanje knjige mlade autorice Fikrete Karić koja unatoč invaliditetu zrači radošću, pozitivnom energijom i nadasve dubokom vjerom u Allaha, dž.š., iz koje crpi svoju snagu. Pozvali smo mladu pjesnikinju da u proljeće održi promociju svoje knjige u Zagrebu.

Slijedeće jutro program se nastavlja u privremenim prostorijama i dvorištu Udruge gdje je bila upriličena prodajna izložba njihovih radova i eko proizvoda. Nije manjkalo ni glazbe, a i kolo smo poigrali, veselo i opuštajuće. Razmijenjeni su i pokloni. U ime Vijeća žena, levhu našeg poznatog umjetnika M. Serdarevića uručila je gospođi Azeminini Ahmedbegović, naša predsjednica Azra Omanović.

Nakon podne namaz i prigodnog obraćanja ef. Abdulaha Hodića naši domaćini su nam priredili još jedno iznenađenje, posjet Bosanskoj avliji, prelijepom živopisnom imanju porodice Širbegović, udaljenom od Gračanice svega nekoliko km. Vlasnici imanja, priznati arhitekti, pazeći na svaki detalj i autohtonost, uredili su s velikom ljubavlju ovo zdanje i uklopili ga u ovu netaknutu prirodu gračaničke okolice. Previše bi prostora trebalo da se sva ova ljepota opiše, mora se doći i vidjeti. Nakon kahve i slatka, te prirodnih sokova i čajeva, pekmeza, ajvara, a sve to iz vlastitog eko uzgoja, došlo je vrijeme za naš povratak.

Želja nam je bila da se na kraju zahvalimo našim domaćinima poimenice, ali se bojimo da nekoga ne izostavimo. Uvijek ima i biti će putovanja koja će se dugo pamtit, a ovo je sigurno jedno od takvih. Neka ih Allah nagradi i neka im ostvari želju da se što prije usele u nove prostorije, jer su to svakako zaslužile. Vidimo se, ako Bog, da na proljeće, kada će oni biti naši gosti.

Pripremili: Lamija ALILI, Nura ČAUŠEVIĆ,
alid DOLIĆ, Ismet ISAKOVIĆ

ISLAMSKA TRIBINA "DR. SULEJMAN MAŠOVIĆ"

Brojne zanimljive teme

I.

PROF. DR. ANDELKO AKRAP – POPIS STANOVNIŠTVA U BiH 2013. U KONTEKSTU DUGOROČNIH DEMOGRAFSKIH PROMJENA

U Islamskom centru u Zagrebu, 31. listopada 2013., u okviru tradicionalne Islamske tribine "Dr. Sulejman Mašović" gost predavač bio je prof. dr. Anđelko Akrap, demograf s Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. On je održao predavanje na temu "Popis stanovništva u Bosni i Hercegovini 2013. u kontekstu dugoročnih demografskih promjena".

Moderator tribine, dr. sc. Zlatko Hasanbegović, uvodno je podsjetio da se prethodni Popis stanovništva u BiH održao prije više od dva desetljeća, 1991. godine, te da je odgođen redoviti popis koji se trebao održati 2001. što "govori samo po sebi da se Bosna i Hercegovina, ne samo kao država, već i kao ranjeno i podijeljeno društvo nalazi u jednoj vrsti izvanrednoga stanja". Istaknuo je da u svijetu postoji još jedna slična zemlja – Libanon, u kojem popis nije proveden još od 1932. godine. "U sređenim društvenim prilikama Popis stanovništva u prvom redu ima socio-ekonomsko značenje i služi upravljačima u državi kako bi odgovorno planirali državni razvitak. No, u našim krajevima, zbog poznatih razloga, Popis ima prvorazredno političko-nacionalno značenje, što demografiju i statistiku kao znanost dovodi u nezahvalnu poziciju i objekta političke manipulacije. O Popisima stanovništva u medijima svakodnevno govore nestručnjaci, da ne kažem neznalice, pa se u javnosti stvara jedna vrsta pomutnje i zablude u svezi popisnih rezultata", rekao je dr. Hasanbegović.

Prof. dr. Anđelko Akrap, najpoznatiji hrvatski demograf, pročelnik katedre za demografiju Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, uvodno je naglasio da je za razumijevanje događanja u 1990-im godinama vrlo važno razumijevanje demografskih trendova, koji su jedni od bitnih razloga rata u bivšoj Jugoslaviji. "Nositelji srpskog velikodržavnog projekta uvidjeli su da 'gube' stanovništvo na teritorijima koje su smatrali srpskim etničkim prostorom. U tom kontekstu treba sagledati brutalna etnička čišćenja i ubijanja na tim prostorima. Zašto? Jer se pretpostavljalo da će u slučaju takvih demografskih uvjeta, nacije koje žive na tom prostoru doći do vlasti, imat će političke partije... Smatrali su da bez obzira što kontroliraju taj prostor, s njime ne mogu vladati. Glavni pokretač promjena bilo je Kosovo, pa se prešlo na Hrvatsku i BiH", rekao je prof. Akrap.

U svom izlaganju analitički je prezentirao rezultate čak 9 Popisa stanovništva u BiH u širokom vremenskom razdoblju,

od 1880.–1981. godine, pri čemu popisne rezultate iz 1991. nije uzeo u obzir (kao referentni popis uzeo je onaj održan "u mirnoj 1981. godini"). Posebno je istaknuo da su za razumijevanje događanja u SFR Jugoslaviji 1990-ih godina zanimljiva usporedba Popisa 1948. i 1981. prema nacionalnom sastavu, kao i natalitet (broj živorođene djece na 1.000 stanovnika) u periodu od 1953.–1989. godine.

U BiH u periodu 1948.–1991. broj Bošnjaka u ukupnom stanovništvu je porastao sa 30,7% na 39,5%, dok se broj Srba znatno smanjio – sa 44,3% na 32,0%. Na Kosovu je broj Srba sa 23,6% pao na 13,2%, dok je broj Albanaca znatno porastao – sa 68,5% na 77,4%. Osim toga, na prostoru cijele Srbije također je došlo do promjena: broj Srba je sa 73,9% pao na 66,4%, dok je broj Albanaca porastao sa 8,1% na 14,0%. U ukupnom stanovništvu Jugoslavije također je došlo do velikih promjena: povećan je broj Albanaca (sa 4,8% na 7,7%) i Bošnjaka (sa 5,1% na 8,9%), dok se smanjio broj Srba (41,5% na 36,3%) i Hrvata (24,0% na 19,8%).

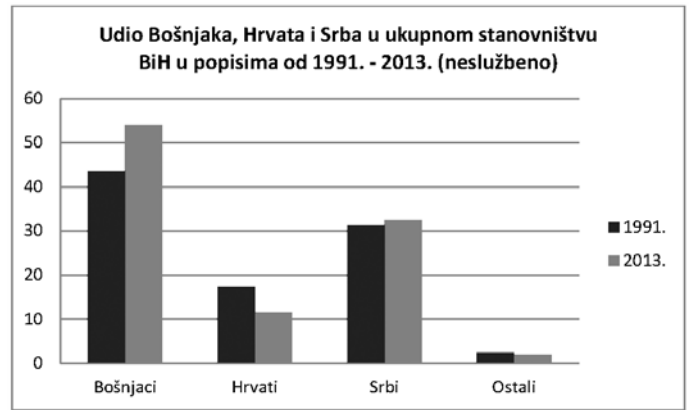
1953. godine natalitet u BiH, bez obzira na narodnost, vrlo je visok, na granici biološkog maksimuma – kod Bošnjaka 45,8‰, Srba 36,9‰ i Hrvata 34,9‰. 1989. godine zbog iseljavanja i starenja stanovništva natalitet znatno pada – kod Bošnjaka na 17,5‰, Hrvata 15,2‰ i Srba 11,8‰. Istovremenu, u periodu 1953.–1989. natalitet Albanaca i dalje je vrlo visok – od 45,9‰ na 30,8‰.

Prof. Akrap je kao najznačajniji podatak za razumijevanje predratne situacije naveo srpske znanstvene statističke podatke o živorođenoj djeci po nacionalnosti majke od 1953. do 1989. godine. "U BiH 1989. godine od 100 živorođene djece 48,3% je imalo majku Bošnjakinju. Tu je nastao 'problem' jer se stvaraju osnove da Bošnjaci imaju apsolutnu većinu u BiH. Zato i počinje 'kuhanje' nakon Titove smrti, a osobito u 90-im godinama", rekao je prof. Akrap, navodeći i podatak da je na području cijele Srbije od 100 živorođene djece čak 33,7% imalo majku Albanku. "To je bilo ključno. Među srpskim demografima i političarima nastao je panični strah", rekao je Anđelko Akrap.

1983. godine svjetski poznati srpski demografi Miloš Macura i Miroslav Rašević objavili su rad "Demografske implikacije različitih modela rađanja u Srbiji", u kojem su napravili projekciju ukupnog broja stanovnika prema varijantama spontanog rasta stanovništva i rasta stanovništva pod utjecajem populacijske politike do 2120. godine. Najzanimljivija projekcija je vezana uz Kosovo: u slučaju spontanog rasta na kraju promatranog perioda na Kosovu bi bilo oko 4,5 milijuna stanovnika, a u slučaju restriktivne populacijske politike (propisan ograničen broj djece u obitelji) oko 1,5 milijuna. Na području cijele Srbije

u prvom slučaju projekcija je govorila o 10 milijuna (spontani rast), odnosno manje od 7,5 milijuna stanovnika (populacijska politika).

Svi prezentirani podaci vrlo su važni za razumijevanje ponašanja srpskog političkog vodstva i JNA u ratnim događanjima 1990-ih godina, kada je dolazilo do etničkog čišćenja teritorija. Na kraju predavanja prof. Akrap se osvrnuo na Popis stanovništva u BiH, koji je obavljen u periodu od 1.-15. listopada 2013. "Neslužbeni podaci o Popisu stanovništva u BiH 2013. ne pokazuju apsolutno ništa, oni se jednostavno ne uklapaju u stvarne brojeve. Oni pokazuju koliko je broj stanovnika popisano, a ne koliko ih stvarno živi u BiH. To ne znači da će u konačnoj obradi podatak biti uključeni u ukupan broj stanovnika u BiH jer prema službenoj metodologiji osoba se može uključiti ako stalno tamo živi, a ne ako, primjerice, živi u Hrvatskoj, a popiše se u BiH. To su manipulacije koje mogu biti namjerne ili slučajne, a one

se mogu izbjeći sa formiranjem Registra stanovništva. Popisi stanovništva nikada ni smiju temelj za donošenje krupnih političkih odluka", zaključio je prof. dr. Anđelko Akrap.

*****

II. SMARAGDA KLINO "HAZRETI HATIDŽA KUBRA"

U organizaciji Medžlisa Islamske zajednice Zagreb – Vijeće žena IZ Zagreb, u Islamskom centru Zagreb, 7. studenog 2013. promovirana je knjiga "Hazreti Hatidža Kubra" autorice Smaragde Klino. Autoricu knjige Smaragu Klino predstavila je Azra Omanović, predsjednice Vijeća žena, te je osim osvrta na biografiju autorice, spomenula ulogu žene u suvremenom društvu ističući h. Hatidžu kao posebnu ličnost u historiji islama. Moderator tribine Dževad Jogunčić, član IO Medžlisa IZ Zagreb, otvorio je tribinu te dao osnovne informacije o sadržaju knjige s posebnim naglaskom na mišljenja recenzenata ove knjige.

Knjiga po obimu nije velika, no kako ističu recenzenti, to je jedna posebno pisana studija o h. Hatidži. Data je suvremenost lika žene u povijesno univerzalnom slijedu. I pored toga što je autorica insistirala na više recenzija, ni jedna, kako bi se činilo, nije "zagušila" knjigu, naprotiv, doprinijela je i istakla ono što je i intencija studije, interdisciplinarni pristup problematici ove vrste.

Jasmina Dizdarević, klinički psiholog i prof. dr. Ismet Dizdarević bezrezervno i bezuvjetno su istakli autoričinu tendenciju istinite spoznaje važnih ličnosti, načina njihovog življenja i djelovanja u ranijim vremenima. Smaragda Klino, piše Jasmina Dizdarević u svojoj studiji, piše o znamenitim ličnostima, posebno o izuzetnim; o Poslaniku Muhammedu, a.s. i njegovoj supruzi hazreti Hatidži. "Muhammed a.s. je veoma volio Hatidžu", piše autorica, "Vezala ih je istinska ljubav, ljubav koja potraje poslije braka, pa iako umre jedno od supružnika ljubav nastavlja svoj plet po Univezumu". Sigurno je, kako Smaragda Klino naglašava da "najljepša ljubavna priča jeste priča o ljubavi Muhammeda, sallallahu alejhi we sellem i Hatidže, r.a."

Prof. dr. sc. Ismeta Dizdarevića eksplicitno naglašava da "u opisu interpersonalnih odnosa hazreti Hatidže i Muhammeda, a.s., na ljepoti, poučnosti njihovog razumijevanja i uzajamnog poštovanja, autorica ukazuje na netačnost i neprihvatljivost gledišta nekih autora o ropskoj ulozi žene u islamskom braku,

o poslovnoj nesposobnosti i neumješnosti žene i o njenoj neopravdanoj i nevažnoj društvenoj ulozi".

Rukopis "Hazreti Hatidža Kubra" autorice Smaragde Klino je, također konstatira prof. dr. Ismet Dizdarević, "i po sadržaju i načinu njegovog tretmana, značajno stručno i literarno ostvarenje. Na svestranim i uvjerljivim dokumentacionim izvorima analizi povjesnih, filozofskih, teoloških i psiholoških spoznaja autorica ukazuje na ličnosti i događaje prije, u toku i nakon Objave. U fokusu njenih, logički i jezički dobro fundiranih interpretacija, su dvije ličnosti: Muhammed, a.s., i njegova tjelesno i duhovno odana, lijepa, osjećajna, inteligentna i bogata Hazreti Hatidža, kći Huvejlidova, porijeklom od kurejšiskog roda Esed. U tumačenju crta ličnosti i ponašanja autorica citira i razmatra učenja i gledišta raznih mislilaca, ne samo teologa i filozofa npr. Artur Šopenhauera, već i psihologa, znalaca teorije ličnosti, kao npr. Karla Junga koji je istraživao kolektivno u nesvjesnom te o arhetipovima i selfu – jastvu. Autorica je sjajno povezala život ove velikane sa stihovima pjesnika Ghoetea i Rilkea. Analiza istinitih izreka položaja i uloge žene sadržanih u Kur'anu, uvjerljivo pokazuju kako položaj i uloga žene odgovara savremenim ravnopravnim i humanim, ispravnim tretmanima odnosa među polovima".

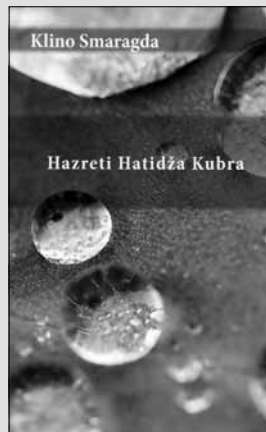
Hazreti Hatidža, iznimna žena u ukupnosti ljudske vrste i jedna – kako se o tome eksplicitno izrazio poslanik Muhammed, a.s. – od četiri najodabranije žene svijeta, na našem prostoru je dobro poznata po imenu, ali ne i po svojoj ličnosti, uočava mr. Mustafa Prljača, urednik El-Kalema. Nije nam poznato da je tiko od naših autora posvetio posebnu pažnju ovoj vanrednoj personi, napisao ili preveo o njoj makar samo jedan članak! Po svemu sudeći, ovaj rad – esej o Hatidži – Smaragde Klino s te tačke gledišta je jedinstven i, mogli bismo kazati, pionirski. Možda nije slučajno to što prvi rad o jednoj od najodabranijih žena svijeta – piše upravo žena! Rad je utemeljen na relevantnoj literaturi i ona je uredno naznačena. Pa ipak, rad nije tek informativan: autorica je nastojala ličnost Hazreti Hatidže osmotriti sa više aspekata – fizičkog, duhovnog, intelektualnog, materijalnog, ekonomskog, eshatološkog..., što daje dosta zaokruženu predstavu o ovoj vanrednoj ličnosti i, nadamo se, otvara vrata novim, širim i dubljim istraživanjima ove teme. Smaragda zaslužuje svaku pohvalu za ovaj rad. On će, bez sumnje, zauzeti svoje mjesto u ukupnosti radova iz islamistike kod nas i sam sebi prokričiti put do ljudskih srca.

Pisana djela žurnalisticke i publicistice Smaragde Klino uvijek nas iznova prijatno iznenade. Smaragda ne piše onako kao što svi pišu. Smaragdina smjela istraživanja pravno-političkih odnosa koje je prikazala u svojoj prvoj knjizi "Međunarodni tribunal u Hagu" (1997./2000. g. izdavač Udruženje Ilmije BiH), govore o njenoj sigurnosti da istražuje. U svoje tekstove unosi s pravom objektivni subjektivizam, ako se može tako nazvati njen stil pisanja. Najbolji primjer za to je upravo i ova knjiga "Hazreti Hatidža Kubra" koju smo pročitali. Nije to štura biografija jedne žene iz historije Islama, niti je roman o njenom životu. Ovo je naučno-istraživački rad pretočen žurnalističkim jezikom u knjigu, kako bi čitaocu približila lik i djelo plemenite i uzorne žene kakva je bila hazreti Hatidža Kubra. Smaragda je na jedan novi i dopadljiv način, jezikom XXI vijeka opisala hazreti Hatidžu kao uspješnu poslovnu ženu. Vjerujem da će se ovaj dio svidjeti mlađim djevojkama kojima će časni primjer hazreti Hatidže biti uzor i podstrek, istakla urednica knjige Sabina Strinić novinarka, i urednica časopisa za kulturu, historijsko nasljeđe i tesavvuf "Kelamu'l Šifa".

I za kraj Muhamed Velić se pita: gdje je hazreti Hatidža u ovoj suvremenoj konstelaciji samo/određenja? Prije nego odgovorim na ovo pitanje, želim pohvaliti autoricu ove vrijedne knjige, njenu pronicljivost, koja je prepoznala sve te zamke (koje se nude) za žene modernog vremena i suvremenog svijeta, te se uhvatila u koštac s velikom praznošću u našoj literaturi glede velikane – hazreti Hatidže. A koliko naši ljudi znaju o toliko velikoj ženi, osobi, biću, pojmu, ulozi i određenju? Znaju li naši ljudi uopće išta o toj vezi, između najodabranijeg i odabrane, o njihovoj ljubavi, o njihovom odnosu, poštovanju itd. Slabo, gotovo nikako. I zato čestitke Smaragdi koja je osjetila taj zov (Hatidžin zov), tu obavezu, i koja je uvidjela tu prazninu da nešto više kaže i napiše o toj velikani.

Smaragdina opservacija, kada na jednom mjestu u knjizi kaže da Hatidža nije bila samo "business women", ona je bila mnogo više, u današnjim konstelacijama i modernim rječnikom kazano, ona je bila – korporacija.

Knjiga Smaragde Klino o hazreti Hatidži krupan je doprinos na polju osvjetljavanja imena, lika, uloge i djela te svetopovi-

Autorica knjige, "Hazreti Hatidža Kubra" publicistkinja Smaragda Klino rođena je u Sarajevu 1955. gdje je stekla i svoje široko obrazovanje. Sa samo 19 godina počela je predavati muziku u osnovnoj i srednjoj školi u Kreševu, studirajući i usporedo s muzikom i političke nauke. Njeno obrazovanje, naravno, nije se zaustavilo samo na tome. I pored toga što joj život nije omogućio visoku akademsku titulu, znanje i vještine stjecala je putujući, te živeći u mnogim sredinama prihvatila strane kulture i tradicije, koje su je izgradile u ličnost nesvakidašnju, specifičnu, pa i osobenu.

Porijeklom, višestoljetnim sa Vratnika, starog dijela Sarajeva, nosi u sebi patinu vrijednosti tradicionalnog, bolje reći "panično" se čuva za te korijene, te ih "vuče po cijelom svijetu ma gdje god bila. Njen "radoznao duh", kako ističe poznati putopisac Ahmed Bosnić, "baca je" u više desetina zemalja, od Kine do Amerike, Egipta, preko Dubaia do Afganistana, preko Pakistana do Irana, gdje je ne samo putovala kao reporter, pravila audio-vizualne zapise, nego je i živjela, noseći dah svih tržnica, pijaca šarenila ma gdje bila. Dugogodišnji član muzičkih pedagoga ex-Jugoslavije, te kućni odgoj majke teologinje, daje joj slobodu istraživanja sufijske muzike u Iranu, koje predložila u svom djelu "Uticao sufizma na klasičnu evropsku muziku", a u ratu, osim ratnog reporterstva, vodi i najpoznatiji hor ilahija i kasida "En-nur".

Diploma FPN Sarajevo, daje joj znanje i širinu te odmah nakon rata izdaje djelo, a zatim knjigu "Međunarodni tribunal u Hagu", koju je predstavila i u Čikagu. I pored dugogodišnjeg rada i nastojanja da bude u "toku" nikada nije uspjela dobiti stalni posao u Sarajevu, a uloga, kako sebe naziva "tezgara" pruža joj neobične i posebne prilike, kao što su intervjui sa državnici (najvažniji sa Alijom Izetbegovićem decembra 1991. Za "Preporod") i ostalim poznatim ličnostima javnog života prije, u toku i duži period poslije rata.

Rad na RTV Sarajevo posebno u DOP Televizije Sarajevo prije rata osamostalilo (sama je i snimatelj) je na autorstvo niz dokumentarno reportažnih filmova iz Kine, Irana Turske, a za IRIB TV Sahar (studio Teheran) uradila je i Hadž 2005. godine. Suradnik mnogih listova, časopisa "Znakovi vremena", "Naša škola", "Glasnik islamske zajednice", "Oslobođenje", "Večernje", "Slobodna Bosna", "Lilijan", "Start", "Ok", "Behar", "Žena 21", "Lady", "Azra"... Glasnogovornica i osnivač press službe i glavna i odgovorna urednica časopisa MDD "Merhamet" (1992.-2000.), uz pok. Rudolfa Tomića i Snježanu Mulić Softić osnivač press službe u ratu (juli 1992.) Novi Grad, glavni i odgovorni urednik prvog ratnog broja novine GRAS, "Vratnički telal", te suorganizator mnogih manifestacija tokom rata i poslije. Dugogodišnji suradnik (PR) Festivala "Bašćaršijskih noći". Tokom višegodišnjeg boravka u Iranu osamostalila se i na slikanje, te je i u Iranu i BKC Sarajevu imala izložbu svojih slika (ulja na platnu).

jesne velikane. Knjiga svojom sadržinom, ne preglomaznom, jednostavno poziva na čitanje, razmišljanje i istraživanje. Smaragdin jezik je pitak, izgrađen i profinjen. Budući da je autorica tretirala ženu, velikanu, s dosta izvora – žena autorica, spisateljica, tako je i ova knjiga odveć senzibilna. a knjiga Smaragde Klino našu ljubav ili zaljubljenost prema toj velikoj i dragoj ženi još više povećava. Hvala Smaragdi za to.

Sama autorica knjige "Hazreti Hatidža Kubra", Smaragda Klino, zahvalila se prisutnima riječima: "Poštovani posjetitelji i dragi prijatelji, hvala vam! Sretna sam i zahvalna svima koji su mi

omogućili boravak u ovom jedinstvenom okruženju Islamskog centra Zagreb, gdje ću pokušati prenijeti malo daha starog dijela Sarajeva, Vratnika, spomenuti moju staru tetu bulu Hatidžu, koja je imala mekteb prije 100 godina i koja me nadahnula na ovako odgovoran korak pisati o hazreti Hatidži, ali i o postojanosti žene

u islamu. Nadahnula me je pisati o najvećoj ljubavi između Muhammeda, a.s., i hazreti Hatidže, koja je trajala i više od 25 godina i u tom periodu Poslanik Muhammed, a.s., nije poželio nijednu drugu a ni mlađu... Njihova ljubav nastavila je plet Univerzumom i poslije preseljenja na ahiret hazreti Hatidže.

*****

III. ELHARUN SELIMOVIĆ "TAJNE PSIHOTERAPIJSKE VJEŠTINE – PRAVI PUT DA PRONAĐETE SEBE"

14. studenog 2013., u okviru tradicionalne Islamske tribine "Dr. Sulejman Mašović", predstavljena je knjiga "Tajne psihoterapijske vještine – pravi put da pronađete sebe", autora mr. sc. Elharuna Selimovića. Nakon prigodnog učenja Kur'ana, Halid ef. Dolića, moderator tribine Dževad Jogunčić predstavio je autora knjige, te s nekoliko uvodnih rečenica uveo slušatelje tribine u osnovne naglaske promoviranog djela. "Što osoba čini da stane na put vlastitoj sreći ili ličnom ispunjenju? Što bi ona trebala prestati činiti na tom putu, i sa čime početi? Vjera već podavno više nije stvar izbora, nego puka čovjekova potreba koju su mnogi terapeuti i pravci zanemarili! Svaki čovjek ima neko shvaćanje, a njegovo shvaćanje je njegova vjera. Osvijestiti ovu potrebu, također je zadaća terapije. Kao što vam upoznavanje dobrog prijatelja uljepša i osvijetli život, tako je i sa prepoznatom potrebom koja je bila negdje u nama!", rekao je Jogunčić.

Sve to i još mnogo više, proširilo je naše vidike i dalo nam puno korisnih znanja, savjeta i informacija. Ukratko izdvajamo sljedeće dijelove iz veoma uspješnog predavanja mr. sc. Elharuna Selimovića.

Priznati psihoterapijski pravci ili metode su nastali iz najpoznatijih teorija ličnosti. Na osnovu onoga na čemu se temeljila data teorija, to se isto ponajviše uvažavalo i u terapiji. Tako npr. ako je S. Freud isticao nagone kao najvažnije pokretače u ličnosti, onda se i terapija zasnivala na zadovoljavanju potreba proisteklih iz njih. U slučaju nezadovoljenja, javljale bi se frustracije i konflikti, što je moglo izazivati trajne poremećaje i na planu ličnosti. A. Adler je recimo insistirao na volji za moći proistekloj iz spoznaje o našim manjkavostima i nesavršenosti. Humanističke terapije će reći da ljudima pomažu da bi oni sami sebe bolje razumjeli i mogli si pomoći. Treći nude topao uživljavajući odnos bez prosuđivanja, četvrti apostrofiraju motive najvažnijim, a peti drže učenje, nagrade i kazne primarnim u iskustvu čovjeka. Kognitivne teorije i terapije smatraju da su kriva vjerovanja i iracionalne misli glavni krivci za loša osjećanja. I svi su po nečemu bili u pravu, ali je opet nedostajao kompletan i cjelovit pristup čovjeku. Na kraju je nepoznat autor izrekao činjenicu da psihoterapija ima koliko i psihoterapeuta. Jer izgleda da nema univerzalnog ključa da otvori sve brave. Što je nedostajalo tim terapijskim pravcima? Nedostajalo im je pitanje duhovnosti koje nisu uključili u ljudske potrebe! Pitamo se kako dok nekoga liječimo, odnosno dok liječiš nečiju dušu u širem smislu te riječi, možeš onda zanemariti pitanje o Bogu dž. š; odnosno pitanje duhovnosti. Ono je važnije od moje ženidbe ili izbora zanimanja. A duhovnost upravo može pozitivno utjecati i na naše izbore u životu pa nam je i kvaliteta života adekvatna datim izborima. Pri pitanju o Bogu, dž. š., u igri je sve ili ništa. Blaisea Pascal nesumnjivo jedan od najinteligentnijih mislilaca u povijesti čovječanstva, je držao da je pitanje o Bogu najvažnije pitanje u

životu. To je pitanje kojem niko ne može trajno uzmaći, jer je u igri pitanje života i smrti. Na sreću u svijetu započinjaju seminari na ovu temu pa se rasprava o značenju vjere u psihoterapiji odvija sve zanimljivije, otvorenije i bez uobičajenih predrasuda. Na koncu i mi na ovim prostorima moramo postaviti važno pitanje: koliko se u psihoterapiji mora uvažavati religija ako je ona čovjeku nosilac smisla života. Ljudi koji pokušavaju postići sreću bez traženja pomoći duhovnosti uglavnom naprave jednu od dviju pogrešaka. Ili žele pojačati užitke koji su genetski programirani u njima ili one koji su poželjni u datom društvu u kojem žive. Ono što je ovdje kada govorimo o psihoterapiji i religiji najvažnije i zajedničko jeste jedan te isti predmet istraživanja ili interesiranja, a to je duša, jer je psihologija nauka o duši. Zatim pitanje smisla kojim se bavimo u terapiji je itekako vjersko pitanje i dakako pitanje na koje religija čak daje odgovor, te bi time značajnije trebala biti utkana u terapiju. Onaj ko zna zašto živjeti, odnosno zašto živi, znat će i kako. Doduše neke terapije poput Franklove ukazuju na ovo, pitajući egzistencijalna pitanja: "Zašto sam ovdje? Što želim od života? Što daje svrhu mom životu? Gdje je izvor smisla mog života?"

Osjećaj krivnje, smisao i besmisao, volja i vjerovanja, moral, dobro i zlo su stvari kojima se intenzivno bavimo u psihoterapijskim ordinacijama. Zatim pitanje sudbine, i strahova, smrti i gubitaka najbližih su ključna životna, ali i religijska pitanja, pa da onda vidimo možemo li se pomoći s ispravnim vjerovanjima kroz te segmente ljudskog života. To su sve dakle zajednička pitanja kao što vidimo i religije i psihoterapije. Možda bi baš zbog toga odavde i mogli onda okrenuti ploču, pa započeti historijsku suradnju između nauke i religije, obzirom na dugogodišnju nedodirljivost i razdvojenost, naravno mislim na umjetnu, artifičijelnu posvađanost, koja je nastala ljudskim faktorom. Jer mogli ste u terapiji o svemu i svačemu pričati – o raznim lakrdijašima, seksualnim izopačenjima, ali o Bogu dž. š. nikako, to je bila tabu tema u terapiji.

Budući da sam ja musliman ja ću ovdje govoriti sa aspekta Islama, kada su ove nazovi dileme u pitanju. Da vidimo kako i da li islamsko naukovanje i generalno vjerovanja mogu biti štit kada je u pitanju psihička bolest odnosno stres, ili psihičko zdravlje u cjelini i koliko mogu biti od pomoći zvaničnoj terapiji, npr. utjecati na samopouzdanje.

Koliko taj pogled pod utjecajem Islama može utjecati i biti značajan faktor u izgradnji samopouzdanja i samopoštovanja koji su temelji duševnog zdravlja? Koliko je duhovnost snažan faktor i koliko može pomoći u povećanju tolerancije na frustracije? To je važna značajka kojom se značajno u terapiji bavimo. Duhovnost utječe na čovjekovo ponašanje, jer svi imamo frustracije, ali različito reagiramo i različita je tolerancija.

Koliko nam zatim data duhovnost može pomoći da nas ljutnja ne preplavi? Čitajući hadise i slušajući o njima nikada nisam primijetio da se Muhammed, a.s., na nekoga ili na nešto strašno naljutio, kao što se mi danas ljutimo.

Strah je zasigurno najneugodnija emocija i nema pacijenta koji ovu neugodnu emociju ne trpi u većoj ili manjoj mjeri. Strah od Allaha, dž.š., i koncept života poslije smrti čini da se manje bojimo smrti i drugih ljudi. Onima koji su izgubili najvoljenije, taj koncept pruža nadu u sjedinjenje na nebu i to im može pomoći da prežive ovu traumu.

Osjećaj krivnje: skoro da nema pacijenta bez osjećaja krivnje, a ako pogledamo npr. islamski stav – sve ono što se do sada desilo dok ja pišem, a vi čitate, se upravo tako moralo desiti i nikako drugačije. Što mislite koliko ovo saznanje čovjeku pomaže? Imate i vjernika koji imaju osjećaj krivnje? Što mislite što bi bilo kada bi terapeut izbjegao razgovor o njihovim duhovnim spoznajama i religioznim vjerovanjima?

Zatim generalni islamski stav u fokusiranju na lijepo i dobro, može pomoći posrnutome na životnom putu. Ako se ljudi koji su u nevolji s nečim potpomognuti lakše nose, onda je to dokaz da to djeluje, a što god (dobro) djeluje treba ga prihvatiti, posebno kada je to pitanje prisutno u terapiji.

Rogers (1968.) je istakao da je kombinacija reda i kaosa središnji predmet psihoterapije. I zdrava religioznost priznaje kaotičnost u svijetu, ali se njome ne preokupira (što je vrlo važno), već ide prema svojim ciljevima i smislu. Vjernik koji gleda na Allaha, dž.š., kao na Onoga koji prihvaća i nesavršenog čovjeka, sposobniji je prihvaćati sebe, zdravo se odnositi prema osjećaju krivnje i posvetiti se pozitivnim ciljevima. Tome nas uči i Muhammed, a.s. Na sva iskustva gledati u vjerskom ozračju bi bila zrela religioznost koja tek onda pomaže kako treba i formira zrelu, sposobnu i stabilnu ličnost. Možemo reći da je religija hrabar pokušaj osobe da izađe na kraj sa životom rađajući smisao i psihički mir. Kako je onda možemo kao mogućnost i općenito pojavu zanemariti u psihoterapiji, jer je upravo to od neprocjenjiva značaja!

Cjelovit pristup izučavanju čovjeka je došao iz naučnih krugova, pa kako onda nepriznavanjem duhovnosti u izučavanju čovjeka nauka sama sebe dovodi u kontradikciju. Vjera ima doista holistički pristup čovjeku, naročito Islam jer brine o svemu:

Elharun Selimović rođen je 02.09.1961. u Žepču (BiH). Na Odsjeku za psihologiju u Zagrebu završava studij Psihologije, kao jednopredmetne grupe nauka. Nakon završavanja studija psihologije Selimović Elharun radi na poslovima psihološkog savjetovanja, delinkvencije, poremećaja ponašanja, smetnji u razvoju. Od 1990. do 1993. godine radi u Neuropsihijatrijskom dispanzeru Regionalnog medicinskog centra "Dr. Safet Mujić" u Mostaru gdje radi u svojstvu kliničkog psihologa.

Od 1991. godine radi kao terapeut Kluba liječenih alkoholičara u Mostaru. Istraživao je rasprostranjenost alkoholizma i drugih ovisnosti u zapadnoj Hercegovini. Istoimeni naučno-istraživački projekt prezentirao je na Kongresu alkohologa održanog u Skopju 1991. godine. Knjigu "Nikotin, alkoholizam, i droga" objavio je 1991. u izdanju Saveza klubova liječenih alkoholičara Mostar. Od jula 1992. godine radio je s vojnicima, izbjeglicama, ranjenim, zlostavljanim i silovanim u ratu. Od 1996. godine pa do danas radi kao klinički psiholog u Općoj bolnici Konjic.

Još u toku studija psihologije Selimović Elharun je ispoljio interesiranje za znanstveni i stručni rad. Sudjelovao je u većem broju internacionalnih stručnih i znanstvenih skupova gdje je objavio niz radova na temu ovisnosti, te aktualizirao probleme javnog zdravstva, rad s invalidima, duševnim bolesnicima (Kongres alkohologa u Skopju 1991. godine). Sudjelovao je na 6. i 7. Alpe-Adria konferenciji u Opatiji, te na IV. Danima javnog zdravstva u BiH u Travniku itd.

Svoj radni angažman u zvanju asistenta, a potom predavača za psihologiju, započeo je na Pedagoškoj akademiji Univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru od studenog 1997. godine. Specijalizaciju iz traumatske psihologije završava 1999. godine na Odsjeku za psihologiju u Sarajevu. 2002. godine izabran je za predavača psihologije na Pedagoškoj akademiji (sada Nastavničkom fakultetu) u Mostaru. Iste godine je izabran za sudskog vještaka psihomedicinske struke u Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

U toku svog angažmana kao predavača psihologije publicirao je sljedeće knjige: "Opća psihologija" (Mostar, 1997.), "Osnovi razvojne i pedagoške psihologije" (2001.) i "Opća psihologija" – udžbenik za srednje škole (2001.). Istražujući veze između religije i nauke, odnosno psihologije, napisao je knjige: "Psihologija Islama", "Psihologija namaza", "Ogledi o duši" i "Čudesna nemoć napetosti".

Magistarski rad pod nazivom "Silovanja u ratnim i mirnodopskim okolnostima" obranio je 2007. godine na Odsjeku za psihologiju u Sarajevu. Dugogodišnji je koordinator radne grupe za borbu protiv ovisnosti na području općine Konjic. Autor je brošure "Uloga roditelja u borbi protiv ovisnosti". Predsjednik je Kantonalne komisije za kategorizaciju djece ometene u psihofizičkom razvoju, te se u posljednjih sedam godina intenzivno bavi problematikom i tegobama ove djece.

od toga što i kako jesti, kako hodati, spavati, odnositi se prema sebi, ljudima. Prosvjetiteljstvo i renesansa, a i vrijeme poslije toga je učinilo da pod okriljem znanosti budemo i s onu stranu dobra i zla. Svakodnevno imam u ordinaciji osobu koja je zbog moralnih dilema, da ne kažem konflikata došla k meni. Žene su često opsjednute iracionalnim osjećajem krivnje, muče ih misli poput "Jesam li dovoljno dobra majka?" "Jesam li dobra žena?" Ili pak konfliktno, ali i moralno pitanje: "Ako se ne zaposlim, nećemo imati dovoljno novca, no ako se zaposlim, ne mogu provoditi toliko vremena s djecom." Zar nije staro Kohlbergovo pitanje ili moralna dilema siromašnog Hansa: "da li obiti apoteku ili pustiti ženu da umre," znanstveno, ali i terapijsko pitanje. I danas bi se ovim pitanjem mučili kako sociolozi, pravnici, teolozi, ali Boga mi i psiholozi, ako im zbog ovakve i slične nerazriješene dileme neka osoba ili klijent navrate. Naime, nerazriješena moralna dilema proizvodi konflikt, a neriješen konflikt moguću

psihičku bolest. Izostavljajući probleme dobra i zla, ili ih ostavljajući samo religiji, nauka je tako vješto i mudro, da ne kažem svjesno i efektno se oslobodila viševjekovnih "stega" religije. To nije u redu, jer izgleda da je znanost zaobilazeći pitanja dobra i zla tako sebi omogućila da u ime istine onda radi sve i svašta. Seksualna revolucija je tipičan primjer za to.

Drugim riječima ako nema uređenog vjerovanja u skladu sa nekim istinskim osloncem, kriterijem, onda se pojavljuju razna druga uvjerenja i ubjeđenja koja nam ometaju naše zaključivanje tj. funkcioniranje. Ja na primjer vjerujem da sve što se zbiva, Božjom voljom i određenjem se zbiva i to je to, i točka. Mogu li ja nakon toga vjerovati da sam ja zbog svoje greške nešto skrivio pa je ispalo tako, da uvijek imam peh, da se uvijek meni nešto tako dešava. To su sve kriva uvjerenja, i zbog toga onda imati osjećaj krivnje. Ne mogu, jer u čovjeku ne mogu stajati dva oprečna vjerovanja. Vidite kako nas prethodno vjerovanje, a ustvari 6. iman-ski šart, oslobađa konačnog osjećanja krivnje koji se nalazi kod velikog broja pacijenata-depresivaca, ali i tzv. normalnih ljudi.

Pored ovih pogodnosti religija pruža i društvenu podršku. Čovjekov osjećaj pripadnosti zajednici ljudi koji dijele slična ubjeđenja, može djelovati kao ublaživač udara, omogućavajući mu da lakše preživi u uslovima teškog stresa. Znači zajedničko obavljanje obligatnih dužnosti djeluje terapijski, iako to možda ne vidimo. Da ne govorim o teškim situacijama rata na primjer. Međutim u nas je problem u tome kada o ovome govorite, blijedost vas promatraju jer živimo u medijski pretežno ateističkim prilikama.

Poznati psiholog Jung ističe da među svim njegovim pacijentima srednje životne dobi nije bilo ni jednog čiji krajnji problem nije bio religiozne prirode i da se nijedan nije izliječio ako nije spoznao religiozno. On je doslovce rekao: "Zbir svih potencijalnih mogućnosti psihe predstavlja jedno ogromno neiscrpano skladište prastarog znanja koje se odnosi na najdublje veze između Boga (dž.š.), čovjeka i kosmosa." Na kraju krajeva neki dubokoumni stručnjaci u mentalnom zdravlju također ističu da čovjek izgleda vrlo često i dolazi do psihičkih problema ili smetnji, pa čak i terapije uslijed njegova još uvijek neistančana i neartikulirana odnosa prema duhovnosti općenito, odnosno odnosa prema Allahu, dž.š.

Porast interesa za duhovnu dimenziju ljudskog života i u ordinacijama eksperata za mentalno zdravlje je sve veći i evidentniji. Ova oblast ljudskog života i djelovanja dobiva svoje

adekvatno mjesto ne samo u teoriji nego i u praktičnoj primjeni za dobrobit svakog pojedinca i ljudskog roda u cjelini.

Ili npr. ako čovjek preživi saobraćajni udes u kojem je njegov saučesnik izgubio život, on će imati pored griznje savjesti i osudu okoline – a u njemu se javlja tzv. krivnja preživjelog koja se javlja i u ratu. Čovjek vjernik je tu u prednosti jer zna i vjeruje da sve što se desilo i zbiva, Božjom voljom i odredbom se zbiva. Ukoliko čovjek za ovo ne zna ili nije akceptirao, terapeut mu onda ukaže na ovu važnu činjenicu kojom započinje snažno zacjeljivanje rane koju je izazvao osjećaj krivnje i griznje savjesti. Bilo koja terapija ma kako se ona zvala i čija je, – ona je falična ukoliko ne akceptira ljudsku duhovnost i čovjekova temeljna vjerovanja.

Zadatak je onda stručnjaka da na te manjkavosti ukaže, eventualno ispravlja i pokaže. O navedenim spoznajama sam opširno i detaljnije govorio u svojoj najnovijoj knjizi pod naslovom "Tajne psihoterapijske vještine". Naime u njoj se između ostalog govori kako to konkretno duhovnost može pomoći. Detaljno se razrađuju osnovni simptomi i problemi koje u manjoj ili većoj mjeri svi imamo, a što može izazvati psihičke tegobe. Vjera generalno ima mogućnosti i metode za suprotstavljanje svakoj ljudskoj tegobi i psihičkoj smetnji i može imati terapijski učinak na taj način da čovjeku pomaže da se suoči i pobijedi ih. Evo namaz je naređen, ali on ima i svoj unutarnji, prožimajući prije svega psihološki čin ili djelovanje. Formira unutarnji mir i potrebni ekvilibrij u organizmu – tzv. ravnotežu. Usmjeravajući ga na srednji put, Islam čovjeku pomaže da zauvijek zauzme dobar stav u pogledu prema sebi, prema drugima i prema stvarnosti općenito. Ja sam u većini govorio o Islamu, ali mislim da i druge religije imaju terapijsku moć. I psihoterapija i samo čista nauka zaboravljaju na činjenicu koju je izrekao A. Einstein: "Najljepše što možemo doživjeti jest Tajna. Tajna je temeljni osjećaj koji stoji uz kolijevku istinske znanosti i umjetnosti."

Ovdje imamo dva aspekta problema: jedan je vezan za pronalaženje i uključivanje duhovnosti kada je pojedinac koji je prisutan u terapijskoj ordinaciji u pitanju. I drugi je kako onda nakon pronalaženja duhovnosti kroz uređen vjerski koncept nam taj isti koncept može poslužiti u terapijske svrhe.

Na kraju izlaganja autora knjige ostvarena je jako dobra interakcijska komunikacija sa slušateljima tribine koji su imali niz pitanja te iznijeli neka svoja iskustva.

*****

IV. MUNIRA SUBAŠIĆ I SLAVICA BILIĆ – "BEDEM LJUBAVI I MAJKE SREBRENICE – ŽENE I MAJKE U RATU I DANAS"

U sklopu redovite tribine "Dr. Sulejman Mašović" u četvrtak, 21. studenog 2013., održana je tribina pod nazivom "Bedem ljubavi i Majke Srebrenice – žene i majke u ratu i danas", na kojoj su sudjelovali Slavica Bilić, utemeljiteljica Pokreta majki za mir Bedem ljubavi, Munira Subašić, predsjednica Udruženja Majke Srebrenice, dr. Ante Nazor, ravnatelj Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata, Vladimir Bogdanić i kao moderator dr. Zlatko Hasanbegović. Povod za tribinu je bilo predstavljanje knjige Slavice Bilić "Prsten mira i majčinske

ljubavi (prilozi za povijest Bedema ljubavi-pokreta majki za mir u Domovinskom ratu, 1991.-1993.)" objavljene u nakladi Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata, kao sedma knjiga u nizu "Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995. Memoarsko gradivo).

Moderator tribine dr. Zlatko Hasanbegović na početku je podsjetio na trenutak u kojem se tribina održava, u vrijeme obilježavanja godišnjice pada Vukovara 1991. kao simbola strada-

nja koje je svoj vrhunac imalo u srebreničkom genocidu 1995. Podsjetio je na podjele u hrvatskom društvu koje su se mogle vidjeti i u tradicionalnom vukovarskom mimohodu, a koje po njegovu mišljenju imaju uzrok u sustavnom nijekanju temeljnih činjenica o uzrocima izbijanja rata i pokušaja relativizacije odgovornosti za taj rat koji je začet u Beogradu kao središtu velikosrpske ideologije. Kao glavne nositelje istine o ratu označio je neodgovorne političare i dio nevladinih organizacija koje djeluju kao produžena ruka određenih političkih ciljeva. Hasanbegović je podsjetio i na patnju bošnjačke djece i roditelja iz srebreničkog kraja kojima se nije čelo temeljno ljudsko i nacionalno pravo na školovanje na materinjem jeziku, kao i činjenicu da sarajevske političke i ostale (pseudo)elite danima beščutno prolaze pokraj šatora nesretnika iz Konjević Polja koji traže pravdu za svoju djecu. Sve to je posljedica zaborava uzroka rata, a upravo protiv toga zaborava svjedoči i knjiga o Pokretu majki Bedem ljubavi.

Nakon Hasanbegovića o knjizi je govorio i dr. Ante Nazor koji je nazočne upoznao sa sadržajem knjige i djelovanjem ustanove kojoj je na čelu. O knjizi i slavicu Bilić govorio je i Vladimir Bogdanić koji je, među ostalim, rekao: "Knjiga Slavice Bilić važno je svjedočanstvo presudnog vremena. Kako živimo u zemlji nemarnog odnosa prema bitnim činjenicama vlastite prošlosti to je objavljivanje ove knjige višestruko vrijedno. Želim naglasiti kao je za razliku od vulgarnih interpretacija o devedesetim godinama prošlog stoljeća, kojima svjedočimo već više od deset godina, riječ je o vremenu obilježenim brojnim časnim ljudima. Njihova zadaća nije bila nimalo laka. Valjalo je ustrajati na općim humanističkim idealima, suprotstaviti se medijskoj hajci JNS i KOS-a, ne odustati od borbe za međunarodno priznanje Republike Hrvatske i mir, a istovremeno iz ratnog vihora spašavati ne samo hrvatske mladiće, već jednako i one drugih nacionalnosti. Pamtim jedan od karakterističnih događaja tog doba kad su pod okriljem noći aktivistice Bedema ljubavi u sjedište organizacije u Vlaškoj ulici dovele vojnike Garnizona JNA u Varaždinu. Bili su to mladići iz Srbije i Crne Gore. U prvim trenucima po dolasku bili su u strahu od 'ustaša', a kad su nakon nekog vremena shvatili, ne samo da im ne prijete opasnost, već da im je pružena svakovrsna pomoć, njihovom olakšanju nije bilo kraja."

O svome prijateljstvu sa Slavicom Bilić govorila je i srebrenička majka Munira Subašić, koja je apelirala na prisutne da prenose istinu o Srebrenici i njezinim krvnicima koja se i dalje želi prikriti, a preživjele trajno ponižavati. Srebrenički šatori u Sarajevu pljuska su i međunarodnoj zajednici, ali i bezobzirnim i sebičnim bošnjačkim političarima.

Na kraju nazočnima se obratila i Slavica Bilić koji je evocirala uspomene na teško vrijeme borbe za spašavanje hrvatskih i svih ostalih mladića prisilno mobiliziranih i povedenih u rat protiv svoje domovine i svoga naroda. Rekla je i da se u tome, bez obzira na pritiske generalštaba tzv. JNA i beogradsku propagandu, nikada nije gledalo na vjeru i narodnost mladih vojnika. Među vojnicima koji su služili kao topovsko meso za stvaranje Velike Srbije bili su i brojni bošnjački i albanski mladići čiji su roditelji svoju mrtvu djecu dobivali u željeznim kovčezima tzv. JNA. Podsjetila je i na suradnju u spašavanju vojnika s Islamskom zajednicom i muftijom Ševkom Omerbašićem, s kojim je 1994. sudjelovala i u povijesnom humanitarnom konvoju za srednju Bosnu, a koji majkama nesebično u svakom trenutku svojom pomoći stajao na raspolaganju.

Na kraju je pročitala i pjesmu "Bosna" koju je javno recitirala u listopadu 1992. na skupu protiv rata u Bosni i Hercegovini, održanom na platou ispred zagrebačkog Doma sportova Pjesma je tada prevedena na latvijski jezik i tih dana objavljena i u novinama u glavnom gradu Rigi.

Bosna

*Mojim dobrotvorima, Ujedinjenim narodima!
Vama, Ujedinjenim narodima, mojim dobrotvorima, da čujete i zapamtite.
Bila sam osamljena, a vi ste naredili da vas slijedimo, jer da me samo tako možete zaštititi.
Hvala vam.
Bila sam gladna, a vi ste osnovali dobrotvorna društva i raspravljali o mojoj gladi.
Hvala Vam.
Bila sam gola, a vi ste raspravljali o moralnom aspektu moje golotinje.
Hvala Vam.
Bila sam u logoru, a vi ste sakrili svjedočenja, da tim činom ne bi loše djelovali na moralni odgoj vaše djece.
Hvala vam.
Bila sam ranjena, a vi ste mi poslali zavoje da ne iskrvarim.
Hvala vam.
Bila sam ubijana, a vi ste mi oduzeli oružje da se branim, jer obrana izaziva nasilje.
Hvala vam.
Bila sam bez krova, a vi ste mi poslali šatore.
Hvala vam.
Bila sam bez doma, a vi ste me preveli u izbjeglištvo.
Hvala vam.
Vi ste moji dobrotvori, tako mudri, tako poduzetni, tako pravedni. Vi ste tako blizu Bogu.
Ali ja sam još uvijek sama i gladna, i gola i zaboravljena, i silovana i krvarim, i smrzavam se, ali se ne pokoravam je ja sam Bosna.*

(Slavica Bilić, Zagreb, listopada 1992.)

V. ZLATKO HASANBEGOVIĆ "JUGOSLAVENSKA MUSLIMANSKA ORGANIZACIJA 1929. – 1941. (U RATU I REVOLUCIJI 1941. – 1945.)"

U okviru Islamske tribine "Dr. Sulejman Mašović" održane u četvrtak, 28. studenog 2013., predstavljena je knjiga dr. sc. Zlatka Hasanbegovića "Jugoslavenska muslimanska organizacija 1929. – 1941. (U ratu i revoluciji 1941. – 1945.)". Knjiga je tokom 2012. godine objavljena u zajedničkoj nakladi Medžlisa Islamske zajednice Zagreb, Bošnjačke nacionalne zajednice za Grad Zagreb i Zagrebačku županiju i Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar" iz Zagreba. Na promociji su, pored autora, govorili prof. dr. sc. Vlado Šakić, prof. dr. sc. Ivo Banac, dr. sc. Adnan Jahić i dr. sc. Stjepan Matković.

Jugoslavenska muslimanska organizacija (JMO) je proistekla iz općih društvenih i političko-nacionalnih okolnosti u BiH nakon sloma Austro-Ugarske i stvaranja Kraljevine SHS. Utemeljena je početkom 1919. stapanjem nekoliko odvojenih političkih akcija čiji nositelji nisu do tada usmjeravali muslimanski političko-stranački život u BiH. U knjizi se obrađuje političko djelovanje JMO od uvođenja kraljeve diktature u siječnju 1929. do ratnog sloma Kraljevine Jugoslavije u travnju 1941. godine. Kao svojevrsni rasplet, u završenom poglavlju se u obliku historiografske skice iznose osnovne obavijesti o djelatnosti stranačkih ostataka u Drugom svjetskom ratu i NDH, te njihovoj sudbini nakon 1945. i dolaska komunista na vlast. Knjiga je prvenstveno nastala na podlozi arhivskog gradiva iz više arhivskih fondova i zbirki u Sarajevu, Beogradu i Zagrebu. Od njih su najznačajniji zbirka Milana Stojadinovića u Arhivu Jugoslavije u Beogradu, fond Kraljevske banske uprave Drinske banovine u Arhivu BiH u Sarajevu, zbirka varia i ostalog gradiva u arhivu Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu te ostavština Fehima Spahe u Historijskom arhivu u Sarajevu.

"Riječ je o iznimno vrijednom, temeljitom i pouzdanom djelu koje na znanstven način rekonstruira višeznačnu i vitalnu ulogu Jugoslavenske muslimanske organizacije u političko-stranačkom kolopletu složenih nacionalnih, vjerskih i socijalnih pitanja u prvoj jugoslavenskoj tvorevini nakon velike preobrazbe iz 1918. godine, izazvane raspadom do tada jedne od europskih velesila Austro-Ugarske, prevlasti srpske komponente bilo pod njenim autentičnim imenom ili kroz akciju integralnog jugoslavenstva u novoosnovanoj Kraljevini te kasnijeg uvođenja

šestosiječanjske diktature. Pisac je argumentirano prikazao u uvodnom dijelu zašto je JMO na čelu s njenim predsjednikom Mehmedom Spahom uspjela s idejom autonomističkog programa i zagovaranja načela ravnopravnosti svih državljana Kraljevine SHS okupiti oko sebe apsolutno najveći dio bošnjačkog stanovništva, što joj je omogućilo da kao njegov predstavnik ne bude posve potisnuta s političkih i ekonomskih položaja zbog čega je ujedno mogla imati dugoročnije utjecaje i na širem političkom reljefu izvan Bosne i Hercegovine", rekao je prof. dr. sc. Vlado Šakić, direktor Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar" iz Zagreba. Naglasio je da je u odnosu na dosadašnje historiografske rezultate dr. Hasanbegović napravio kvalitetni pomak u smislu uočavanja dublje povijesne uzročnosti političkog života, određivanja evolutivnih postupaka, prikupljanja biografskih podataka te definiranja ključnih pojmova i procesa toga vremena.

"Pred nama je izuzetno važna knjiga o ulozi Jugoslavenske muslimanske organizacije, matične političke stranke bosansko-hercegovačkih muslimana, u najdramatičnijem razdoblju međuraća – vremenu šestosiječanjske diktature, namjesništva, uspona i pada Stojadinovićeve vlade, te naknadnih pregovora što su doveli do Sporazuma Cvetković-Maček, uspostave Banovine Hrvatske i borbe za obnovu bosanske autonomije. Riječ je o suvereno istraženoj monografiji, pisanoj na bogatoj arhivskoj građi

iz najvažnijih arhivskih zbirki Bosne i Hercegovine, Srbije i Hrvatske, te na iscrpnoj literaturi. Djelo je obranjeno u obliku doktorskog rada na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2009. godine. Proširenoj verziji autor je dodao dragocjeni završni odlomak o sudbini Jugoslavenske muslimanske organizacije za okupacije, NDH i komunističke revolucije. Riječ je dakle o izuzetno zreloom postignuću jednog od naših najboljih povjesničara. Zlatko Hasanbegović nije ime sa historiografske estrade upravo zato jer ne podilazi prolaznim modama što su doprinijele trenutnom padu standarda u povijesnom pisanju. Ali njegovo klasično djelo, čvrsto strukturirano i nadasve utemeljeno, čitat će se kad mnogi od nedokučivih emanacija suvremene estradne historiografije budu posve zaboravljeni. Vrlo je važno da se ozbiljna čitalačka publika oduži ovom izvanrednom autoru i istraživaču, te da ga potakne na nove napore u radu. Zato je ovo predstavljanje svojevrsni hommage, ali i poticaj, kolegi Hasanbegoviću, u okruženju koje je neposredan dio njegova identiteta i javnog angažmana", rekao je prof. dr. sc. Ivo Banac.

Dr. sc. Adnan Jahić je istaknuo da je historijska nauka obožavana za jedno veoma značajno djelo kojim se, s jedne strane, skreće pažnja naučne javnosti na potrebu daljnjeg sistemskog izučavanja političke prošlosti južnoslavenskih naroda, dok se, s druge strane, ukazuje na svu zamršenost i kompleksnost političkih tema, koje se, sasvim sigurno, ne mogu cjelovito sagledavati tek rekonstrukcijom djelovanja glavnih aktera tretiranog historijskog fenomena. Autor je toga bio itekako svjestan, pa je vlastito historiografsko kazivanje smjestio u najširi kontekst političko-nacionalnih odnosa u Kraljevini Jugoslaviji. "Hasanbegovićeva knjiga jasno pokazuje da je glavni motivacijski faktor JMO bila njena težnja da opstane kao jedinstvena politička stranka te da na temelju ekskluzivnog političkog predstavnštva bosansko-hercegovačkih muslimana igra određenu ulogu u političkim tokovima međuratne Jugoslavije. Nije tu bilo neke posebne brige za narod, niti se to moglo očekivati u zaostalom i podijeljenom društvu, u vremenu u kojem caruju siromaštvo, nepismenost, tuberkuloza i kapljica. No svejedno se ne može osporiti činjenica da je djelovanje JMO pomoglo izgradnji bošnjačkog političkog identiteta te da je ova stranka u svoje vrijeme bila najveća organizirana društvena prepreka

širenju srpskog i hrvatskog imena među Bošnjacima", rekao je Adnan Jahić.

"Ova knjiga plod je mog višegodišnjeg istraživanja na dosad nekorištenoj arhivskoj građi. Mislim da je to i njena najveća vrijednost budući da se u njoj uistinu nalaze podaci koji do sada nisu bili poznati", rekao je Hasanbegović i dodao da se radi o klasičnoj monografiji o najistaknutijoj bošnjačkoj stranci između dva svjetska rata. "No, tema se ne omeđuje naslovom knjige, budući da sam u knjizi obuhvatio sve bošnjačke i muslimanske političko-stranačke sastavnice. Može se reći da je ovo politička studija o cjelokupnom političko-stranačkom životu u BiH uoči Drugog svjetskog rata. U završnom poglavlju obradio sam i najznačajnije događaje u Drugom svjetskom ratu, kao i neposredno nakon njega, što je svojevrsna dopuna knjige, jedna vrsta epiloga", naglasio je Zlatko Hasanbegović. Za Jugoslavensku muslimansku organizaciju rekao je da je bila tipična politička stranka toga vremena. Na njenom čelu bili su najistaknutiji predstavnici muslimanskog građanstva koji su nakon Drugog svjetskog rata zauvijek potisnuti iz političkog i društvenog života.

Pripremili: Dževad JOGUNČIĆ, Ismet ISAKOVIĆ,
Zlatko HASANBEGOVIĆ

ISLAMSKA TRIBINA "DR. SULEJMAN MAŠOVIĆ" U PROSINCU/DECEMBRU 2013. GODINE

Najava tribina u prosincu 2013.

I.
PROF. DR. ENES KARIĆ – "SLUČAJNO ČOVJEK"
(ČETVRTAK, 05.12.2013., S POČETKOM U 19:00 SATI)

"Slučajno čovjek" je novi roman akademika Enesa Karića, velikog znanstvenika, čovjeka i pisca sa stilom. Po načinu pisanja možemo ga usporediti s bosanskohercegovačkim književnim velikanima poput Andrića i Selimovića. "Slučajno čovjek" je svojevrсни nastavak njegova izuzetnog romana "Jevrejsko groblje".

Roman "Slučajno čovjek" je priča o izbjeglici Sadiku Dobrači, koji se slučajno našao u velikom svijetu i bio previše glasan. Roman

je, zapravo priča o Dobračinu životu od danas do sutra u njegovim sjećanjima i egzilu, te njegovu životu u nadi. "Izbjeglicu sve to i drži, ali izbjeglica i sve to traži jer traži domovinu."

Roman "Slučajno čovjek" je na 15. Danima Skendera Kulenovića u Bosanskom Petrovcu proglašen za najbolje književno djelo u 2013. godini. Pored autora, knjigu će predstaviti prof. dr. Hilmo Neimarlija i prof. Edina Smajlagić. Moderator tribine je pjesnik i književni kritičar Ervin Jahić.

O autoru:

Enes Karić je rođen 1958. u Višnjevu kod Travnika (BiH). Nakon završene Gazi Husrev-begove medrese (1978.), di-

plomirao je na Fakultetu islamskih nauka (1981.) i Fakultetu političkih nauka (1982.) u Sarajevu. Magistrirao je 1986. na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, a doktorirao 1989. na Filološkom fakultetu u Beogradu. U periodu od 1994.-1996. bio je ministar za obrazovanje, nauku, kulturu i sport u Vladi Republike i Federacije BiH. U ljeto 2002. godine izabran za aktivnog člana Jordanske Kraljevske Akademije. Od 2003.-2007. obavljao je dužnost

dekana Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu. 2005. godine bio je glavni protukandidat dr. Mustafi ef. Ceriću na izborima za reisu-l-ulemu Islamske zajednice u BiH.

Akademik prof. dr. Enes Karić radi kao redovni profesor na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, a posebno se bavi svojom užom oblašću – poviješću i metodologijom tumačenja Kur'ana. Objavio je, između ostalih, sljedeća djela: "Uvod u tefsirske znanosti" (1986.), "Hermeneutika Kur'ana" (1990.), "Prijevod Kur'ana na bosanski jezik (1995.), "Kur'an u savremenom dobu I i II" (1998.), "Eseji od Bosne" (1999.), "Semantika Kur'ana" (1999.), "Tumačenje Kur'ana i ideologije XX stoljeća" (2002.), "Kako tumačiti Kur'an" (2006.)... Prije "Slučajnog čovjeka" napisao je romane "Pjesme divljih ptica" (2009.) i "Jevrejsko groblje" (2011.), te putopis s hadža "Crni tulipan" (2008.).

*****

II.
PROF. MEHMEDALIJA HADŽIĆ – "TRI NAŠA SUDBONOSNA PITANJA (BOG, DŽ.Š., MUHAMMED, A.S., BOSNA)"
(ČETVRTAK, 12.12.2013., S POČETKOM U 19:00 SATI)

Sažetak predavanja "Tri naša sudbonosna pitanja (Bog, dž.š., Muhammed, a.s., Bosna)"

Ništa od realnosti bosanskih muslimana u psihološkom, sociološkom, politološkom ili kulturološkom smislu nije moguće odgovoriti bez tri pojma. To su: vjera u Boga (vlastita samobitnost), svjedočenje poslanstva posljednjeg Božjeg poslanika Muhammeda, mir s njime (vjerska posebnost), i neodvojivost njihove egzistencije od Bosne (bosanska državnost). Kad se oduzme bilo što od toga, njihova su historija, sadašnjost i budućnost nemogući. Jasno je da su nemogući, ali cijela bosanska muslimanska intelektualna historija jest stalno bježanje od odgovora na ta pitanja. To je tako, jer nikada nije nađen način

uskладivosti društvenog, kulturnog i političkog cilja tog naroda s njegovim gornjim svjedočenjem.

Da bi iz sadašnje svekolike razorenosti, kojoj je osnova razorenost koja traje stoljećima, izašli, bosanski muslimani moraju se osloboditi svake stranosti u sebi. Oni nisu došli niotkud u svoj jezik, niti u svoju zemlju, niti u svoju kulturu. Početak tog njihova izlaska, je u promjeni njihova sadašnjeg mentaliteta. Oni moraju postati svjesni toga što jesu. Iz te promjene proisteći će novo osjećanje, nadahnuće i znanje koje će ih voditi prema rješenjima izazova s kojima se suočavaju. Želja predavača je da potakne demokratski razgovor. Stoga Vas pozivamo da i Vi sudjelujete na tribini i da iznesete svoje mišljenje o ovim pitanjima.

O predavaču:

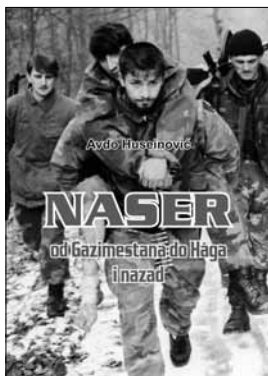
Mehmedalija Hadžić (rođen 1947.) završio je Gazi Husrev-begovu medresu (1968.), diplomirao na Fakultetu za arapski jezik i humanističke nauke Univerziteta Muhammed V u Fezu (Maroko, 1971.), diplomirao na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, odsjek za arapski jezik i filozofiju (1978.), pohađao postdiplomski studij lingvistike (1986.) i okončao postdiplomski studij politologije na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu (1997.) godine.

Obnašao je značajne dužnosti u Islamskoj zajednici u BiH: urednik u Redakciji lista "Preporod" (1972.-1979.), Izdavačkoj

djelatnosti (1983.-1986.), stručni suradnik u Gazi Husrev-begovoj biblioteci (1986.-1989. i 1991.-1992.), vjersko-prosvjetni referent u Odboru IZ-e u Sarajevu (1989.-1991.), profesor u Gazi Husrev-begovoj medresi (1993.-1995.), profesor u Prvoj bošnjačkoj gimnaziji (1995.-2001.), savjetnik Reisu-l-uleme za šerijatska pitanja (1993.-2002.), direktor za obrazovanje u Upravi Visokog predstavnika grada Sarajeva (1994.), glavni i odgovorni urednik časopisa "Glasnik" (1994.-2002.) i od juna/lipnja 2005. do novembra/studenog 2013). Bio je ambasador BiH u Kraljevini Saudijskoj Arabiji (2002.-2005.) i savjetnik predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH (2005.-2006.). Obavljao dužnost direktora Instituta za proučavanje tradicije Bošnjaka u osnivanju.

Preveo nekoliko klasičnih djela s arapskog u bosanski jezik; među najznačajnije prevodilačke projekte koje je realizirao ili je učestvovao u njihovoj realizaciji spadaju prijevodi "Buharijine zbirka hadisa" (sažetak), zbirke hadisa "Mudrosti Vjerovjesnika islama" (tri toma), i "Enciklopedija hadisa", potom knjige "Staza rječitosti", "Sahifa es-sedžadžadija", "Liječenje duša", "Čujem šum, prijatelja ne vidim", "Odsjaji islamskog preobražaja" i "Kazivanja o Allahovim poslanicima". Nosilac je nagrade i priznanja fondacije "Hasan ef. Škapur" za doprinos na polju hadiske znanosti (2006.). Autorske radove objavljuje u brojnim časopisima i učestvuje na domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima.

*****

III.**AVDO HUSEINOVIĆ – "NASER – OD GAZIMESTANA DO HAGA I NAZAD" (ČETVRTAK, 19.12.2013., S POČETKOM U 19:00 SATI)**

Knjiga "Naser – od Gazimestana do Haga i nazad" govori o brigadiru Naseru Oriću, legendarnom ratnom komandantu obrane Srebrenice. Knjiga ima 419 stranica i sadrži više od 200 važnih ratnih dokumenata. U njoj Naser Orić po prvi put priča svoju životnu priču, pri čemu čitatelje upoznaje s danima djetinjstva, boravkom u Specijalnoj jedinici MUP-a Srbije, kada se nalazio u ličnoj pratnji Slobodana Miloševića, ratnim događajima u Srednjem Podrinju. Također, otkriva

detalje o izlasku iz Srebrenice u travnju 1995. godine, danima kada se događao genocid u Srebrenici, životnim nevoljama nakon Daytonskog sporazuma, odlasku i boravku u pritvoru Haškog tribunala, kao i događajima koji su ga pratili po povratku iz Haaga.

Knjigu je u lipnju 2013. tiskala Izdavačka kuća "Dobra knjiga" iz Sarajeva, a nakladnik je Udruženje za zaštitu historijskih vrijednosti "Haber" iz Vogošće.

O autoru:

Avdo Huseinović (Sarajevo, 1973.) je bio borac Prvog korpusa Armije Republike BiH tokom cijelog rata. Svojim djelovanjem na očuvanju istine o prethodnom ratu Avdo Huseinović je, kako ističu bosansko-hercegovački mediji, "na sebe preuzeo odgovornost čuvara našeg kolektivnog sjećanja".

Do sada je snimio pet dokumentarnih filmova o najboljim i najstrašnijim događajima za vrijeme agresije na BiH: "Van-zemalci iznad Sarajeva" (2008.), "Krvavi ples po šeheru" (2010.), "Daleko je Tuzla" (2010.), "Bosna ili smrt" (2011.) i "A bili su samo djeca" (2012.). Prije knjige "Naser – od Gazimestana do Haga i nazad" napisao je knjigu "Dželiti naroda mog" (2009.), koja faktografski

tretira najveće ratne zločine nad Bošnjacima u ratu od 1992.-1995. godine.

Trenutno radi dva nova dokumentarna filma. Prvi je priča o Višegradu, gradu koji je kroz historiju metafora ponovljenih genocida nad Bošnjacima Podrinja, u kome je u prethodnom ratu ubijeno oko 3.000 Bošnjaka, od toga veliki broj djece. Pritom je interesantno da su tokom agresije na BiH višegradski borci imali velike zasluge u obrani Istočne Bosne, posebno Goražda. U radu je i film o Prijedoru, o bolnim i nedovoljno istraženim pričama o srpskim konclogorima i genocidu nad Bošnjacima općine Prijedor u ljeto 1992. godine.

Pripremili: Dževad JOGUNČIĆ, Ismet ISAKOVIĆ

Izvodi iz zapisnika

49. SJEDNICA IZVRŠNOG ODBORA MEDŽLISA U ZAGREBU održana je 1. listopada 2013./26. zu-l-ka'de 1434. h.g. u čitaonici Islamskog centra Zagreb.

I. Sjednici su prisutni članovi Izvršnog odbora: kurra hafiz Aziz ef. Alili, dr. med. Gzim Redžepi, dipl. iur. Mirsad Srebreniković, Nazim Halidović, dipl. ing. Dževad Jogunčić, Halid Jasin, dipl. ing. Tarik Mutapčić, Muhamed Imeri, dr. sci. Zlatko Hasanbegović, Arslan Muslić, dr. med. stom. Merzuk Žunić, dipl. ecc. Harun Omerbašić, Fahrudin Mujkanović i dipl. ing. Alem Orlić. Sjednici nisu prisutni članovi Izvršnog odbora ing. h. Azra Omanović, Adnan Omanović i Benjamin Terzić koji su ispričali nedolazak. Sjednici je prisutan blagajnik Sabit Krasnić.

II. Predsjednik IOM-a predlaže sljedeći dnevni red:

1. Usvajanje zapisnika sa 48. sjednice IOM-a;
2. Pošta;
3. Pripreme za 20. Europsko natjecanje učača Kur'ana Časnog;
4. Izvješće predsjednika IOM-a o aktivnostima u MIZ-u Zagreb i
5. Razno.

Prisutni usvajaju predloženi dnevni red.

III. Ad 1. dnevnog reda:

Usvajanje izvoda iz zapisnika sa 48. sjednice IOM-a je odgođeno za sljedeću sjednicu.

Ad 2. dnevnog reda:

Glavni imam je uputio Mešihatu prijedlog za stipendiranje studija Hilme Demirovića te prijedlog za isplatu 50% plaće mu'allimi Lamiji Alili.

Islamska zajednica u Sloveniji dostavila je zahvalnicu za dolazak na svečanost polaganja kamena temeljca za Islamski centar u Ljubljani.

Tae kwondo klub iz Hadžića je dostavio zamolbu za smještaj njegovih natjecatelja u Islamskom centru Zagreb. IOM ne prihvaća zamolbu.

"Sjajna zvijezda" škola stranih jezika u Zagrebu je izrazila spremnost za organiziranje učenja stranih jezika u našem Islamskom centru.

Ad 3. dnevnog reda:

Glavni imam hafiz Aziz ef. Alili je izvijestio o završenom 20. Europskom natjecanju učača Kur'ana Časnog. Natjecatelji su bili dobro pripremljeni te su znali odgovore na sva postavljena pitanja. Član ocjenjivačke komisije Bajram ef. Ajeti je dobio idžazzetnamu. Halid Jasin navodi da se natjecanje odvijalo be-

sprijekorno, a iduće godine bi trebalo biti, ako Bog da, još veće od ovogodišnjeg. Pobjednik natjecanja je osvojio do sada rekordnih 98,6% bodova. Podijeljene su dvije nagrade hadža za dvoje najboljih natjecatelja i njihove muhaffize. Sljedeće godine je Kurban bajram u ovogodišnjem terminu natjecanja te trebamo dogovoriti drugi termin za novo 21. natjecanje. Alem Orlić navodi da je natjecanje u tehničkom smislu prošlo u redu. Muhamed Imeri navodi da je prijevoz bio uredan za natjecatelje i pratnju. Prehrana natjecatelja ponovo smo organizirali u restoranu Islamske gimnazije. Voće i povrće je donirao Zufer Zende- li, a kolače su donirali Abdurahimi, Avni Osmani, Rifati Burhan, Ali Kadri, Ali Islami i Muhamed Imeri.

Glavni imam se ne slaže sa kritikom angažmana našeg džemata, ukazuje da petkom mnogi moraju biti na radnim mjestima, a posjeta natjecanju u subotu je bila mnogo veća.

Nazim Halidović i predsjednik dr. Redžepi iskazuju zadovoljstvo kvalitetom održanog natjecanja.

Predsjednik osporava navode teksta Alema ef. Crnkića na web stranici Islamke zajednice u Hrvatskoj u kojem navodi nedostatke održanog natjecanja. Ove godine smo imali manji broj gostiju džematlija iz BiH zbog nedugo održane svečanosti polaganja kamena temeljca u Ljubljani, problema neisplate mirovina u BiH, a mnogi su imali problem ulaska u Hrvatsku kao članice EU. Još uvijek nismo primili donaciju za održavanje natjecanja. Izaslanik Svjetske organizacije za hifz je tražio financijski izvještaj te mu je predočen privremeni izvještaj, a konačni će mu biti dostavljen kada primimo sve račune za izvršene usluge.

Ad 4. dnevnog reda:

Predsjednik dr. Redžepi dostavlja izvješće o aktivnostima MIZ-a Zagreb.

1. Predavanja četvrtkom na Tribini "Dr. Sulejman Mašović" počinju nakon Kurban bajrama.

2. Nazim Halidović podsjeća na potrebu klimatizacije naše džamije.

IV. Sljedeća sjednica je određena za dne. 13.10.2013. g. nakon akšam namaza.

*****

50. SJEDNICA IZVRŠNOG ODBORA MEDŽLISA U ZAGREBU održana je 13. listopada 2013./8. zu-l-hidždže 1434. h.g. u "restoranu Islamskog centra Zagreb.

I. Sjednici su prisutni članovi Izvršnog odbora : kurra hafiz Aziz ef. Alili, dr. med. Gzim Redžepi, ing. h. Azra Omanović, dipl. iur. Mirsad Srebreniković, Nazim Halidović, dipl. ing. Dževad Jorgunčić, Halid Jasin, dipl. ing. Tarik Mutapčić, Muhamed Imeri, dr. sci. Zlatko Hasanbegović, Arslan Muslić, dr. med. stom. Merzuk Žunić, dipl. ecc. Harun Omerbašić, Fahrudin Mujkanović, Benjamin Terzić, dipl. ing. Alem Orlić i Adnan Omanović. Sjednici su prisutni prof. dr. Sead Berberović, književnik Ervin Jahić, Jonuz Idrizi, Zufer Zendeli, Anes Ganić, Azim Durmić i blagajnik Sabit Krasnić.

II. Predsjednik IOM-a predlaže sljedeći dnevni red:

1. usvajanje zapisnika sa 49. sjednice IOM-a;
2. pošta;
3. vjersko-prosvjetne aktivnosti tijekom rujna 2013.g.;
4. izvješće predsjednika IOM-a o aktivnostima u MIZ-u Zagreb i
5. razno.

Prisutni usvajaju predloženi dnevni red.

III. Ad 1. dnevnog reda:

Usvajanje izvoda iz zapisnika sa 49. sjednice IOM-a je odgođeno za sljedeću sjednicu.

Ad 2. dnevnog reda:

Nuri Ziberi je dostavio zamolbu.

Anel Čajić je dostavio zamolbu za sniženje cijene dženaze.

Dječji vrtić Milan Sachs je dostavio zamolbu za korištenje dvorane za tjelesni odgoj tijekom ove školske godine. IOM odoobra korištenje dvorane.

Proenergi d.o.o. je dostavio ugovor za korištenje električne energije.

Ad 3. dnevnog reda:

Hafiz Aziz ef. Alili je podnio je Izvješće glavnog imama Medžlisa IZ Zagreb o vjersko-prosvjetnim aktivnostima tijekom rujna 2013.g. koji obuhvaća podatke o broju dženaza, namaza, tevhida, mevluda, broju učenika u mektebima, školama, posjetama džematu, akikama itd., održanim hutbama u Zagrebačkoj džamiji, a izvješće je dio ovog izvoda iz zapisnika. U izvješću su detaljno nabrojani obavljeni poslovi svakog imama i muallima te istupi u javnim medijima, održanim akikama i vjenčanjima.

Za ovu školsku godinu još nije utvrđen konačan broj učenika u mektebima, a mektebska nastava zauzima sve slobodne prostorije u našem Islamskom centru.

Predsjednik dr. Redžepi ukazuje na potrebu da sačinimo socijalnu kartu džemata te da učlanimo sve roditelje djece koja pohađaju mekteb. Zlatko Hasanbegović predlaže da takvim roditeljima uputimo pismo sa pozivom za upis u članove MIZ Zagreb.

Ad 4. dnevnog reda:

Predsjednik dr. Redžepi dostavlja izvješće o aktivnostima MIZ-a Zagreb.

Uspješno je završeno 20. Europsko natjecanje učača Kur'ana Časnog. Iako je natjecanje već završeno, još nismo primili donacije suorganizatora ovogodišnjeg natjecanja.

Ove godine je prijenos svečanosti Kurban bajrama bio iz Islamskog centra Rijeka, a ovog Bajrama smo uživali u osobito lijepom programu u organizaciji našeg glavnog imama.

Uočavamo paradoks da ove godine imamo povećan broj upisanih članova, a prihodi sadeka-i-fitra i zekjata su unatoč tome manji za 2% što pokazuje razmjere ekonomske krize.

Izražava zadovoljstvo o kvaliteti Biltena i njegovoj redovnosti kao i interesu koji pobuđuje kod naših članova te ostalih čitalaca. Zahvaljuje se svima koji pomažu svojim prilozima njegovu izlaženje, redakciji, te suradnicima koji svojim tekstovima doprinose kvaliteti Biltena.

Navodi da je bio na sastanku sa Predsjednikom Mešihata radi razmatranja određenih pitanja između Mešihata i MIZ Zagreb.

Ad 5. dnevnog reda :

Azra Omanović najavljuje dolazak učenica Katoličke gimnazije Sestara milosrdnica sa učenicima iz nekoliko europskih katoličkih gimnazija te apelira da budu kvalitetno primljene.

U vezi održanog natjecanja i činjenice da suorganizatori nisu dostavili obećane donacije tajnik smatra da se otvara pitanje mogućnosti budućeg organiziranja na postojećem nivou natjecanja, a ukoliko smanjimo broj natjecatelja natjecanje više ne bi bilo atraktivno za suorganizatore i javnost. Postavlja pitanje ulaganja u tehničku podršku natjecanja npr. nabavu LED ekrana na magfilama za žene.

Predsjednik dr. Redžepi ukazuje da smo glede ulaganja u opremu ograničeni odlukom Mešihata kojom nam se zabranjuju investicije veće od 50.000,00 kn.

Na kraju predsjednik posebno selami naše uvažene goste prof. dr. Seada Berberovića, književnika Ervina Jahića, našeg domaćina Jonuza Idrizija, Azima Durmića te donatore 20. Europskog natjecanja učača Kur'ana Časnog naše džematlije Zufera Zendeli, Avni Osmani, Rifati Burhan, Ali Kadri i Ali Islami. Ukazao je da su bili pozvani svi članovi Muallimskog vijeća, no oni su ispričali nedolazak zbog poziva na tevhid.

IV. Sljedeća sjednica biti će određena naknadno.

*****

51. SJEDNICA IZVRŠNOG ODBORA MEDŽLISA U ZAGREBU

održana je 4. studenog 2013./1. muharema 1435. h.g. u čitaonici Islamskog centra Zagreb.

I. Sjednici su prisutni članovi Izvršnog odbora: dr. med. Gzim Redžepi, ing. h. Azra Omanović, dipl. iur. Mirsad Srebreniković, dipl. ing. Dževad Jogunčić, Halid Jasin, Muhamed Imeri, dr. sci. Zlatko Hasanbegović, Arslan Muslić, dr. med. stom. Merzuk Žunić, dipl. ecc. Harun Omerbašić, Fahrudin Mujkanović, Benjamin Terzić, dipl. ing. Alem Orlić i Adnan Omanović. Odsutni su sljedeći članovi Izvršnog odbora: kurra hafiz Aziz ef. Alili mr. sci. (bolovanje), dipl. ing. Tarik Mutapčić (isprika) i Nazim Halidović (isprika – put). Sjednici su prisutni članovi uredništva „Biltena“ prof. dr. Sead Berberović, književnik Ervin Jahić i Ismet Isaković te kao javnost Jonuz Idrizi, Mersad ef. Krešić, Halid ef. Dolić i blagajnik Sabit Krasnić.

II. Predsjednik IOM-a predlaže sljedeći dnevni red:

1. usvajanje izvoda iz zapisnika sa 49. i 50. sjednice IOM-a;
2. pošta;
3. preispitivanje uloge i značenja Biltena MIZ Zagreb povodom pismenog zahtjeva predsjednika Mešihata IZ u Hrvatskoj;
4. izvješće predsjednika IOM-a o aktivnostima u MIZ-u Zagreb i
5. razno.

Prisutni usvajaju predloženi dnevni red.

Prije početka radnog dijela sjednice predsjednik dr. Redžepi je čestitao članovima IOM-a novu 1435. hidžretsku godinu i zaželio da u njoj rad IOM-a MIZ Zagreb bude halal i bereketan. Prenio je selame našeg glavnog imama koji je na bolničkom liječenju.

III. Ad 1. dnevnog reda:

Usvajanje izvoda iz zapisnika sa 49. i 50. sjednice IOM-a je odgođeno za sljedeću sjednicu.

Ad 2. dnevnog reda:

Behrem-begova medresa je dostavila dopis kojim zahvaljuje na kurbanima koje smo im dostavili.

Veli Arifi u ime Škole Kur'ana Časnog iz Kumanova je dostavio dopis kojim zahvaljuje na kurbanima koje smo im dostavili.

MIZ Zagreb je primio dopis Predsjednika Mešihata IZ u Hrvatskoj kojim se zahtijeva ispravak izvoda iz zapisnika sa 49. sjednice te preispitivanje uloge i značenja Biltena MIZ Zagreb.

MIZ Zagreb je primio dopis Predsjednika Mešihata IZ u Hrvatskoj koji se poziva na dopis ravnatelja osnovne škole "Grof Janko Drašković" u Zagrebu kojim zahtijeva ispravak izvoda iz zapisnika sa 49. sjednice.

Tim povodom je MIZ uputio pismeno očitovanjem Mešihatu te izravno dopis ravnatelju osnovne škole "Grof Janko Drašković" u Zagrebu.

MIZ Zagreb je sačinio financijsko izvješće o troškovima održanog 20. Europskog natjecanja učača Kur'ana Časnog te ga je dostavio Mešihatu.

Ad 3. dnevnog reda:

Predsjednik dr. Redžepi podsjeća da smo primili pismeni zahtjev predsjednika Mešihata IZ u Hrvatskoj da se očitujemo na dopis ravnatelja osnovne škole „Grof Janko Drašković“ u Zagrebu kojim zahtijeva ispravak izvoda iz zapisnika sa 49. sjednice te na to nastavan zahtjev predsjednika Mešihata da IOM MIZ Zagreb preispita ulogu i značenje Biltena. Činjenica je da su smjenu Rahima ef. Zeća u toj osnovnoj školi zatražili roditelji učenika, a ne ravnatelj. On se zbog te netočnosti u izvodu iz našeg zapisnika nije obratio MIZ-u Zagreb, a niti glavnom imamu. Zahvaljuje članovima uredništva Biltena na njihovom predanom volonterskom radu, a osobito Ismetu Isaković koji prebiva u Sisku. To je drugi ponovljeni slučaj da je premješten iz škole u kojoj predaje. Smatra da je u uvodniku Biltena br. 145 ukazao na neprihvatljivost odluke Mešihata u odnosu na Mirsada Srebreniković, a moguće je da negativnu reakciju Mešihata izaziva dio uvodnika kojim je pohvaljen govor muftije Nedžada ef. Grabus dr. sci. pri polaganju kamena temeljca za Islamski centar u Ljubljani. Poziva članove IOM-a da se očituju.

Alem Orlić smatra da je dovoljno da smo utvrdili grešku i ispričali se, ubuduće je potrebna veća kontrola tekstova koje Bilten objavljuje. Bilten je potreban i trebamo nastaviti njegovo objavljivanje.

Zlatko Hasanbegović navodi da je Bilten pokazatelj entuzijazma u radu članova IOM-a, intelektualne snage MIZ Zagreb, a koristan je za cjelokupnu zajednicu. Trebamo povećati broj osoba koje rade na Biltenu.

Dževad Jogunčić smatra da je Bilten naš najbolji projekt, čitaju ga osobe iz akademskih krugova, a nije logično da isti IOM dobiva pohvale za realizaciju projekta Europskog natjecanja učača Kur'ana Časnog i ovakve kritike za Bilten. Također ocjenjuje neprihvatljivom odluku Mešihata u odnosu na Mirsada Srebreniković kao zaslužnog člana ove zajednice. Ne postoji komunikacija IOM-a i Mešihata te je potrebna zajednička sjednica svih članova oba tijela. Naglašava da svi članovi uredništva i su-

radnici rade volonterski, a tiskanje Biltena se financira isključivo donacijama naših donatora.

Fahrudin Mujkanović smatra da je Bilten potreban, on je čitana publikacija, njegove tekstove ljudi komentiraju na Internetu, njegov izmijenjeni izgled i sadržaj su rezultat našeg nastojanja da ga poboljšamo. U vezi propusta u radu imama oni su u nadležnosti Mešihata koji ih imenuje, premješta i sl.

Harun Omerbašić smatra da je šteta da je došlo do greške u dijelu izvoda iz zapisnika i šteta je da smo dali povoda za kritiku.

Mirsad Srebreniković navodi da je MIZ Zagreb bio prvi međilis u bivšoj Jugoslaviji koji je pokrenuo projekt mjesečnog biltena. Sadašnji Bilten izlazi već deset godina i ovo je prvi slučaj kritike. Naše pravilo je da izvod iz zapisnika tiskamo u integralnom obliku bez ikakvih intervencija u tekst. Očito je ef. Zeća dostavio primjerak izvoda iz zapisnika ravnatelju škole koji se nadalje obratio Mešihatu, a ne izdavaču tj. MIZ-u Zagreb. Time je ef. Zeća propustio obratiti se glavnom imamu kao svom nadređenom. Mešihat bi trebao odgovoriti na pitanje zašto prolazi kao sporedna činjenica da je premjestio ef. Zeću iz navedene škole, a to je već drugi slučaj da to zahtijevaju roditelji učenika. Koristi priliku da zahvali predsjedniku i članovima Mešihata što su mu omogućili da otkaže ugovor o radu u Mešihatu i time okonča sigtauciju u koju je doveden odlukom o razrješenju sa funkcije pomoćnika muftije za administrativna i pravna pitanja.

Adnan Omanović navodi da trebamo utvrditi da li je osnovni problem način rada ef. Zeće, postojanje Biltena ili konkretan netočni navod u izvodu iz zapisnika. Napisao je dopis ravnatelju škole, a u sljedećem broju Biltena biti će objavljen ispravak netočnog navoda u odnosu na izvod iz zapisnika. Moramo biti svjesni razlike u ingerencijama Izvršnog odbora međlisa i Mešihata. Trebamo nastaviti izdavati Bilten. Predlaže da pozovemo Mešihat na zajedničku sjednicu radi razmatranja svih otvorenih pitanja. Međusobni konflikt će uzrokovati obostranu štetu, a možemo ga izbjeći jačom suradnjom.

Arslan Muslić navodi da trebamo podržati entuzijazam prisutan u radu na Biltenu, a naš džemat ga pažljivo čita. Trebamo podržati njegovo izlaženje, ali također utvrditi radi čega nam je muftija uputio svoj zahtjev.

Benjamin Terzić navodi da dopis muftije ne shvaća kao zahtjev za prestanak izdavanja Biltena. On je prisutan na posljednjih 7 sjednica IOM-a te primjećuje da je na svakoj od njih diskusija protiv muftije. Članovi džemata primjećuju tu netrpeljivost, a očito je da postoji između predsjednika IOM-a i muftije. On osobno glasa za nastavak izdavanja Biltena, a problem nije u glasilu kao cjelini, nego u uvodnoj riječi urednika.

Muhamed Imeri navodi da smatra da IOM nije kriv za problem u vezi Biltena. Također misli da glavni imam nije kriv za postupke ef. Zeće. Smatra da je svakako potrebno da nadalje izdajemo Bilten.

Azra Omanović navodi da je Bilten u proteklih godinu dana postao zanimljiviji, aktualniji i privlači pažnju cijelog džemata. Ne postoji dilema da li trebamo nastaviti izdavati Bilten, no neke teme trebaju biti obrađene na diplomatski način.

Zlatko Hasanbegović predlaže da pozovemo muftiju da nas posjeti i konkretno naznači što nam stavlja na teret. Njegov dojam je da Benjamin Terzić nastupa kao tumač muftijinih riječi.

Sead Berberović ukazuje da u pogledu ef. Zeće nije bitno kako glasi izvod iz zapisnika, već činjenica da je isti imam po drugi put udaljen iz škole zbog zahtjeva roditelja učenika. Dopis muftije nalikuje na optužnicu te bi trebalo utvrditi što se konkretno stavlja na teret uredništvu Biltena i IOM-u, jer to nije jasno.

Ismet Isaković navodi da je do sada učestvovao u pripremi 13 brojeva Biltena u kojima je otisnuto 804 stranice kvalitetnog teksta što je analogno jednoj velikoj knjizi. Bio je pripravan surađivati u projektu Mšihata na izdavanju časopisa „Mimber“ koji do danas na žalost nije realiziran. U Biltenu je prisutan važan princip rada, a to je potpuno transparentan prikaz rada Medžlisa Zagreb.

Ervin Jahić podsjeća da rad na časopisu jeste srodan njegovoj djelatnosti pisanja. Njemu je također ponuđena suradnja u „Mimberu“ koja do sada nije realizirana. Ocjenjuje pozitivno napore svih volontera, smatra da kvaliteta Biltena neprestano raste, no još je dug put do željene visoke kvalitete ozbiljnog časopisa. Osobno ne pristaje biti taocem sukoba između Mešihata i IOM-a MIZ Zagreb za koji drži da će u konačnici obje strane biti na gubitku. Dopis Mešihata ocjenjuje koncipiranim tako da opravdava na kraju teksta iznijete zaključke. Smatra da nije sporan Bilten kao cjelina, već uvodnik glavnog urednika.

Predsjednik dr. Redžepi se zahvaljuje članovima uredništva na njihovom entuzijazmu i uloženom trudu. Nije točno da glavni imam nije Mešihatu prijavio ef. Zeću zbog propusta u radu. Glavni imam dostavlja Mešihatu redovita mjesečna izvješća u kojima stoje konkretni podaci o radu ef. Zeće. Za rad imama je nadležan isključivo Medšihat i time je na njemu odgovornost za postupke imama. Podsjeća da je u ranijem slučaju zahtjeva za udaljenje ef. Zeće Mešihat obavio konzultacije isključivo sa ef. Zećom, iako je ravnatelj škole dostavio zahtjev za udaljenje medžlisu Zagreb.

Podsjeća na protekle događaje, između ostalog da je osobno bio pozvan na sjednicu prošlog saziva Mešihata na kojoj je kao predsjednik IOM-a bio podvrgnut dugotrajnom neugodnom saslušanju, na više puita ponovljene slučajeve posjeta visokih delegacija Islamskom centru Zagreb na kojima on nije bio pozvan kao domaćin zgrade u kojoj se održava skup, itd, itd. Izabran je za predsjednika IOM-a MIZ Zagreb iako nije član Mešihata, a to se do sada nije dogodilo. On osobno priznaje autoritet Aziza ef. Hasanović kao našeg muftije.

Obzirom na osjetljivost sadržaja pojedinih diskusija predsjednik dr. Redžepi predlaže da IOM nabavi uređaj za tonski zapis kako bi se mogao točno reproducirati sadržaj naših sjednica.

Predsjednik dr. Redžepi nadalje navodi da je u početku novi Bilten imao tiražu od 800 primjeraka, a sada tiraža iznosi 1.200 primjeraka. Od Mešihata nismo primili nikakvu pomoć za izdavanje Biltena. Ne primamo tekst hutbi koje svaku prvu džumu u mjesecu održava muftija, iako svi imami imaju obvezu to učiniti. Nije jasno radi čega ne primamo nikakve tekstove Mešihata i Islamske gimnazije koje bismo objavili u Biltenu. Poziva Benjamina Terzića da dogovori sastanak IOM-a i Mešihata. Naglašava da naš IOM je jedini IOM koji ima ženu za podpredsjednicu. Izvješćuje IOM da je nakon iseljenja vjeroučitelja Abdullatifa Serdar iz stana u Borovju taj stan trebao biti dodijeljen na korištenje imamu Alemu ef. Kotorić. Ključ stana je uzeo ravnatelj gimnazije i predao ga trećoj osobi.

IOM jednoglasno donosi sljedeću

O d l u k u

Poslat ćemo dopis Mešihatu kojim IOM MIZ Zagreb iskazuje namjeru da dalje izdaje Bilten. Istim dopisom će biti predloženo održavanje zajedničke sjednice Mešihata i IOM MIZ Zagreb radi analize međusobnih odnosa i eventualnih neriješenih pitanja.

Ad 4. dnevnog reda:

Predsjednik dr. Redžepi dostavlja izvješće o aktivnostima MIZ-a Zagreb.

Ove godine je uplaćeno 569 kurbana od kojih će MIZ Zagreb iskoristiti 4230 kurbana, 49 kurbana ćemo uputiti Behrembegovoj medresi, a 100 kurbana ćemo uputiti Školi Kur'ana Časnog u Kumanovu.

Konačni trošak 20. Europskog natjecanja učača Kur'ana Časnog iznosi 315.517,00 kn u što nisu ujačunate donacije hrane, kolača, voća i povrća, vrijednost rada volontera itd. Do danas nismo primili donacije naših sponzora tako da je cjelokupan trošak predujmio MIZ Zagreb. Zahvaljuje svima koji su osobno učestvovali u organizaciji natjecanja.

Ad 5. dnevnog reda :

1. Azra Omanović najavljuje promociju knjige Smaragde Klino "Hazreti Hatidža" koja će biti održana u Kongresnoj dvorani "Hadži Salim Šabić" dne. 7.11.2013.g.

2. Predsjednik dr. Redžepi predlaže da IOM nabavi uređaj za tonski zapis kako bi se mogao točno reproducirati sadržaj naših sjednica.

IOM jednoglasno donosi sljedeću

O d l u k u

Odobrava se nabava uređaja za tonsko snimanje sjednica IOM-a MIZ Zagreb.

IV. Sljedeća sjednica biti će određena naknadno.

Pripremio: Adnan OMANOVIĆ

ISLAMSKA ZAJEDNICA U HRVATSKOJ
MEDŽLIS ISLAMSKJE ZAJEDNICE
ZAGREB

الجمعية الإسلامية في جمهورية كرواتيا
مجلس الجمعية الإسلامية
زاغرب

Broj: 452/13-1435

Datum: 05.11.2013

02.01.1435.h.g.

Osnovna škola grofa Janka Draškovića
gospodin ravnatelj Žarko Kozina prof.
Vrapčanska 7
10090 Zagreb

Poštovani gospodine ravnatelju profesore Kozina,

I Izvršni odbor medžlisa islamske zajednice u Zagrebu je zaprimio Vaš dopis od dne. 11. listopada 2013.g. upućen Mešihatu IZ u Hrvatskoj.

II Izvršena je provjera navoda izvoda iz zapisnika sa 46. sjednice Izvršnog odbora održane dne. 4. rujna 2013.g.

III Utvrđeno je da je omaškom u izvod u zapisnika unijet navod da su smjenu vjeroučitelja Rahima ef. Zeča zatražili ravnatelj Naslova i roditelji učenika, a što nije točno.

Ukazujemo da je do omaške došlo zbog činjenice da je riječ o opetovanom slučaju za istu osobu vjeroučitelja u drugoj osnovnoj školi, time da je u prvom slučaju smjena izvršena na zahtjev roditelja učenika i ravnatelja osnovne škole, a u ovom konkretnom slučaju smjena je izvršena isključivo na zahtjev roditelja učenika.

IV Molimo Vas da primite našu ispriku što je cijenjeni Naslov spomenut u netočnom kontekstu te iskazujemo nadu da će obostrana suradnja na obrazovanju i odgoju učenika i nadalje biti plodonosna u duhu obostranog razumijevanja.

V Ispravak netočnog navoda biti će objavljen u Biltenu medžlisa islamske zajednice u Zagrebu koji će biti tiskan tijekom prosinca 2013.g. budući da je već okončano tiskanje novog broja Biltena.

Sa osobitim poštovanjem

Adnan Omanović
tajnik IOM MIZ Zagreb

Preporučeno!

Dostavljeno : pismohrana ovdje

ISLAMSKA ZAJEDNICA U HRVATSKOJ
MEDŽLIS ISLAMSKE ZAJEDNICE
ZAGREB

الجمعية الإسلامية في جمهورية كرواتيا
مجلس الجمعية الإسلامية
زاغرب

Broj: 453/13-1435
Datum: 05.11.2013

02.01.1435.h.g.

MEŠIHAT ISLAMSKE ZAJEDNICE U HRVATSKOJ
Muftija doc.dr.sci. Aziz ef. Hasanović
Tomašićeva 12
100000 Zagreb

Esselamu aleikum we rahmetullah,

I Izvršni odbor medžlisa Zagreb je zaprimio odluku Naslova br. 983/2013 od dne. 14.10.2013.g. kojom se nalaže ispravak netočnog navoda u Biltenu MIZ Zagreb br. 145 u dijelu koji se odnosi na zapisnik sa 46. sjednice Izvršnog odbora MIZ Zagreb 46. sjednice Izvršnog odbora Medžlisa u Zagrebu, održane dne. 4. rujna 2013.g./ dne. 28. ševvala 1434.h.g.

II IOM MIZ Zagreb dostavlja Mešihatu ispravak u prilogu ovog dopisa.

Esselamu aleikum we rahmetullah,

Adnan Omanović
tajnik IOM MIZ Zagreb

Preporučeno!

Dostavljeno : pismohrana ovdje

DR. SC. ZLATKO HASANBEGOVIĆ, POVJESNIČAR (INTERVJU U SARAJEVSKOM "OSLOBOĐENJU")

Zašto kleveću Huseina Đožu?

Svojedobno je njegova knjiga "Muslimani u Zagrebu 1878.–1945. Doba utemeljenja" podigla žestoku prašinu u regiji, no to ga nije smetalo da na isti – kvalitetan, temeljit i dokumentaran način pripremi i drugu – "Jugoslavenska muslimanska organizacija 1929.–1941. (U ratu i revoluciji 1941.–1945.)". Povjesničar iz Zagreba, znanstveni suradnik Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar" za Pogleda govori o Huseinu ef. Đoži.

Dr. sc. Zlatko Hasanbegović ljubazno se odazvao našoj molbi da progovori o ličnosti koja se ovih dana našla u fokusu zanimanja bh. javnosti, o, po mnogima, najistaknutijem reformatoru islamske obnoviteljske misli iz redova Bošnjaka, Huseinu ef. Đoži. To što jedna goraždanska osnovna škola nosi Đozino ime, nedavno je osporeno saopćenjem Naše stranke, koja je reagirala zbog pojedinih činjenica iz Đozine biografije. Vjerujemo da će ovaj intervju baciti svjetlo na cijelu tu priču.

JEFTINE KONSTRUKCIJE

Kao povjesničar istražujete i epohu u kojoj je djelovao Husein ef. Đozo, kako bi najkraće opisali njegovu povijesnu ulogu?

Husein ef. Đozo je jedna od najmarkantnijih i najzanimljivijih bošnjačkih ličnosti u poslijeosmanskom razdoblju i njegova biografija sama po sebi predstavlja dobru podlogu za razumijevanje svih izazova pred kojima su se nalazili islam i muslimani u Bosni i Hercegovini u 20. stoljeću.

U našoj se javnosti nedavno podigla prašina zbog činjenice da jedna osnovna škola u Goraždu već godinama nosi ime Huseina ef. Đoze?

Da bi se razumjela prava pozadina i dosezi ove navodne "afere" mislim da bi javnost ipak trebala znati kako je do nje i došlo. Ova "afera" nije plod "patriotske budnosti" zabrinutih anonimnih roditelja u Goraždu, kojima je baš sad sa zakašnjenjem proradio "antifašistički" refleks, već jeftinog novinarskog senzacionalizma koji poslovično truje javnost, izaziva smutnju i potkopava temeljne vrijednosti na kojima bi trebalo počivati društvo, a posebice ovo u Bosni i Hercegovini, ranjeno i podložno višestrukoj identitetskoj i vrijednosnoj konfuziji. Proteklih su se godina u stranom tisku više puta pojavljivale senzacionalističke konfabulacije o "nepoznatoj" i "tajnoj" "nacističkoj" prošlosti bošnjačkih političkih i vjerskih autoriteta, pa se i sâm Alija Izetbegović, kao gimnazijalac i član organizacije Mladi muslimani, dovodio u vezu s ni manje ni više nego s Reichsführerom Heinrichom Himmlerom, a kao državnik i političar s Osamom bin Ladenom.

Iza ovih jeftinih konstrukcija, koje su se organski nadovezivale na problematične interpretacije starije jugoslavenske komunističke historiografije i udbaške publicistike, u pravilu su stajale srpske lobističke skupine na Zapadu. One su ratnih devedesetih, kao i danas, vodile promidžbeni rat s ciljem diskreditiranja bošnjačke, hrvatske i albanske politike kao "nacističke",

Dr. sc. Zlatko Hasanbegović

"fundamentalističke" i "terorističke", nasljednice poraženih ideologija u Drugom svjetskom ratu, a danas naravno povezanih s međunarodnim terorizmom i Al-Qaidom. Iz takvih konfabulacija slijedio je i zaključak o urođenoj "antifašističkoj" i slobodarskoj naravi srpske ekspanzionističke politike koja se, kao i u Drugom svjetskom ratu, bori protiv endemskog hrvatskog, albanskog i bošnjačkog "nacizma" koji je devedesetih mutirao u "islamofašizam", danas u određenim zapadnim neokonzervativnim krugovima viđen glavnim neprijateljem suvremene liberalne civilizacije i "slobodnog svijeta".

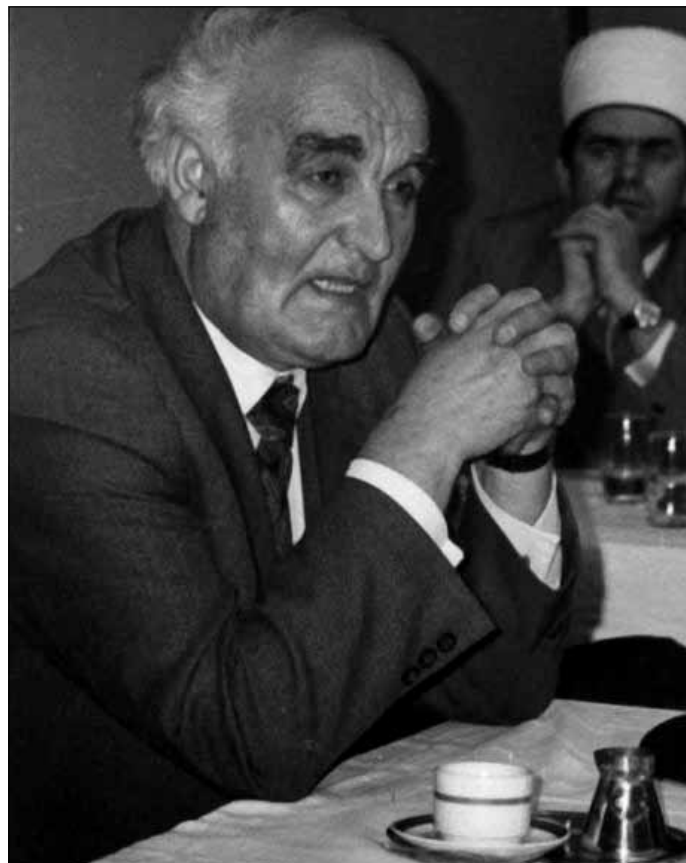
Poseban adresat ovog lobističkog djelovanja je, pored ostalih, i izraelsko tj. općenito međunarodno židovsko javno mnijenje, koje se još od Miloševićeva "Društva srpsko-jevrejskog prijateljstva" pokušava pridobiti za srpske ekspanzionističke političko-nacionalne i državne ciljeve. U tome se nažalost i donekle uspijeva, budući da po istom obrascu određene izraelske lobističke skupine desetljećima zloupotrebljavaju kontroverze iz ratnih veza arapskih nacionalista sa silama Osovine, među kojima je glavna figura jeruzalemskog muftije El-Huseinija, a kako bi se u međunarodnoj javnosti diskreditirali zakoniti palestinski nacionalno-osloboditeljski zahtjevi, ne samo kao "islamistički", već i latentno "nacistički". Jedan od najupornijih lobi-

stičkih dezinformatora te vrste je internetski blog Serbianna, srpsko-američkog aktivista Koste "Carla" Savića, specijaliziran za istraživanje bošnjačkog i hrvatskog "nacizma", a do kojeg se barem u donekle ozbiljnijim krugovima drži kao i do "protuterrorističkih" i ostalih ekspertiza bivšeg trojca Margetić – Galijašević – Trifunović. Ovo se ljeto u sezoni kiselih krastavaca pojavila tipična Savićeva priča o goraždanskoj školi koja nosi ime po "nacistu" i "bliskom suradniku" Heinricha Himmlera, a koja bi kao kap u moru internetskog smeća ostala bez šireg odjeka da nije kao "senzacija" za jednokratnu upotrebu, s par mjeseci zakašnjenja, osvanula u bosanskoj medijskoj kaljuži.

Bez obzira na pozadinu o kojoj govorite ostaje činjenica da je Đozo bio imam u 13. SS diviziji Handžar. Što vi znate o tome i što bi Đozin ratni angažman na poraženoj osovinskoj strani za nas danas trebao značiti?

S tim u vezi nisu potrebne mistifikacije. Ratno djelovanje Huseina Đoze je u temeljnim činjenicama poznato svakom bolje upućenom povjesničaru, a posebice specijalistima za povijest bosansko-hercegovačkih muslimana u Drugom svjetskom ratu. Bez obzira što mnoge stvari tek treba istražiti, mislim da upravo Đozin slučaj može dobro poslužiti za tezu kako se komplicirana povijest Drugoga svjetskog rata, držanje i motivacija pojedinih aktera, ne mogu interpretirati samo iz vizure naknadne pameti, ispraznog moraliziranja, optike savezničkog ratnog napora protiv sila Osovine, te pomoću pseudohistoriografskih klišeja o "dobru" i "zlu", "fašizmu" i "antifašizmu". Ovakav pristup donekle može biti upotrebljiv kao scenarijski predložak za Bulajićeve partizanske filmove, ali je beskoristan za razumijevanje konkretne ratne finske, baltičke, slovačke, hrvatske, srpske, bošnjačke, ukrajinske ili indonežanske povijesne situacije. Sve to, naravno, i bez da zanovijetamo s činjenicama da je Churchill bio oduševljen Mussolinijevim antikomunističkim državništvom sve dok se to podudaralo s britanskim imperijalnim ciljevima, da se antifašistički prvoborac Staljin od 1939. do 1941. nalazio u savezu s Hitlerom, a njegovi epigoni, među kojima i Tito i KPJ, rat u Europi nakon njemačkog napada na Poljsku u svojoj podzemnoj agitaciji nazivali "imperijalističkim ratom" koji su potpalili engleski i francuski "ratni huškači".

Uvažavajući staru latinsku mudrost da ono što je dopušteno Jupiteru nije i volu, činjenice o ratnom Đozi su sljedeće: on se od druge polovine 1943. do kraja 1944. kao jedan od nekoliko desetaka mladih bosanskih imama nalazio među dušobrižnicima u 13. SS diviziji Handžar. Za njemačku stranu ovi su imami trebali poslužiti kao islamsko sredstvo određene nacional-socijalističke ideološke indoktrinacije i utjecaja, a za muslimansku, uključujući i vjerske vlasti u Sarajevu, kao svojevrсна brana toj istoj indoktrinaciji, te jamstvo očuvanja među vojnicima tradicionalnih islamskih vrijednota i običaja. Ova je divizija, pojednostavljeno, jer je šira elaboracija nemoguća u pet rečenica, nastala kao rezultat njemačkih ratnih ciljeva, ne samo na području NDH, već i šire prema islamskom svijetu, te korištenja situacije u kojoj su se našli bosansko-hercegovački muslimani izloženi zločinačkom djelovanju različitih ustaničkih i odmetničkih skupina, koje su barem formalno sebe vidjele i kao dio savezničke ratne strane. U tom smislu je i njemačka ratna promidžba isticala kako će 13. SS divizija nakon formiranja služiti isključivo za obranu muslimanskih domova u Bosni i Hercegovini od četnika

Husein ef. Dozo

i partizana kao nositelja komunističkih ratnih ciljeva obilježanih i protuvjerskom ideologijom u praksi primijenjenoj u Lenjin-Staljinovom Sovjetskom Savezu, a koji se u komunističkoj predratnoj i ratnoj agitaciji isticao, što se danas zaboravlja, kao uzor-država za sve istinske "antifašiste".

Osim ove mjesne, i za bosansku muslimansku stranu "praktično-egzistencijalističke" pozadine osnutka divizije, stajala je i ona šira koja obuhvaća jednu veliku historiografsko-doktrinarnu i do danas neiscrpljenu i kontroverznu temu čiji bi radni naslov mogao glasiti: "povijesni dodir svijeta islama i muslimana s nacionalsocijalizmom i fašizmom". Kolonijalna stvarnost muslimanskog svijeta nakon Prvog svjetskog rata porodila je fenomen početne muslimanske naklonosti prema osovinskom ratnom naporu koja se na različite načine manifestirala u društvenim elitama, ali i najširim slojevima stanovništva u cijelom islamskom svijetu od Teherana, preko Bagdada i Kaira, pa sve do Sarajeva. Njemački, a zatim japanski ratni stroj ozbiljno je zaprijetio sustavu britanske i općenito zapadne kolonijalne moći koji je preko različitih aranžmana obuhvaćao i velik dio ne samo arapskog već i cijelog muslimanskog svijeta. Iščekivani i željeni slom zapadne kolonijalne vladavine, koja je u Palestini podupirala i ranu cionističku penetraciju, okrenuo je mnoge muslimanske nacionalističke prvake, od arapskih područja do Irana, Indije i Indonezije, prema Berlinu, Rimu ili Tokiju. Osovinska središta ove su činjenice snažno i do posljednjeg trenutka koristili u svojoj protusavezničkoj promidžbi, prikazujući sebe nositeljima protukolonijalnih, protukapitalističkih i protuboljševičkih nastojanja, te zaštitnicima islama i muslimana u cijelom svijetu.

Na podlozi svih ovih elemenata, konkretne bosanske i šire svjetsko-islamske situacije treba suditi i o ratnom držanju di-

jela najmlađeg naraštaja bošnjačke islamske inteligencije koja je ušla u javni život neposredno uoči europskog i svjetskog velerata. Konstruirati priču o generičkom "fašizmu" i "nacionalsocijalizmu" Huseina Đoze ili bilo kojeg važnog muslimanskog aktera u ratnom vihoru u Bosni i Hercegovini, o Đozi kao Himmlerovoj "desnoj ruci", je plod nepoznavanja ili pojednostavlivanja elementarnih činjenica ili primjer protubošnjačke i protuislamske zloće te zloporabe povijesti u današnje dnevno-političke ciljeve. S druge strane, nijekati određene muslimanske simpatije prema osovinskim ratnim ciljevima, fascinaciju nekim aspektima ideologije, protužidovske invektive, te različite pismene iskaze u kojima se pozivalo na stanovite dodirne točke između islama i nacionalsocijalizma ili fašizma, je također pogrešno i predstavlja tipičan primjer intelektualne lijenosti. Mi imamo paradoks da većina Đozinih službenih ili poluslužbenih sarajevskih biografija i prije i nakon 1990. njegovo djelovanje od 1941. do 1945. s nelagodom uglavnom nojevski prešućuje i svodi na crnu rupu. Kada na površinu isplivaju neke "neugodne" činjenice onda smo suočeni sa starim bosanskim sindromom "uvrijeđenog djeteta". To je krivo, od činjenica ne treba bježati, već ih tumačiti i objašnjavati u povijesnom kontekstu u kojem su nastale, bez iluzije da bilo tko od nas ima monopol na konačnu povijesnu istinu.

Koja je onda bila konkretna Đozina ratna uloga?

Naravno, mladi Husein Đozo po svojoj intelektualnoj spremi, kao i od njemačke strane uočenim sposobnostima, nije bio samo jedan od bosanskih SS tabor-imama u činu satnika (Hauptsturmführer), konkretno kao dušobrižnik divizijske 28. pukovnije, a povremeno i kao zamjenik glavnog divizijskog imama Abdulaha Muhasilovića, čija je sudbina nakon rata nepoznata. Đozino ime se u izvorima pojavljuje i u kontekstu onoga što sam u prijašnjem odgovoru označio kao fenomen "susreta nacionalsocijalizma i fašizma s islamom". Naime, njemački SS krugovi nisu ostali samo na činjenici da je ova postrojba bila jedina SS divizija koja je imala vjersku dušobrižničku službu. Njezinim tabor-imamima očigledno se nastojalo u budućnosti dati i širu zadaću, pa je 1944. utemeljen poseban imamski Institut u njemačkom Gobenu na čelu kojeg je tek nekoliko mjeseci 1944. bio upravo Husein Đozo, koji je u Institutu vodio i kratki tečaj za obuku imama. Sve ovo je bio dio ambiciozne njemačke svjetske "islamske politike", posebice promicane u krugovima SS-a. Ova je politika bila utemeljena uglavnom na maštovitim predodžbama, bez jačeg uporišta u činjenicama, a zbog skorog sloma ostala je u povojima i bez konkretnog epiloga. Đozo nije sudjelovao u kratkotrajnim divizijskim vojničkim pothvatima u domovini tijekom 1944., pa se njegovo ime nije moglo dovoditi u vezu sa zločinima u sjevernoj Bosni i Srijemu koji su kasnije (ne) utemeljeno pripisivani Handžar-diviziji.

JERUZALEMSKI MUFTIJA

Ističe se i Đozino prisustvo obuci nacističkih vojnika, susreti s kontroverznim jerusalimskim muftijom? Jeste li Vi došli do takvih saznanja, i sta oni Vama, u kontekstu tadašnje političke situacije, govore?

Naravno da se Đozo "u kontekstu tadašnje političke situacije" susretao i s jeruzalemskim muftijom te protokolarno pri-

bivao različitim divizijskim promidžbenim manifestacijama. U tekućim medijskim manipulacijama koriste se i dramatični opisi kako su pronađene fotografije na kojima je Đozo u društvu "nacističkih SS oficira", u "nacističkim odorama" i s "nacističkom ikonografijom", da budem ciničan, kao da postoje "komunistički SS oficiri", i kao da je u takvim okolnostima mogao biti u britanskoj odori, te nositi trorogu kapu sa zvijezdom petokrakom i srpom i čekićem. Da budem malo indiskretan, nedavno sam razgovarao s dragim gospodinom Hajrudinom Somunom, kojeg je zanimalo moje mišljenje o ulozi jeruzalemskog muftije El-Huseinija u Drugom svjetskom ratu. Nisam siguran da ga je moj odgovor zadovoljio, ali sam mu tada otprilike rekao da sve ono što vrijedi za Đozu i okolnosti bošnjačkih dodira s nacional-socijalizmom vrijedi i za arapski nacionalistički pokret tada vođen od jeruzalemskog muftije El-Huseinija.

Zbog sukoba s britanskim kolonijalizmom koji je u protuarapske svrhe manipulirao i s cionističkom akcijom, bilo je smiješno očekivati od arapskih vođa da budu veći Britanci od Winstona Churchilla i Bernarda W. Montgomeryja, da liju suze zbog mogućnosti sloma britanskog imperija pred Rommelovim tenkovima, a time i zamisli o židovskoj državi u arapskoj Palestini. Vođen arapskim nacionalnim interesom i drevnom krilaticom "neprijatelj moga neprijatelja je moj prijatelj", muftija El-Huseini je pokušao osloncem na Hitlera, kao i primjerice kasniji Titovi indonežanski nesvrstani prijatelji osloncem na Japance, ostvariti svoje legitimne nacionalne aspiracije. To je ključna pozadina toga na prvi pogled neobičnog saveza, pa stvarati od jeruzalemskog muftije ili bilo kojeg drugog muslimanskog prvaka bezvremenog arapsko-muslimanskog šegrtu a Hitlerovu naumu uništenja europskog židovstva možda može poslužiti u suvremenoj protupalestinskoj ili protubošnjačkoj promidžbi, ali ne i u ozbiljnoj historiografskoj raščlambi.

Da li znate nešto više o pismu koje je, kako se također tvrdi, ef. Đozo uputio Himmleru?

Đozino pismo Himmleru iz prosinca 1943., koje se sada navodi kao spektakularno otkriće, objavljeno je u više knjiga o Waffen SS-u i potječe iz američke arhivske zbirke mikrofilmova njemačkih dokumenta. U njemu se Đozo kurtoazno u ime svih tabor-imama zahvaljuje na pomoći u hrani za članove obitelji pripadnika divizije u Bosni, a sve okičeno zazivanjem konačne pobjede i uobičajenim korištenjem frazeologijom u takvim prigodama. Iz toga izvoditi teze o Đozinoj osobnoj bliskosti s Himmlerom je više nego smiješno, jer je logično da osoba na tom položaju i u takvim okolnostima barem administrativno komunicira s vođama SS-a, a ne s generalom Pekom Dapčevićem, Valterom Perićem ili Raifom Dizdarevićem.

Zbog suradnje s neprijateljem ef. Đozo je 1945. osuđen na zatvorsku kaznu. Na kakve ste informacije u vezi s tim naišli?

Kada je riječ o svim, podvlačim svim, poratnim suđenjima pred jugoslavenskim komunističkim sudovima treba jasno naglasiti da su ona imala obilježja montiranih političkih postupaka, u pravilu s konfabuliranim optužnicama i s unaprijed donesenim presudama. Ako zanemarimo masovne partizanske izvansudske egzekucije, cjelokupno sudstvo bilo je u funkciji

obračuna sa svim stvarnim, potencijalnim ili izmišljenim neprijateljima Komunističke partije, te provedbe komunističke revolucije s konačnim ciljem uspostave nove države totalitarnog tipa po uzoru na Sovjetski Savez. Đozo je uhićen u nepoznatim okolnostima početkom svibnja 1945. i izveden pred zloglasni vojni sud Komande grada Sarajeva koji je u formi prijekog suda prije toga na smrt osudio, među ostalim, i možda najistaknutijeg i najlucidnijeg mlađeg islamskog intelektualca Mustafu Busuladžića. Ono što je najzanimljivije u svjetlu ostalih sudskih postupaka, kao i u kontekstu Đozine kasnije sudbine, je činjenica da je osuđen "samo" na pet godina zatvora, te da nije terećen za "ratne zločine", već tek za "izdajničko" djelovanje u svojstvu divizijskog tabor-imama i suradnika jeruzalemskog muftije. Naravno da presuda takvog suda ne može biti mjerodavna za prosuđivanje bilo čije, pa niti Đozine ratne uloge i odgovornosti, ali ona ukazuje na još uvijek neistražene okolnosti njegove predaje ili zarobljavanja od partizana, te da u pozadini njezine razmjerne blagosti stoji i vrlo vjerojatna okolnost da je u ratu činio određene usluge utjecajnim pojedincima na partizanskoj i komunističkoj strani. No, o tome nemam detaljnijih podataka.

Niko uglavnom ne poriče Đozine poratne duhovne i intelektualne aktivnosti, niti njegovo islamsko reformatorsko djelovanje, no, s obzirom na sve ove ratne činjenice, kako Vi

gledate na to da je osnovna škola dobila njegovo ime? Da li se to dvoje, poslije toliko godina može pomiriti?

Do sada smo razgovarali isključivo o kontroverzama vezanim uz Đozino ratno djelovanje, koje obuhvaća vremenski odsječak kraći od dvije godine, i mislim da smo ih barem donekle kontekstualizirali u povijesnoj stvarnosti. Iz toga je za neupućene možda ostala nejasna i činjenica kako je riječ, gledano iz vizure ukupnog Đozina života i djela, o sporednoj epizodi, koja ni na koji način, posebice kada se valjano protumači, ne može zasjeniti veličinu cjeline njegove islamske misli i islamskog djelovanja u teškim vremenima komunističke diktature. Po mome sudu, Husein Đozo je, s obzirom na nepovoljni socijalni i politički kontekst u kojem je djelovao, najistaknutiji islamski reformator i obnovitelj islamske misli u povijesti muslimanskih Bošnjaka. Ja naravno nisam dovoljno kompetentan da o tome iznosim apriorističke sudove, ali slične ocjene davali su i najvažniji današnji bošnjački islamski intelektualni autoriteti, i sami na različite načine Đozini gojenci, poput Enesa Karića, koji je o kapitalnom značenju Đozina djela pisao i u svojoj Povijesti islamskog mišljenja u Bosni i Hercegovini u XX. stoljeću. Kada se sve to ima u vidu, pitanje o tome treba li osnovna škola u Đozinu Podrinju nositi njegovo ime je potpuno izlišno. Moj odgovor je – DA – treba, i to ne samo osnovna škola, i ne samo u Goraždu.

Husein Đozo između reisa Sulejmana ef. Kemure i kasnijeg reisa Naima ef. Hadžiabdića

ISLAMSKA ZAJEDNICA JE BILA LAK PLIJEN

Poznato je da ef. Dozo u kasnijem komunističkom razdoblju doživio određenu društvenu rehabilitaciju, te da neki govore i da je bio Titov prevodilac? Kako to tumačiti, kao širinu jugoslavenskog komunizma i Tita ili nekako drugačije?

Za naš odnos prema Dozi ili bilo kome ili čemu iz bosanske muslimanske baštine treba biti potpuno irelevantno kako su na to gledali jugoslavenski komunisti. No, budući da je i danas mnogima važniji argument Titovo stajalište ili držanje od elementarnih činjenica onda mi dopustite nekoliko opaski važnih za razumijevanje okolnosti u kojima je došlo do određene Dozine rehabilitacije nakon 1960., bez koje je naravno i nezamisliva njegova uloga obnovitelja islamske misli i islamskih ustanova u Bosni i Hercegovini koju je imao sve do svoje smrti. Islamska zajednica i općenito sve vakufske ustanove našle su se 1945. na udaru komunističke represije u pozadini koje je stajao i boljševički sankilotski ateistički protureligijski stav. Za razliku od dobro organizirane Katoličke crkve, Islamska zajednica je bila lak plijen za jugoslavenske komuniste koji su je vrlo brzo putem svojih pouzdanika s muslimanskim imenima i prezimenima pretvorili u jednu vrstu partijske frontovske ispostave. Među ostalim nevoljama, likvidacija islamskog visokog školstva i većine nakladništva, represija nad najistaknutijim vjerskim autoritetima, oduzimanje vakufskog vlasništva i ostalo, doveli su do toga da se u kontekstu od države vođenog šireg modernizacijskog i u ateizmu utemeljenog revolucionarnog zahvata činilo, posebice pedesetih godina, da je islamu i svim oblicima islamske tradicije u Bosni i Hercegovini namijenjena sudbina postupnog odumiranja. Tim više jer se jugoslavenski komunistički modernizacijski zahvat organski nadovezivao na dio starijih pretkomunističkih jugoslavenskih "vidovdansko-mladobosanskih" nacionalističkih shvaćanja po kojima je islamska baština, svjesno ili podsvjesno, doživljavana tek kao relikv "tuđinske" osmanske vladavine.

Dozo se u tim olovnim godinama nakon izlaska iz zatvora kao ideološki nepoćudan nalazio izvan ustanova Islamske zajednice, a njegov povratak i postupna rehabilitacija bili su u uskoj vezi s jednim drugim fenomenom koji će, a to će buduća povijesna istraživanja siguran sam i dokazati, odigrati presudnu ulogu u i za same komuniste neočekivanoj obnovi islamske misli u Bosni i Hercegovini. Ukratko i pojednostavljeno, taktičko okretanje jugoslavenskih komunističkih prema arapskom svijetu u sklopu tadašnje hladnoratovske konstelacije, te s tim u vezi neobična instrumentalizacija islama od jednog u osnovi ateističkog režima, pružila je slamku spasa i sretnu okolnost da Islamska zajednica ne doživi sudbinu koju je organizirana vjera doživjela u komunističkoj Albaniji.

To je povijesni okvir za razumijevanja okolnosti koje su dovele do Dozine društvene rehabilitacije putem vršenja odgovornih dužnosti u od režima nadziranoj Islamskoj zajednici i njezinim ustanovama. Bošnjački apologeti titoizma i jugoslavenskog komunizma poslovično se pozivaju na ove okolnosti kao i na Titov protuizraelski stav i potporu arapskim i palestinskim osloboditeljskim pokušajima tijekom Hladnog rata. Naravno, previđajući činjenicu da je u kritičnom palestinskom trenutku 1947.-1948. Jugoslavija, kao i Sovjetski Savez, za razliku od suzdržanog SAD-a, gorljivo podupirala ne samo moralno

već i u oružju cionističku borbu za uspostavu židovske države u arapskoj Palestini, u pozadini čega je bila kalkulacija da će se mladi Izrael prikloniti taboru komunističkih država.

Ovdje i jedna anegdota u vezi s Dozinim položajem nakon rehabilitacije. Iako se iz vizure sloma njemačkog Reicha, te poratne sudbine jeruzalemskog muftije i Huseina Doze činilo da se njih dvojica više nikada ne će susresti, povijest je pokazala svu svoju nepredvidivost. U okolnostima arapskog poraza u šestodnevnom ratu 1967., u Kairu je 1968. održan Sveislamski kongres na kojem je počasno mjesto imao i već ostarjeli muftija El-Huseini koji se sastao, kako su javili i jugoslavenski mediji, i s jugoslavenskim muslimanskim izaslanstvom predvođenim, ni manje ni više, nego Huseinom ef. Dozom, tada predsjednikom Udruženja Ilmije u SR Bosni i Hercegovini. Njegova potpora arapskim nacionalnim zahtjevima i borbi protiv Izraela nije promakla domaćoj javnosti, pa ni Savezu jevrejskih opština Jugoslavije koji je zbog toga službeno prosvjedovao kod vlasti u Beogradu, ograničavajući se tek na Dozine izjave, prešućujući, zbog neznanja ili političkog oportunizma, neugodne činjenice iz njegove prošlosti. Ovo spominjem zato jer proteklih dana neki sarajevsko-mostarski neotitoistički i neokomunistički krugovi prednjače u demonizaciji Huseina Doze kao predstavnika "bošnjačkog fašizma". U tome su gluhi za bilo kakvu racionalnu argumentaciju, uvažavajući samo Titovo mišljenje i postupanje kao vrhunsko mjerilo u ocjenjivanju svih ljudi i povijesnih pojava. Ako je tomu tako, i kada Dozu zbog ideološke uskogrudnosti ne mogu prihvatiti kao bošnjačku nacionalnu i islamsku vrjednotu, neka ga barem uvažavaju kao povijesnu ličnost čiju je društvenu rehabilitaciju iz svojih ciljeva dopustio i režim i vladar za kojim trajno žaluju. Zašto samo u Dozinu slučaju biti većim katolikom od samoga pape s Dedinja?

U vezi sa slučajem Dozo javio se i bivši reis Cerić, koji samo pokretanje ove priče naziva "kampanjom protiv Bošnjaka radi kriminalizacije njihove vjere i morala". Kako vi to komentirate?

Iako sam znao biti kritičan prema stilu i vjersko-nacionalnoj simbiozi i "panbošnjačkoj" platformi koju je zagovarao i zagovara uvaženi reisu-l-ulema emeritus prof. dr. Mustafa ef. Cerić, u ovom slučaju se u osnovi, bez obzira na odabir riječi, slažem s njegovim stajalištem. Amputirati Huseina ef. Dozu iz nacionalnog i islamskog identitetskog čvorišta i njegovih simboličkih manifestacija kao što su imena ulica i škola, i to zbog beznačajnih epizoda iz cjeline života i djela, znači učiniti od modernog bošnjačkog identiteta i islamske misli torzo lišen svojih najpouzdanijih smjerokaza. Muslimanski Bošnjaci u 20. stoljeću dramatično suočeni s pokušajima komunističke ateističke akulturacije, a danas s njezinim posljedicama, te s perfidnim misionarskim i kolonizatorskim djelovanjem "islamskih" ribara ljudskih duša koji ih pokušavaju zajedno s njihovom autentičnom tradicijom pretvoriti u duhovne uljeze i strance u vlastitoj zemlji, u Dozinoj obnoviteljskoj islamskoj misli i dalje imaju svoje snažno uporište. U obranu Dozine ličnosti i njegova islamskog integriteta, koje su doveli u pitanje neodgovorni skribenti i neznalice, trebali bi javno stati i Rijaset Islamske zajednice i Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, ustanove kojima je za svoga plodnog života neumorno služio.

Razgovor vodila: Edina KAMENICA
("Oslobođenje" – subotnji prilog Pogledi, 02.11.2013.)

RAZGOVOR S HADŽI MUSTAFOM PLIČANIĆEM (I)

Od Kotor Varoša do otvorenja Zagrebačke džamije

Razgovor vodio: Zlatko HASANBEGOVIĆ

Uvaženi hadžija, hvala Vam što ste se ljubazno odazvali ovom razgovoru. Jedna od značajki današnjeg Izvršnog odbora Medžlisa Islamske zajednice Zagreb je razmjerna mladost njegovih članova. Predsjednik dr. Gzim Redžepi sada ima 37 godina, isto koliko ste imali i Vi kada ste 1979. prvi put izabrani za predsjednika Odbora Islamske zajednice Zagreb. Tada ste bili najmlađi predsjednik Odbora Islamske zajednice u cijeloj bivšoj SFRJ. Ova okolnost, kao i Vaše životno i islamsko iskustvo, čini Vas posebno kompetentnim i objektivnim da ocijenite na podlozi svih činjenica rad našeg zagrebačkog Izvršnog odbora Medžlisa i njegova predsjednika. Mislim da je to dobar uvod za početak našeg razgovora.

Bismillahir rahmanir rahim! Iako nisam neposredno uključen u događanja u zajednici, posebice u rad Izvršnog odbora Medžlisa Zagreb, mogu konstatirati kao čovjek koji sam dugo vršio odgovorne dužnosti u zajednici ali i kao džematlija da sam, iako ne volim koristiti krupne riječi, izuzetno zadovoljan. Ovaj Odbor, u velikoj mjeri, čine mladi i akademski naobraženi ljudi i njihovo djelovanje i rad odaju entuzijazam i požrtvovnosti i žele da ova zajednica napreduje u svakom smislu. I mi stariji smo u svome vremenu postavljali visoka mjerila i ciljeve, posebno u odnosu na stanje u tadašnjoj IZ, koje smo, gledano i iz današnje perspektive, u značajnoj mjeri ispunjavali, a često išli i korak dalje od naših mogućnosti. Zato sam posebno sretan jer vidim da ova zajednica, ovaj Odbor, rade s jednim entuzijazmom, te da imaju, što je važno, i osjećaj za odgovarajuće predstavljanje svoga rada i Islamske zajednice, i prema džematu i prema vani.

U malo vremena, i u vrijeme krize, napravljeno je zaista mnogo, a izdvojio bih ovaj reprezentativni prostor Omladinskog kluba. Ja sam u svoje vrijeme službeno i u različitim prigodama obilazio slične prostore u gradu i sa sigurnošću mogu reći da niti jedna vjerska zajednica, posebno s obzirom na našu razmjernu malobrojnost, nema tako uređene prostore za rad s mladima i prilagođene njihovim potrebama. Sve je to zasluga ovih mladih ljudi koji vode Medžlis, a to i treba biti glavna značajka svake mladosti, želja da se napravi više i bolje.

Evo iz ovog Vašeg poleta rodio se i novi format našeg Biltena, za koji i vodimo ovaj razgovor, a koji je prema ocjenama ne samo mnogih džematlija, već i nemuslimana te ljudi izvan naše zajednice i istaknutih muslimana izvan Zagreba, izašao iz okvira običnog obavijesnog glasila i prerastao u časopis koji se uređuje na jednoj visokoj razini. Ja sam na početku često znao pitati predsjednika dr. Redžepija i članove uredništva: "Postavili ste si visoka mjerila, hoćete li ih uspjeti i moći održati?" No, sada mogu reći da sam zadovoljan, s velikim iščekivanjem očekujem svaki broj, zbog raznolikosti tema, kvalitete i zanimljivosti članaka.

Zajednica uzorno funkcionira u svim svojim sastavnim dijelovima. Od tribina s vrsnim predavačima i temama, do činjenice

Mustafa Plićanić

Uljuljkani u svakodnevicu, razmaženi blagodatima slobodnog i javnog ispovijedanja vjere, pomalo zaboravljamo na činjenicu da je povlastica pripadanja uređenoj zajednici, koju ima ovaj naraštaj, rezultat rada i žrtvovanja naših predaka i prethodnika koji su u težim i iz perspektive naše epohe neshvatljivim vremenima polagali temelje kuće Islama u Zagrebu i Republici Hrvatskoj. Naši pioniri-utemeljitelji s početka 20. stoljeća već odavno nisu među nama i o njima znamo samo preko fragmenata prošlosti, obiteljskih predaja, mirogojskih mezara i nišana ili povijesnih izvora koji nam tek donekle omogućuju da stvorimo jasniju sliku o prapočecima naše zajednice prije loma 1945. godine. Na njihova postignuća organski se nadovezao, u potpuno promijenjenim povijesnim okolnostima, islamski napor naših djedova, očeva i suvremenika čiji je trajni alem-znak ova Zagrebačka džamija, te iz njezinih temelja izrasla i Islamska zajednica u Hrvatskoj i sve njezine ustanove.

Protek vremena je neumitan i nezaustavljiv. Zagrebačkih islamskih neimara, vakifa, graditelja i utemeljitelja svakim je danom sve manje, a mnogi su preselili na bolji svijet bez da smo mi, njihovi suvremenici i nasljednici, stekli pravi uvid i svijest o djelu i amanetu koji su nam ostavili iza sebe. Potaknuti svim ovim činjenicama uredništvo Biltena odlučilo je uvesti novu rubriku Svjedoci vremena u kojoj bi se u obliku novinskog intervjua ostavio pisani trag o životu i radu istaknutih zagrebačkih muslimana koji su na bilo koji način zadužili našu zajednicu. Sadržaj i oblik intervjua je prilagođen takvom cilju, pa pitanja sugovornicima ostaju u drugom planu, tek kao diskretni poticaj njihovom svjedočanstvu koje bi trebalo imati dokumentarnu narav. Time bi ovi intervjui mogli poslužiti kao korisno dopunsko vrelo svima koji će u budućnosti podrobnije istraživati prošlost zagrebačkih muslimana i njihovih islamskih ustanova.

Prvi s kojim smo imali čast razgovarati je hadži Mustafa Plićanić, jedna od najistaknutijih osoba u novijoj povijesti muslimana u gradu Zagrebu i današnjoj Republici Hrvatskoj. Mustafa Plićanić je, među ostalim, vršio dužnost predsjednika Odbora (Izvršnog odbora Medžlisa) Islamske zajednice Zagreb u ključnim povijesnim trenucima od 1979. do 1987. i od 1990. do 1997., pa samo ta činjenica sama po sebi, bez dodatnog obrazlaganja, govori zašto je riječ o najprikladnijoj osobi za početak našeg serijala.

da je objekt dobro održavan, što sve dostojno predstavlja nas, našu zajednicu i islam u ovom gradu. Atmosfera je ugodna, to se osjeća u džamiji, kada se razgovara s ljudima, posebno sa stalnim džematlijama, a primjedbi će uvijek biti jer je teško svima ugoditi, a i svi koji rade i griješe. Da budem do kraja iskren, uistinu mi ne pada na pamet sjetiti se bilo kakvog prigovora, a teško da se mogu sjetiti i nekog konkretnog prijedloga za unaprijeđenje rada Izvršnog dobra Medžlisa.

Ukratko, ako dođemo u džamiju s parkirališne strane, vidjet ćemo uređen okoliš, pristupne ceste i parkiralište. Ako dođemo s prednje strane, vidimo osvijetljenu terasu i stepenice. Kada se uđe na glavni ulaz, sve blista i sve je čisto. U razizemlju je Islamska gimnazija u uređenom prostoru, preuređeni Omladinski klub, dolje je Dječji vrtić. Sa strane je uređeno igralište i veliki tereni, posađen voćnjak. Sve to nije palo s neba. Netko je morao sve to osmisliti, projektirati, uložiti svoj trud i vrijeme. Ne smije se dovoditi u pitanje ničiji doprinos, priznajmo svakom njegove zasluge i na omalovažavajmo ničiji trud i napor.

PORODICA PLIČANIĆ

Predimo na ono što je i pravi povod za naš razgovor. Recite nam nešto o Vašoj porodici, obitelji, podrijetlu, sredini iz koje ste potekli, a što Vas je u krajnjoj liniji i trajno odredilo do današnjeg dana.

Rođen sam 28. veljače 1942. u bosanskom gradiću Kotor Varošu, od oca Mehmeda, sudskog službenika, i majke Safete, rođene Agić, iz Tešnja, iz tipične čaršijske obitelji. Starija sestra Hanumica, još je živa, jedan se brat utopio kao četverogodišnjak u rijeci Vrbanji, a drugi brat, Ahmed, preselio je na ahiret ovdje u Zagrebu prije četiri godine. Plićanići nisu posebno velika i rasprostranjena porodica. Naše prezime, koliko sam istraživao i čuo od amidže Omera poteklo je od predaje da su naši pretci imali kmetove u dolini rijeke Vrbanje, Gornja i Donja Plićska, otud i obiteljsko prezime kojeg ima u Kotor Varošu, a ponekog Plićanića je bilo i u Banjoj Luci. Iako nas je zapravo malo, činjenica je da ima i vrlo uspješnih i poznatih Plićanića. Kćerka moga rahmetli brata Ahmeda je Edina Plićanić, prvakinja baleta Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, a blizak rođak je i slovenski ministar pravosuđa Senko Plićanić.

Iako sam još kao dječak otišao iz Kotor Varoša, trajno sam ostao vezan uz mjesto i kraj koji su zagrebačkoj i hrvatskoj sredini dali mnoge uglednike i javne ličnosti: sada mi tek usput padaju napamet dr. Asim Kurjak, s kojim sam u pučkoj školi sjedio četiri godine u klupi, Enver Moralić, jedan od najuspješnijih i najbogatijih hrvatskih poduzetnika, ili sportaši, tenisač Ivan Ljubičić, nogometaši Senijad Ibričić i Mateo Kovačić.

Vi ste rođeni usred Drugoga svjetskog rata. Sjećate li se rata i poraća, jesu li i na koji način odredili sudbinu Vaše obitelji?

Rata i poraća se sjećam kroz maglu, poput slika hvatanja četničkih odmetnika po okolnim brdima koji su se zalijetali u mjesto i nakon rata. Poraće je zadalo rane i mojoj obitelji, što je dijelom i odredilo našu kasniju sudbinu. Otac Mehmed je zbog svoje prohrvatske orijentacije 1945. progonjen i otpušten s posla, bez obzira što je bio uvažavan kao vrstan i vrijedan sudski

službenik. Obitelj se 1945. našla u vrlo teškom stanju, do tada razmjerno imućni, ostali smo bez redovitih prihoda za život što je kasnije neizravno i dovelo do očeve i majčine bolesti i ubrzo smrti. Nakon završetka rata, na udaru represije našao se i drugi amidža, Edhem, kao pristaša mladomuslimanske organizacije te pripadnik Zelenog kadra.

Sve to je u mome sjećanju ostalo zabilježeno kao svojevrsna trauma iz najranijeg djetinjstva. Obilježen takvim obiteljskim pečatom značilo je u tim vremenima biti trajno nepodoban. Kada sam kao odličan učenik Niže gimnazije od općine Kotor Varoš tražio stipendiju za nastavak školovanja, doslovno su mi rekli: "Ne, ne, Plićaniću, nemoj ni predavati zahtjev, za tebe nema stipendije", a to je bila već 1957., više od 10 godina nakon rata. Režim je barem u našim mjesnim prilikama još uvijek dobro pamtio tko su bili njegovi neprijatelji.

KOD AMIDŽE ATIFA ILI KAKO SAM ZAVOLIO ZAGREB

Ta 1957. je i godina Vašeg dolaska u Zagreb, kako je došlo do toga da dođete baš u Zagreb?

Kao što sam već spomenuo ja sam vrlo rano ostao bez oca i majke koji su bolovali od tuberkuloze, potaknute dijelom i teškim životnim prilikama u kojima su se našli nakon 1945. godine. Od tada se za mene brinuo amidža Omer, koji mi je na početku predlagao da odem u Medicinsku školu u Banjoj Luci, zajedno s Asimom Kurjakom. Međutim, na ustrajavanje moga drugog amidže, Atifa, ja sam se kao gimnazijalac 1957. našao u Zagrebu.

Riječ je o Atifu Plićaniću, jednom od zagrebačkih muslimanskih pionira i utemeljitelja ovdašnjeg muslimanskog društvenog života prije Drugoga svjetskoga rata. Ja sam o njemu donio nekoliko crtica u svojoj knjizi "Muslimani u Zagrebu 1878.-1945. Doba utemeljenja". No, Vi nam recite nešto više, jer je riječ uistinu o zanimljivoj i vrijednoj osobi koja je zajedno sa svojim muslimanskim suvremenicima iz toga naraštaja i postavljala temelje ove naše zajednice.

Moj amidža Atif mi je otvorio vrata svoga doma u Zagrebu, iako je i on, kao i njegova braća u Kotor Varošu, imao tešku sudbinu odmah nakon 1945. Atif je kao učenik u Sarajevu zbog politički nepodobnih komentara nakon atentata na ministra Draškovića dobio, što se u starom Zagrebu govorilo, "šup kartu" za

Zagreb, gdje je studirao i boravio od sredine dvadesetih godina. Atif je još 1928. kao pristaša hrvatskog nacionalnog pokreta sudjelovao u proturežimskim demonstracijama nakon atentata na Stjepana Radića. Tom prigodom ga je žandar zahvatio sabljom, pa je cijeli život nosio ožiljak na glavi kao "uspomenu" na taj događaj. U Zagrebu se oženio s ljetom Karaselimović, sjajnom ženom iz ugledne kotorvaroške čaršijske obitelji koja je dala velik broj uglednih ličnosti i intelektualaca koji su kasnije sudjelovali u javnom životu u Bosni i Hercegovini.

U Zagreb sam stigao krajem kolovoza 1957. kada su već bili završeni upisi u gimnaziju. Amidža me odveo na upis u znamenitu Petu gimnaziju u Klaićevoj u kojoj je ravnatelj bio Josip Mišić, rodom iz Kotor Varoša. Kada je ravnatelj čuo da sam ja "Mustafa iz Kotor Varoša" odmah me upisao bez obzira što su već bili istekli svi upisni rokovi. Vrlo brzo nakon moga dolaska, amidža Atif je obolio na pluća i otišao na liječenje izvan Zagreba, pa sam smještaj već u proljeće 1958. potražio u učeničkom domu Grafičar na Mažuranića trgu gdje sam ostao sve do 1961. i završetka gimnazije.

Uvjeti života u domu su bili zaista teški, spavalo nas je više od stotinu u jednoj spavaonici, loše grijanoj, pa sam često znao odlaziti u Namu u Ilici koja je bila dobro grijana, i tamo učiti. Naj-sretniji sam bio kada bi došlo proljeće i otvorio se Botanički vrt, pa bih se zabio na neko skriveno mjesto i sjeo na klupu gdje sam učio i pisao zadaće. Ipak, i takve uvjete mi je olakšavala činjenica da sam u školi bio uistinu dobro primljen. Sve su to bila dobra i plemenita djeca, često i iz tzv. boljih i imućnijih zagrebačkih građanskih obitelji, iz Donjeg Grada, s Pantovčaka i Tuškanca.

Oprostite mi na ovoj maloj digresiji. Kod naših ljudi iz Bosne je često prisutna jedna vrsta pojačane osjetljivosti kada se nađu izvan svoga zavičaja ili mahale, posebice u Zagrebu, pa određena neugodna iskustva iz prvog susreta s novom sredinom kao neku traumu nose kroz cijeli život. Ta povrijeđenost znade i trajno oblikovati i njihovo (ne)razumijevanje sredine u kojoj žive. Kod Vas to očito nije bio slučaj?

Ne, baš naprotiv. Inače moj prvi dodir sa Zagrebom i nije išao preko školske sredine, već preko građanskog kruga prijatelja u kojem se kretao moj amidža Atif i s kojim je do kraja života održavao intenzivne veze i u svome domu u zagrebačkom Cvjetnom naselju. Zagreb je u godinama kada sam došao još uvijek bio onaj romantičan grad iz priča i anegdota. U ophođenju među ljudima vladala je jedna posebna kultura i uljudnost koja me je kao petnaestogodišnjaka tek pristiglog iz Bosne posebno dojmila.

Samo za ilustraciju, spomenuo bih susret s gospođom Šintić, bliskom prijateljicom obitelji moga amidže, koja bi uvijek donosila kolače i redovito me oslovljavala s "mladi gospon", što mi je bilo neobično, ali me i činilo izuzetno ponosnim. U prijateljskom krugu moga amidže i njegove obitelji pozdravljalo se s "kistihand", "ljubim ruke", a ja sam taj fini Zagreb prihvatio kao svoju sredinu, kao da sam u njoj rođen. Amidža Atif je bio prihvaćen i kretao se u krugu istinske zagrebačke građanske elite i ljudi plemenita roda, među kojima je svojedobno bilo i važnih hrvatskih političkih ličnosti poput ministra u NDH Mladena Lorkovića i njegove obitelji. Taj zagrebački građanski svijet teško je nastradao 1945., a one koja sam ja svojim očima vidio i doživio u amidžinu prijateljskom krugu bili su ostatci toga

svijeta s kojima je on i kao jedan od najpoznatijih zagrebačkih planinara prijateljevao još prije Drugoga svjetskog rata. Desetci najboljih zagrebačkih planinara upravo je amidža Atif, kao jedan od prvaka Hrvatskog planinarskog saveza, proveo bosanskim planinama od Zelengore do kotorvaroškog Borja. Amidža je inače preselio na ahiret u Zagrebu 1967., razmjerno mlad u 65. godini života, iste godine kada sam se ja zaposlio.

Dopustite mi ovdje još jedan detalj, mislim da je to bilo 1979., kada sam tek izabran za predsjednika Odbora Islamske zajednice Zagreb. Imao sam čast upoznati se s našim poznatim književnikom Alijom Nametkom koji je često dolazio u Zagreb gdje su mu i objavljivane knjige nakon izlaska sa zeničke robije. Pita tako mene Alija Nametak: "Mustafa, je li ti što u rodu Atif Pličanin?" Ja odgovorih: "To je moj rahmetli amidža". Alija se nasmije i kaže mi kako su bili dugogodišnji i vrlo bliski prijatelji i nastavi: "Kada sam ga prvi put upoznao u Zagrebu, negdje oko 1929., ostao sam malo zatečen. Nisam mogao vjerovati, taj čovjek se zove Atif, a koristi takvu čistu zagrebačku kajkavštinu koja se ničim nije razlikovala od govora domaćih". Alija Nametak je bio u pravu, rahmetli amidža Atif je znao govoriti pravim "zagrebačkim" jezikom, kao stari "Zagrepčanec", jezikom koji je gotovo izumro i kakvog je danas moguće čuti samo od purgerskih starosjedilaca. Taj amidžin lijepi zagrebački naglasak ostao mi je u sjećanju i kao djetetu kada je dolazio kod nas u Kotor Varoš.

Ukratko, to je bila prva slika Zagreba u mojoj glavi, to je bio grad koji sam zavolio od prvoga trenutka. Takvo iskustvo je samo potvrđeno mojim školovanjem u Petoj gimnaziji gdje su me iskreno uvažavali kao jedinog Mustafu i čini mi se jedinog muslimana u školi. U to vrijeme, kada sam pohađao gimnaziju, bila je među učenicima posebno popularna jedna francuska šansona u kojoj se ponavljao refren "Mustafa, Mustafa", što mi je dodatno davalo na važnosti među mojim kolegama koji su me redovito i vodili svojim domovima i upoznavali s obiteljima.

Kakvi su bili naši odnosi u školi može pokazati jedna epizoda iz moga učeničkog života. Na kraju gimnazije trebali smo ići na maturalno putovanje u Veneciju i Firencu, što je tada još uvijek bila rijetkost. Ja naravno nisam imao dovoljno novaca, iako sam od prvog trenutka i dodatno zarađivao, pomažući zidarima u Cvjetnom naselju. Kada se to pročulo, na učeničkom sastanku je spontano zaključeno da ako Mustafa ne ide na maturalac onda će i ostali ostati u Zagrebu, a zatim su svi solidarno sakupili novac koji mi je nedostajao za maturalno putovanje. Osim toga, moj boravak u Zagrebu odredila je i činjenica da je rahmetli amidža imao i dva sina, nešto starijeg od mene Huseina, stručnjaka za antenske sustave, koji je i danas u Zagrebu, i mlađeg Hasana koji živi u Berlinu. Husein je u to vrijeme bio poznat u cijelom Zagrebu, svi Zagrepčani su znali za Husa, vrsnog boksača u velter kategoriji, i to u zlatno doba boksa i na vrhuncu popularnosti toga sporta. Jedan primjer, da možete zamisliti o čemu govorim. Samo na jednom susretu protiv beogradskog Partizana, u dvorani na Velesajmu bilo je 20.000 gledatelja, a sve je naravno imalo i konotaciju hrvatsko-srpskog sraza, kao i kasnije u nogometu kada su igrali Dinamo i Crvena Zvezda. Husein je na radost cijelog Zagreba "prebio" partizanovca, a mene su godinama ljudi u gradu kada bi čuli moje prezime prvo pitali: "A kaj je Vama Hus?". Moj rođak Hus se i danas dobro drži i ima karakterističan gard.

Opišite nam ukratko Vaš život i daljnje školovanje nakon završetka gimnazije.

Ekonomski fakultet sam upisao 1961. i sve ispite s prve godine položio sam s odličnim uspjehom već u ljetnom roku. Zato sam se prijavio na jedan natječaj za stipendiju koji je raspisala Skupština Grada Zagreba. Stipendija mi je punio značila i olakšavala studentski život, iako sam redovito radio i preko student-servisa te ostvarivao dodatni prihod. Tako se moglo odlično zaraditi, radio bih po dva mjeseca, pa sa stipendijom imao dovoljno novaca za život preko cijele godine. Da bih zadržao stipendiju morao sam redovito polagati sve ispite s odgovarajućim ocjenama, što me je dodatno motiviralo da fakultet završim u roku, pa sam diplomirao već u ljeto 1965. Kao student živio sam u studentskim domovima u Šarengradskoj, popularna Šara, i na Savi. Ljeta sam provodio kod sestre u Dobroju. Na studiju sam, na četvrtoj godini, upoznao i svoju buduću suprugu Jasnu, s kojom sam se 1968. oženio, a 1969. dobio najstarijeg sina Farisa. Nakon završenog fakulteta otišao sam u vojsku, a već od ljeta 1967., kao stipendist Skupštine grada Zagreba, dobio sam posao inspektora u gradskom Sekretarijatu za financije.

Dopustite mi samo jednu primjedbu. Vaša supruga Jasna je jedna samozatajna žena, ali koja je cijeli život stajala iza Vas kao pouzdan životni oslonac. Ono što ja znam o njoj je da je riječ o sjajnoj ženi čija životna priča i obiteljsko zaleđe zaslužuje poseban prostor u ovom našem 'Biltenu'. Iako ste mi pripomenuli da je ustrajavala na tome da ju ne "spominjete" u razgovoru, ja ne mogu odoljeti da ne primijetim kako sam imao čast jednom prigodom je i upoznati i kako je na mene ostavila izuzetan dojam. Stavljam si u zadaću da u budućnosti ishodim njezino dopuštenje za jedan razgovor bez kojeg bi i Vaša životna priča ostala nepotpuna.

(Smiješak) Slažem se, svakako pokušajte.

Moram i ovdje napraviti jednu digresiju. Vaše zaposlenje u tadašnjem gradskom Sekretarijatu je zapravo u tradiciji zagrebačkih Pličanića. Zaboravili smo spomenuti da je Vaš amidža Atif još u Kraljevini Jugoslaviji, i kasnije u NDH, bio činovnik Gradskog poglavarstva.

Tako je, ja to nisam spomenuo, ali sam imao u svijesti. Moj amidža je još prije rata kao činovnik Gradskog poglavarstva kupio zemlju u Cvjetnom naselju gdje je kasnije podigao svoju obiteljsku kuću u naselju koje je projektirano upravo za službenike gradskog poglavarstva, a koje je sve do danas ostalo jedno lijepo i elitno naselje. Vrlo brzo nakon četiri godine rada u gradskoj službi ponudili su mi stipendiju za magistarski poslijediplomski studij financijske teorije i politike koji sam upisao na Institutu za financije, koji je vodio uvaženi hrvatski financijski stručnjak i profesor Božidar Jelčić. Na poslijediplomskom studiju sam položio sve ispite i ostao mi je samo magistarski rad koji zbog ostalih obveza, ali i rada u Islamskoj zajednici, upravo kada smo prionuli gradnji naše džamije, nisam nikada dovršio. To si do danas ne mogu oprostiti. Nakon 17 godina rada u gradskoj službi, otišao sam na dužnost financijskog direktora u jednu trgovačku tvrtku, što je mjesto s kojega sam 1997. i umirovljen.

KAKO SAM UPOZNAO ZAGREBAČKI DŽEMAT

Prije nego započnemo razgovor o Vašem prvom dodiru sa zagrebačkom muslimanskom džematskom sredinom i kasnijem djelovanju u Islamskoj zajednici, dopustite mi i da uđem u vašu intimu. Zanima me i vaš prvi susret s islamom kao vjerom i intimnim osobnim uvjerenjem. Znamo da je vjerski osjećaj u uskoj vezi s obiteljskim okruženjem, pose-

bice s utjecajem majke, koja je tradicionalno, pa i danas, najvažnija karika u lancu prenošenja onog prvog osjećaja vjere. Vi ste, kao i Vaša braća i sestra, rano ostali bez roditelja, te ste na taj način lišeni te vrste obiteljske intimne iz kojeg se i razvija sjeme temeljnog vjerskog uvjerenja. U takvim okolnostima, kada ljudi odrastaju bez oslonca najuže obitelji, iskustvo pokazuje da njihov odnos prema vjeri ide u dva smjera: ili se potpuno otuđe i postanu vjerski trajno indiferejni ili tek kasnije, kao već zrele osobe, pri kraju životnog puta potraže određeni oslonac u vjeri u Boga. Kako bi vi u tom svjetlu opisali razvitak ili evoluciju svoga vjerskog uvjerenja, ne samo u smislu tradicionalne pripadnosti islamu, već i dubljeg vjerskog uvjerenja?

Moj amidža Omer, koji me podizao nakon smrti roditelja, nije imao svoje djece i bio je vrlo strog čovjek, gotovo vojničkih i starinskih odgojnih nazora, u cijeloj čaršiji poznat baš po toj svojoj strogosti. Ne bih amidžu mogao opisati kao gorljivog vjerskog praktičara, već prije kao strogog i tradicionalnog čovjeka koji je onda time i mene, u duhu tradicionalnog odgoja i stege, okrenuo i prema uobičajenoj islamskoj vjerskoj praksi. Kao primjer, večera se nije mogla pristavljati ako se nije klanjao akšam-namaz, a već kao petogodišnjak sam krenuo u mekteb koji je već tada, i formalno ukinut te praktično zabranjen. U mekteb smo išli u dom Ibrahima ef. Tabakovića, a već do sedme godine sam položio dvije hatme i mogu reći da sam bio nadaren za vjersku pouku.

Zahvaljujući amidžinoj strogosti sve do dolaska u Zagreb imao sam neprekidan dodir s džamijom i praktičnom vjerom i živim tradicionalnim bosanskim islamskim okruženjem. Sada iz svog iskustva mogu reći da Stvoritelj djeci koja ostanu bez roditelja daje jednu posebnu i ranu zrelost, koja se nekad pretvori u traumu, što kod mene nije bio slučaj. Mislim da sam bez obzira na činjenicu da sam ostao bez roditelja, zbog utjecaja amidžina odgoja, vjeru primio iskonski, što je bio solidan temelj za moje nikada pokolebano islamsko uvjerenje u kasnijim godinama zrelosti.

Ovo sam Vas pitao zato jer Vi kao petnaestogodišnjak, u adolescentsko doba, kada se preispituju svi autoriteti, dolazite u Zagreb u jednu inovjernu kršćansku sredinu, u vrijeme državnog ateizma. Je li u takvim okolnostima, bez obzira na islamsko obiteljsko okruženje Vašeg amidže i njegove obitelji, Vaša vjera došla na kušnju?

Ja sam imao uistinu sreću da je rahmetli amidža Atif bio iskreni vjernik u punini toga pojma, pa me možda par dana nakon dolaska u Zagreb odveo u Tomašićevu ulicu da upoznam Hivzi ef. Alagića, tada jedinog zagrebačkog imama, kao i njegovu ženu rahmetli Fatimu. Osim toga, amidža me odveo i u Mihanovićevu ulicu kod doktora Sulejmana Mašovića s kojim je bio blizak i dobar prijatelj. Tako da sam već na početku imao čast susresti se s ljudima koji su živjeli uz Islamsku zajednicu u Zagrebu i predstavljali njezin temelj. Kada sam sljedeće godine kao gimnazijalac došao u učenički dom, bez obzira što je to ipak bilo jedno drugo okruženje, zahvaljujući prvim dođirima nastavio sam barem jednom mjesečno ići na džumu u mesdžid u Tomašićevu ulicu, gdje sam redovito provodio i sve ramazane.

Sretna okolnost je bila i ta da sam nakon što je amidža obojio i završio na liječenju, u Tomašićevoj sreo jednog drugog bliskog rođaka po majčinoj strani, Hakiju Mujičića, koji je bio jedna posebna osoba i koja me prigrllila. Kod njega sam kao učenik odlazio na bajramske ručkove, a redovito me i darivao bajramskim odijelima, što je u vrijeme tadašnje neimaštine puno značilo. Hakija Mujičić je iz tešanjске loze i ostalih zagrebačkih Mujičića, Tahira i Muhameda, do 1945. vlasnika hotela Esplanade, a njihov je potomak i naš ugledni pisac Tahir Mujičić. Svi ovi Mujičići su 1945. doživjeli tešku sudbinu, a Tahirova amidžu, po kojem je i dobio ime, partizani su u Zagrebu pogubili bez suđenja. Hakija Mujičić je nakon rata zatvoren i prvo osuđen na smrt kao tzv. "ratni dobitnik", ali je ubrzo preko nekih veza pomilovan i kasnije pušten iz zatvora. O kakvim je vremenima riječ dovoljno govori podatak da je Hakija Mujičić u zatvorskoj ćeliji posijedio doslovno za jednu noć. Upravo je njegova obitelj u mojim gimnazijskim danima odigrala ulogu moje dodatne spona sa zagrebačkom muslimanskom sredinom. Tu su bili, kada sam prvi upoznao i zagrebački džemat, i Sabit Misimović, braća Omanović, Rasim i Murat, Alija Čabaravdić, kadija Čamil Kamarić, i mnogi drugi, sve ljudi od formata koje si morao uvažavati.

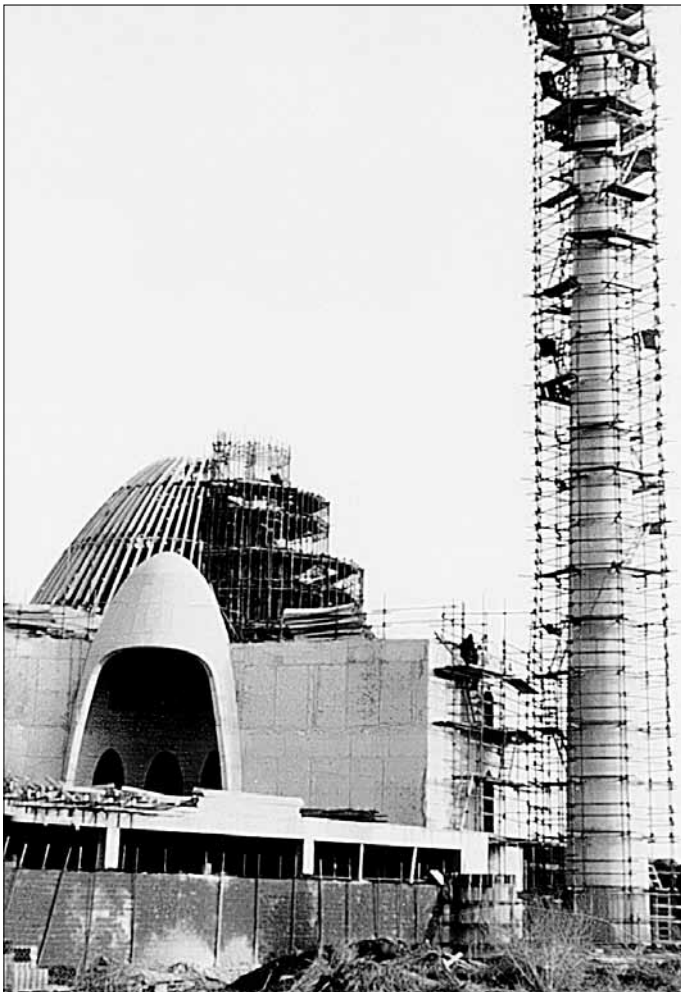
Zagrebački džemat koji sam upoznao odmah nakon dolaska bila je jedna posebna sredina, bitno različita od one tradicionalne bosanske koju sam od djetinjstva gledao u Kotor Varošu. Iz toga vremena pred očima su mi ostale slike mnogih zagrebačkih muslimana, ali se među njima izdvaja lik Hivzi ef. Alagića, jednog izuzetno hrabrog čovjeka koji je vodio zajednicu u najtežim poslijeratnim okolnostima nakon suđenja i likvidacije 1945. prvog zagrebačkog muftije Ismeta ef. Muftića. Efendija Alagić, zajedno sa svojom hanumom, bio je više od imama, u onom smislu kakvom mi taj poziv danas doživljavamo. On i njegova hanuma su stajali svima na raspolaganju dvadeset i četiri sata dnevno, a njihov je stan u Tomašićevoj bio ured otvoren svima koji su bilo što trebali, od smještaja do dostavljanja paketa. Hivzi ef. Alagić je bio osoba blage naravi, lijepa ahlaka. Iz moje tadašnje vizure mesdžid u Tomašićevoj bio je prozor u jednu malu, ali prepoznatljivu zajednicu, koja je imala svoje autoritete, zanimljive osobe, mnogi pomalo, kako bi se pučki reklo "tersovi". Kao anegdota, kada sam dolazio kao srednjoškolac na džumu-namaze odmah mi je upalo u oči kako se svi vrlo dobro poznaju, te da se zna i svačije mjesto za namaz, ne daj Bože da je netko sjeo na nečije mjesto.

Iako je zajednica bila razmjerno malena, ipak je njezino održavanje tražilo određena novčana sredstva, za režijske, imamske i ostale troškove, a koji su često prelazili skromne mogućnosti članova Odbora. Kasnije mi je rahmetli Muharem Teskredžić, dugogodišnji blagajnik, u jednom mandatu i predsjednik zagrebačkog Odbora Islamske zajednice, pričao kako se uvijek mogao osloniti na novčanu potporu trojice samozatajnih, članova, privatnika i obrtnika: Selima Đemala, vlasnika slastičarnice u Jurišićevoj ulici, rahmetli braće Ali iz Domjanićeve ulice i rahmetli hadžije Edhema Redžepija, djeda našeg današnjeg predsjednika Izvršnog odbora Medžlisa, dr. Gzima Redžepija. To su bili skromni i nenametljivi ljudi, istinski vjernici, spremni u svakom trenutku pomoći. Kad god bi Odbor od njih tražio novčanu pomoć, oni su nesebično davali, ne tražeći nikakvu zahvalu. To su bili ljudi staroga kova na koje se zajedni-

ca mogla osloniti u najtežim vremenima, teško usporedivim s ovim današnjim.

Osim efendije Alagića, posebno bih izdvojio rahmetli Asima Šaćiragića, koji je bio stup zajednice u to vrijeme, čovjek na kojeg smo neopravdano pomalo zaboravili. Zato mi je drago da ste ga se prije par brojeva sjetili u Biltenu, mislim na članak koji je napisala Lamija Alili. Rahmetli Šaćiragić je bio čovjek vizionar, koji je godinama gotovo sam vukao i okupljao Odbor i koji je prvi došao na zamisao audio zapisa Mevluda na kazeti, a što nam je kasnije omogućilo da zaradimo dobar novac na samom početku gradnje džamije. Organizirao je čitaonicu, i što je danas manje poznato, napravio je reprezentativan i raskošan trojezični prospekt džamije na Srebrnjaku, kakav ni kasnije više nismo imali, pa ni onda kada su se počela prikupljati sredstva za ovu našu današnju džamiju. Upravo na temelju toga zemljišta na Srebrnjaku, koje smo dobili njegovim naporom, mi smo kasnije, nakon promjena urbanističkih planova dobili zamjensko zemljište ovdje gdje je ova džamija. Uz Šaćiragića je i vezana sama obnova zamisli o gradnji nove džamije u Zagrebu, budući da je nakon rušenja prve zagrebačke džamije dugo godina iza rata samo spominjanje gradnje džamije bilo prvorazredna tabu-tema. Evo samom sebi upućujem kritiku da se 19 godina nismo sjetili niti jednu našu tribinu posvetiti rahmetli Asimu Šaćiragiću.

Nažalost, čini se da smo mi zajednica zaborava i često zaboravljamo svoje prethodnike i prvake, bez kojih i ne bi bilo

našeg džemata, ovakvog kakvog ga mi danas znamo. Često mislimo da povijest počinje tek od nas. Isto vrijedi i za rahmetli Osmana Muftića, koji je prije više od tri godine preselio na ahiret. On je bio naš ponos, naš predstavnik u zagrebačkoj građanskoj i intelektualnoj sredini u kojoj nikada nije skrivao svoje islamsko uvjerenje. On je bio član Odbora za gradnju džamije, najviših tijela Islamske zajednice u Hrvatskoj, dekan fakulteta, ministar u prvoj hrvatskoj vladi, diplomat, ali prije svega čovjek blage i krasne naravi, kojem su se obraćale stotine ljudi, muslimana i nemuslimana, od Zagreba do Bosne u bilo kojoj životnoj situaciji, od upisa u školu i na fakultet do smještaja u bolnici. Ovo ljeto, 30. srpnja, prošlo je tri godine od njegove dženaze i mi se nažalost nismo posebno sjetili čovjeka koji je baš u našoj dvorani vodio desetine tribina, održao desetine i desetine predavanja i organizirao i sudjelovao na desetcima simpozija.

Moram priznati da sam postidjen kada slušam Vaše riječi i smatram to i svojim osobnim propustom.

Nikada nije kasno i mislim da ovaj Izvršni odbor Medžlisa, kao i cijela Islamska zajednica u skoroj budućnosti treba ispraviti ovaj propust i dostojno se prisjetiti rahmetli Osmana Muftića, i pismeno u Biltenu, ali i organiziranjem skupa na kojem bi se još jednom podsjetili na njegov život, rad i cjelokupno djelo.

U ODBORU ISLAMSKE ZAJEDNICE

Sada bi prešli na Vaš rad i djelovanje u Odboru Islamske zajednice, kojim ste obilježili jednu epohu, a što je uostalom i povod da vodimo ovaj razgovor. Kada ste prvi put ušli u Odbor Islamske zajednice u Zagrebu?

Prvi put sam postao član Odbora 1975., kada je postupno dolazilo do smjene naraštaja i kada smo se počeli povezivati mi mlađi koji smo pomalo i preuzeli vođenje zajednice, okupljeni oko konačnog ostvarenja stare zamisli o gradnji nove zagrebačke džamije. Neke ljude koji su kasnije postali okosnica zajednice, ja sam poznavao i ranije. Susretali smo se u gradu, u Tomašićevoju, neke sam znao bolje, neko površno. Te 1975. godine u džematu su i dalje postojale trzavice, svađe i razmi-moilaženja, što je posebna tema, a koje su nekada poprimale i neugodne oblike incidenata.

Što je po vašem mišljenju bio pravi uzrok tih razmirica. Je li riječ o dubljim i načelnim prijemcima ili tek o osobnim animozitetima? Moram za žalošču konstatirati, i kao nekakav kroničar i povjesničar zagrebačke muslimanske zajednice, da otkako postoji u ovom gradu džemat, u njemu su se pojavljivali određeni razdori, bilo u vezi sa širim političkim i društvenim okolnostima ili tek u vezi s osobnim netrpeljivostima. Je li tih sedamdesetih to bio sukob između "starosjeditelja" i "došljaka", "mladih" i "starijih", o čemu je riječ i kako je to prevladano? To je danas zaboravljeno, ali je taj razdor u to vrijeme na neki način obilježavao zajednicu.

Bio je to neugodno razdoblje, danas zaboravljeno, a takve je stvari i bolje zaboraviti. To je zateklo i mladog imama koji je tek došao u Zagreb 1975., našeg muftiju Ševku Omerbašića koji je, neka mi oprost na diskreciji, pomišljao i na odlazak iz Zagreba zbog nesnošljivosti i odnosa koje je tu susreo u našem dže-

matu. Ja sam bio premlad i nisam si davao za pravo da ulazim u konflikte ili sudim o ljudima koji su ipak bili stari autoriteti u džematu. Više sam promatrao sa strane i bio sam žalostan jer sam neke od tih ljudi doživljavao u drugačijem i boljem svjetlu nego li su to njihovi tadašnji postupci pokazivali. Većinom su to bili dobri ljudi i dobri vjernici, odani zajednici, a što je cijelu stvar činilo dodatno osjetljivom. U jednom trenutku su se pojavile dvije nepomirljive struje, pa je samo korjenita smjena generacija cijelu stvar mogla promijeniti na bolje.

Ja sam imao sreću jer sam prvi put došao u Odbor kao čovjek sa strane, koji ima završen fakultet, radi u državnoj službi, što je izazivalo određeno poštovanje, bez obzira na moju mladost. Osim toga izbjegavao sam "opredjeljivanje" u tom sporu, kao i ostali mladi članovi Odbora, poput rahmetli Salima Šabića s kojim sam se od ranije poznao, djeca su nam bila vršnjaci, i na čiji sam poziv i ušao u Odbor. Kao "mladi", tu su bili i Mirsad Srebreniković, koji je bio tu u Odboru još prije mene, od studentskih dana, te tek nešto stariji Azim Karamehmedović.

Sada kada se prisjetim toga vremena, mogu reći da mi se članstvo u Odboru Islamske zajednice činilo kao nešto uistinu veliko, i toga osjećaja se i danas jasno sjećam bez obzira na sve dužnosti, veće i značajnije, koje sam kasnije obnašao u Islamskoj zajednici, i ovdje i u Sarajevu. Tim više jer su to bile godine komunističkog režima, kada ipak nije bilo preporučljivo raditi u državnoj službi i biti djelatnikom u vjerskoj zajednici. Ipak, te moje prve četiri godine u Islamskoj zajednici, od 1975. do 1979., zbog ovih previranja nisu mi ostale u posebnom sjećanju i ne mogu reći da je to bilo posebno plodno razdoblje, koje će nastupiti tek kasnije.

GRADNJA DŽAMIJE, OD SNA DO STVARNOSTI

Kada sada, i povjesničarski, pokušavam odrediti početak svojevrstne muslimanske renesanse u Zagrebu, kruna koje je izgradnja i otvorenje džamije, to se podudara s Vašim preuzimanjem mjesta predsjednika Odbora Islamske zajednice 1979. godine. Kako je došlo do toga da baš Vi postanete predsjednikom Islamske zajednice u Zagrebu, a što ćete ostati i dugi niz godina iza toga?

Mislim da sam ja tada bio, u svjetlu i ovih okolnosti o kojima sam govorio, uvjetno rečeno "srednje" i pomirbeno te svima prihvatljivo rješenje. Kada je prvi put taj prijedlog otišao u Sarajevo, jer su tamošnje vjerske vlasti, točnije Starješinstvo, to morale odobriti, bilo je i iz određenih razloga prema meni i stanovitih sumnjičavosti, plasiranih iz Zagreba. Na moju je stranu stao i rahmetli Ahmed Smajlović, koji me poznao, doslovno rekavši: "Ako je Mustafa dobar Zagrepčanima, onda je i nama u Sarajevu odlično". Ja ipak tu dužnost nisam tako lahko prihvatio. Sada kada iz ove perspektive razmišljam, sjećam se i da nije bilo baš mnogo kandidata koji bi se toga prihvatili, nekim starijim je to i ponuđeno, ali su odbili. Zato sam i ja na početku bio pomalo pokoleban, ali snagu mi je davala činjenica da se pomalo oblikovala nova ekipa, taj mladi naraštaj koji je krenuo u tu avanturu zvanu gradnja džamije u Zagrebu.

Sada mi je još jasnije nego onda da je u takvim okolnostima, s tako podijeljenim džematom, uistinu bilo više od utopije krenuti u taj pothvat gradnje džamije. Samo nas je naša mladost

u tom još uvijek krutom komunizmu mogla pokrenuti prema tom cilju. Kasnije mi je pričao rahmetli Salim Šabić kako mu je jedna osoba rekla da je nakon naših brojnih razgovora u vezi sa zemljištem, jedan autoritet u vlasti kada smo izašli sa sastanka posprdno dobio: "Pa oni stvarno hoće graditi džamiju u Zagrebu". Samo za podsjećanje, čim je do Bosne došao glas o gradnji džamije u Zagrebu, to je odmah postalo predmetom partijskih komitetskih rasprava, posebice u vrijeme Sarajevskog procesa Aliji Izetbegoviću i ostalima, a sve samo s jednom temom: "Šta to rade oni tamo u Zagrebu?"

Neki dan sam nakon dugo vremena gledao slike s polaganja kamena temeljca zagrebačke džamije iz 1981. godine. Prva misao mi je bila da više ljudi dođe na polaganje kamena temeljca jedne seoske džamije u Bosni, te da sam sve te ljude tamo tada uglavnom i osobno poznao, znalo se gdje tko sjedi u Tomašičevoj ulici. Kada smo napravili i prvu maketu džamije mnogi od starijih džematlija, kasnije ljudi koji su na različite načine pridonosili, govorili su: "Vi nikada nećete to napraviti". Sada mirne savjesti mogu reći, bez obzira na okolnosti i tadašnje prilike, da nikada, niti u jednom trenutku, nisam posumnjao hoćemo li uspjeti dovršiti do kraja gradnju naše džamije.

Gradnja džamije je započela 1981. Recite nam nešto konkretno o tom vremenu koje će se protegnuti sve do 1987. godine?

Ovdje mi dopustite samo jednu misao. Ima moja dublja i starija "duhovna veza" sa Zagrebačkom džamijom koja mi je urezana u pamćenje još u djetinjstvu. Svake godine nakon rata u Kotor Varoš stizala nam je bajramska čestitke od amidže Atifa iz Zagreba i to u obliku razglednice na čijem je licu bila slika nikad sagrađene zelengajske džamije koju je još 1940. oslikao naš znameniti slikar i zagrebački muslimana Omer Mujadžić. Kao dijete sam znao satima gledati u tu razglednicu i zamišljati velebnu Zagrebačku džamiju. Kada sam došao u Zagreb, baš pod dojmom te slike iz djetinjstva, odmah sam pitao: "Amidža, hoće li se ikad sagrađiti ta Mujadžićeva džamija u Zagrebu?". Amidža je samo dometnuo: "Hoće, ako Bog da!"

Evo za ilustraciju duha vremena i okolnosti u kojima smo 1981. pristupili tom poduhvatu. Sjećam se, kao sada, trenutka svečanog potpisivanja ugovora o gradnji sa zagrebačkom građevinskom tvrtkom Tehnika. Potpisani ugovor bio je vrijedan 13 milijuna tadašnjih njemačkih maraka, s tzv. inflatornom kliznom skalom, što je sve raslo na otprilike 17 i po milijuna maraka. Trebalo se graditi na močvarnom zemljištu, na kojem bi se tek ponekad našao pokoji ribič, bez bilo kakvog pješačkog pristupa. Činilo se da je nemoguće na tom zemljištu bilo što sagrađiti, a kamoli džamiju. Izvođači radova, s kojima smo svečano potpisali ugovor, nisu mogli ni sanjati da na računu u tom trenutku imamo tek 80-ak tisuća maraka.

Bez obzira što smo bili vođeni beskrajnim optimizmom koji nam je posebno svojom naravi ulijevao rahmetli Salim Šabić, nakon ceremonije potpisivanja ugovora šutke smo napustili Tomašičevu i krenuli prema središtu grada. Prošli smo Martićevu, Jurišičevu i stigli sve do kafića Mocca, poznatog i kao Majmunjak, na samom početku Ilice, a bez da smo progovorili i jednu riječ. Sve pod dojmom obveze koju smo preuzeli na sebe,

u tom trenutku bez stvarne podloge za njezino ostvarenje. Tek tada smo osjetili svu težinu odgovornosti koju smo preuzeli na svoja leđa. Upravo u tom trenutku na početku llice, sasvim slučajno, srećemo u to vrijeme jednog od najbogatijih zagrebačkih muslimanskih obrtnika. Stadosmo mu oduševljeno pričati o potpisivanju ugovora, podsvjesno očekujući njegovu pomoć i poticaj, ali ubrzo razočarani. Šutke nas je saslušao, o džamiji nije progovorio niti riječi, tek je dometnuo da ga bole leđa i da hitno mora na liječenje u toplice.

ZAŠTO SU KOMUNISTI DOPUSTILI GRADNJU I KAKO NAM JE VLAST PODMETALA

Oprostite, i ovdje samo mala intervencija. Što je po Vašem mišljenju motiviralo vlast da odobri početak gradnje džamije. Je li ovdašnjim komunistima u tom trenutku i zbog odnosa s Beogradom, pa i Katoličkom crkvom, takvo nešto odgovaralo? Ili su bili jednostavno uvjereni da je sve to tlapnja koja se ne može i ne će ostvariti? Samo da podsjetim, zagrebačka džamija i Katolička crkva u Sigetu jedina su dva vjerska objekta podignuta u Zagrebu za pola stoljeća komunističke vladavine.

Ja mislim da tada već pomalo te 1981. u Zagrebu dolazi do prvih znakova određenog zatopljenja. Osim toga, mi smo se kao Islamska zajednica uvijek oslanjali i na Katoličku crkvu u njezinu hrvanju s vlastima. To je činjenica, jer je upravo Katolička crkva probijala taj režimski led i osvajala pomalo prostor određene slobode koju smo onda i mi mogli uživati. Ovdje mala digresija. Sjećam se jednog novogodišnjeg primanja za vjerske

zajednice baš u vrijeme početaka gradnje džamije. Predsjednik Sabora bio je tvrdokorni komunist Jakov Blažević, a ja sam se tada kao predsjednik Islamske zajednice u Zagrebu prvi put našao na takvom primanju, održanom u Banskim dvorima na Gornjem gradu. U jednom nevezanom razgovoru pokojni zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić je zaškriko s Jakovom Blaževićem, poznatim tužiteljem u montiranom procesu protiv nadbiskupa Alojzija Stepinca. Blažević je nastupio kao vlastodržac koji je jasno davao do znanja tko vlada i koje je mjesto vjerskim zajednicama u takvoj vladavini. Kardinal Kuharić je bio tih i simpatičan čovjek, ali je onako diskretno i polušaljivo boccnuo nadobudnog Blaževića rekavši mu: "Znate što gospodine Blaževiću, vi ste prolazni, a mi ostajemo. Hoćete li ostati deset, dvadeset ili stotinu godina to nije važno".

Zašto ovo spominjem? Mislim da je u kontekstu razumijevanja svih okolnosti gradnje zagrebačke džamije potrebno reći i sljedeće, a da znaju naši mlađi naraštaji. Mi smo u tom trenutku i u takvim okolnostima imali prešutnu potporu Katoličke crkve, te posebno Hrvata, protivnika režima, bliskih Katoličkoj crkvi i zagovornika hrvatske samostalnosti. Svi oni odreda bili su prijateljski otvoreni prema zamisli o gradnji džamije, od braće Veselica, do mnogih manje znanih pristaša Hrvatskog proljeća, a koji su bez obzira na poraz 1971. imali određen utjecaj na nižim razinama gradske vlasti. Kada smo krenuli u taj pothvat dobili smo jasnu poruku: "I Marko i Vlado Veselica, kao i svi ostali hrvatski prijatelji stoje iza toga, 'aminovano' je gdje treba, gradite!" Zato treba reći, da smo imali otpor Katoličke crkve i hrvatskog proturežimskog Zagreba to ne bi moglo proći. Komunisti već tada više nisu bili monolit, bili su u procesu slabljenja, to vi-

še nije bila 1945., a s druge strane, mi smo bili mladi, entuzijasti i pripravnici na žrtvu u ostvarenju našeg cilja, te smo se kao takvi i postavljali odlučnije prema vlastima nego što bi to bio slučaj u nekim ranijim vremenima.

Ipak bez obzira na okolnosti koje opisujete, i bez obzira na prvotnu ugovornu obvezu da će se džamija podići za tri godine, u jednom trenutku, 1984., dolazi do zastoja, koji će potrajati sve do 1987., a koji je u uskoj vezi s tadašnjim političkim prilikama, posebice u Bosni i Hercegovini, o čemu je riječ?

Obustava radova i zahtjev za djelomičnim uklanjanjem već izgrađenih dijelova pod izlikom da smo prekoračili okvire građevinske dozvole za nas je bio veliki udarac, drugi nakon požara na gradilištu, a iza kojeg su ostale dvojbe je li riječ o slučajnosti ili podmetnutom i namjerno izazvanom događaju. Srećom, gradilište je bilo osigurano što nam je olakšalo da nastavimo s gradnjom bez obzira na požar i njegove posljedice, posebno u psihološkom smislu. Kada je u Sarajevu 1983. pokrenut sudski proces protiv Alije Izetbegovića i ostalih, mi smo bili u najvećem zamahu gradnje, a iza nas je stajao rahmetli dr. Ahmed Smajlović kao predsjednik Vrhovnog starješinstva u Sarajevu, koji će ubrzo biti smijenjen i pod pritiskom vlasti uklonjen iz Islamske zajednice. Protuislamska histerija u Bosni i Hercegovini i Beogradu koju su pokrenuli mediji pišući o "panislamskoj" opasnosti čiji je sastavni dio i gradnja džamije u Zagrebu naravno da je utjecala i na činjenicu da je ovdašnja vlast i pod određenim pritiskom odlučila u jednom trenutku dovesti u pitanje cijeli projekt. U to vrijeme se u svim partijskim komitetima u Bosni i Hercegovini raspravljalo i o kontrarevolucionarnom muslimanskom djelovanju u Zagrebu. U takvim okolnostima su prvi put počeli i nadzirati gradnju, pa se na gradilištu jednom našao i predsjednik Komisije za odnose s vjerskim zajednicama, Slobodan Lalić, koji je, sjećam se kao sada, nastupio bahato partizanski, napavši nas riječima: "Šta vi mislite, znate li gdje ste, ne mislite li valjda ovdje graditi be-gluke?". Svjedok je Đulko Žunić, kada je Lalić došao do mjesta gdje je sada restoran, počeo je rukom pokazivati što sve treba rušiti. Na to sam mu rekao da se ništa ovdje neće rušiti, a što ga je posebno razljutilo. Ovo samo pokazuje kako smo bili odlučni da džamiju dovršimo do samoga kraja, te kako smo bili ludo hrabri kada se sada svega prisjetim.

S druge strane, u takvim prilikama nismo se mogli osloniti niti na Islamsku zajednicu u Sarajevu i njezin vrh, kojem postajemo jedna vrsta tereta s obzirom na njezine odnose s vlastima. Čak su nas jednom u Komisiji za odnose s vjerskim zajednicama upitali kako to da ovi "vaši" u Sarajevu nikada ne zovu, ne pitaju i ne interveniraju za vas ovdje u Zagrebu. To je bilo možda najtraumatičnije razdoblje, dodatno zakomplicirano pokretanjem sudskog spora od strane Javnog pravobranitelja općine Peščenica, Crnogorca Čosovića, što je prijetilo da cijeli projekt dovede do financijske propasti i trajnog zastoja. Ipak, ono što je bilo u temelju našeg entuzijazma i hrabrosti je sjajna atmosfera u džematu koja je nastala odmah 1981. nakon polaganja kamena temeljca. Džemat se u tom trenutku probudio, zaboravljeni su stari sukobi, a na samom gradilištu sam počeo viđati ljude koje sam sretao u gradu, a da nisam ni znao da su muslimani. U Tomašićevoj se počelo klanjati i u hodnicima. Iskorištavali smo

svaku prigodu i završetak svake faze gradnje za okupljanja, organizirali smo zajedničke iftare na gradilištu, bilo je to vrijeme neviđenog poleta i spremnosti na odricanje.

S tim u vezi treba reći i da je džemat uistinu bio spreman i na financijske žrtve i što je najvažnije mi smo uspjeli vlastitim sredstvima podići temelje džamije, izaći iz zemlje, pa tek kada je džamija dobila prve obrise mogli smo tražiti i sredstva stranih arapskih donatora, poslovično nesklonih davanju priloga za nešto što nema već konkretne temelje. Za ilustraciju, sada ni pada na pamet rahmetli dr. Muhamed Ali, dugogodišnji potpredsjednik Odbora u Zagrebu, s kojim sam u njegovu starom Volkswagenu obišao prvo cijelu sjeverozapadnu Hrvatsku i Sloveniju, do zadnjeg kioska koji su držali naši Albanci, nesebično nam darivajući priloge za gradnju džamije. Ljeti bi se opet krenulo od Umaga do Ulcinja sakupljati lijepa sredstva od naših albanskih ugostitelja i slastičara. O angažmanu rahmetli Salima Šabića i Ševke Omerbašića, koji su obilazili arapske zemlje, nekada i po tridesetak dana boraveći na putu, ne treba naravno posebno ni govoriti. Sjećam se da mi je rahmetli Hajro Muzurović, koji je neko vrijeme bio i mutevelija, jednom rekao: "Predsjedniče trebali smo krenuti betonirati od džamije, onda polako dalje". Na to sam mu odgovorio: "Da smo krenuli od džamije možda ne bi nikada došli do kraja, a ovako sa suprotne strane, od restorana, doći ćemo, ako Bog da, i do džamije".

Konačno, kako je taj zastoj prevladan, budući da je džamija do 1985. zapravo potpuno završena. Kako je došlo do preokreta, da je džamija konačno otvorena u proljeće 1987.?

Važan element u cijeloj priči je bila i Univerzijada koja se trebala održati u Zagrebu u ljeto 1987. "Slučaj džamija" je postao teret i vlastima, s obzirom i na određene međunarodne odjeke, pa smo mi maksimalno koristili taj čimbenik Univerzijade. U obostranom interesu konačno je nađeno kompromisno rješenje. Vlasti su dopustile tzv. radno otvorenje, 26. travnja 1987., što je u mome srcu i mojim osjećajima čin draži od tzv. službenog otvorenja nešto kasnije. Mi smo prije tog tzv. radnog otvorenja otišli na jedan službeni sastanak, približavao se ramazan, tu je bio i predsjednik Komisije za odnose s vjerskim zajednicama, Zdenko Svete, kojem smo rekli da više ne možemo čekati. Čini se da smo naišli na njegov dobar dan, pa je u jednom trenutku rekao: "Dobro Pličaniću, koji dan bi bilo to otvorenje?" Tako je došlo do ovog kompromisa kojim je džamija otvorena i prije konačnog rješenja pravnog spora.

Tu moram spomenuti odvjetnika Silvija Degena koji nam je nesebično pomagao u toj cijeloj pravnoj zavrzlami kao naš pravni zastupnik, osobno se poistovjetivši s pitanjem džamije. Radno otvorenje je prošlo bez medijskih odjeka i posebnih ceremonija, došao je reis Hadžiabdić kojeg smo samo odveli na jedan polusvečani ručak. Kasniji službeni događaj otvorenja, koga se sjećamo po velikoj kiši, imao je širi državni odjek, te protokolarnu pozadinu, no za sve nas džamija je otvorena tog povijesnog 26. travnja 1987., kao kruna jednog velikog napora i predanog rada. U tom trenutku započelo je jedno novo povijesno razdoblje, otvorena je nova epoha u povijesti zagrebačkih muslimana.

(Nastavit će se...)

RADOST SVIH NAS: HAFIZA SABAHETA HASANOVIĆ – OLIČENJE PAMETI, LJEPOTE, KRASOTE I LJUPKOSTI

Prva hafiza u Hrvatskoj

Napredujte sa sjećanjem na Boga, jer to je sjećanje najbolje.
I čeznite za onim što je On obećao krjeposnim, jer je obećanje
Njegovo obećanje najistinitije.

Slijedite smjer Vjerovjesnika, jer to je smjer najdostojanstveniji.
Slijedite Sunnet njegov, jer to je put najispravniji.

Poučavajte se Kur'anom, jer on je kazivanje najbolje.
Zadubljujte se u razumijevanje njegovo, jer to je proljeće srca.
Tražite lijek u svjetlosti njegovoj, jer to je lijek za ono što je u
grudima.

Učite ga lijepo, jer to je najkorisnije govorenje.
I znajte da je Kur'an ovaj savjetnik koji ne obmanjuje,
vođa koji ne zavodi i kazivač koji ne laže.
Niko neće sjediti u prisutnosti Kur'ana ovog a da neće, kada se
podigne odatle,

biti ili s uvećanjem ili s umanjnjem: uvećanjem u upućenosti
svojoj,
ili umanjnjem u zasljepljenosti svojoj.

Znajte da je on zagovornik čiji će zagovor biti prihvaćen i go-
vornik koji je posvjedočen.

Za koga god se Kur'an zauzme na Danu sudnjem, njegovo
zauzimanje za nj bit će prihvaćeno!

Znajte da doista nikome poslije Kur'ana neće trebati išta drugo,
niti je itko imućan bez Kur'ana.

Ovo je priča o djevojci koja je prije mnogih i bolje od mnogih razumjela ove poruke. Ovo je priča o djevojci koja je bila pupoljak a mirisala je poput rascvale ruže. Ovo je priča o djevojci, čija je pojava, čiji je nur i uspjeh – unio radost u srca mnogih. Onih koji je znaju i onih drugih; onih koji su je makar jednom susreli i barem na tren uhvatili onaj sramežljivi, bistri i iskreni pogled mlade, čedne muslimanke. Ovo je Oda radosti za koju je zaslužna upravo Ona!

Jer, što se više radujemo u životu, to ćemo imati više razloga za radovanje. Kažu da radovanje privlači još više radosti. Radost nije nešto što se treba naučiti, budući je ona urođena čovjekova vrlina – samim rođenjem stječemo pravo na nju.

Musliman kojem je Allah dozvolio da bude Njemu poslušan ima pravo radovati se, ali ima pravo na još jedno veselje i radost: taj trenutak je veselje zbog dozvole da bude pokoran i ustrajan na putu pokornosti. Postojanost i kontinuitet u pobožnosti je odlika vjernika.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je vrlo često učio ovu dovu: "O ti koji vladaš srcima, moje srce učvrsti u Tvojoj vjeri."

Jedna od dova onih koji su učvrstili svoja stopala u nauci je slijedeća: "Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu,

Hafiza Sabaheta Hasanović

kada si nam već na Pravi put ukazao, i daruj nam Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj koji mnogo daruje!" (Ali-Imran, 8)

Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., radio neki posao, onda bi ga adekvatno završio, odnosno permanentno bi ga radio. Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi govorio: "Allahu najdraže djelo je ono koje se stalno čini, pa makar bilo i malehno." Vrlo je važno da se na svom radu ustraje, a da se ne prekine.

A ima li za vjernika veće radosti od uspjeha sestre i brata, muslimana i muslimanke? Osobito ako je taj uspjeh rezultat ustrajnosti u stjecanju znanja i ustrajnosti u započetom hairli poslu. Zato nas osobito raduje veliki i fascinirajući uspjeh mladog bića našeg džemata.

Hvala Bogu što imamo i poznajemo prvu hafizu u Hrvatskoj. Hvala Bogu što pripadamo istom džematu čestite i samozatajne djevojke po imenu Sabaheta. Neka nas zato nimalo ne iznenadi značenje njezina imena koje u prijevodu s arapskog znači: ljepota, krasota, ljupkost! A sve je to, pa i mnogo više, Sabaheta u sebi objedinila.

Hafiza Kur'ana, Sabaheta Hasanović, drugo je, od četvero djece, Hajrija-hanume i muftije Aziza ef. Hasanovića. Plaha poput najljepše gazele, stidljiva i skromna, od ranog je djetinjstva

bila primjerom hairli odgojena evlada svojih roditelja. Baš kao i njezine sestre i brat joj.

Taj odgoj je, prije svega, podrazumijevao ljubav prema namazu i Kur'anu. I dok su s jedne strane roditelji, rodbina i muallimi kod većine njezinih vršnjaka, nastojali pobuditi interes prema učenju Kur'ana i razvijati svijest o značaju namaza, s druge je strane, vrijedna, marljiva i skromna Bahka, kako je od milja zovemo, noći provodila klanjajući nafilu i družeći se sa najboljim prijateljem, Mushafom.

Po završetku medrese "Dr. Ahmed Smajlović", kao odlična učenica, školovanje nastavlja u dalekoj Maleziji. Studentski život u tisućama milja dalekom Kuala Lumpuru i počesto nemilosrdna tropska klima, ne pokolebaše ovu krhku djevojku. Naprotiv, njezin roditeljski odgoj te velika ljubav prema Časnom Kur'anu, vodiše je prema cilju kojeg je sama sebi zacrtala, a da o tome i nije puno govorila.

Tako Sabahetin put postade inspiracijom i nadahnućem svima nama a ona sama dade dušu nekoj, do sada, neispričanoj hikaji. Hikaji o djevojci, čija je poputbina u tuđinu, negdje onkraj svijeta, bio Kur'an i roditeljski amanet da nema imetka kao što je razum, da nema siromaštva kao što je neznanje, da nema nasljedstva kao što je odgoj te da nema podrške kao što je savjetovanje.

I tako je hikaja o djevojci našeg vremena, sa svim osobinama čestitih sahabijki koje ljubomorno čuvaše Kur'an-i-Kerim, spremna da bude ispričana.

Jedna je djevojka, u cvijetu svoje mladosti, uz studij u dalekoj i nepoznatoj sredini, daleko od rođenih, ali uz brižno i zaštitničko bdijenje sestre Fatime – odoljela svim izazovima ovog dunjaluka, ustrajavajući u obrazovanju. Ustrajavala je i u memoriranju Časnog Kur'ana.

Na taj je način svima nama poslala najljepšu moguću poruku: *"Ako odvojiš svoje vrijeme za Allaha i Kur'an, za obrazovanje i činjenje dobrih djela, oslanjajući se jedino na svoga Gospodara, nema tog cilja koji ne možeš doseći."*

Molimo Svevišnjeg da hafizu Sabahetu obilato nagradi za svaki kur'anski harf kojeg vjerno čuva, kao i za sve trenutke koje je provela i koje će provesti u učenju i održavanju časne titule hafize Kur'ana, koju je zvanično stekla, položivši hifz pred Komisijom za hifz, Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Upućujemo čestitke njezinim roditeljima, sestrama, bratu, snahi, zetu i svim ostalim članovima njezine porodice.

Molimo Uzvišenog da se smiluje i džennetom nagradi njezine djedove i nene, tetku, amidžu, dajdže i sve šehide, članove njezine bliže i daljnje porodice čija postelja je prostrta na modrim poljima Srebrenice a za koje će se njihova hafiza, koja ponosno kroči tragom vrlih ulemanskih predaka, zauzimati na Danu sudnjem i koja će ih, ako Bog da, u hlad Arša dovesti.

Lamija ALILI

U Zagrebu, 22. studenoga 2013.

Bismillah-irrahman-irrahim!

Poštovana obitelji Hasanović, dragi i poštovani muftija Azize ef., poštovana Hajrija hanuma, esselamu alejkum!

Dopustite da u ime Medžlisa Islamske zajednice Zagreb i u svoje osobno ime podijelim s vama osjećaje iskrene ganutosti i radosti zato što je vaša kći Sabaheta Hasanović stekla titulu hafize Kur'ana Časnog. Biti hafiza ili hafiz ponajveći je dar koji Allah, dž. š., daje samo svojim odabranim robovima, a budući da je Sabaheta dijete našeg Medžlisa, moja radost i radost članova Izvršnog odbora, te čitavog zagrebačkog džemata, utoliko je veća.

Dakako, obradovani smo i činjenicom da je hفز. Sabaheta Hasanović ujedno i prva hafiza u Hrvatskoj uopće, što osobno doživljam kao poseban Allahov bereket, preobilnu Milost koju je spustio na vašu obitelj, ali i na sve članove našeg džemata te Islamsku zajednicu u cjelini. Nije li za svakog roditelja, koji se istinski pridržava Allahova užeta i živi u dinu i imanu, najveći san i najčešće nedosegnuti ideal da mu dijete bude među čuvarima Božje Riječi? Upravo stoga što se malo kome taj san ispuni, Sabahetin dosegnuti cilj, elhamdulillah, veliko je postignuće i dobitak za našu zajednicu.

Da hafizi Sabaheti Allah, dž.š., da hajr i svaki napredak, a njezine roditelje nagradi za islamski odgoj koji joj usadiše, iskreno radostan, u ime Izvršnog odbora Medžlisa i u svoje osobno ime, upućujem dove Svemilosnom i Samilosnom.

S poštovanjem i uz mahsuz selam,

Predsjednik Medžlisa Islamske zajednice Zagreb
dr. med. Gzim Redžepi

SADRŽAJ, SMISAO, ULOGA I FUNKCIJA PEĆINE

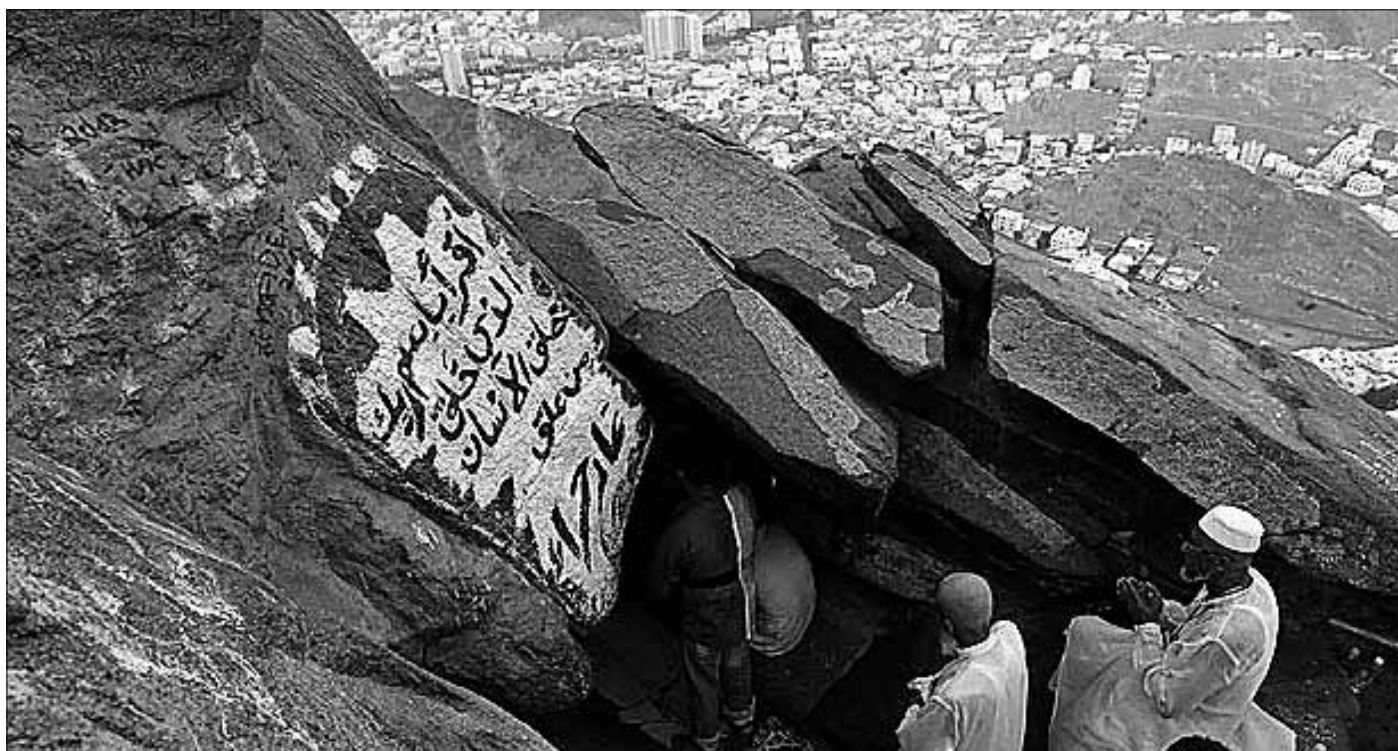
Objava i pećina

"Kad se nekoliko mladića u Pećinu (Kehf) skloni i reče: 'Daj nam, o naš Gospodaru, od Sebe samilost, i pripravi nam u stvari ovoj našoj naputak kako bismo bili upućeni.' I Mi smo ih u Pećini godine brojne uspavali! I potom smo ih probudili da bismo pokazali koja će od stranke dvije bolje shvatiti koliko dugo su ostali. A Mi tebi kazujemo vijest njihovu po istini. To su bili mladići koji su u Gospodara svoga vjerovali, a Mi smo im uputu još i povećali! Srca smo njihova snažnom vezom vezali kad su ustali i kazali: 'Gospodar je naš Gospodar nebesa i Zemlje, i pored Njega nećemo se mi bogu drugom klanjati, jer tada bismo mi nepravедno govorili. Narod ovaj naš prihvatio je pored Njega druge bogove, pa zašto onda o njima jasan dokaz ne donose?! I ima li silnika većega od onoga ko laž iznosi na Allaha? Kad njih i one kojima oni mimo Allaha robuju napustite, u Pećinu se sklonite! Gospodar vaš će vas iz samilosti Svoje obasuti.'" (Kehf, 10.-16.)

Sve do ove 2013. godine ili do 64. godine svoga života nikad nisam razmišljao o sadržaju, smislu, ulozi i funkciji Pećine. Međutim, od kako smo nas šestorica kolega u toku hadždža ove godine jedne divne noći otišli na brdo En-Nur i provukli se u Pećinu Hira u kojoj je Muhammedu, a.s., preko meleka Džibrili Emina pošla objava Kur'ana sa prvih pet ajeta sure Alek – simbolom, ulogom, značajem, smislom, sadržajem, poukom i porukom Pećine su zaokupljene moje misli. Do te noći sam znao, a od te noći sam svim bićem, žićem, srcem, dušom, umom i razumom spoznao, da se 18. kur'anska sura zove El-Kehf (Pećina). Upravo u tu Pećinu kao topos, humus, zavičaj vjere, odsudnu odbranu, duhovno, idejno, moralno-etičko sklonište, sklanja se skupina mladića da bi očuvali svoj vjerski, duhovni i moralno-etički identitet, dignitet

i autoritet. U skladu sa univerzalnim kazivanjem Kur'an ne navodi ni imena ni broj mladića, ni mjesto ni kraj, ni vrijeme ni državu, ni narod ni civilizaciju iz koje se povlače u Pećinu.

Ono što je najbitnije – razlog zbog kojeg mladići napuštaju narod i civilizaciju i sele u Pećinu Kur'an navodi – taj narod i civilizacija su zapali u kandže širka i robovanje drugima mimo Allahu. Ti mladići se distanciraju od svoga naroda i povlače se iz civilizacije, ovozemaljskih blagodati, krasota, divota, olakšica, standarda i svakovrsnih tjelesnih ugođaja i izvanjskih udobnosti i Hidžru kao putnici na Allahovom putu čine u Pećinu. Tako Pećina-Kehf postaje sjedište, središte, topos, humus, zavičaj i odsudna odbrana, domište, kućište, sklonište, čuvar i tubitak vjere u srcima mladića. Kao nagradu, Allah njihovu uputu povećava. Na početku kazivanja o njima i Pećini Kur'an kaže: "Misliš li ti da su Stanovnici Pećine i Natpisa bili jedan od Naših čudnih znakova?" (Kehf, 9.) Naime, Allah je živote tih mladića u Pećini umirio i uspavao 309 godina. Mladići su u Pećini Allahovom milošću zadržani, sačuvani i spašeni dok nije prošla institucionalna mušrička civilizacija. Sa kazivanja o Pećini-Kehf nužno je preći na brdo En-Nur i Pećinu Hira. Pećina Hira na kamenitom brdu En-Nur je možda udaljena tri kilometra od harema Kabe u Mekki a zračnom linijom sigurno manje. Nevjerovatan je izgled i položaj te Pećine. Nalazi se na vrhu kamenog brda En-Nur i okrenuta je prema Kabi i Bejtullahu na takav način kao da stoji na ruku'u. Od mladića i Pećine Kehf neminovna je relacija do Muhammeda a.s. i Pećine Hira. Naime, neposredno prije početka Objave počeli su mu dolaziti snovi "jasni kao zora": što mu se u snu priviđalo, objašnjavalo bi mu se ili ostvariva-

Pećina Hira

lo sljedećih dana. Katkada je znao čuti čudne glasove, osvrtao se, i kako nikoga nije nalazio čudio se i plašio. Glas nevidljivog javljao se sve češće dok nije poprimio neki smisao. Nekada je Muhammed, a.s., čuo glas iz stijena i iz stabla koji ga je zvao po imenu i pozdravljao. Šest mjeseci prije ramazana 610. godine, Muhammed, a.s., je navršio 40 godina života, i tog ramazana on se po peti put povuče u Pećinu Hira.

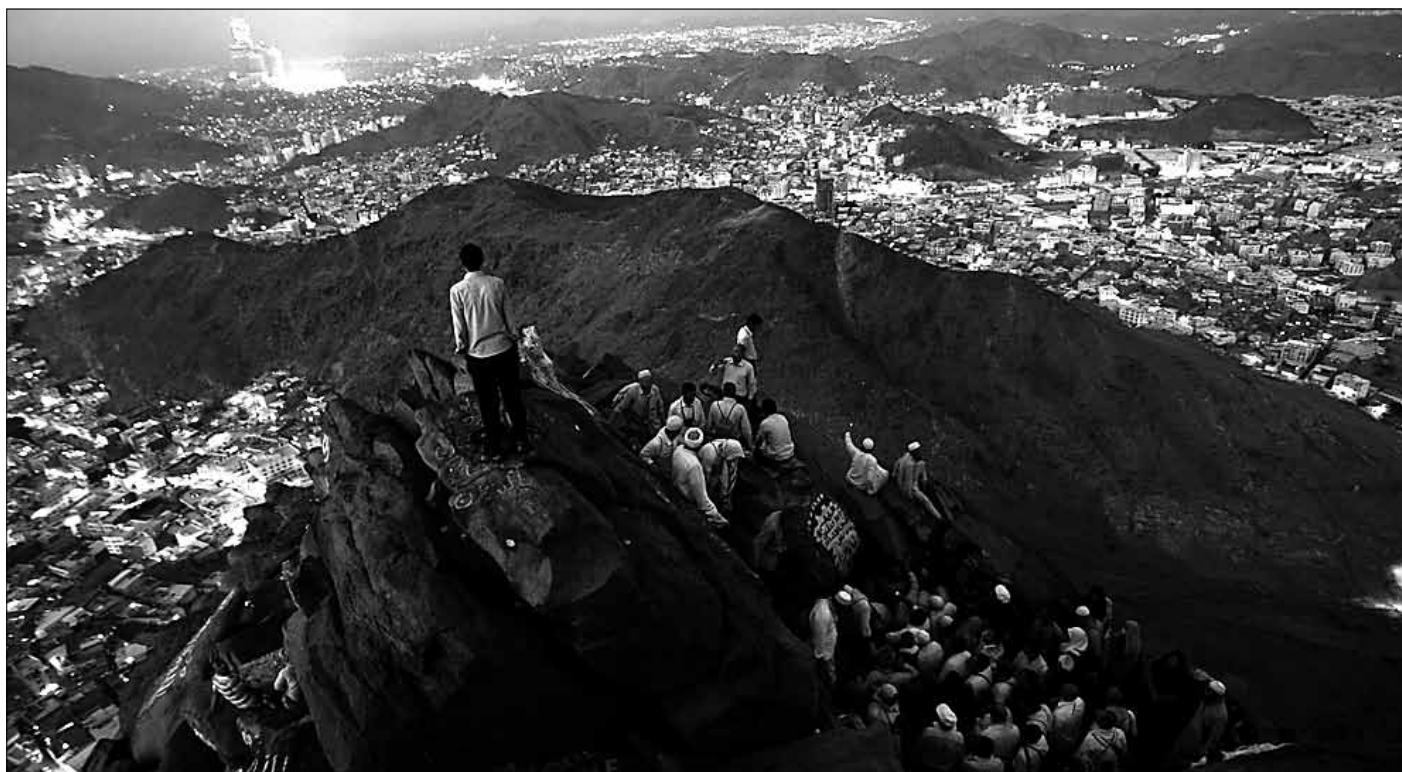
U noći Kadra dogodi mu se nešto čudnovato. Lik sav sazdan od svjetlosti obrati mu se i oslovi ga: "Muhammede, ja sam melek Džibril i donosim ti Allahovu poruku, da si izabran za Resulu-llaha. Džibril mi pokaza kako se abdesti i kad sam bio čist naredi mi da učim. Ja mu odgovorih: 'Ma ene bikarini'. On me obujmi rukama, čvrsto stisnu i ponovo naredi da čitam. Ja ponovih: 'Ma ene bikarini'. On me treći put obujmi i najjače stisnu, a onda me pusti i reče: 'Ikre'. Onda je melek nestao". Prva Objava koja je došla posredstvom Džibrila, nema ni svjedoka, ni očevidaca, no kasnije je bilo drukčije. Tokom 23 godine koje su slijedile, uvijek je određeni veći ili manji broj vjernika mogao vidjeti šta se događalo. O načinu primanja Objave Resul kaže: "Ponekad mi dođe kao udaranje zvona i tada je najteže, zatim to ipak prestaje da bi zadržao sve što mi je rečeno dobro utisnuto u moje pamćenje. A drugi puta melek se pojavi u obliku čovjeka da mi govori i ja pamtim šta mi je rekao."

NERASKIDIVA VEZA

Ono što je neraskidiva, organska, vertikalna i primordijalna veza između mladića vjernika i Muhammeda a.s. jesu pećine Kehf i Hira s tim da mladići svoj životni put i životnu misiju i poslanje, da bi sačuvali svoju vjeru, svoj duhovni i idejni korijen, vriježu, pupkovinu, identitet, dignitet i vjerodostojnost, završavaju u Pećini Kehf a životna i poslaničko-vjerovjesnička misija Muhammeda a.s. i Objava Kur'ana počinje sa kamena iz Pećine Hira. Tačka na kojoj su stali ashabi Kehf, je polazna tačka poslaničko-vjerovjesničke

misije Muhammeda, a.s. To samo potvrđuje tezu da postoji jedna jedinstvena iskonska i primordijalna tradicija koja preko objava i sunneta svih poslanika i vjerovjesnika svo čovječanstvo i ljudski rod u cjelini povezuje u jednu, jedinstvenu, vjersku, duhovnu, idejnu, moralno-etičku, pravno-običajnu, kulturno-civilizacijsku i sudbinsko-egzistencijalnu zajednicu. Interesantno je pripomenuti da svaka objava u kojoj se objavljuje: vjerozakon, norma, forma, sadržaj, regula, princip, načelo, pravilo i zakon života se objavljuje u kamenu ili se počinje objavljivati sa kamena. Tako se Musau a.s. Tevrat, prva velika Božija Objava u kojoj je sadržan vjerozakon, objavljuje na utisnutim ili napisanim kamenim pločama. "I Mi mu (Musau) na kamenim pločama (levhama) napisasmo pouku o svemu i objašnjenje za sve: Uzmi ploče snagom svom i narodu svome zapovijedi da se onog što je u njima (utisnuto i napisano) najljepše drži! A vama ću pokazati Ja stanište grijешnika. I kad se Musa vrati narodu svome srdit i žalostan reče: 'Kako ste samo ružno postupili nakon odlaska moga! Zašto ste htjeli žurno predusresti odluku Gospodara svoga?!' I Musa ploče baci (odloži kad je vidio da je njegov narod tele prihvatio) i brata svoga za glavu zgrabi i poče ga vući k sebi, pa Harun povika: 'O sine majke moje, narod ovaj ponizio je mene, zamalo da me ubio nije! Pa nemoj da mi se neprijatelji svete i u narod zločinački ne ubrajaj mene!' I kad Musaa ljutnja prođe uze ploče (što znači da se nisu razbile i uništene bile), u kojima bi zapisana uputa i milost za one koji pred Gospodarom svojim strepe." (El-Ea'raf, 145., 150. i 154.)

U kontekstu mladića vjernika ashabi-Kehfa i Musau objavljenog Tevrata na kamenim pločama, u okviru primordijalne i napretnute, jedinstvene tradicije čovječanstva, može se validno kazati da su glasovi Muhammedu, a.s., iz kamena koji ga selame i nagovješćuju mu da će biti poslanik i vjerovjesnik ustvari, pored ostalog, i eho i glas iste Istine i Upute iz Pećine Kehf i sa Musaovih ploča. Do kraja znakovito - i Objava Kur'ana kreće sa kamena iz Pećine Hira, kao što je Tevrat utisnut i napisan na kamenim pločama, ali se ni Tevrat ni Kur'an ne objavljuju

ni brdima, ni stijenama, ni kamenju ni pećinama, nego u kamenu i sa kamena ljudskim srcima, dušama, žićima i bićima. Zašto? Zato što se od svih stvorenja u anorganskim, organskim, biljnim, životinjskim, svemirskim, vidljivim i nevidljivim svjetovima izazova, zadatka, misije i poslanja Objave prihvatio samo čovjek: "Mi smo doista Emanet-Polog ponudili nebesima, Zemlji i planinama pa su se u slobodi sustegli da ga ponesu, a čovjek Emanet-Polog ponese, doista je čovjek nepravedan spram sebe i neznanica velika." (El-Azhab, 72.)

Da su planine i brda prihvatile Emanet-Polog Objave evo kako bi se odnosile prema Allahovoj riječi i uputi: "Da Mi ovaj Kur'an brdu nekom objavimo i spuštamo, ti bi vidio kako je ono skrušenošću i strahopoštovanjem ispunjeno, i kako bi se pred strahom od Allaha raspalo! A to su primjeri ljudima ih navodimo Mi - da bi oni razmislili!" (El-Hašr, 21.)

Pred veličinom Allahove riječi, upute, pouke i poruke brda i planine bi, da su u poziciji čovjeka, u prašinu se pretvarala. Zato su od svakoga kamena, tvrda, oporija i surovija ljudska srca koja odbijaju i koja su gluha i nemarna na Allahovu riječ: "Potom vaša srca (kada Objavu odbiše) otvrdnuše, kao kamen ili još tvrda postadoše. A ima kamenja iz kojeg rijeke izbijaju, ima i onoga koje puca pa iz njega izvor voda kulja, a i onoga koje se ruši i u prašinu pretvara doista od strepnje pred Allahom. A Allah nije nemaran prema onom što vi radite!" (El-Bekare, 74.)

OBJAVA I VODA

Kao što Objava kreće sa kamena tako voda izvire iz kamena. Kao što bez Objave nema unutrašnjeg, duhovnog, vertikalnog života, sadržaja, norme, forme i smisla, egzistencije, tako bez vode nema vanjskog, fizičkog, tjelesnog i biološkog života. "Zar ne vide oni koji ne vjeruju da su nebesa i Zemlja bili jedna cjelina, pa smo ih Mi rastavili? I da smo sve živo od vode načinili, i zar neće vjerovati?" (El-Enbija, 30.)

Svatom čovjeku na svijetu je jasno da je biološki život nezamisliv i nemoguć bez vode. S druge strane, nevjerovatno veliki broj ljudi nije svjestan i osviješten da društvenog i zajedničkog života nema bez nomokratije, zakonitosti i prava, regula, normi, ustavne demokratije, vladavine prava, pravne države, konstituante, republike, politeje. Izvor Zakona je u Božijoj Objavi koja kreće sa kamena kao što voda izvire iz kamena. Kamen je dakle topos i početna tačka vode i Objave u kojoj je sadržan vjerovječan, a bez vode i zakona ljudski i društveni život je nemoguć: "I kada Musa zatraži vode narodu svome, naredismo Mi: Udari štapijom svojim po stijeni! Iz stijene dvanaest vrele provrije, svako bratstvo znalo je pojište (vrela) svoje!" (El-Bekare, 60.) Da se podsjetimo - Objava u kojoj se obznanijuje vjerovječan se spušta utisnuta ili upisana na kamenu - Musau Tevrat na kamenim pločama ili se kao Kur'an počinje objavljivati sa kamena u Pećini Hira na brdu En-Nur. Kao što je kamen (a i svaki je dragulj ili dijamant jedna vrsta kamena) čvrst, stabilan, stamen, postojan, tako i Božija volja u formi vjerovječana mora biti čvrsta, stamena, postojana, stabilna, uspravna, ustrajna, vjerodostojna, neizbrisiva, neupitna i neuništiva, u našim pojedinačnim (individualnim) posebnim (grupnim) i općim (društvenim) životima. Ne kaže se uzalud ono što se u kamen ukleše najteže se izbriše i ono što se od kamena sagradi najduže traje. Sada mi je bliža i jasnija Plato-

nova definicija hrama. Prema Janu Asmanu, kada piše o kulturi sjećanja za Platona, hram je otvorena Božija knjiga u kamenu, koja se neprestano uči i proučava i čuva identitet, dignitet i vjerodostojnost zajednice. Kao što znano (bekant) i spoznato (er-kant) ne mora po automatizmu biti isto tako mi je sve do sada promicalo pažnji da Kur'an za Pećinu upotrebljava dva imena - Kehf i Gar. Ime Pećine-Kehf se upotrebljava u 18. suri kada su u pitanju mladići vjernici koji su se sklonili od naroda mušrika a ime Pećine-Gar se upotrebljava u 9. suri kada se Muhammed a.s. sa Ebu Bekrom sklonio od potjere mekanskih mušrika: "Ako ga vi ne pomognete - pa pomogao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kada su njih dvojica bila u pećini, i kada je on rekao drugu svome: 'Ne brini se, Allah je s nama!', pa je Allah spustio smirenost na druga njegova, a njega pomogao vojskom koju vi niste vidjeli i učinio da riječ nevjernika bude donja, a Allahova riječ, ona je - gornja. Allah je silan i mudar." (Et-Tevbe, 40.)

Osim razlike u nazivima pećina Kehf kod mladića i Gar kod Poslanika i Ebu Bekra potrebno je istaći da su mladići u Kehfu u uspavanom i umirenom stanju ostali 309 godina, a Muhammed, a.s., i Ebu Bekr u Garu svega tri dana i to u potpuno svjesnom i aktivnom stanju.

Dok su se nalazili u Pećini-Gar, Ebu Bekrov pastir, koji je u blizini čuvao stado, donosio im je mlijeko, kćerka Esma hranu, a sin sve novosti iz grada. Odlazak Ebu Bekra i Muhammeda a.s. donio je u Mekki mnogo neprijatnosti njihovim porodicama. Za njima je raspisana i potjernica, kao i nagrada u visini od 100 deva. Nakon tri dana, kada se grad već pomalo smirio, dođoše po njih u Pećinu Ebu Bekrov pastir i vodič sa dvije deve, te se mala karavana, u misiji Islama, uputi prema Medini. Uspavane i umirene mladiće Kehfa niko nije progonio niti je mogao ocijeniti jesu li živi ili nisu i ti mladići iz Pećine nisu mogli bilo gdje među istovjernike Hidžru učiniti, a Poslanika i Ebu Bekra je Medina sa radošću čekala. Tako Ashabi Kehf u Pećini ostaju 309 godina a Poslanik i Ebu Bekr u Garu svega tri dana. Za pola vijeka, iza Poslanika, kako uočava i priznaje Napoleon, Islam se proširio na pola svijeta.

Na kraju teksta sjetih se jedne komparacije. Ashabi Kehf su bili uspavani i umireni u Pećini 309 godina, a isto toliko stoljeća, pa čak i godina kršćanstvo je bilo zabranjeno i tajno se širilo. Naravno, ovo je samo jedno moguće razmišljanje, izazovna i interesantna komparacija.

Mustafa SPAHIĆ

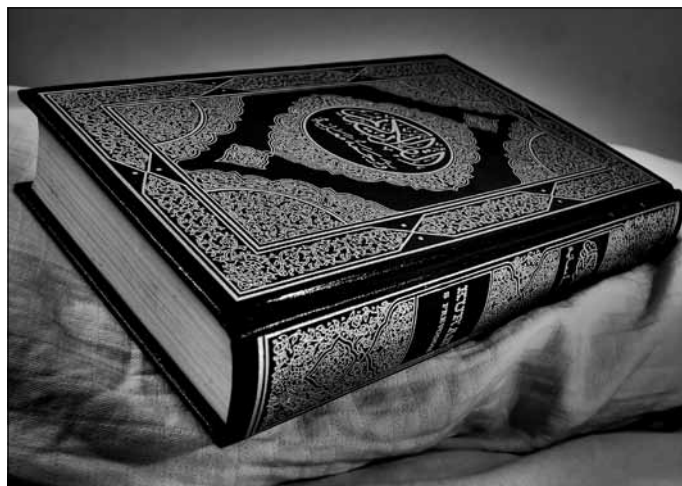
DUHOVNE SPOZNAJE

Islamska pobožnost

Već duže vrijeme svijet proživljava duboku krizu istinske intelektualnosti, istinske duhovnosti i istinske moralnosti, riječju: ozbiljnu krizu univerzalnih vrijednosti. Naravno, nije riječ samo o krizi prava, politike, znanosti, filozofije, umjetnosti itd., kako to obično religiozni ljudi danas misle, nego je riječ i o dubokoj krizi istinske čovjekove religioznosti i pobožnosti, za šta postoje veoma ozbiljni povijesni i kulturološki razlozi, o kojima, s obzirom na karakter ovoga teksta, nećemo govoriti. Ovaj put ćemo isključivo govoriti o pobožnosti, i to onako kako je u svojemu jeziku zahvata Poslanik islama i klasična islamska literatura. Šta je islamska pobožnost? U pomoć ćemo pozvati Poslanika islama, preciznije jedan njegov hadis, ili izreku, koji predstavlja temeljno uporište svekolike islamske literature, a koji muslimanski učenjaci stoljećima koriste za slične svrhe. Riječ je o hadisu što je u literaturi poznat kao "Džebrailov hadis" jer njime preko Poslanika melek Džebrail poučava muslimane njihovoj vjeri (Sahihul-Muslim, Iman, 1). Tu stječemo cjelovitu sliku o tome šta je to istinska islamska pobožnost.

Tri pitanja i odgovori sugeriraju tri podjednako važna elementa koje bismo mogli označiti "dimenzijama" islama, a to su islam (svjedočenje), iman (vjerovanje) i ihsan (dobročinstvo). Dakako, ovdje riječ "dimenzija" koristimo u njenom metaforičkom značenju. Postoji tu i četvrta dimenzija, koju Poslanik poentira u četvrtome odgovoru, a riječ je o jednako važnoj dimenziji vremena ili historije. Te tri, prividno odvojene dimenzije islama najlakše ćemo razumjeti ako vjeru islam zamislimo kao geometrijsku sliku. Jer i prostor u kojemu živimo i u kojemu ostvarujemo kontakte, također, motrimo kroz tri odvojene dimenzije (četvrtu dimenziju vremena ovdje nakratko ostavljamo postrance). Moguće je fizički realitet izučavati odvojeno u jednoj, drugoj ili trećoj dimenziji, odnosno moguće je prvu dimenziju izučavati bez druge, drugu bez treće, ali pritom ne stječemo spoznaju o cjelini prostora ili bilo kojeg drugog fizičkoga tijela, gdje su u cjelini važni i visina, i širina, i dužina itd. Stoga islam i čovjeka kao jednu nepodijeljenu cjelinu motri kroz tri prividno razdvojene dimenzije ili nivoa njegove osebnosti. Riječ je ponajprije o onoj izvanjskoj ili manifestnoj dimenziji. To su aktivnosti ljudi koje mi naprosto kao takve vidimo, o kojima možemo razgovarati bez referenci samih ljudi ili osoba o kojima razgovaramo. No, postoje i unutarnje dimenzije osobe.

Temeljno, moguće je postaviti dva pitanja: da li je neka ljudska aktivnost posredovana razumijevanjem ili voljom? Odnosno, kada motrimo neki ljudski postupak, nabacuje nam se pitanje koja vrsta razumijevanja leži iza takvog postupka (riječ je o ukupnom ljudskom iskustvu), odnosno šta je njegova motivacija (ono što je neusvojivo); to je veoma važna dimenzija osobito sa stanovišta zakona, izvora morala, jer nekada osoba može da učini loše djelo iako nije posredovano njegovom odlukom ili izborom. Zbog toga svaku dimenziju islama možemo proučavati odvojeno, ali bez tri dimenzije ne možemo steći cjelinu spoznaje. Tu nam je važna "matematička" operacija, koju većina ljudi u svojemu razumijevanju običnih stvari slijedi, a

koju je u svojim odgovorima poentirao i Muhammed, a. s. Jer, ako istodobno motrimo više stvari, teže nam je stvoriti sliku ili steći utisak o njima. Spomenuti hadis sugerira da, u islamskom razumijevanju, religija obuhvata ono što označavamo religioznom praksom, razumijevanjem, nijetom, ili namjerom, koja stoji iza nekoga ljudskoga djela. U hadisu Poslanik je svakom od rečena tri puta dao posebno ime. A sva tri puta (Šeri'at, tariqat i haqiqat), ili dimenzije u cjelini, iskazuju ono što označavamo islamom kao cjelinom, u njegovom metafizičkom, kulturološkom i civilizacijskome aspektu.

TEMELJNE DIMENZIJE ISLAMA

1. Islam, tj. pokoravanje, podrazumijeva ono što obuhvata islamsko obredoslovlje u cjelini (Šeri'at). S tim u vezi, pobožnost možemo, s druge strane, označiti kao podlaganje čovjekove slobodne i ograničene volje apsolutnoj i neuvjetovanoj Božanskoj Volji. A Njegova volja ponajbolje se očituje u Njegovu Zakonu, objavljenom i onome koji je utisnut u temelje makro i mikrokosmosa. Drugim riječima, pobožnost je usklađivanje ljudskoga ponašanja sa načelima Božanskoga Zakona; muslimani iskazuju svoju pobožnost pridržavajući se Šeri'ata. Na toj razini odluku da živimo u božanskoj blizini sada pretvaramo u djelo, odnosno u konkretne modalitete ponašanja. Zbog toga je zakonodavstvo neodvojivi dio islamske pobožnosti. Kroz obrede mi bivamo u tijesnome odnosu sa Allahom, dž. š. Pobožnost su, primjerice, namazi koje obavljaju muslimani, iskazujući na taj način poštovanje onoga Svetoga Beskonačnoga koje čovjeka u njegovoj konačnosti nadilazi, i onoga što izaziva strah (dželal), ali i lijepa osjećanja (džemal). Obredoslovlje je važno za svaku religiju, to je vidljivi jezik vjere, preko njih se prenose važne svete poruke, kroz njih se stječe i duhovna i društvena ravnoteža, svijest o vlastitom kulturnome i tradicijskome identitetu. Obred namaza na nevjerovatan način uvodi čovjekovu vjeru u pokrete i jezik, za razliku od drugih religijskih tradicija, zavisno od sistema vjerovanja gdje je duh predominantniji u odnosu na tijelo. Na toj razini treba govoriti o preosjetljivosti suvremenog mladoga čovjeka za religijsko iskustvo, jer je pobožnost do te

mjere redukovana da je se smatra samo nekom društvenom pojavom poput mnogih drugih koje sačinjavaju cjelinu društvenoga poretka, a njegovo iskustvo koje, zacijelo, ulazi kroz pamet u volju, odluke u život, uvjerenje u djelovanje, hoće cijeloga čovjeka; odnosno njihovoj preosjetljivosti za modernu znanost i filozofiju, prema kojima čovjek nije sposoban steći iskustveno znanje ili spoznaju Boga, jer osjećaji ništa ne dokazuju. To nas sada uvodi u druge probleme, krizu institucionalne religioznosti, sekularizacije i pojavu novih religijskih pokreta i učenja.

2. Iman, tj. vjerovanje, obuhvata pitanja istinske islamske intelektualnosti, odnosno čovjekove odluke da slobodno živi u skladu sa Božanskom Voljom (tariqat). Poslanik svojim slušateljima ne govori šta je to vjera po svojoj naravi, vjerovatno zbog toga što vjera predstavlja takvo iskustvo koje se stječe u najskrovitijim dubinama ljudskoga srca, ljudske duše, koje se ne može ni na koji način egzaktno, sociološki mjeriti. On im je samo rekao šta sve predstavlja sadržaj njihove vjere, ono što označavamo imanskim šartima. Pobožnost bismo mogli odrediti kao živi, osobni, neposredni i dinamički susret Boga kao takvoga i čovjeka kao takvoga. Nisam, dakako, slučajno rekao Boga kao takvoga i čovjeka kao takvoga, jer zavisno od shvaćanja ideje božanstva, Svetoga, odnosno samoga čovjeka, moguće je govoriti o raznolikim iskustvima pobožnosti pa i areligioznosti. Čovjekova sposobnost da se vezuje za Boga, prema nekima, događa se u hipofizi, u podsvijesti, ili u euharistiji prilikom pretvorbe vina i kruha u krv i tijelo Kristovo, dok se prema islamskome učenju taj susret događa u najtanahnijim dubinama ljudskoga srca (lubb); zbog toga se pobožnost artikulira u raznolikim jezicima, odnosno ustanovljava u raznolikim sistemima obredoslovlja, koji napokon bitno utječu na stvaranje raznolikih kulturnih i civilizacijskih tradicija. Bez obzira na rečene razlike, važno je istaknuti da pobožnost podrazumijeva interaktivni odnos Boga Stvoritelja i Objavitelja, ili – za religije koje nemaju Knjigu – Boga Koji je prosuo po svijetu znakove Svoje tvoračke moći, i čovjeka koji odgovara na božanski poziv u svojoj vjeri, u svojoj odluci da bude sa Njim kao izvorom svojega života i smrti, svoje konačnosti i beskonačnosti.

Drugim riječima, istinska pobožnost čin je koji se odvija u najskrovitijim dijelovima ljudske osobe, prostorima koji nisu dostupni drugima, zbog čega je sloboda, ili osobna odluka, njen temeljni uvjet. Onog trenutka kada se odluka da se živi u skladu sa Božanskom Voljom pretvara u djelo, pobožnost dobiva jednu drugu dimenziju, preciznije: ona postaje manifestna, i tada je moguće govoriti o njenoj djelotvornosti, snazi, ljepoti, vrijednosti itd. Jer odgovorne pobožnosti nema bez života, kulture i civilizacije.

3. Ihsan, tj. dobročinstvo, odnosno najviši stupanj duhovne spoznaje (haqiqat). Poslanik nije obraćao pažnju na sami čin ak-

ktivnosti kao takve, nego na njenu motivaciju. Ukoliko je neki čin učinjen bez spoznaje ili svijesti o Bogu, on ne može biti dobar, ili on ne može polučiti one vrijednosti koje se u jednom religioznom činu pretpostavljaju. Jer Bog je temeljni kriterij dobra, ljepote i pravičnosti. Jednom riječju: Poslanik je u spomenutom hadisu htio kazati kako se istinska islamska pobožnost sastoji iz vjere i života. U njoj su tako sretno povezani vjera i kultura, baš kao i raskošno stablo sa svojim korijenima. Iz toga izvlačimo zaključak da je religija civilizacijski i kulturološki gledano raskošnija ukoliko posjeduje bogatije obredoslovlje. Islam je tu, u usporedbi sa drugim velikim religioznim tradicijama, eklatantan primjer. Kroz njegov kulturološki aspekt muslimani danas stječu ogromnu prednost u odnosu na sljedbenike drugih duhovnosti i tradicija.

4. Predznaci smaka svijeta, tj. dimenzija vremena. U zadnjem dijelu Poslanik govori o predznacima smaka svijeta. Tipično kazivanje za kur'anske ajete i Poslanikove hadise. Implikacija je jasna: religija uključuje znanje o putu u kojemu i na kojemu se vrijeme odvija i dolazi do svojega kraja.

Riječ je o tipičnoj islamskoj aluziji na historiju. Metaforički motren prostor u tri dimenzije, gdje je vrijeme četvrta dimenzija; mi zapravo poentiramo islamsku koncepciju vremena i historije kao jedne od dimenzija islama. U istoj vizuri vremena i prostora moguće je motriti i čovjeka, koji također ima svoj početak i svoj kraj. Govor o predznacima smaka svijeta implicira islamski koncept historije, ali shvaćene ne u smislu njenog modernog, racionalističkog razumijevanja, nego u smislu da je povijest prepuna božanskoga značenja, i da sve ono što na ovoj planeti bivstvuje ima svoj početak i svoj kraj, gdje se Bog javlja kao jedini Stvoritelj svega bivstvjućega. Za nas danas ovo je možda i najvažnija dimenzija islama, budući da se još uvijek koprcamo u tekstovima, i to onim starim po nekoliko stotina godina, jer se vjera, i to odgovorna vjera, živi u historiji, odnosno u vremenu i prostoru, a ne na stranicama knjiga, niti, pak, u razini podsvijesti ili osjećanja. U tom sklopu danas je važno upozoravati na proces redukcije svetoga znanja i svetoga nauka (u kojemu i religiozni ljudi učestvuju, a da pritome nisu uopće toga svjesni), koja je, sa stanovišta našega istinskoga bivstvovanja, odveć signifikantna, osobito za nas u BiH, budući da u stanju "zakašnjele" modernosti, koja je poodavno ušla u fazu svojega zalaska, danas prihvatamo sve ono što bismo mogli označiti kulturnim i duhovnim smećem modernoga svijeta.

Adnan SILAJDŽIĆ
("Znakovi vremena", br. 15, Sarajevo, proljeće 2002.)

BOŽANSKA LJUBAV I LJUBAV PREMA BOGU

Ezelsko prepoznavanje između Boga i čovjeka

Duša koja je na prvoj trpezi vidjela Rabba, ko je tada bio budan, bio je van sebe od veselja.
(Mesnevija: 2, str. 174)

Kur'anske riječi "koje On voli i koji Njega vole..." (Kur'an, 5:54) vraćaju nas u bespočetnu vječnost (ezel) podsjećajući nas na "Dan zavjeta" sklopljenog između Boga i duša na početku stvaranja kada je u čovjekovo srce utisnut pečat Božanske ljubavi. Otuda i sve ono što nam o pojmu duhovne ljubavi (ašk) nudi sufijska literatura ima za cilj potvrditi rečeni Savez, poučavajući nas da je ljubav prema Bogu najuzvišeniji vid istinski ozbiljene i savršene ljubavi. Ezelsko (pre)poznavanje temelji se, dakle, na ljubavi između Boga i duša sa početka stvaranja, koja, za Ghalibija, predstavlja osobeni odnos obostrane duhovne bliskosti (munāsibet) čija nam je suština predočena predajom: "Stvorio je Adema prema vlastitoj Slici", tj. učinio ga uglačanim ogledalom u kojem se reflektiraju značenja svih vlastitih Božanskih imena.

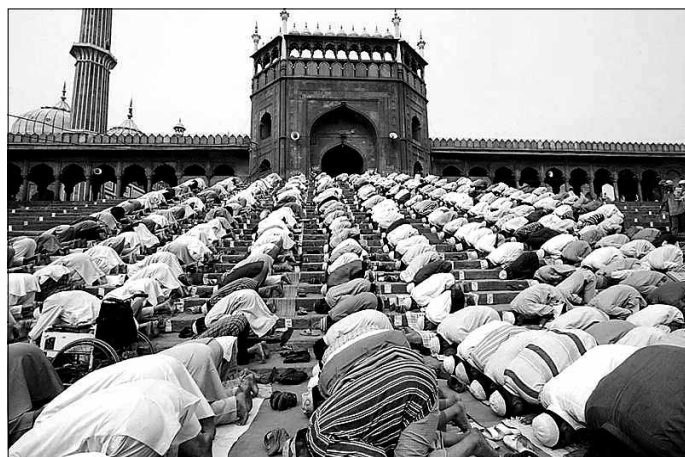
Prema podacima iz sufijskih izvora duše su u Danu ljubavnoga zavjeta čule Božanski Govor i oćutile savršenu Ljepotu Božanskoga Lica te su na Njegov upit: "Zar Ja nisam Gospodar vaš?" kojim ih je Bog želio potaknuti na obožavanje Njega, u potpunoj duhovnoj zanesenosti i opijenosti odgovorile: "Jesi, mi svjedočimo" (Kur'an, 7:172).

Duhovno iskustvo "elesta" prepoznamo i u Hafizovim stihovima nabijenim osebuinom sufijskom simbolikom:

*U ezelu napoji nas Krčmar rubin usana
gutljajem iz pehara od kojeg zanesen sam još uvijek.*
(Dīvān-e Ġazalijāt, str. 955)

"Gutljaj iz pehara" kojim je ezelski Krčmar napojio duše je kristalno bistro piće neopisive zanesenosti i ushita izazvnog gnostičkim iskustvom promatranja ljepote Ljubljenog (Mahbūb) i slušanja Njegova govora u Danu ljubavnoga zavjeta. No, toga metapovijesnoga Dana, prije oblikovanja tijela, samo je odabrana skupina duša, koja u svakom vremenu obitava među duhovnom elitom, odabrala ljubav (ašk).

Jedna crtica iz života Zununa Misrija, znamenitog filozofa i sufije iz 3. st. H., zorno svjedoči o rečenome: "Prenosi se da su jednog dana drugovi zatekli Zununa u suzama. Upitali su ga: 'Zašto plačeš?' Odvratil: 'Sinoć, dok sam bio na sedždi, zapaduh u stanje polusna. Usnih Uzvišenog Boga kako mi se obraća: 'O, Ebu Fajze! Stvorio sam ljudski rod koji se podijeli na deset skupina. Pokazah im materijalni svijet. Devet od deset skupina okrenuše se ka njemu. Ona jedna preostala, također, se podijeli na deset skupina. Njima predočih Džennet. Devet ih se opij njegovim ljepotama. Ponovo se preostala skupina podijeli na deset manjih. Pokazah im strahote Džehennema. Devet skupina ustuknu i rasprši se u strahu od viđenog. Na koncu, ostade jedina preostala skupina koju ne očara materijalni svijet, niti

poželi Džennet a niti se uplaši Džehennema. Upitah ih: 'Robovi Moji, ne zakrenuste pogled na materijalni svijet, zatomiste nadu za Džennetom, ne uplašite se Džehennema. Šta je to što tražite?' Oboriše glave i rekoše: 'Ti znaš šta mi želimo.'" (Attār, Tazkerat al-Avliyā, str. 191).

Eho Zununova mističnoga doživljaja odzvanja nekoliko stoljeća kasnije u stihovima Rumija:

Ko god san vidje o Danu Elesta
u pokornosti Njemu opijen posta...

U praiskonu ko tog sna ne vidje
na ovom svijetu rob ni murid ne postade
(Mesnevija: 3, str. 357)

Spomenuta duhovna iskustva nose poruku bremenitu značenjem da se ezelsko (pre)poznavanje na ovome svijetu raskriva u svijesti istinskih zaljubljenika (ašika) čije su duše na Dan polaganja zavjeta odabrale ljubav. Duše, pak, koje – uprkos odazivu na Gospodarev upit – u zavjetnome Danu izabraše drugo mimo Njega, ne okusiše piće iz ljubavnoga pehara, te i na ovom svijetu ostadoše uskraćene za uzvišeno iskustvo mistične ljubavi.

Čin ezelskog (pre)poznavanja zaiskrio je u svijesti Poslanika islama na brdu Hira: "Jednog dana je 'gospodin ljudskoga roda' Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Uistinu, brdo Hira mene voli i ja njega volim.' Upitali su ga: 'Božiji poslanice, kakva je simbolika u tome da o brdu tako govoriš?' 'Tamo sam ispio piće ljubavi iz pehara zikra', odvratio je" (Kašf al-Asrār: III, str. 794).

Unutar perzijske sufijske literature kur'ansko kazivanje o Jakubovoju, alejhi selam, odvojenosti od sina Jusufa i žestokoj tuzi i bolu prouzročeni rastankom, te susret Benjamina sa bratom Jusufom, poslužili su da raskriju simboliku rečenoga iskonskog (pre)poznavanja. Benjamin, kada je ugledao Jusufa, obraća mu se riječima:

Tako reče on ne znam ko si
kao da si Jusuf, iako nestao si...

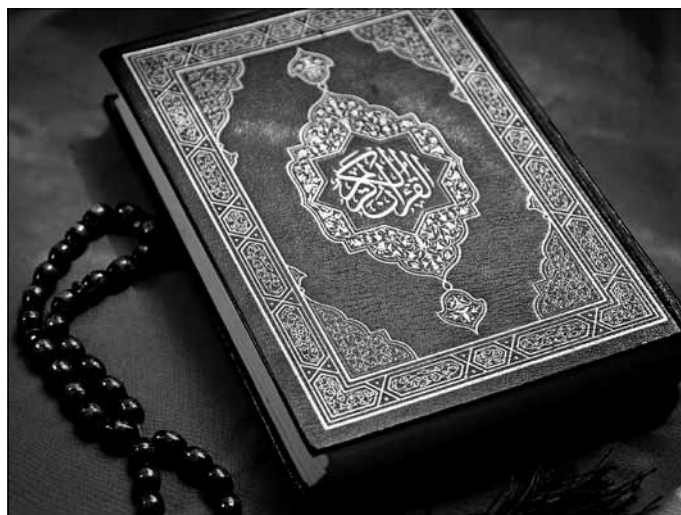
Namjesto Jusufa ja odabrah te
kao da nekad ranije vidjeh te.
(Attār, Elahīname, str. 68)

Benjaminov susret sa bratom Jusufom kao da je probudio njegovu svijest kojom se počinje razlijevati eho davno proživljenoga metapovijesnoga susreta duše s Bogom.

U zastoru tvoje duše Znanac obitava
Kojeg vidio si davno prije ovoga.

Ako Ga opet prepoznaš samo jednog trena
prednjačit ćeš nad svim stvorenjima svijeta.
(Attār, Elahīname, str. 68)

Riječ je o prepoznavanju "Jusufa" vlastite duše, odnosno ruha zatočenog u materijalnome tijelu, dragulja iz Gospodareve riznice na čije čuvanje se rječju "bela" izgovorenom u zavjetnome Danu obavezao Adem, alejhi selam, kao prototip prvog čovjeka na Zemlji. Pošto je Bog – kako sam ranije kazala – stvorio čovjeka prema vlastitoj Slici, u njegovo duhovno, nebesko jastvo, udahnuo je ljubav. Stoga (pre)poznavanje iz praiskona nosi dvojako značenje: trganje ovosvjetskih velova i povratak nebeskome aspektu vlastite ličnosti sa jedne strane, te raskrivanje vječne sveprisutne Božanske ljepote sa druge, prema kojoj osjeća ljubav naše duhovno jastvo. One, pak, duše koje u zaslijepljenosti materijalnim porivima zaboraviše dati zavjet, poput Jusufove polubračće, izuzev Benjamina, zatočiše "Jusufa" svoje duše u bunaru prizemnog jastva, prodajući ga u besćenje, ne prepoznajući njegovu istinsku vrijednost:

Lice Jusufovo ne prepoznaše
kada pred njega stadoše.
(Attār, Manteq al-Tayr, str. 233)

Ezelskoga "Znanca" u vlastitoj duši može prepoznati samo onaj ko Boga promatra okom duše (basīrat). Djelatni poticaj ovog profinjenoga i istančanoga duhovnoga osjetila svjetlosnoga jastva moguć je jedino zatvaranjem njemu analognog izvanjskog osjetila, tj. tjelesnog oka.

Ebu Sulejman Daraji, sufijski iz 3. st. H., je rekao: "Kada gnostik progleda okom srčane spoznaje (basīrat), osjetilno oko se zatvara i osim Njega ništa drugo ne vidi." (Attār, Tazkerat al-Avliyā, str. 321).

Ezelsko (pre)poznavanje predstavlja, dakle, duhovni temelj ovozemaljskoga života duše u njenom mističnom pohodu od prapočetka (ezel) ka vječnosti (ebed) i zalag da će na Dan polaganja računa iznova posvjedočiti ljubavni zavjet dat Bogu na početku stvaranja, ozbiljujući tako završni čin dva oblika jedne i iste Božanske ljubavi.

Uvijek isto, eho glasa iz elesta
u srcu je mu'mina do Dana proživljenja.
(Mesnevija: 3, str. 357)

Mubina MOKER

RIZNICA NARODNE MUDROSTI

Albanske narodne poslovice

Narodne poslovice pravo su mrijestilište mudrosti, koja ne poznaje ni etničke ni državne granice. Pametna izreka ide od usta do usta i s koljena na koljeno, iz jedne zemlje u drugu. Skupljajući te izreke možemo vidjeti dosta sličnosti sa poslovicama svih naroda na Balkanu. To dokazuje da su se te ideje i misli širile bez obzira na granice i razlike u jezicima. Zato i za ovaj kratki izbor albanskih poslovice možemo kazati da su to biseri narodne mudrosti. Slobodno se može kazati i za ove narodne izreke da i one jasno i mudro ukazuju na razne društvene pojave. Narodne poslovice su neiscrpno vrelo mudrosti.

Dijete je slavuj u kući.
(*Fëmija është pëllumbi i shtëpisë.*)

Riba bez kosti i dom bez riječi ne postoji.
(*Peshk pa halë e shpi pa fjalë s'ka.*)

Pravi junak se katkad i jednim metkom časno rastaje.
(*Trimi i mir nganjeher ndahet me nder edhe me një plumb.*)
Bolje nekome reći u oči nego gledati ga poprijeko.
(*Ma mirë me i thanë kuj nder sy, se me e këqyrë ndër sy.*)

Opeklo ga je mlijeko pa sad puše i na jogurt.
(*E dogji qumeshti tani i fryen edhe kosit.*)

Gdje se krade, tu bogatstva nema.
(*Ku asht hajnija, aty s'qëndron pasunija.*)

Lijenčina je uvijek gladan.
(*Dembeli gjithmone është i uritur.*)

Jedi koliko imaš, radi koliko možeš.
(*Ha sa ke, puno sa të mundesh.*)

Tko živi u nadi, taj umire od gladi.
(*Kush jeton me shpresë, vdes i uritur.*)

Pobjegoh od vuka, naidoh na zmiju.
(*Ilka nga ujku e rash ne gjarpën.*)

Čovjek čini novac, a ne novac čovjeka.
(*Njeriu bene paranë e jo para ja njeriun.*)

Prekorijeva kćer da čuje snaha.
(*I flet te bijes ta degjoje nusja.*)

Tko na dug pije, dva se puta opija.
(*Kush pi veresjë, dehet dy herë.*)

Dva lažna svjedoka vješaju čovjeka.
(*Dy dëshmitar të rremë varin një njeri.*)

Kad su mi stogovi u plamenu bili, onda sam saznao tko su mi kum i kuma bili.

(*Kur mu dogjen mullaret, njofta ke kam ndrikull e ke nun.*)

Il' radi, pa imaj, il' nestani da te nema.
(*O puno t'keshë, o vdis t'mos jeshë.*)

Blaga riječ zove prijatelje, ona tješi i miri neprijatelje.
(*Fjala embel therret miq ajo zbut dhe pajton armiqtë.*)

Onog dana kada je majka umrla, počela je starost.
(*Diten që vdes nëna, nis pleqëria.*)

Nit' u dženetu ne bio sam!
(*As në xhenet mos qofsha vetëm!*)

Bolje jedan dan soko nego sto godina strvinar.
(Ma mirë një ditë skifter sesa një qind vjet hutë.)

San je brat smrti.
(Gjumi është vëllai i vdekjes.)

Kada pojedesh prijateljevu kokoš, svoju tada spremi na sto
(Kur të hash pulën e shokut atëher tëndën bëje gati në tavolin.)

Vuk svoje meso liže, ali tuđe ždere.
(Ujku e lëpin mishin e vet, por të hujin e han.)

Iz zatvora se izlazi, ali se iz smrti ne vraća.
(Nga burgu mund të dilet por nga vdekja nuk kthehesh.)

Najveća je sramota sebe smatrati pametnim.
(Turpi ma i madhe është ta mbash veten per te mençur.)

Bolje smrt nego strah.
(Ma mirë vdekja sesa frika.)

Tko para i prijatelja ima, ni kadije, ni suda se ne boji.
(Kush para dhe miq ka, as gjykatesit e as gjygyt friken s"ja ka.)

Bolje je u hladu svog trnja, nego u hladu tuđe smokve.
(Më mir në hijen e ferrës tënde sesa në hijen e fikut te huaj.)

Teže mi je što si zamahnuo, nego da si me udario.
(Me vështir më vjen kur më bertet se sa kur më godet.)

Brod s više kapetana, često je u opasnosti.
(Anija me shume kapitena, shpesh gjendet ne hall.)

Onaj tko samo jednom slaže, nikada mu više neće vjerovati, pa čak i da kaže sto istinâ.

(Ai që një here gënjen, asnjëher nuk do ti besojne, edhe pas njëqind të vërtetave.)

Neženja živi kao kralj, a umire kao pas.
(Beqari jeton si mbret mirpo vdes si qen.)

Oženjen živi kao pas, a umire kao kralj.
(I martuari jeton si qen mirpo vdes si mbret.)

Ako nekom posudite novac, ili ćete izgubiti novac ili steći neprijatelja.
(Kur dikujt i japim para hua ose do të humbisni parat ose do të keni një armik.)

Pripremio i odabrao: Dževad JOGUNČIĆ

CRTICE IZ ZAGREBAČKE MUSLIMANSKE PROŠLOSTI (XIV)

Muslimanska društva u Zagrebu 1921. – 1941. (II)**MUSLIMANSKO KULTURNO DRUŠTVO
"NARODNA UZDANICA" (II)**

Zbog raspuštanja Mjesnog odbora u Zagreb je iz Sarajeva došao predsjednik Narodne uzdanice Edhem Mulabdić koji se sastao sa svim sukobljenim stranama kako bi se pripremila izvanredna skupština koja je održana u siječnju 1937., a na kojoj je Glavni odbor onemogućio sudjelovanje ljevičarskim studentima pod izgovorom da nisu plaćali članarinu u posljednjih šest mjeseci. Na izvanrednoj skupštini pojavilo se nekoliko lista za izbor predsjednika Mjesnog odbora. Prvu listu predvodio je narodni zastupnik HSS-a Sigismund Čajkovac kojeg je poslije susreta s Vladkom Mačekom podupirao i Edhem Mulabdić u ime sarajevskoga Glavnog odbora. Skupina oko Derviša Hadžiomana i člana Mjesnog odbora Stjepana Buća podnijela je listu predvođenu dotadašnjim predsjednikom Milanom Dečakom. Članovi bliski ljevičarskim studentima kandidirali su prijašnju predsjednicu Anku Dinagl-Domaćinović. Čajkovac, iako glavni kandidat Sarajeva, kada je uvidio da ne može biti jednoglasno izabran, povukao je svoju kandidaturu, a zatim su to učinili i ostali kandidati. Većina je na skupštini prihvatila kompromisni prijedlog liječnika Đure Vranešića, pa je na čelo zagrebačke Narodne uzdanice izabran Filip Lukas, predsjednik Matice hrvatske. Ljevičarski studenti, nezadovoljni izborom antikomunistički usmjerenog predsjednika, poslije skupštine nasrnuli su na Lukasa i nekolicinu odbornika, pa je on odmah podnio ostavku.

Nakon incidenta povjereništvo je zatražilo od ljevičarske skupine da Lukasu uputi javnu ispriku, a napadači su izbačeni iz konvikta. Glavni odbor u Sarajevu postavio je novo povjereništvo u koje su ušli Derviš Hadžiomani, Junus Mehmedagić i Salih Kulović. Povjerenici su uputili poziv svim studentima da do kraja ožujka 1937. predaju nove zahtjeve za upis u menzu i konvikt, i to s dokazima o redovitom studiranju i polaganju ispita. Taj uvjet postavljen je kako bi se onemogućio upis ljevičarskim vođama, koji zbog aktivizma uglavnom nisu polagali ispite, a Glavni odbor je iz članstva izbacio većinu ljevičarskih studenata i njihovih zaštitnika u Mjesnom odboru zbog "unošenja anarhije u društvo". Menza je ponovno otvorena početkom travnja 1937., a upravu u potpunosti preuzimaju studenti hrvatski nacionalisti, Muhamed Hadžibašaušević kao novi prefekt, Čazim Tulić kao ekonom i Esad Hrasnica kao blagajnik. Menza i konvikt mijenjaju ime u *Hrvatski akademski dom i menza Muslimanskoga kulturnog društva Narodna uzdanica u Zagrebu*. Sarajevski Glavni odbor, pod dojmom događaja u Zagrebu, na glavnoj skupštini u srpnju 1937. usvaja izmjene društvenih pravila kojima se studentima ukida aktivno i pasivno biračko pravo, a time i njihovo članstvo u društvu. Izvanredne prilike u zagrebačkoj Narodnoj uzdanici okončane su u studenome 1938. kada je na skupštini izabran novi Mjesni odbor na čelu s predsjednikom Milanom Dečakom. Ljevičari nezadovoljni porazom, svoje tumačenje i kronologiju događaja iznose u brošuri *Ko Je kriv za obnormalne prilike u Mjesnom odboru Narodne uzdanice u Zagrebu*

Hamdija Kreševljaković, Edhem Mulabdić, Muhamed Hadžijahić, Sarajevo 1937.

objavljenoj u Zagrebu u travnju 1937., u nakladi «Muslimanskih akademičara», koju su dijelili kao letak u Bosni i Hercegovini. U socijalnom retorikom nabijenoj knjižici, tiskanoj novcem "otkinitom od zaloga najsiromašnijih", opisuju se "golema volja muslimanskih akademičara u Zagrebu" te slika "politikanata koji su ih pokušali pretvoriti u svoje korteše", koji "oduzimaju stan i zaradu muslimanskim studentima" i šire "lažne glasine [o studentima u Zagrebu, Z. H.] kako bi pokolebali ono povjerenje, koje im je za njihov rad izrazila njihova sredina".

Kao članovi Sveučilišne organizacije HSS-a, a zapravo prikriveni pristaše ljevičarskih i marksističkih skupina na Zagrebačkom sveučilištu, zatražili su i intervenciju Vladka Mačeka koji je imenovao Rudolfa Bičanića za posrednika između Mjesnog odbora i muslimanskih ljevičarskih studenata, no ni on nije uspio izmiriti sukobljene strane. Ljevičari nakon izbacivanja iz Narodne uzdanice težište djelovanja prenose u pokrajinsko Udruženje studenata iz Bosne i Hercegovine *Brazda* čija su pravila sveučilišne vlasti odobrile još u travnju 1936. godine. *Brazda* je bila jedno od triju ljevičarskih studentskih pokrajinskih udruženja na Zagrebačkom sveučilištu osnovana poslije 1935. u sklopu komunističke pučkofrontaške akcije, a kojima je upravljala sveučilišna organizacija KPJ. Za predsjednika *Brazde* izabran je Muhamed Dusić, a za tajnika Omer Kopic. Ista skupina utemeljila je i konfesionalno ljevičarsko muslimansko Studentsko

kulturno udruženje Hamzaliya Ajanović čija je pravila sveučilišni senat odobrio u srpnju 1938. godine. Njegovi članovi sastavili su proglas koji je iste godine upućen Glavnom odboru Narodne uzdanice u Sarajevu, svim mjesnim odborima i "muslimanima Bosne i Hercegovine" sa zahtjevom za ukidanje zagrebačkog "komesarijata", nametnutog «prevarom i falsifikatom». Proglas završava riječima: *Zživio narod, živjela svjesna omladina, dole komesar ta ljaga na obrazu Narodne uzdanice.*"

Važna točka razmimoilaženja u zagrebačkoj Narodnoj uzdanici bile su i prilike u Islamskoj vjerskoj zajednici poslije 1936. kada je usvojen njezin novi Ustav. Donošenje Ustava po mjeri JMO-a bio je jedan od ustupaka Milana Stojadinovića Mehmedu Spahi kojim je time osigurao njegov ulazak u vladu. Tim je ustavom Islamskoj vjerskoj zajednici vraćena autonomija u odnosu prema državi ali je provedena "sekularizacija" tj. značajno je smanjen utjecaj uleme u vjerskoj i vakufskoj upravi u korist "laika", bliskih JMO-u, uglavnom bez teološke i šerijatsko-pravne spreme. Ukinuta je i višestoljetna ustanova muftijstva te uveden prikriveni stranački nadzor, posebice od 1938. kada je za reisu-l-ulemu izabran Fehim Spahe, brat Mehmeda Spahe. Spahinoj politici prema Islamskoj vjerskoj zajednici suprotstavljala se raznorodna oporba, vođena posve različitim motivima, od vjerski indiferentnih komunista, preko muslimana bliskih HSS-u oko Hakije Hadžića i Ademage Mešića, do uleme okupljene u staleškom udruženju *El-Hidaje*, predvođene najuglednijim sarajevskim konzervativnim islamskim učenjakom Mehmedom Handžićem. Ljevičarski studenti u Zagrebu, već su u prosincu 1935. prije donošenja novog Ustava ustali letkom u

obranu autonomije Islamske vjerske zajednice pozivajući se na "demokratski duh Kur'ana" i odredbe šerijatskog prava.

Pitanje uređenja islamske vjersko-prosvjetne i vakufske [zakladne] samouprave u Bosni i Hercegovini izazvalo je razdor i u dotad jedinstvenoj skupini muslimanskih studenata hrvatskih nacionalista u Narodnoj uzdanici. Podjele među njima počinju se javljati tijekom 1938., posebice nakon neočekivane promjene političkog smjera *Muslimanske svijesti*, glavnoga hrvatskoga muslimanskoga glasila u Sarajevu koje je bilo u vlasništvu Muhameda Hadžibaščauševića, prefekta zagrebačkoga muslimanskog konvikta i menze. *Muslimansku svijest*, "organ hrvatskih muslimana", 1936. pokrenuo je i uređivao Munir Šahinović Ekremov, u početku kao glasilo "Muslimanske organizacije" Hakije Hadžića, Alije Šuljka i Ademage Mešića. Šahinović je uoči skupštinskih izbora 1938. neočekivano napustio oporbu Spahinoj politici i u svome glasilu započeo zagovarati potrebu okupljanja svih bosansko-hercegovačkih muslimana oko JMO-a i programa autonomne Bosne i Hercegovine. Za novi smjer lista dobio je potporu i od Mile Budaka i ustaškog vodstva u zemlji koji su od 1939. u svome glasilu *Hrvatski narod* napadali politiku HSS-a prema bosansko-hercegovačkim muslimanima i branili zahtjeve JMO-a za autonomijom Bosne i Hercegovine. U studenome 1939., poslije uspostave Banovine Hrvatske, u *Hrvatskom narodu* pojavio se kritički uvodnik o Mačekovoj politici pod naslovom "Bosna je kičma Hrvatske. Razvitak događaja daje nam pravo". Napisao ga je Mile Budak kao stajalište hrvatskih nacionalista (ustaša) prema pitanju Bosne i Hercegovine, a u članku je u skladu s muslimanskim političkim ciljevima, među ostalim, stajalo:

"Danas se čuje mnogo glasova o autonomiji Bosne i Hercegovine u njezinom historijskom obliku. Ako momentano ne može biti za našu muslimansku braću drugog boljeg rješenja, treba i na to pristati. Mi banovinski Hrvati, kao dio jednog naroda, moramo izaći u susret ovim željama muslimanskih Hrvata, jer je njihov opstanak najuže povezan s našim. Sadašnji položaj bosanskih muslimana ne garantira im nikakav razvitak, a ni sigurnost za opstanak; oni nisu u državi danas nikakav faktor, ni politički ne ekonomski. Kad se ne bi riješilo pitanje autonomije Bosne, budućnost bosanskih muslimana bila bi jednaka onoj njihove braće – koje više nema. Autonomna Bosna i Hercegovina, u svojim historijskim granicama, imala bi jaču riječ pri daljnjoj evoluciji i približavanju Banovini Hrvatskoj, a tu mogućnost treba Bosni pružiti."

To nije promaklo ni Glavnom odboru Narodne uzdanice u Sarajevu koji je u redovitom godišnjem društvenom izvješću za 1939./40. posebice naglasio kako je za Bajram zagrebački konvikt u Tomašičevoj 12 posjetio "veliki hrvatski književnik i kulturni radnik Dr. Mile Budak gdje se dulje vremena zadržao u razgovoru sa muslimanskim pitomcima".

Poslije izbora Fehima Spahe za reisu-l-ulemu, skupina studenata predvođena Čazimom Tulićem, ekonomom menze i konvikta, poslala mu je na poticaj Munira Šahinovića Ekremova javnu čestitku u ime "hrvatskih akademičara-muslimana iz Zagreba", koja je u cjelini na istaknutom mjestu objavljena u *Muslimanskoj svijesti*. Čestitka se pojavila uoči skupštinskih izbora i trebala je oslabiti kampanju protivnika JMO-a koji su

Ahmed Muradbegović (Grada-ac, 1898. – Dubrovnik, 1972.)

se kandidirali na oporbenoj listi Vladka Mačeka. U njoj se studenti obraćaju Spahi sa "sinovskom odanošću" kao "vjerskom poglavici svih muslimana u državi". Pozivaju ga na borbu protiv "koje kakovih tuđih utjecaja, koji duboko zadiru u etičke i narodne principe", a koji mogu "razorno djelovati" i potkopati one vrednote "koje nas osposobljavaju, da kao potpuno i zdravo izgrađena komponenta pristupimo u hrvatski organizam". Na kraju čestitke iskazuju mu odanost u "obrani islama" i odbacuju sve "napadaje i podvale" kojima je bio izložen. Dio nacionalistički usmjerenih studenata u Narodnoj uzdanici odbio je potpisati čestitku, pa se započela oblikovati skupina Tulićevih protivnika koja se s njim i njegovim pristašama obračunavala u zagrebačkom društvenom konviktu. Tako su studenti Nedim Salihbegović, Halid Čaušević, Fadil Merhemić i Fadil Pašić u ožujku 1939. pismeno tražili od Milana Dečaka smjenu Ćazima Tulića zbog njegovih postupaka kao ekonoma menze i konvikta, a posebnu težinu njihovu zahtjevu davalo je i obiteljsko zaleđe nekih od potpisnika, budući da je Salihbegović bio sin sestre Safvet-bega Bašagića, a Čaušević, sin reisu-l-uleme Džemaludina Čauševića. Oni su Dečaka upozorili kako će o događajima u Narodnoj uzdanici obavijestiti javnost, uvjereni u njezinu potporu, jer "ovu borbu ne vode više, kao neke godine, anacionalni marksisti, nego hrvatski nacionalisti". Napadnuti Tulić u međuvremenu izvijestio je Mjesni odbor da Halid Čaušević unosi nered u menzu i "pokušava da stvori anarhiju među studentima". Dečak je u dogovoru s Glavnim odborom u Sarajevu odbio njihove zahtjeve, a Čaušević je zbog odbijanja da se "pokori redu i disciplini" isključen iz zagrebačke muslimanske akademske menze.

Reisu-l-ulema, kada je 1940. boravio u Zagrebu, posjetio je i konvikt Narodne uzdanice gdje su ga dočekali pristaše i potpisnici izjave iz 1938., predvođeni studentom Jusufom Okićem, koji ga je i pozdravio u ime "hrvatskih akademičara članova Narodne uzdanice". Dio studenata bojkotirao je doček, a Spaho je u konviktu zahvalio predsjedniku Milanu Dečaku i "njegovim suradnicima i pomagačima rimokatoličke vjere" koji su se skrbili za muslimansku mladež u Zagrebu. Upozorio je na opasnost od "bezvjerske propagande" i pozvao studente da žive po "islamskim načelima".

U vrijeme iščekivanja konačnog političkog dogovora o ustavnom preustroju Kraljevine Jugoslavije, u Zagrebu se u građanskoj javnosti i na sveučilištu žučno raspravljalo o političko-nacionalnoj pripadnosti Bosne i Hercegovine. U debatama na sveučilištu sudjelovali su i muslimanski studenti, a Muhamed Hadžijahić, štićenik konvikta Narodne uzdanice, objavio je 1938. u zabranjenom zagrebačkom Almanahu hrvatskih sveučilištaraca, tiskanom u nakladi Sveučilišnog pododbora Matice hrvatske, rad "Nacionalna orijentacija muslimana Bosne i Hercegovine". U njemu je iznio povijesne, lingvističke, etnološke i psihološke argumente za svoju tezu o hrvatskoj nacionalnoj pripadnosti bosansko-hercegovačkih muslimana. U travnju 1939., upravo u vrijeme intenzivnih pregovora o uspostavi Banovine Hrvatske, poslije dogovora u konviktu Narodne uzdanice u Tomašićevoj 12, održana je "konferencija" hrvatskih nacionalističkih studenata sazvana u povodu "zabrinutosti i glasina među hrvatskim muslimanskim i katoličkim pučanstvom Bosne i Hercegovine", da bi se "Bosna i Hercegovina imala odvojiti od ostale Hrvatske ili da bi jedan njezin dio imao

Muhamed Hadžijahić

biti prepušten vlasti doseljenog nehrvatskog elementa i njegova političkog središta". Hadžijahić je na konferenciji održao predavanje o "položaju, ulozi i značaju Bosne i Hercegovine u sklopu hrvatskog etničkog i historičkog teritorija", a usvojena je Deklaracija koju je studentima pročitao Jusuf Okić. Deklaraciju nacionalističkih akademskih klubova protiv razgraničenja u Bosni, upućenu i reis-ul-ulemi, zagrebačkom i sarajevskom nadbiskupu te stranim poslanstvima u Beogradu, potpisali su u ime "hrvatskih muslimana akademičara pitomaca Narodne uzdanice" Jusuf Okić, Ćazim Tulić i Medžid Rašidagić, a završavala je riječima: "Naša je riječ kratka i jasna: Nedamo Herceg-Bosnu dijeliti."

Slično koncipirana stajališta, ali prilagođena prilikama poslije uspostave Banovine Hrvatske, u listopadu 1940. pojavila su se i u zagrebačkome nacionalističkom omladinskom glasilu *Plava revija*. Student i stipendist Narodne uzdanice, Halid Čaušević, u programatskom članku "Herceg-Bosna i mi" objašnjavao je "načelno stanovište hrvatskih nacionalista (...) prema Bosni i Hercegovini", a koje je "davno odredio i jasno formulirao veliki otac domovine Ante Starčević". Ono je glasilo: "Tražimo potpuno sjedinjenje Bosne i Hercegovine ostalim hrvatskim krajevima."

No, prema Čauševiću, takav integralistički zahtjev: "(...) ne priječi nas, da imademo puno razumijevanje za današnju političko-taktičku borbu Hrvata-muslimana za autonomiju Bosne i Hercegovine. (...) Ako oni, obzirom na današnje konkretno državno stanje, smatraju potrebnim, da ističu zahtjev za autonomijom Bosne i Hercegovine, to je razumljivo da hrvatska nacionalistička omladina taj zahtjev prihvaća imajući u vidu, da se

radi o jednome prelaznom razdoblju. Hrvatski nacionalisti priznaju Herceg-Bosni pretežno muslimanski značaj te ne mogu a da iz toga ne povuku zaključke u svakoj prilici."

Poslije odlaska iz konvikta ljevičarske skupine predvođene Skenderom Kulenovićem, od početka akademske godine 1939./1940. započeo se oblikovati novi naraštaj muslimanskih ljevičarskih studenata koji su pokušali vratiti ranije izgubljen utjecaj u Narodnoj uzdanici. U isto vrijeme u društvu je jačao i ustaški utjecaj, posebice nakon što je na Glavnoj godišnjoj skupštini održanoj u lipnju 1939. za tajnika zagrebačke Narodne uzdanice izabran Božidar Cerovski, jedan od prvaka ustaške organizacije u zemlji. Cerovskog su početkom 1940. uhitile vlasti Banovine Hrvatske, a zatim je pobjegao u Italiju pa je Mjesni odbor u listopadu 1940. konstatirao da "tajnik g. Cerovski radi prezauzetosti svojim poslom nije u mogućnosti da vodi tajničke poslove i da ne dolazi na sjednice", a u članstvo su primljeni Ivića Frković i Mime Rosandić, također bliski ustaškoj organizaciji. Njihov utjecaj jasno se vidio i kada su muslimanski studenti iz konvikta Narodne uzdanice u studenome 1939. vodili na zagrebačkim ulicama zajedničku sabirnu akciju prikupljanja pomoći s filoustaškim akademskim klubom August Šenoa i sveučilišnim pododborom Matice hrvatske, a na prijedlog Cerovskog Mjesni odbor u prosincu iste godine jednoglasno je zaključio da svi studenti koji se nalaze u "protuhrvatskim i komunističkim redovima" ne mogu uživati društvenu potporu.

Neovisno o tome, početkom 1940. u konviktu Narodne uzdanice započeli su dogovori između ljevičarske i nacionalističke skupine o osnutku novoga nepolitičkoga muslimanskoga akademskog kluba u sastavu društva u koji bi ušli svi muslimanski studenti na Zagrebačkom sveučilištu bez obzira na političko-ideološka uvjerenja. Mjesni odbor odobrio je ovu zamisao u želji da se prekinu trvenja među studentima, pa je 8. travnja 1940. pri Narodnoj uzdanici u Zagrebu osnovan Hrvatski akademski klub Musa Ćazim Ćatić. Prema klupskim pravilima glavni ciljevi djelovanja bili su izobrazba i materijalna potpora članova, borba

Muslimanske studentice na Zagrebačkom sveučilištu iz konvikta "Narodne uzdanice": Azema Šerifović, Šadija Đumišić, Munevera Gavrankapetanović, Izeta Riđanović, Zagreb 1938.

protiv "društvenih zala i protuhrvatskih ideja" te rad na "nacionalnom, socijalnom, kulturnom i ekonomskom podizanju hrvatskih muslimana". U pravilima je stajalo kako će klub djelovati preko literarnih sastanaka, ekskurzija s ciljem "održavanja poučnih predavanja za široke slojeve naroda", održavanjem analfabetskih i drugih tečajeva "u svrhu prosvjetnog i ekonomskog pridizanja naroda", pripremanjem proslava i akademija "u čast naših zaslužnih ljudi", te objavljivanjem različitih publikacija.

Sukobi među studentima ipak su nastavljeni već na osnivačkoj skupštini na kojoj su ljevičari uspjeli preuzeti nadzor nad klubom. Za predsjednika je izabran student Hasan Kurbegović, za tajnika Muhamed Kulenović, dok je poraženoj listi ostavljeno nekoliko simboličnih mjesta u klupskim tijelima. Nacionalistička skupina, nezadovoljna porazom, povukla se iz kluba samo četiri dana poslije osnivačke skupine, uz obrazloženje da to čine zbog "glasina koje kruže o predsjedniku", ciljajući na njegovu komunističku orijentaciju. Kako bi izbjegli da Mjesni odbor Narodne uzdanice raspusti klub, sazvana je nova izvanredna skupština na kojoj se ponovno biralo između dvije liste: nacionalističke Jusufa Okića i ljevičarske Muhameda Kulenovića. Okićeva lista pobijedila je samo s jednim glasom više pa su ljevičari napustili skupštinu i odbili sudjelovati u radu kluba. Hrvatski akademski klub Musa Ćazim Ćatić uoči rata uglavnom je priređivao predavanja za studente o kulturno-povijesnim i suvremenim prosvjetnim, političkim, gospodarskim, higijensko-društvenim i ideološkim problemima iz kojih se jasno nazirala orijentacija njegovih članova. Tako su u klupskim prostorijama održana predavanja o "nepravilnom rješenju agrarnog pitanja u Makedoniji", "problemu Bosne i njegovom rješenju", "Bosni kao sastavnom dijelu hrvatskog teritorija", "Hrvatima muslimanima privatnim namještencima", "ekonomskoj organizaciji današnje Njemačke", "teorijama o širenju islama na Balkanu" i "ideologiji i politici boljševizma". Klub je surađivao s društvom učenika sarajevske Više islamske šerijatske teološke škole Budućnost, a krajem 1940. vodio je uspješnu akciju protiv postavljanja raspela u dvorane Zagrebačkog sveučilišta što su od Rektorata tražili članovi katoličkoga akademskog društva Mahnič. Početkom travnja 1941. sveučilišne vlasti prihvatile su zajedničku predstavku Hrvatskoga akademskog kluba Musa Ćazim Ćatić i zagrebačkoga Džematskog medžlisa, te odobrile upis učenicima koji su završili sarajevsku Gazi Husrev-begovu medresu na Pravni i Filozofski fakultet, uz uvjet dopunskog polaganja latinskog jezika.

Ideološka polarizacija među studentima ponovno se produbila u jesen 1940., početkom nove akademske godine, te je potresla i cijeli Mjesni odbor Narodne uzdanice. Predsjednik Milan Dečak početkom studenoga 1940. obavijestio je odbor-nike o uhićenju skupine muslimanskih studenata iz društvenog konvikta zatečene na sastanku komunističkoga Kulturnog udruženja studenata pacifista (KUSP). Dečak je to ocijenio kao "nemilu pojavu" za ugled društva koje ima neprijatelje "kojima je svrha da rastjeraju Narodnu uzdanicu". Mjesni odbor povjerio je istragu o tom slučaju potpredsjedniku Halidu Muftiću, bratu zagrebačkog muftije. Muftić je saslušao uhićene studente koji su se branili da su poziv za sastanak vidjeli u auli sveučilišta te da nisu znali tko ga je sazvaio. Mjesni odbor podijelio je studentima samo usmene ukore zbog odlaska na sjednice "tajnog komunističkog udruženja", uz prijetnju isključenja iz konvikta

"ako se ustanovi da su protivnici hrvatske ideologije". Glasovi o "komunizmu u Narodnoj uzdanici" proširili su se u javnosti uoči priprema za održavanje glavne godišnje zabave u dvorani Hrvatskoga glazbenog zavoda u kojima su sudjelovali brojni članovi i simpatizeri društva. U to vrijeme banske vlasti koristile su, zbog rata, svaki povod za zabrane održavanja javnih manifestacija, a policija je u lipnju 1940. godine odbila odobriti redovitu društvenu skupštinu. Dečak je, u strahu od bojkota Narodne uzdanice i zabrane društvene zabave, na poseban sastanak pozvao nemuslimanske članove i podupiratelje društva uključene u pripremu zabave kako bi im ponovno objasnio "ideologiju Narodne uzdanice". Prema njegovu mišljenju cilj društva je da muslimanski studenti u Zagrebu "osim stana i hrane" dobiju i odgoj "u čisto hrvatskom duhu". Zbog toga Zagreb studente treba "prigriliti svim srcem" jer ima onih koji podupiru Gajret komu je svrha da se muslimanski studenti "očituju za Srbe i orijentiraju prema Beogradu". Zato Narodna uzdanica teži okupljanju "mladosti Bosne i Hercegovine koja će među tamošnjim muslimanskim elementom širiti misao za jedinstvo svih hrvatskih zemalja". Slučaj na kraju nije završen ukorima, jer su nacionalistički studenti iz konvikta, predvođeni ekonomom Čazimom Tulićem, Kemalom Bičakčićem i Benjaminom Ščetom [Banja Lula, 1917. – Zagreb, 1943., poginuo kao činovnik Redarstvnog ravnateljstva] optužili ljevičare da su i prije odlazili na sastanke KUSP-a, a 5. studenoga 1940. i sami su ih "slučajno" vidjeli na proslavi godišnjice Oktobarske revolucije u zgradi Matice hrvatskih obrtnika u Illici 49 koju je prekinula policija, a na kojoj su uhićeni pitomci konvikta Ibrahim Balta, Hilmiya Puzić, Smail Ibrahimpašić, Zorislav Ugljen, Jusuf Huršidić, Sakib Hadžihalilović i Azaudin Aganović.

Poslije toga, krajem studenoga 1940. sazvana je izvanredna sjednica Mjesnog odbora na kojoj je zaključeno da se od Glavnog odbora u Sarajevu zatraži isključenje iz menze i konvikta samo dvojice studenata zatečenih na sastancima KUSP-a, Mehmeda Rožajca iz Novog Pazara i Hilmiye Puzića iz Mostara, jer su za razliku od ostalih već bili u beogradskom Gajretu, pa je "očito da su došli već s određenim ciljem da zavedu pitomce Narodne uzdanice i uvedu ih među ljevičare, da na taj način provociraju zatvaranje menze i doma Narodne uzdanice". Potpredsjednik Mjesnog odbora Halid Muftić, koji je vodio istragu o tom događaju, usprotivio se izbacivanju studenata iz konvikta i tražio da se ostane pri izrečenim ukorima. Uz to je i podnio ostavku jer ga "neki studenti prikazuju kao zaštitnika komunista".

Potaknuti izrečenim kaznama, 27 ljevičarskih studenata početkom 1941. uputilo je predstavku Glavnom odboru u Sarajevu zbog "bezrazložnog izbacivanja Rožajca i Puzića" iz menze i konvikta. U njoj osuđuju djelovanje ekonoma Čazima Tulića i nacionalističke skupine studenata koji "maltretiraju i denunciraju" ostale studente i traži se njihovo uklanjanje iz konvikta. U predstavci se navodi i kako Tulićeve pristaše koriste menzu, konvikt i društvene manifestacije za "političke demonstracije i provokacije ostalih studenata" poput "pjevanja pjesama u čast Ante Pavelića" na večeri u menzi.

Glavni odbor je odmah nakon primitka predstavke zatražio od Mjesnog odbora u Zagrebu objašnjenje o događajima u konviktu i odluci o isključenju dvojice studenata. Iz Zagreba je početkom veljače 1941. stigao odgovor da su studenti aka-

Božićna čestitka muslimanskih studenata u Zagrebu pitomaca "Nardne uzdanice"

demski građani koji "moraju poštivati sredinu u kojoj žive" te da su postupci Mjesnog odbora "u skladu s prilikama i raspoloženjem članova". Priznali su kako u konviktu postoji podjela na studente komuniste i njihove protivnike i da se ona prenosi i u Hrvatski akademski klub Musa Čazim Čatić. Nacionalistički studenti nazivaju se "ispravnim" i naglašava kako se više neće dopustiti ponavljanje događaja iz 1937. kada su ljevičari "uvrijedili prvake hrvatske inteligencije", misleći na Filipa Lukasa. Prema mišljenju odbornika zadaća je zagrebačkog konvikta Narodne uzdanice da iz njega izađu "čim spremniji ljudi i čim čeličniji Hrvati". Krajem veljače 1941., u strahu od daljnjeg zaoštavanja među studentima i mogućih političkih posljedica, u Zagreb su iz Sarajeva došli društveni predsjednik Edhem Mulabdić i tajnik Alija Nametak koji su predložili kompromisno rješenje kojim je prihvaćeno isključenje studenata komunista, dok je s mjesta ekonom smijenjen student Čazim Tulić, kojem je omogućen ostanak u konviktu tek ako pošalje novu molbu za primitak Glavnom odboru u Sarajevu. Kada su zagrebački odbornici u ožujku 1941. priopćili Tuliću odluku o njegovoj smjeni i isključenju došlo je do verbalnog sukoba, a on je zatim i nasrnuo na potpredsjednika Mjesnog odbora Halida Muftića te ga ozlijedio. Muftić je protiv njega podnio sudsku tužbu, a Glavni odbor zatražio je od dekana Pravnog fakulteta da protiv Tulića poduzme stegovne mjere. Jedan od zahtjeva sarajevskog izaslanstva bio je i da se normalizira stanje u Hrvatskom akademskom klubu Musa Čazim Čatić u kojem su trebale biti ravnopravno zastupljene obje sukobljene skupine.

Početkom ožujka 1941. započeli su pregovori između vodstva kluba, koje je predstavljao novi ekonom menze i konvikta student Latif Muftić, i ljevičara predvođenih studentima Muhamedom Kulenovićem, Zorislavom Ugljenom, Vehidom Muminovićem i Fahrudinom Rustenbegovićem. Obje skupine zaključile su da se iz kluba «isključi politika», a da rad treba teći "u hrvatskom narodnom duhu, a politički stajati u skladu s borbom za najširu autonomiju Bosne i Hercegovine". No, kada su ljevičari zatražili da prema brojnosti dobiju većinu odborničkih mjesta, uključujući i mjesto predsjednika, "stvar je ostavljena za kasnije raspravljanje". Ovo je "raspravljanje" nastavljeno i oružanim putem u sklopu Drugoga svjetskog rata kada se i muslimanski studenti sa Zagrebačkog sveučilišta pridružuju međusobno na smrt suprotstavljenim stranama.

Zlatko HASANBEGOVIĆ

AKTIVNOSTI NOGOMETNOG KLUBA "NUR"

Završetak natjecanja na vanjskim terenima

INTERVJU S ADISOM HOŠIĆEM, TRENEROM MLADIH ZAGIČA

Nakon završetka natjecanja Škole nogometa na vanjskim terenima, a početkom natjecanja u dvoranama porazgovarali smo s mladim trenerom Adisom Hošićem. Hošić se osvrnuo na rad u Školi nogometa s naglaskom na selekciju mladih zagiča, rezultate u Školi nogometa nakon završetka natjecanja na vanjskim terenima, status kluba u natjecanjima Zagrebačkog nogometnog saveza...

Možete li nam se ukratko predstaviti – gdje ste rođeni, koliko dugo ste u Nogometnom klubu "Nur", od kada se bavite trenerskim poslom, kakvo trenersko obrazovanje imate, u kojim klubovima ste radili i koga ste sve trenirali?

Rođen sam 1982. godine u Prijedoru, BiH. Nogometom se bavim od malih nogu, od svoje navršene 7. godine. Prošao sam kako bi se reklo "težak" put do svoje karijere, trudio se i bio vrlo uzorno dijete i igrač, u svakom klubu sam bio cijenjen. Završio sam kao igrač u NK "Dinamo", gdje se moja nogometna karijera proširila na trenerski dio, obrazovanje za Licencu "C". Odlučio sam svoje znanje proširiti i ove godine upisat za trenera UEFA B. Radio sam u NK "Trnje", NK "Zelengaj" i NK "Nur". Kroz navedene klubove treniramo sam zagiče, limače, mlade i starije pionire.

Vidljivo je da ste radili i u drugim klubovima, možete li usporediti kvalitetu rada u "Nuru" sa ostalim klubovima? Gdje vidite mogućnost poboljšanja u radu, mislite li da je škola nogometa u klubu na "putu" da postane sinonim dobre kvalitete rada ako nigdje drugdje bar u ovom dijelu grada?

Trenutno stanje u klubu je vrlo dobro i ide u odličnom smjeru. Kvaliteta rada je puno bolja od prijašnjih godina, što se može vidjeti po broju djece u omladinskom pogonu, broju kategorija, ali i po rezultatima natjecanja. Mogućnost poboljšanja rada vidim u tome da nam se omogući bolja sredstva za rad i po mogućnosti kluba umjetna trava, što bi bilo vrlo pozitivno za klub i djecu, a i samu kvalitetu treninga. Tada bismo mogli radi po svim vremenskim uvjetima time i ne bismo bili ovisni o prostorima koji nisu u vlasništvu kluba. S time bi dobili jedan pozitivan pogled i poticaj da postanemo prvi izbor kod djece i roditelja u ovom dijelu grada, a nama kao trenerima bio bi poticaj i dodatna obveza da još bolje i kvalitetnije prenosimo svoje znanje na mladi naraštaja.

Kao što ste već i spomenuli, vidimo da se i dalje školujete i usavršavate. Koliko vam je to bitno – smatrate li da se trener uvijek treba usavršavati ili imate neko drugo mišljenje?

Trenutno se školujem u Nogometnoj akademiji HNS-a za trenera UEFA-B. Ostao mi je još jedan ispit za preuzimanje licence. Školovanje mi je jako bitno u mojoj karijeri i pravi put prema još boljem osposobljavanju da bih mogao bolje i kvalitetnije prenositi svoje znanje na druge. Da, naravno da se svaki

Adis Hošić

trener treba usavršavati, trebalo bi uvesti da se svake godine obavi školski trening s novim znanjem i tako usavršiti rad trenera. Tada bi naš rad bio još bolji i kvalitetniji.

Možete li ukratko opisati kao je raditi sa mladim zagičima jer svi znamo da su to djeca od 6 do 8 godina, početnici u treniranju koji tek uče svoje prve nogometne korake?

Vrlo je simpatično i zabavno s njima raditi, još su mali i vrlo poslušni. To je dob gdje je na prvom mjestu zabava, a kroz tu zabavu treba naučiti djecu prvim koracima nogometa. Djeca se prvi put susreću s pravilima nogometne igre, tehnike i rada u grupi kao momčad što je njima jako zanimljivo. U toj dobi djeci morate biti trener, prije svega prijatelj, a ponajviše psiholog. Prilika da se malo pohvalim, prošle godine sa zagičima II osvojio sam prvo mjesto u ZNL B-5. Uzrast djece 2005. i 2006. godine. Jako sam ponosan na njih pošto su bili početnici, a meni je to bio prvi trofej osvojen s zagičima.

Kakav je Vaš odnos sa ostalim trenerima? Mislite li da "Nur" ima kvalitetne trenere, kako gledate na cjelokupni stručni kadar u klubu?

Suradnja sa ostalim trenerima je jako dobra i cjelokupnim stručnim stožarom. U stalnom smo kontaktu međusobno, imamo redovite sastanke gdje razmjenjujemo mišljenja i pokušavamo poboljšati rad kluba i samih nas trenera. Moram posebno istaknuti voditelja Nogometne škole Stanislava Kljutića, koji nam je na raspolaganju dosloavce 24 sata dnevno i usmjerava nas trenere i sam klub da idemo u pravom smjeru. Također, sve pohvale sportskom direktoru Muminu Hodžiću koji se odazove na svaki naš sastanak, poslušna naše probleme, primjedbe i prijedloge nas trenera da klub ide u što boljem i kvalitetnijem sportskom putu. Naravno, tu je i naša velika podrška u svemu i čovjek koji nam je uvijek pri ruci, naš tajnik Mehmedalija Smajić.

Vaš brat Amir godinama je bio igrač seniorske momčadi. Sigurno i vi pratite rad i rezultate seniorske momčadi, kakvo je vaše mišljenje o seniorskoj momčadi?

Zagići II i trener Adis Hošić

Da, brat je igrao za seniorsku momčad gdje je putem svoje karijere iz NK "Nur" završio u jednom od austrijskih klubova. Seniorska momčad je vrlo kvalitetna, s dosta dobrim pojedincima, imaju jako dobre rezultate. Mislim da svojim radom i rezultatima to dokazuju. Stručni stožar načelu s Stanislavom Kljutićem i Muminom Hodžićem rade jako dobar posao sa momčadi, iz kola u kolu su sve bolji i ostvaruju vrlo dobar uspjeh u 1. ZNL.

Smatrate li da i u samoj organizacijskoj strukturi kluba postoji mogućnost poboljšanja? Koga bi posebno istaknuli kao najaktivnije članove u tom segmentu kluba?

Sama organizacijska struktura kluba je vrlo dobro organizirana i ide u smjeru da budemo kao klub vrlo aktivni, kvalitetni i postignemo što bolje rezultate – što djecu najviše veseli. Kao što sam već naveo, zadnjih godina je klub vrlo dobro napredovao u svim segmentima, a također i u omladinskom pogonu. U tom segmentu bih najaktivnije izdvojio sportskog direktora Mumina Hodžića i voditelja Nogometne škole Stanislava Kljutića, tajnika Mehmedaliju Smajića te, naravno, našeg predsjednika Nazima Halidovića.

Počela su natjecanja u dvoranskim ligama, gdje momčadi škole nogometa također postižu zapažene rezultate. Kakva je vaše mišljenje o dvoranskim natjecanjima?

Dvoranska natjecanja su vrlo dobra jer se nastavlja natjecanje u dvoranama nakon jesenskog dijela. Natjecanje u dvoranama oduševljava djecu jer je to za njih izazov i jedno novo iskustvo. Ove godine se natječemo u Kemijskoj školi, malonogometna liga "TINA ŠPORT". Moram naglasiti da su i roditelji vrlo zadovoljni zimskim aktivnostima i uvjetima gdje se njihova djeca natječu. Trenutno smo ostvarili jedan poredak i jednu pobjedu, s nestrpljenjem očekujemo novu utakmicu i uspjeh na kraju turnira.

Čime se bavite u slobodno vrijeme? Gdje vidite klub i sebe u bližoj budućnosti?

Slobodno vrijeme provodim s svojim sedmogodišnjim sinom igrajući nogomet, amaterski igram nogomet, svaka humanitarna akcija koja se odvija u sklopu nogometa kao ekipa smo uvijek za... Klub za koju godinu vidim u rangu više, jer radimo na što većem broju djece. Uz kvalitetan rad i dobru organizaciju kluba možemo postati još bolji i uspješniji klub.

ZAVRŠILA SU NATJECANJA NA VANJSKIM TERENIMA U ŠKOLI NOGOMETA

Nismo se pošteno ni okrenuli, a natjecanja na vanjskim terenima su završila. Sve momčadi uspješno su odigrali svoje utakmice – i ponovno smo postigli i više nego zadovoljavajući uspjeh u svim selekcijama. Naravno, neke momčadi bolje, a neke lošije rezultate, ali kada sve zbrojimo u globalu možemo ponovno biti jako zadovoljni.

Analizirajući rad u jesenskoj polusezoni i odigrane utakmice, došli smo do ključnog problema zašto nače momčadi nisu postigle još bolje rezultate, tj. zašto nisu u samom vrhu svojih liga. Na žalost, u ljetnim mjesecima, kada počinjemo sa priprema svih momčadi, većina djece je na ljetnim praznicima i kasno se priključuju treninzima (tek početkom školske godine). To uzrokuje relativno loše rezultate u prvim kolima natjecanja svih momčadi. Kada se kompletiramo i počnemo trenirati punim intenzitetom, na žalost, ne možemo više uloviti sam vrh ljestvice kojem težimo. I u ovom segmentu se pokazuje koliko su pripreme bitne i koliki je hendikep u kasnijem natjecanju kada se ne odrade kako treba.

U nastavku donosimo završne tablice svih momčadi koje su završile natjecanje.

**TABLICA: STARIJI PIONIRI – DRUGA "B" ZNL
(TRENER SANDI PLANNČIĆ)**

1.	JARUN	9	1	1	56:8	28
2.	CONCORDIA	7	3	1	36:16	24
3.	POLET	7	2	2	21:8	23
4.	TEKSTILAC II	6	2	3	38:19	20
5.	KAŠINA	5	4	2	19:17	19
6.	LUČKO II	5	3	3	23:18	18
7.	NUR	4	3	4	26:23	15
8.	SESV. KRALJ. II	4	2	5	18:21	14
9.	PRIGORJE/Ž	4	1	6	21:18	13
10.	BREZOVICA	1	2	8	14:48	5
11.	IVANJA REKA	1	1	9	12:52	4
12.	SLOGA GREDELJ	1	0	10	7:43	3

**TABLICA: MLADI PIONIRI – DRUGA "B" ZNL
(TRENER STANISLAV KLJUTIĆ)**

1.	JARUN	9	1	1	59:8	28
2.	PRIGORJE/Ž	7	4	0	51:9	25
3.	LUČKO II	7	2	2	32:12	23
4.	NUR	7	0	4	37:41	21
5.	KAŠINA	6	2	3	37:21	20
6.	CONCORDIA	6	1	4	40:12	19
7.	SESV. KRALJ. II	5	2	4	41:30	17
8.	TEKSTILAC II	4	1	6	51:23	13
9.	BREZOVICA	4	1	6	27:29	13
10.	POLET	2	0	9	19:57	6
11.	IVANJA REKA	1	1	9	9:87	4
12.	SLOGA GREDELJ	0	1	10	9:83	1

**TABLICA: LIMAČI ZNL – "B" – 4
(TRENER STANISLAV KLJUTIĆ)**

1.	BUBAMARA	10	0	1	64:4	30
2.	SLOGA GREDELJ	9	1	1	32:18	28
3.	HRV. LESKOVAC	8	1	2	54:12	25
4.	SAVA/Z	7	0	4	43:25	21
5.	NUR	6	3	2	24:16	21
6.	ŠN MAKSIMIR	6	1	4	26:19	19
7.	BOTINEC	5	0	6	17:28	15
8.	GAVRAN	3	1	7	12:35	10
9.	ODRA	3	0	8	15:47	9
10.	PODSUSED	2	1	8	13:29	7
11.	UTRINA II	1	2	8	13:37	5
12.	VRAPČE II	0	2	9	10:43	2

**TABLICA: ZAGIĆI – "B" – 3
(TRENER IVAN BRATOŠ)**

1.	PRIGORJE/Ž	9	0	1	64:16	27
2.	ODRA	8	0	2	62:23	24
3.	SAVA/Z	8	0	2	52:20	24
4.	NUR	7	0	3	42:26	21
5.	MOST	6	0	4	52:25	18
6.	PODSUSED	4	0	6	18:29	12
7.	HRV. LESKOVAC	3	1	6	23:30	10
8.	DINAMO/OO	3	0	7	17:45	9
9.	GAVRAN	3	0	7	23:57	9
10.	MLADOST/D.D.	2	0	8	14:55	6
11.	CRO. PRIGORJE	1	1	8	21:62	4

**TABLICA: ZAGIĆI II – "B" – 3
(TRENER ADIS HOŠIĆ)**

1.	ZAGREBAČKI MALI	7	0	0	51:14	21
2.	ČULINEC II (-2)	5	1	1	27:9	14
3.	ZAPRUĐE II	4	1	2	28:21	13
4.	IVANJA REKA II	3	0	4	31:30	9
5.	BOTINEC	3	0	4	23:32	9
6.	NUR II	2	0	5	22:23	6
7.	BUBAMARA II	2	0	5	11:57	6
8.	BLATO	1	0	6	25:32	3

Analizirajući rezultate u svakoj selekciji posebno dolazimo do slijedećih spoznaja. Stariji pioniri sa trenerom Sandijem Planinčićem završili su kao 7. na tablici u jesenskoj polusezoni. Ako znamo da okosnicu ekipe čine igrači ulaznog godišta i pravi rezultat od ove selekcije očekujemo tek slijedeće sezone, zadovoljni smo dosadašnjim rezultatima. Nadamo se da ćemo do kraja sezone još napredovati par mjesta na tablici i završiti na kraju sezone u gornjem dijelu tablice.

Najveće iznenađenje u pozitivnom smislu je ekipa mlađih pionira koja je pod vodstvom trenera Stanislava Kljutića završila iznenađujuće visoko na tablici na 4. mjestu. Početkom natjecanja u ovoj kategoriji imali smo čak i problema sa brojnim sta-

njem igrača. Međutim, upornim radom trenera i dobroj selekciji igrača, a ovdje posebno moramo spomenuti asistenta trenera gos. Farisa Plićanića, koji volonterski pomaže radu sa momčadi mlađih pionira i također je jedan je od zaslužnih za ovaj dobar rezultat, uspjeli smo napraviti zbilja odličan rezultat na polusezoni. U ovoj selekciji je vidljiv napredak iz treninga u trening i nadamo se nastavku dobrih rezultata u proljetnom dijelu sezone.

Ekipa limača pod vodstvom trenera Stanislava Kljutića je završila kao 5. na tablici, a ovo je također ekipa koja iz godine u godinu linearno napreduje. Ovo je najbolji rezultat ove selekcije u zadnjih par godina. Smatramo da u ovoj momčadi ima još prostora za napredak i nadam se da će se u proljetnom dijelu uključiti i u borbu za sam vrh ljestvice.

Ekipa zagića koju od ove sezone trenira Ivan Bratoš već konstanto iz sezone u sezonu se nalazi u vrhu ljestvice. 4. mjesto je potvrda gore navedenog, međutim, smatramo da smo mogli biti još bolji i boriti se čak i za prvo mjesto u ovoj selekciji, a potvrdu toga očekujemo u proljeće.

Ekipa zagića II pod vodstvom trenera Adisa Hošića završila je kao 6. na tablici sa čime smo isto zadovoljni. Puno novih igrača u navedenoj selekciji uzrok je možda i lošijem rezultatu, ali ako znamo da su to prve utakmice navedenoj djeci, a da ekipa broji 18 igrača, to nas čini i više nego zadovoljnim.

To je bio kratak osvrt i rezime natjecanja na vanjskim terenima momčadi u Školi nogometa sa završnim tablicama. Momčadi kadeta i juniora još nisu odigrale sve utakmice i kompletirali natjecanje, tako da ćemo njihove završne rezultate objaviti u slijedećem broju "Biltena".

Proslava završetka jesenske polusezone igrača limača i "fešta" povodom odlaska igrača limača Kenana Kanurića u Njemačku

ZAPOČELA DVORANSKA NATJECANJA ŠKOLE NOGOMETA

Završetkom natjecanja na vanjskim terenima i dolaskom hladnijeg vremena momčadi Škole nogometa preselile su se u dvorane. Do početka proljeća i natjecanja na vanjskim terenima, forma će se brusiti na treninzima i natjecanjima u dvoranama. Sve momčadi sudjeluju na malonogometnom prvenstvu Zagrebačkog nogometnog saveza koje se za mlade i starije pionire, kadete i juniore održava u dvorani "Sava" u Sesvetama, a za selekcije zagića i limača na "Jelenovcu". Na svakoj ligi smo prisutni s jednom momčadi. Na navedenim ligama nastupaju sve škole nogometa i pravi je festival kvalitete rada u renomiranim klubovima te nam je izuzetna čast što i ove godine sudjelujemo na navedenim natjecanjima. Nadamo se da ćemo dostojno braniti boje kluba i prezentirati rad naše Škole nogometa.

8. DVORANSKO PRVENSTVO ZNS-A ZA MLADE PIONIRE I PIONIRE (SC "SAVA" SESVETE 2013.)

Mlađi i stariji pioniri, kao što smo već i napomenuli, igraju u dvorani u Sesvetama. Stariji pioniri su u grupi sa "Dinamo II", "Trešnjevka" i "Vrapče", a mlađi pioniri u grupi sa "Lučko", "Prečko" i "Šparta Elektra". Već na prvi pogled vidimo da su grupe iznimno jake, kao i sam turnir, jer na turniru nastupaju sve renomirane nogometne škole grada Zagreba.

Utakmice su počele sa utakmicama prvog kola gdje su stariji pioniri igrali sa "Dinamo II" i izgubili 8:0. Znamo da je Nogometna škola "Dinama" jedna od najjačih u ovom dijelu Europe, tako da se nemamo što žaliti. Čast je bila i igrati sa njima. U drugom kolu nezasluženo gubimo od "Vrapča" 1:0 – iz jedinog udarca po našem голу. Mi niti iz 20-ak udaraca nismo pronašli put do mreže protivnika.

Grupa stariji pioniri: SKUPINA B			
DINAMO II	TREŠNJEVKA	VRAPČE	NUR
B1	DINAMO II	NUR	8:0
B4	NUR	VRAPČE	0:1
B2	TREŠNJEVKA	NUR	

Utakmica 1. kola, stariji pioniri (SC "Sava Sport"): "Dinamo II" – "Nur"

Mlađi pioniri su se u prvom kolu sastali sa "Lučkim" i na žalost na kraju izgubili 3:2 (Seferović, F. Samahodaj). Iznimno kvalitetna utakmica, po ocjeni svih jedna od najboljih u tom danu. Pružili smo iznimno jak otpor odličnoj momčadi i prezentirali se u jako lijepom svijetlu te još jednom svima dokazali da i Škola nogometa "Nura" ima što za pokazati. U 2. kolu, u utakmici punoj preokreta, pobijedili smo momčad "Šparta Elektra" 4:3 (Seferović 3, F. Samahodaj) i nastavili s dobrim prezentacijama na turniru.

Grupa mlađi pioniri: SKUPINA G			
LUČKO	PREČKO	ŠPARTA ELEKTRA	NUR
G1	LUČKO	NUR	3:2
G4	NUR	ŠPARTA ELEKTRA	4:3
G2	PREČKO	NUR	

14. DVORANSKO PRVENSTVO ZNS-A ZA ZAGIĆE I LIMAČE (SC "JELENOVAC" ZAGREB 2013.)

Paralelno sa malonogometnim prvenstvom Zagrebačkog nogometnog saveza za mlade i starije pionire, igra se i prvenstvo za zagiće i limače na popularnom "Jelenovcu". Naši zagići smješteni su u grupu sa "Lokomotivom", "Zagrebom", "HAŠK"-om, "ZET"-om, a stariji limači sa "Kustošijom", "Zagrebom", "Rudešom" i "Prigorje" (M). Po ocjeni svih, izuzetno teške grupe, možda i najteže što smo mogli dobiti. Međutim, poslovice veli – "na mucu se poznaju junaci" – pa smo se i mi toga držali.

Skupina zagići: B				
LOKOMOTIVA	ZAGREB	HAŠK	ZET	NUR
1	ZAGREB	NUR		4:1
2	NUR	HAŠK		4:4
3	ZET	NUR		0:3
4	NUR	LOKOMOTIVA		

Zagići nakon dvije odigrane utakmice imaju 1 bod. U 1. kolu pružili su dostojan otpor vrlo dobrom "Zagrebu" i izgubili 4:1, a u drugoj utakmici pokazali su puno bolju igru, vodili s 2:1, ali nisu imali niti sreće, tako da je utakmica sa HAŠK-om završila 4:4, što je također odličan rezultat za nas. U 3. kolu "deklasirali" smo naše susjede, momčad ZET-a i pokazali da smo trenutno puno ispred njih u selekciji zagića.

Skupina stariji limači: D				
KUSTOŠIJA	ZAGREB	RUDEŠ	PRIGORJE / M	NUR
1	ZAGREB	NUR		3:0
2	NUR	RUDEŠ		0:1
3	PRIGORJE (M)	NUR		1:1
4	NUR	KUSTOŠIJA		

Limači su također odigrali dvije utakmice i imaju dva poraza. U prvoj utakmici protiv "Zagreba" pružili smo odličnu igru i na naše iznenađenje dobrih 18 minuta držali smo rezultat 0:0 (od 24 min. koliko se igra). Na žalost, nismo izdržali do kraja i na kraju doživjeli možda i previsoki poraz 3:0.

U drugoj utakmici još bolja igra. Prvo poluvrijeme momčad "Rudeša" bila je bolja i dominantnija i povelu 1:0 nakon naše greške te promašila još nekoliko izglednih prilika. Drugo poluvrijeme druga slika na terenu. Mi smo ti koji dominiraju stvaraju prilike, pogađamo stativu, ali na žalost lopta neće u gol te nezasluzeno gubimo 1:0. Ne moram niti spomenuti da smo prema komentarima svih prisutnih bili jako ugodno iznenađenje u pozitivnom smislu za pruženu igru u prve dvije utakmice. Treću utakmicu smo odigrali 1:1 sa momčadi "Prigorja" iz Markuševca.

Ove godine uz malonogometna prvenstva ZNS-a naše selekcije sudjeluju i na ligi MNL "TINA ŠPORT", organizatora Nikole Zorotića, koje se održava u Kemijskoj školi. Nastupamo sa pet selekcija od zaigica do starijih pionira. Liga je počela 15/16.11.2013. i traje kroz čitavo zimsko razdoblje, do 20.02.2014.

U nastavku objavljujemo trenutne rezultate i tablice sa slikom svih naših momčadi

TABLICA STARIJI ZAGIĆI

1.	GRAČANI	3	2	1	0	6:2	7
2.	STUDENTSKI GRAD	2	2	0	0	19:1	6
3.	PRIGORJE MARKUŠEVEC	2	2	0	0	9:1	6
4.	NUR	2	1	1	0	4:3	4
5.	ČULINEC	1	1	0	0	5:1	3
6.	DUBRAVA 1	1	1	0	0	3:0	3
7.	JARUN	2	1	0	1	3:9	3
8.	CONCORDIA	2	0	0	2	3:7	0
9.	TREŠNJEVKA	2	0	0	2	3:8	0
10.	ŠESTINE	2	0	0	2	0:6	0
11.	DUBRAVA 2	1	0	0	1	0:5	0
12.	HAŠK	2	0	0	2	2:14	0

TABLICA: ZAGIĆI

1.	PRIGORJE MARKUŠEVEC	2	2	0	0	8:1	6
2.	OLIMP 1	2	2	0	0	8:1	6
3.	OLIMP 2	1	1	0	0	6:0	3
4.	JARUN	1	1	0	0	3:0	3
5.	NUR	2	1	0	1	4:4	3
6.	ŽUTI BRIJEG	2	1	0	1	2:4	3
7.	HAŠK	1	0	0	1	1:5	0
8.	OLIMP 3	2	0	0	2	1:6	0
9.	CONCORDIA	2	0	0	2	0:6	0
10.	PRIGORJE MARKUŠEVEC 2	1	0	0	1	0:6	0

TABLICA LIMAČI

1.	GRAČANI	2	2	0	0	7:1	6
2.	OLIMP	2	2	0	0	6:2	6
3.	STUDENTSKI GRAD	2	2	0	0	4:0	6
4.	DUBRAVA 1	2	1	1	0	5:2	4
5.	PRIGORJE MARKUŠEVEC	2	1	0	1	3:3	3
6.	NUR	2	1	0	1	4:3	3
7.	ŠESTINE	2	1	0	1	2:4	3
8.	ŽUTI BRIJEG	2	0	2	0	1:1	2

9.	CONCORDIA	2	0	1	1	1:3	1
10.	DUBRAVA 2	2	0	0	2	1:6	0
11.	HAŠK	2	0	0	2	3:7	0
12.	SLOGA GREDELJ	2	0	0	2	0:4	0

TABLICA MLADI PIONIRI

1.	CANDI SERVIS	3	2	1	0	12:4	7
2.	NUR	2	2	0	0	10:2	6
3.	STUDENTSKI GRAD 1	2	1	0	1	8:1	3
4.	HAŠK 4	1	1	0	0	6:0	3
5.	JARUN 1	2	1	0	1	10:6	3
6.	VG GALAXY	1	1	0	0	2:0	3
7.	PRIGORJE MARKUŠEVEC	1	1	0	0	1:0	3
8.	JARUN 2	2	0	2	0	1:1	2
9.	HAŠK 1	1	0	1	0	1:1	1
10.	HAŠK 3	1	0	0	1	0:2	0
11.	VATROGASAC ZDENCI	1	0	0	1	1:7	0
12.	HAŠK 2	1	0	0	1	1:7	0
13.	SLOGA GREDELJ	2	0	0	2	2:11	0
14.	STUDENTSKI GRAD 2	2	0	0	2	0:13	0

TABLICA STARIJI PIONIRI

1.	JARUN 1	1	1	0	0	8:0	3
2.	HAŠK 1	1	1	0	0	8:0	3
3.	RADNIK - VG	1	1	0	0	4:0	3
4.	NUR	2	1	0	1	8:6	3
5.	STUDENTSKI GRAD 1	1	1	0	0	2:1	3
6.	HAŠK 3	2	1	0	1	4:11	3
7.	HAŠK 2	1	0	1	0	1:1	1
8.	SLOGA GREDELJ	2	0	1	1	3:6	1
9.	JARUN 2	2	0	0	2	1:6	0
10.	STUDENTSKI GRAD 2	1	0	0	1	0:8	0

Stariji zaigici s trenerom Ivanom Bratošem

Stariji pioniri s trenerom Sandijem Planinčićem

Mladi zagići s trenerom Adisom Hošićem

Mladi pioniri s trenerom Stanislavom Kljutićem i asistentom Farisom Plićanićem

Limači s trenerom Stanislavom Kljutićem

REZULTATI SENIORSKE MOMČADI

I seniorska momčad završila je natjecanje na vanjskim terenima. Dobre početne rezultate na kraju su, na žalost, sustigli nešto lošiji, tako da smo jesenski dio polusezone završili na 7. mjestu. Moramo priznati pomalo razočaravajući plasman sa obzirom na kvalitetu momčadi koju posjedujemo. Ima puno objektivnih i subjektivnih razloga nešto lošijem plasmanu od očekivanog. Jedan od objektivnih glavnih razloga je da radi ozljeda i kartona pomalo čak i nevjerojatno zvuči da niti jednu utakmicu nismo odigrali u potpunom sastavu. Također, moramo spomenuti i težak raspored gdje smo imali teška gostovanja ("Obrež", "Kustošija", "Ivanja Reka", "Odra", "Sesvetski Kraljevec" i "Concordia"), a i dvije utakmice za redom smo igrali vani. Doživjeli smo samo 4 poraza, međutim, preveliki broj neriješenih utakmica (6) odnio je bolju poziciju na tablici. U proljeće nas čeka puno povoljniji raspored. Od subjektivnih razloga moramo napomenuti da su ključni igrači odigrali daleko ispod svojih mogućnost, što je također dosta pridonijelo takvim rezultatima. Koji je tome razlog, e to je već za dublju i temeljitiju analizu.

Veseli nas što je 4. mjesto udaljeno samo tri boda, tako da očekujemo u proljetnom dijelu puno bolje igre i rezultate – i mjesto na tablici koje po kvaliteti i zaslužujemo.

Rezultati prvenstvenih utakmica u mjesecu studenom 2013.:

12. kolo: KUSTOŠIJA – NUR 4:1

13. kolo: NUR – SAVA 3:1

14. kolo: ŠPARTA ELEKTRA – NUR 1:1

15. kolo: NUR – PONIKVE 1:2

**TABLICA:
1. ZAGREBAČKA LIGA**

1.	Ponikve	12	3	0	37:8	39
2.	Kustošija	9	4	2	36:13	31
3.	Dinamo OO	8	2	4	35:16	26
4.	Sesvetski Kraljevec	7	3	5	22:16	24
5.	Ivanja Reka	7	3	5	17:18	24
6.	Croatia Prigorje	7	2	6	29:31	23
7.	Nur	5	6	4	20:16	21
8.	Prečko	5	5	5	28:26	20
9.	Botinec	5	5	5	19:17	20
10.	Odra	5	5	5	18:21	20
11.	Šparta Elektra	5	3	7	18:21	18
12.	Jarun	4	3	7	18:23	15
13.	Sava	4	2	9	15:32	14
14.	Tekstilac-Ravnice	4	2	9	12:32	14
15.	Concordia	3	2	10	16:30	11
16.	Trešnjevka	1	6	8	10:30	9

15. KOLO 1. ZNL: "NUR" – "PONIKVE" 1:2 (0:1)**ZAPISNIK O UTAKMICI**

Tip utakmice PRVA ZAGREBAČKA LIGA

Između momčadi **NUR – PONIKVE** • REZULTAT: **1:2 (0:1)**

Mjesto igranja Zagreb • Igralište: Nur Zagreb

Gledatelja: 50 • Početak: 13:30

Službene osobe:

Sudac: Vuković Dejan (Zagreb), 1. pomoćni: Milačić Branimir (Zagreb), 2. pomoćni: Vukojević Ivan (Zagreb)

Delegat: Perić Stipo (Zagreb)

POSTAVA MOMČADI

	Domaći NUR	Iskaznica
	1 Kadić Amar 04/94	1004338
	2 Kljaić Elvin	1004850
	3 Salajpal Pavao 03/93	1020724
	4 Bakran Tomislav	1000356
	6 Antunović Goran 07/92	1022439
18	59 7 Antoni Siniša 07/93	1018079
13	73 8 Subašić Mirza 06/94	1003273
	9 Prskalo Dino	1016362
14	40 10 Vugdelija Hrvoje	1003805
15	59 11 Vodanović Ivo 11/93	1006332
	20 Đuričić Matija	1000584
	12 Hodžić Armin 02/96	1009595
	13 Hamzić Armin 10/93	1010622
	14 Halidović Haris	1009423
	15 Rašić Jozo	1002268
	16 Žagar Luka 05/93	1001106
	17 Bašić Elvedin 09/97	1015473
	18 Seferović Omer 09/96	1019156
KAP	2 Kljaić Elvin	1004850
	Gosti PONIKVE	Iskaznica
	1 Matić Ivan	1009360
	3 Rakuljić Marin	1000031
	4 Čukelj Krunoslav	1019107
21	68 7 Ezgeta Matija	1006029
	8 Relota Zlatko	1001068
19	57 9 Smok Ivan	1000071
	11 Klarić Robert	1001392
	15 Miklečić Mario 07/94	1020108
	16 Katić Robert 09/93	1011927
2	81 17 Štimac Grga 08/95	1020741
10	57 18 Kajba Mihael 01/95	1005450
	12 Orlović Antonio 03/93	1002325
	2 Krajcar Filip 04/94	1008387
	6 Prahin Pavao 04/93	1002324
	10 Sastić Tomislav	1000994
	19 Gusković Josip	1001942
	20 Golubić Mario	1001337
	21 Rašić Matko	1001391
KAP	4 Čukelj Krunoslav	1019107

Rezultat	0:1	0:2	1:2
Strijelac/Min	11	22	9 55 9 59
KU/AG	KU		

Službeni predstavnici klubova

Glavni trener: Pipinić Hrvoje lic. 10 ("Ponikve")

Pomoćni trener: /

Fizioterapeut: /

Doktor: Aleksandar Šimunović lic. 13 (NK "NUR")

Povjerenik za sigurnost: Mehmedalija Smajić (NK "NUR")

Predstavnik kluba:

Stanislav Kljutić lic. br. 26 (NK "NUR")

Nikica Vidiček lic. br. 11 ("Ponikve")

Zadnje, 15. kolo jesenskog dijela sezone donijelo je derbi utakmicu. U goste nam je došla momčad "Ponikvi", inače je-senski prvak i prije odigranog zadnjeg kola. Momčad koja u ovom dijelu prvenstva nije poražena. Uvertira utakmice bilo je loše vrijeme jer je zadnjih par dana padala kiša, tako da je teren bio toliko uništen da je u pitanje bilo dovedeno i odigravanje utakmice. Pregledom terena prije utakmice od strane glavnog suca odlučeno je da će se utakmica ipak igrati.

Komentar utakmice prenosimo u potpunosti iz "Sportskih novosti" od utorka 26.11.2013, a članak je pisao novinar koji prati naše utakmice, V. Prišlec.

"U utakmici dvaju kvalitetnih sastava, gosti iz Gajnica pokazali su i dokazali zašto će zimsku pauzu provesti na prvom mjestu kao najbolja i najkvalitetnija momčad 1. Zagrebačke lige. To su gosti dokazali već u prvom poluvremenu kada su dominirali terenom i svojim napadačkim nogometom promovirali vratara Kadića u najdominantniju figuru u momčadi Stanislava Kljutića. Ipak, u 23. minuti i on je bio nemoćan što koristi Klarić i dovodi Ponikve u vodstvo. Imali su dečki Hrvoja Pipinića gredu i nekoliko maestralnih gol šansi koje je skidao Kadić, a ono što je obranio Ezgeti graniči sa vrhuncem vratarskog umijeća kada je vezist gostiju sam išao na njega.

U drugi dio nogometaši Nura ušli su angažiranije i poletnije, ali u jeku najveće opsade vratara Matića, gosti iz Gajnica izvode mu-njevitu kontru koju u vodstvo 2:0 za Ponikve pretvara Smok, koji odmah zatim izlazi s terena. Domaćini ne posustaju i u 78. minuti Antunović strahovitim udarcem sa 20 metara pogađa prečku. Imali su nogometaši Nura još gol prilika, a ono što je gost Klarić promašio u 80. minuti graniči sa nemogućim. Sam samcat pre-bacio je prazna vrata već svladanog Kadića za možebitnu mirnu završnicu gostiju. U kontri Nurovci preko Prskala stvaraju veliku šansu, da bi u 83. minuti Klarić srušio u svom šesnaestercu Hamzića, a sa bijele točke Prskalo je neumoljiv. Domaćini još više navaljuju, da bi Rašić u 89. minuti glavom prebacio Matića i okvir, tako da se rezultat ove odlične utakmice više nije mijenjao."

Na kraju moramo napomenuti da je 01.12.2013 na Nogometnoj Akademiji BiH u Vogošći kraj Sarajeva naš sportski direktor Mumin Hodžić uspješno položio ispit za trenera UEFA "A", na čemu mu ovom prilikom od srca čestitamo.

Sve informacije i obavijesti o klubu možete pratiti i na našoj web stranici www.nk-nur.hr.

Stanislav KLJUTIĆ, voditelj Škole nogometa

Adis HOŠIĆ, trener zagića

(Foto: Nurija KURTIĆ)

DOGAĐANJA U ZAGREBAČKOM MEKTEBU

Mektepske priče

Drage mekteblije, približava nam se kraj prvog polugodišta. Vjerujem da ste puno toga naučili i da naučeno primjenjujete u praksi. Trudili smo se vaše mektepske i vjeronaučne sate obogatiti i brojnim dodatnim sadržajima.

Jučer poslije podne namaza jedna mala djevojčica privukla je pažnju mnogih džematlija svojim ushićenim ponavljanjem: – Mama, danas smo bili u kinu! – I samoj mi je bilo čudno i zapitala sam se: – Tko li se to usudio tako malu djecu voditi u kino?!, pa sam obratila pažnju na njen razgovor s roditeljima. Shvatila sam da je efendija Mersad organizirao gledanje crtića za svoje drugašice u amfiteatru Omladinskog kluba. Vjerujem da ni jedan vjeroučitelj ne bi poželio bolju nagradu od ovakvog oduševljenja kod svojih učenika. Mogu tek misliti kakve su emocije preplavile ove mališane kad su "suhoparnu" učionicu zamijenili onim šarenilom OKM–a kroz koji su prošli do svoga kina!

Nešto stariji učenici, naši sedmaši, sa svojim su efendijom Harisom jednog subotnjeg popodneva išli u pravo kino. I moj striji sin ide u ovu mektepsku grupu i znam s kakvim je ushićenjem čekao tu subotu kad će poslije mekteba zajedno sa

svojim prijateljima i efendijom u kino. Doživio je to kao PRAVI IZLAZAK (začas i tomu dođe vrijeme) makar bio i pod djelomičnom kontrolom. Haris ef. kaže da je imao cilj poslati im poruku s kim sutra trebaju planirati svoje izlaske, te uočiti oblike lijepog i ružnog ponašanja izvan učionice i o tome razgovarati s učenicima.

Na posljednjoj Sjednici muallimskog vijeća, Haris ef. iznio je prijedlog o izletu na Bjelašnicu. Dobio je podršku MV–a i zadatak od glavnog imama da isplanira taj izlet koji bi se trebao realizirati u zimskim mjesecima ove školske godine. Za sada samo znamo da će to biti nagrada najboljim mekteblijama, a sigurni smo da će putovanje biti nezaboravno.

Pred našim srednjoškolicima je još jedna primamljiva mogućnost. Rijaset IZ u BiH organizira međunarodno takmičenje iz životopisa Muhammeda a.s. na kojem će sudjelovati i najbolji srednjoškolci iz Hrvatske. Nagrada za najbolje je putovanje u Tursku. Sigurna sam da će biti dovoljno zainteresiranih, a iz iskustva znam koliko je koristi od ovakvih takmičenja i putovanja na kojima nastaju korisna prijateljstva za cijeli život.

Prošla nedjelja i večer zahvalnosti donatorima Fudula okupila je i naše najmlađe mekteblije koji su dodjeljivali zahvalnice svojim donatorima. Posebno ohrabrujuću poruku uputio im je muftija dr. Aziz ef. Hasanović rekavši da nijedno nadareno dijete ne smije ostati bez visokog obrazovanja zato što nema novaca. Zajednica će se brinuti da upornima i nadarenima osigura stipendije.

Osim poučavanja, brojni su zadaci Islamskog vjeronauka. Već u najranijoj dobi susrećemo se s nekim problemima i neželjenim životnim epizodama. Nastojimo iz njih učiti i što bolje pripremiti djecu na iskušenja koja ih u životu čekaju. Od brojnih primjera koje smo imali, biram temu RASTANCI. U mojoj grupi 4. razreda suočili smo se s odlaskom jednog učenika. On je trajno odselio u Njemačku i to mu je jako teško padalo. Više puta je rekao da mu je najviše žao ostaviti džamiju i mekteb. Radi se o Kenanu Kanuriću, odličnom i omiljenom učeniku na vjeronauku. Prepoznatljiv je po svojoj ljubavi prema džamiji, čak i nešto više nego što je to uobičajeno. Jedan je od rijetkih koji je s 10 godina počeo učiti u Kur'anu. Proteklog ramazana učio je i Dječju mukabelu, a često smo ga srećali i na ranom sabahu. Nastojali smo mu ublažiti ovaj rastanak. Nekoliko tjedana trajale su pripreme za odlazak i savjeti kako što bezbolnije prolaziti kroz ovakva i slična razdoblja u životu. Njegovi prijatelji su mu donosili poruke i poklone, a najinteresantnija je ideja blizanki Elme i Lejle Vuran koje su osmislile i uvezale knjižicu uspomena i poruka te darovale svome prijatelju. Uz ovakve prijatelje, nije ni čudo što je Keni bilo najviše žao džamiju ostaviti.

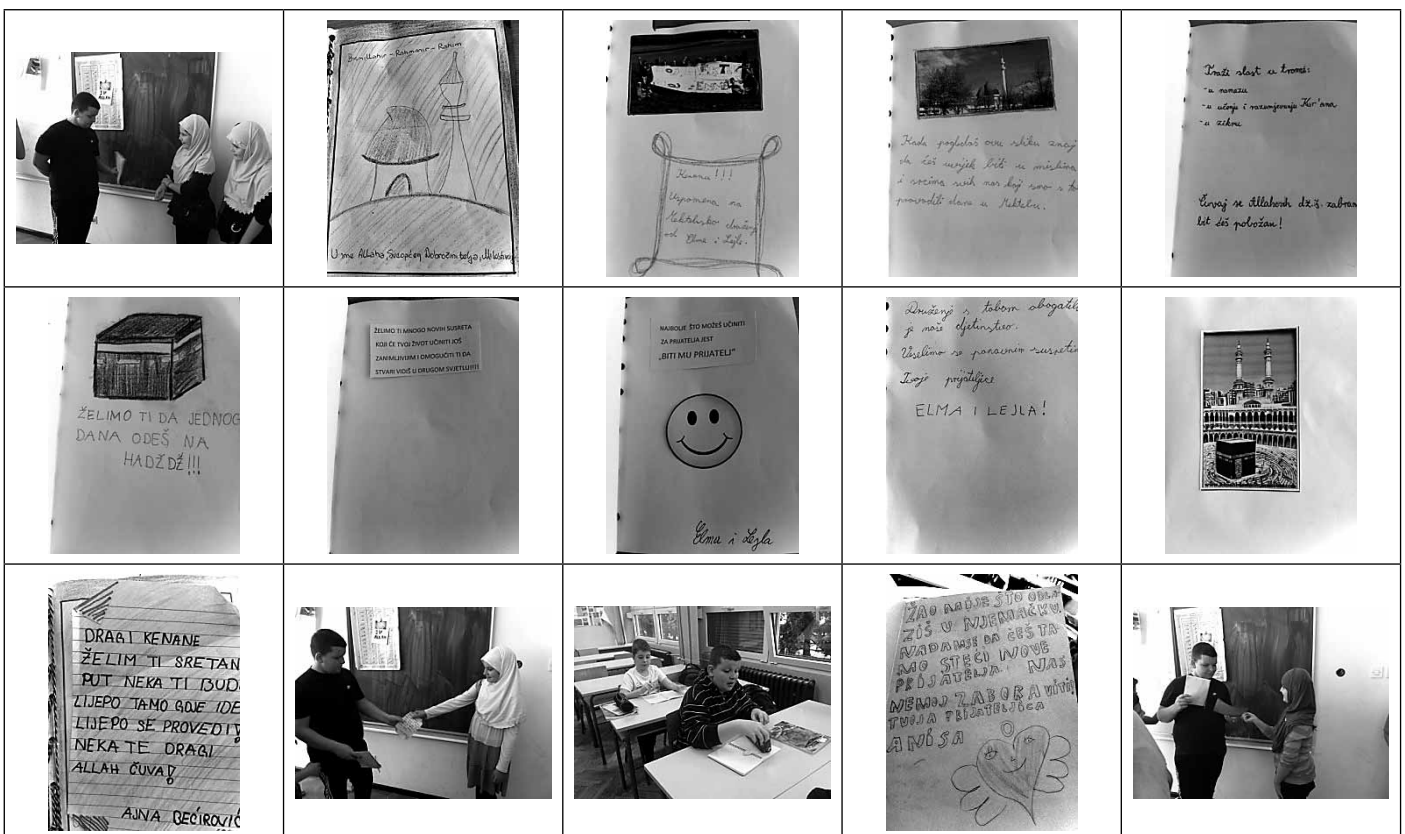
Kenan je pohađao i školski vjeronauk kod Mersad ef. Ovu je poruku napisao svome efendiju: - Na islamskom vjeronauku mi je bilo lijepo i zabavno. Naš efendija je jako dobar i puno nas je naučio. Da sam još ostao siguran sam da bi me još više naučio.

Najbolji prijatelj mi je Alen i on mi je kao brat. Neću zaboraviti ni muallimu Eminu Mešić koja me preko ramazana naučila sufaru i Kur'an. Kada me muallima naučila učiti u Kur'anu, išao sam na mukabelu kod Harisa ef. i još bolje naučio čitati Kur'an. Neka im Allah podari džennet, amin. A posebno mom efendiji. -

Muallimi najbolje znaju koje su prednosti, ali i nedostaci školskog vjeronauka. Ono što je nenadoknadivo u školama jeste ambijent i atmosfera koji se mogu doživjeti samo u džamiji. Muallima Melisa se potrudila dočarati tu atmosferu učenicima koji žive daleko i pohađaju samo školski vjeronauk. Evo njenih zapažanja:

U subotu, 16.11.2013., u svojoj mektepskoj grupi imala sam vesele goste. Organizirala sam iz svoje škole, Sesevtske Sopsnice posjetu džamiji i mektepskom vjeronauku. Ugostili smo

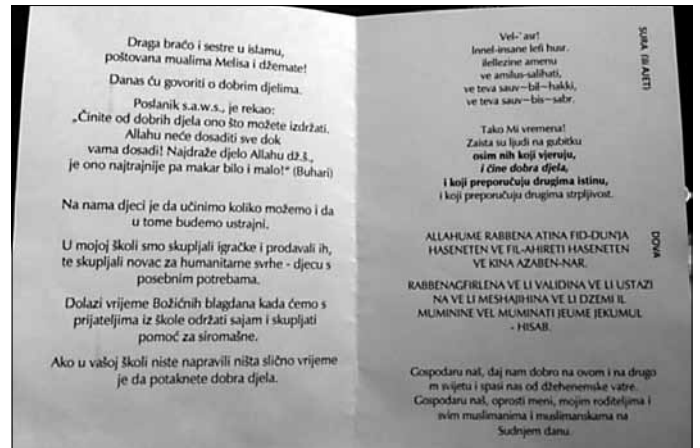

10 učenika, onih kojima nije bilo teško rano ustati i izdaleka se dovesti do džamije. Bio je to lijep susret prijatelja. I jedne i druge učenike pripremila sam za to: jedne da budu dobri domaćini, a drugi pristojni gosti. Obišli smo džamijski prostor, restoran, doručkovali i spustili se u svoju učionicu. Cilj ovakve posjete je da školskoj djeci vjeronauk dočaram kao nešto vrijedno i posebno, a ne da se to svede na onih 45. minuta školskog sata, zatim da vide i upoznaju dječicu koja vikend provode na vjeronauku na drukčiji način od njih, a ono najbitnije, da i njih same podstaknem da razmisle i krenu pored školskog vjeronauka i u mekteb. Izgleda da je ovaj susret urodio plodom. Ovu subotu (30.11.) došle su tri učenice u mektepske klupe, učenice iz gore spomenute grupe. –

Muallima Melisa je opisala još neke oblike rada s djecom i nesebično ih podijelila s nama:

Uz dnevne namaze, učenici četvrtih razreda obrađuju i džumu namazu. Kako ovaj namaz vrlo rijetko djeca obavljaju, došla sam na ideju, da će ga najbolje naučiti i svojim primjerom sebi i drugoj djeci približiti, ako ga uz naučeno samostalno i prezentiraju. Tako, svake subote imamo hatiba iz našeg razreda. Sretni dobitnik je onaj koji se otvori u imeniku. Kod džume namaza govorila sam o samom značaju, o ponašanju pri slušanju hutbe, nema priče za vrijeme hutbe... To su djeca dobro savladala pa su svog govornika s velikom pažnjom saslušali. Ovu subotu (23.11.) hatib nam je bio Kenan Hodžić, dječak koji je svojom vrijednošću ispunio svaki segment u pripremanju i izvršavanju domaće zadaće. Njegova hutba, dječje promišljanje govori kakav je dječak. Ujedno, cilj ovakve nastave je da dječaci sutra uz svoje očeve pune safove na džumi namazu.

U ovoj grupi po planu i programu obrađuju se i dnevni namazi. Odlučila sam da im to prezentiram na drugačiji, njima simpatičniji način. Svake subote u razredu imamo po jednog imama koji klanja namaz koji smo prethodnu subotu naučili. Učenik donosi i svoju serdžadu, kako bi upotpunili sliku pristupanja u namaz. Prilika je to da i sami učenici uoče nepravilnosti pri obavljanju namaza i da ih odmah ispravljaju. Veseli me što učenici ovaj sat, sat praktične nastave s nestrpljenjem iščekuju.

Mekteb je mjesto učenja, osvještavanja, stjecanja prijateljstva i druženja. Kroz vjeronauk potičemo djecu i na likovno, literarno i glazbeno izražavanje. Razvijamo kreativnost na razne načine. Sljedećih nekoliko fotografija samo je pokušaj dočaravanja nekih naših aktivnosti.

Emina MEŠIĆ

ISLAMSKI CENTAR U ZAGREBU

Obavijesti

OSNOVNE INFORMACIJE

Adresa: Islamski centar Zagreb, Prilaz Safvet-bega Bašagića 1, 10000 Zagreb

Tel: 01/613-7162

Broj žiro računa: HR7023400091100197122 (Privredna banka Zagreb)

Web: www.islamska-zajednica.hr

E-mail: ivz.zagreb@zg.t-com.hr

bilten@islamska-zajednica.hr

Radno vrijeme dežurnog imama: 08 – 16 sati svaki dan

Radno vrijeme blagajne: 08 – 16 sati svaki dan

Radno vrijeme štanda s knjigama: 08 – 16 sati svaki dan

Radno vrijeme restorana: 08 – 23 sata svaki dan

OGLAŠAVANJE U "BILTENU"

Poštovane džematlije!

Već duže vrijeme mnogi od vas predlažu i smatraju da bi bilo dobro da se napravi neki oglasnik unutar zajednice kako bi se njeni članovi u ovim kriznim vremenima bolje povezali i međusobno pomagali. Slijedom tih sugestija, kao što ste imali priliku čitati u prethodnim izdanjima, odlučeno je da se u službenom glasilu Medžlisa Islamske zajednice Zagreb pokrene jedna takva rubrika.

Nije nam poznato zašto, ali trenutni je dojam da nema velikog interesa za oglašavanje ovakve vrste. Budući je ovo tek drugi broj od kako je rubrika oglašavanja pokrenuta možda treba vremena da zaživi. Sumnjamo da je razlog tome nedostatak interesa jer još uvijek šaljete dopise, zovete i dolazite osobno i tražite pomoć kako od zajednice, tako i od pojedinaca u zajednici. Stoga ponovno apeliramo na sve one koji imaju neku potrebu (posebno na one koji mogu nekome na taj način pomoći), a moguće ju je na ovaj način plasirati unutar zajednice da nam se jave bez ikakvog ustručavanja. Ukoliko je potrebno,

bilo kakve kontakt podatke na zahtjev ne moramo objavljivati u samom "Biltenu", već će se do njih moći doći direktnim upitom na našu redakciju.

Osim ponude i potražnje poslova, slobodno šaljite i druge vrste oglasa za koje mislite da bi unutar zajednice bilo interesa ili postoji mogućnost da ostvarite svoje potrebe (kupovina i prodaja nekretnina, vozila, najam soba, kuća, stanova i slično).

Kako smo i u prethodnim brojevima rekli, svaki broj ove tiskovine ugleda svjetlo dana zahvaljujući nesebičnim donacijama svojih čitatelja i povremenih sponzora. Kako bi smo zadržali kvalitetu i osigurali da "Bilten" i u budućnosti redovito izlazi i bude i dalje besplatan, pozivamo sve vas koji bi ste htjeli reklamirati svoje tvrtke, proizvode ili usluge u našem "Biltenu", da nam se također obratite na gornju e-mail adresu. Svoje uplate možete izvršiti i na gore navedeni broj žiro računa.

Molimo uzvišenog Allaha dželešanuhu, Milostivog, Samilosnog, da nam svima podari pomoć i hajr u ovom poslu i da iz svog obilja nagradi sve one koji pomažu ovu zajednicu i njene članove. Amin!

Tražimo ženu, po mogućnosti iz centra grada ili bliže okolice, za povremenu pomoć starijoj ženskoj osobi.

Ponude na telefon: 098/754-033.

Bošnjak, 33 godine, sa suprugom i malodobnim djetetom i statusom azilanta u RH, traži bilo kakav halal posao.

Kontakt telefon: 092/199-4251.

ZAGREBAČKA VAKTIJA PRAYING TIMES FOR ZAGREB AREA

PROSINAC/DECEMBAR 2013. – MUHARREM/SAFER 1435. H.G.

Kibla (smjer prema Mekki): 134° 32'

2013. M	Dani DAYS	1435. H.G.	Napomene REMARKS	Zora DAWN	Izlazak Sunca SUNRISE	Podne ZUHR	Ikindija 'ASR	Akšam MAGRIB	Jacija ISHA'
01	Ned	28		5:29	7:15	11:50	13:55	16:18	17:53
02	Pon	29		5:30	7:17	11:50	13:55	16:18	17:53
03	Uto	30		5:30	7:17	11:51	13:55	16:18	17:53
04	Sri	1		5:31	7:18	11:51	13:55	16:18	17:54
05	Čet	2		5:32	7:19	11:52	13:55	16:18	17:54
06	Pet	3	DŽUMA	5:32	7:20	11:52	13:55	16:18	17:54
07	Sub	4		5:33	7:21	11:53	13:55	16:18	17:54
08	Ned	5		5:34	7:22	11:53	13:55	16:18	17:54
09	Pon	6		5:34	7:23	11:54	13:56	16:18	17:55
10	Uto	7		5:37	7:26	11:54	13:56	16:18	17:55
11	Sri	8		5:38	7:26	11:55	13:57	16:18	17:56
12	Čet	9		5:38	7:27	11:55	13:57	16:19	17:56
13	Pet	10	DŽUMA	5:39	7:27	11:56	13:58	16:19	17:57
14	Sub	11		5:39	7:28	11:56	13:58	16:20	17:57
15	Ned	12		5:40	7:28	11:57	13:59	16:20	17:58
16	Pon	13		5:40	7:28	11:57	13:59	16:20	17:58
17	Uto	14		5:41	7:29	11:58	14:00	16:21	17:59
18	Sri	15		5:41	7:29	11:58	14:00	16:22	17:59
19	Čet	16		5:42	7:30	11:59	14:01	16:22	18:00
20	Pet	17	DŽUMA	5:42	7:30	11:59	14:01	16:23	18:00
21	Sub	18		5:42	7:30	11:59	14:01	16:23	18:01
22	Ned	19		5:42	7:30	12:00	14:01	16:23	18:01
23	Pon	20		5:42	7:30	12:00	14:01	16:24	18:04
24	Uto	21		5:43	7:31	12:01	14:02	16:25	18:01
25	Sri	22		5:43	7:31	12:01	14:02	16:25	18:01
26	Čet	23		5:42	7:30	12:02	14:03	16:26	18:02
27	Pet	24	DŽUMA	5:42	7:30	12:02	14:04	16:27	18:03
28	Sub	25		5:44	7:30	12:03	14:05	16:28	18:04
29	Ned	26		5:44	7:30	12:02	14:06	16:30	18:06
30	Pon	27		5:44	7:30	12:04	14:08	16:31	18:07
31	Uto	28		5:44	7:30	12:05	14:09	16:32	18:08

"O vjernici, kada među sobom tajno razgovarate, ne razgovarajte o grijehu i neprijateljstvu i neposlušnosti prema Poslaniku, već razgovarajte o dobročinstvu i čestitosti, i bojte se Allaha pred kojim ćete sakupljeni biti."
(Kur'an: sura Mudžadele, 9)

"Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine. Zato im praštaj i moli se da im bude oprošteno i dogovaraj se s njima. A kada se odlučiš, onda se pouzdaj u Allaha, jer Allah zaista voli one koji se uzdaju u Njega."
(Kur'an: sura 'Alu-Imran, 159)

"Ja se zaista našalim, a neću reći (ni u šali ništa drugo) osim istine." (hadis)

ZAGREBAČKA DŽAMIJA